የኢስላም ተልዕኮ

ዝግጅት፡- ዶ/ር አቡድራህማን
አብዱልከሪም አሸይሀ

ትርጉም፡- ዐብዱልዐዚዝ ሙሐመድ

WWW.ISLAMLAND.COM

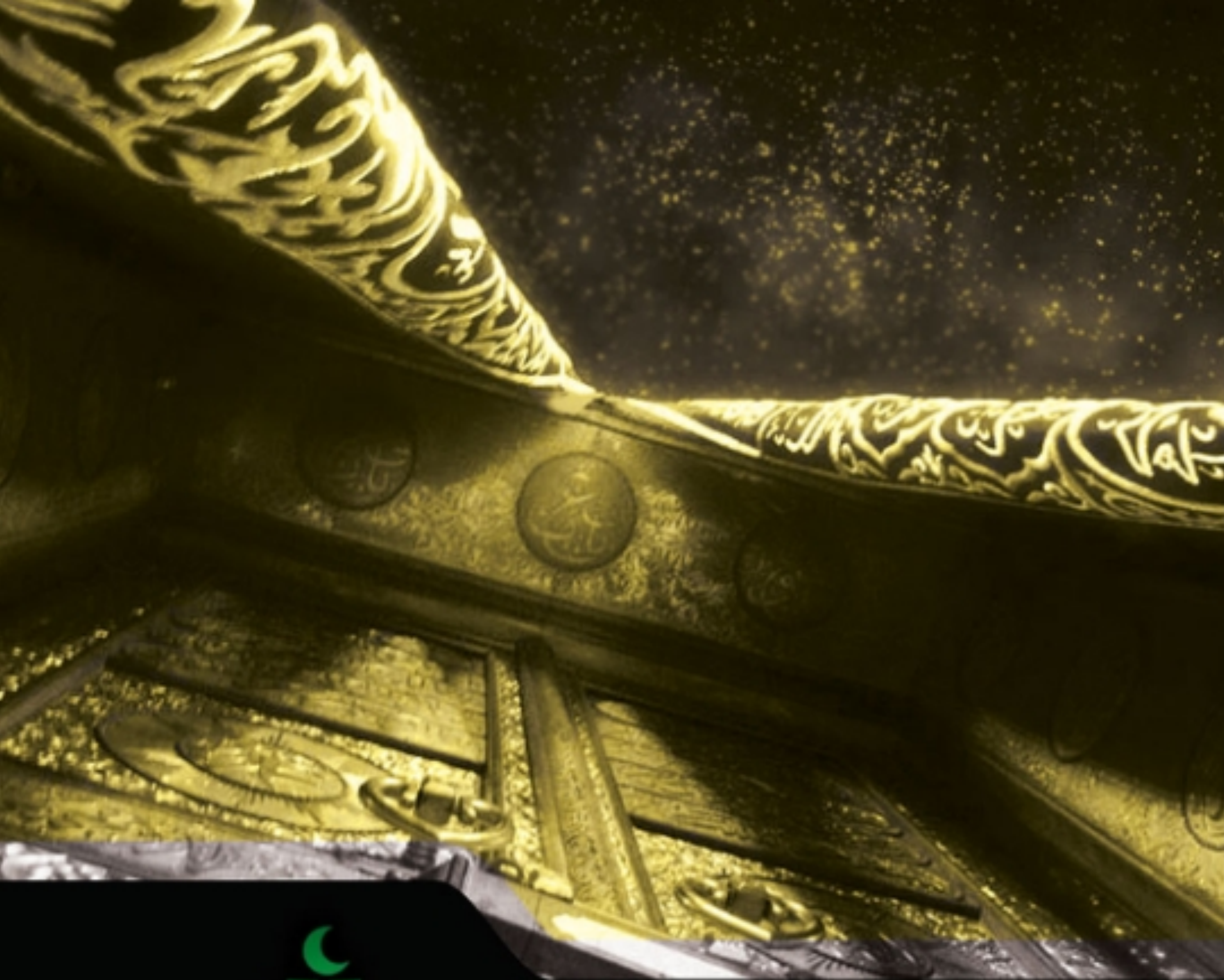

ISLAM LAND

GROW GOODNESS BY YOUR HAND

EXPLORE ISLAM IN ALL LANGUAGES

WWW.ISLAMLAND.COM

ማውጫ

መግቢያ 6

የኢስላም ተልዕኮ..... 6

ግራ በሚያጋቡ ነጥቦች ላይ መልሶች 8

የኢስላም መሠረቶች.....16

ኢስላም ዘርፉ ብዙ የሆኑ መብቶች እንዲከበሩ.....18

መንፈሣዊ ህይወት በኢስላም 20

ኢባዳና ኢስላም.....21

በአላህ ማመን 21

በመላኢካ ማመን 24

በኩትቦች (በመፀሐፍት) ማመን.....28

በመልዕተኞች ማመን.....36

በመጨረሻ ቀን ማመን.....40

በቀዷና ቀደር ማመን 46

የተግባርና የንግግር ኢባዳዎች 48

የመጀመሪያው መሰረት ሸሀደተይን ነው.....50

"የላኢላሀ ኢሏህ" ትርጉም.....50

ነብዩ ሙሀመድ ρ የአላህ መልዕክተኛ.....53

ሁለተኛው መሠረት ሰላት መስገድ 55

ሦስተኛው መሠረት ዘካ 56

አራተኛው መሠረት ረመዷን መፃም 59

አምስተኛ መሠረት ሐጅ 60

የኢስላም ውበትና መለያዎች 61

ከነብዩ መሀመድ ρ በፊት የነበሩ ነብያቶች.....65

ኢስላምና ባህታዊነት.....76

አካላዊ ጤንነት 78

ራስን መቆጣጠርና ኢስላም.....84

ኢስላም ዕውቀትን ያከብራል 88

ኢስላም የእርካታና የሠላም ምንጭ.....91

ኢስላም ምቹና ቀላል ነው 94

ኢስላምና መንፈሣዊነት.....104

ኢስላም ለአካላዊ ፅዳት 106

ኢስላምና ወቅፍ 109
ኢስላም የወቅፍ ሥርአትን ዘርግቷል 109
ኢስላምና የወንጀለኛ መቅጫ ህጐች 110
የወንጀለኛ መቅጫ ህግጋቶች 112
ኢስላም ስለ ፖለቲካ 115
መሪና ህዝብ 118
ህዝብና መሪ 119
ውጫዊ የፖለቲካ ስርዓት 123
የውጊያ ፖለቲካ 123
ኢስላም ስለ ኢኮኖሚ 127
ኢስላም ስለ ማህበራዊ ግንኙነት 133
የወላጅ ብቶች 133
ባል በሚስቱ ላይ ያሉት መብቶች 135
ሚስት ባልዋ ላይ ያልዋት መብቶች 137
የባልና የሚስት ግንኙነት ሥርዓቶች 139
የዘመድ ሀቅ 140
የልጆች መብት 141
የጐረቤት ሀቅ 142
የጓደኛ ሀቅ 143
የእንግዳ ሀቅ 143
የሰራተኞች መብት 143
አሠሪ መብቶች 144
ኢስላምና መልካም ሥነ ምግባር 145
እርም የተደረጉ ነገሮች 146
ቀሳልና ገር ማድረግ 151
የተከለከሉ ምግቦችና መጠጦች 155
ኢስላም ያዘዛቸው ነገሮች 157
በጥሩ የማዘዝና ከመጥፎ የመከልከል ሥርአቶችና 160
ኢስላማዊ ሥነ- ስርዓቶች 164
የአመጋገብ ሥርዓት 164
ፍቃድ መጠየቅ 166
አምስት መብቶች 168
የስብሰባ ስርዓት 171

የንግግርና የማዳመጥ ስርዓት 173

የጨዋታ ስርዓት 173

የመተኛት ሥርዓት 174

የመፀዳጃ ቤት ሥርዓት 175

የጉዛ ስርዓት 175

የአውራ መንገድ ሥርዓት 176

ማጠቃለያ 178

መግቢያ
የኢስላም ተልዕኮ

ምስጋና ለአለማት ጌታ ለአላህ ይድረስ በመልዕክተኛው ላይ ሠላትና ሰላም ይውረድ፡፡

አላህ I የኢ.ስላምን የተልእኮ ስፋት እንዲህ በማለት ገልፆታል፡-

﴿ قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ تَعَالَوْا۟ إِلَىٰ كَلِمَةٍ سَوَآءٍۭ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا ٱللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِۦ شَيْـًٔا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ ۚ فَإِن تَوَلَّوْا۟ فَقُولُوا۟ ٱشْهَدُوا۟ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴾ آل عمران: ٦٤

“ መ ሐ ሰዎች ሆይ! በመካከላ ችን ጋራ ወደሆነች ትክክለኛ ቃል ኑ፤ (እርሷም) ከአላህ ውጭ ሌላን አካል ላናመልክ፥ በር ሱ ላይ አን- ንም አካል ላናጋራ፥ ከፊላችን ከፊሉን ከአ ላህ ሌላ አማልክት አ- ርጐ ላይይዝ ነው።” በላቸው። እምቢ (ይህንን ጥሪ አንቀበልም) ካሉ፡- “እኛ መስሊሞች መሆናችንን መስክሩ።” በላቸው።   "ኢ.ምራን ፡ 64"

ዲነል ኢ.ስላም ሀቀኛ ለተፈጥሮ ተስማሚ ሀይማኖት ነው፡፡ አሻሚና አደናጋሪ ያልሆነ ግልፅና ፍንትው ያለ ዕውነተኛ ዲን ነው፡፡ " ሰው በአዕምሮው ውስጥ የሚመላለስን የትኛውንም ጥያቄ ዲኑን በትክክል የተገነዘቡ ሰዎችን የመጠየቅ መብት አለው አላህ I እንዲህ ብሏል

﴿ قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّىَ ٱلْفَوَٰحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَٱلْإِثْمَ وَٱلْبَغْىَ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ وَأَن تُشْرِكُوا۟ بِٱللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ سُلْطَٰنًا وَأَن تَقُولُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴾ الأعراف: ٣٣

“ጌታዬ እርም ያደረገው በግል ም ይሁን በስውር ሚፈፀሙ ፀያፍ ተግባራትን፣ ኃጢአትን፣ ያለ አግባብ ሚ ፈፀም ን በ ደ ቅን ት (ተጋሪ ነት) መብት ሌለውን አካል በአላህ ማጋራታችሁንና በአላህ ላይ ማታው ቁትን ማለታችሁን ነው።” በላቸው። "አዕራፍ ፡ 33"

አላህ I ሸሪአዊ የሆኑ ጥያቄዎችን የመመለስ መብትን ሸሪአዊ እውቀትና አቅም ላላቸው ተመራማሪዎች ብቻ ነው የሠጠው አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ فَسْـَٔلُوٓا۟ أَهْلَ ٱلذِّكْرِ إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴾ النحل: 43

“(ይ ህን) ማታወቁ ከሆናችሁ (ቀደ ምት) መጽሐፍት (እውቀት) ባለቤቶች ን ጠ ይ ቁ"። ፡ 43"

የአላህ መልዕክተኛ ρ ዕውቀትና አቅሙ የሌላቸው ሰዎች በሀይማኖት ጉዳይ የሚሰጡትን ብይን አጥፊነትና አደጋነት እንዲህ በማለት ገልፀዋል "አላህ

I እውቀትን ከምድር ላይ) ሲወስድ ከባሪያዎቹ ላይ በመንጠቅ አይደለም፡፡ ግና ዕውቀትን የሚወስደው ዑለማዎችን በማንሣት ነው፡፡ አዋቂ ሚባል ሲጠፉ ሰዎች አላዋቂዎችን መሪ ያደርጋሉ ይጠየቃሉ፡፡ ያለ ዕውቀት ብይን ይሠጣሉ እነሡም ጠፉ ሌላውንም አጠፉ" ቡኻሪ ፡ ጥ1 ገፅ 50 የሐዲሱ ቁጥር 100)

አሻሚና ብዥታ ያለው ጉዳይ በኢስላም ውስጥ እምነንና ተቀብለን መጠየቅ የምንከለከልበት አንዳችም ነገር የለም፡፡አላህ I ግልፅ ያላደረገልንና ያላብራራልን አስፈላጊ ነገር የለም የመጪው አለምን ዝርዝር ነጥቦች ሲቀር ይህን ዘርፍ ለመገንዘብና ለመረዳት ያዳግታል፡፡ የሰው ልጅም ከዚህ ዘርፍ ተጠቃሚና አትራፊ አይደለም፡፡ ስለዚህም አላህ I ሳይዘረዝር አልፎታል የመጭው አለም ጉዳይ ሆኖ ለሰው ዘር የሚጠቅመውን ክፍል አሏህ I በቁርአን ውስጥ አልያም በነብዩ ρ እንደበት በዝርዝር አቅርቦታል፡፡

ግራ በሚያጋቡ ነጥቦች ላይ መልሶች

በእኛ በሰው ልጆች በሁላችንም አዕምሮ ወስጥ የሚገላበጡ ጥያቄዎች አሉ፡፡ ስለፈጣሪ፣ ፍጥረተ አለም፣ የሰው ልጅ እና የመጨረሻ እጣ ፋንታው፣ ከዚህ ውጭም የሆኑ መልሶች የሚያሻቸው ነጥቦች አሉ፡፡ ኢስላም ቀላል አሣማኝና አርኪ በሆነ መንገድ መልሶቹን ያቀርባል፡፡ የሰው ልጅ ስለመነሻው ከጠየቀ መልሱን የአላህ ንግግር ውስጥ ያገኘዋል፡-

﴿ وَلَقَدْ خَلَقْنَا ٱلْإِنسَـٰنَ مِن سُلَـٰلَةٍ مِّن طِينٍ ﴿١٢﴾ ثُمَّ جَعَلْنَـٰهُ نُطْفَةً فِى قَرَارٍ مَّكِينٍ ﴿١٣﴾ ثُمَّ خَلَقْنَا ٱلنُّطْفَةَ عَلَقَةً

فَخَلَقْنَا ٱلْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا ٱلْمُضْغَةَ عِظَـٰمًا فَكَسَوْنَا ٱلْعِظَـٰمَ لَحْمًا ثُمَّ أَنشَأْنَـٰهُ خَلْقًا ءَاخَرَ ۚ فَتَبَارَكَ

ٱللَّهُ أَحْسَنُ ٱلْخَـٰلِقِينَ ﴾ المؤمنون: ١٢ - ١٤

" ሰውን ልጅ ከነጠረ ጭቃ በእርግጥ ፈጠርነው። ከዚያም ፍትወት ጠብታ (አ- ርገን) ምቹ ከሆነ ማረፊያ ውስጥ አስቀመጥነው። ከዚያም ፍትወት ጠብታውን ረጋ ደም፥ ረጋውን ደም ተላመጠ (ሚመስል) ቁራጭ ሥጋ፥ ቁራጩን ስጋም አጥንት አ- ርገን ፈጠርነው። አጥንቱንም ሥጋ አለበስነው። ከዚያም (ነፍስ ዘርተን) ሌላ ፍጡር አደረግ ነው። አቻ ለሽ ፈ ሪ ሆነው አላህ ክብሩ ይስ ፦ "ሙዕሚን ፡ 12 — 14"

❖ የሰው ልጅ በዚህ ፍጥረተ ዓለም ውስጥ ለቁጥር በሚታክት ፉጥራን የሰው ልጅን ደረጃ ማወቅ ከፈለገ፡-

﴿ وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِىٓ ءَادَمَ وَحَمَلْنَـٰهُمْ فِى ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ وَرَزَقْنَـٰهُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَـٰتِ وَفَضَّلْنَـٰهُمْ عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا

تَفْضِيلًا ﴾ الإسراء: ٧٠

" አደም ልጆችን (ከሌሎች ፍጡራን) አላቅቸው። በ ብስም በባሕርም አሳፈርናቸው። ከመልካም ሲሳ ይ ም ለገስናቸው። ከፈጠርናቸው ፍጡራን ከብዙዎቹ አላቅቸው።" "ኢስራዕ ፡ 70"

❖ ሰዎች አላህ I በፈጠረው ፍጥረተ አለም ውስጥ የነሱን ድርሻ ማወቅ ካሻው መልሱን በዚህ የቁርኣን አንቀጽ ያገኘዋን፡-

﴿ ٱللَّهُ ٱلَّذِى سَخَّرَ لَكُمُ ٱلْبَحْرَ لِتَجْرِىَ ٱلْفُلْكُ فِيهِ بِأَمْرِهِۦ وَلِتَبْتَغُوا۟ مِن فَضْلِهِۦ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾ وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ

وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا مِّنْهُ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَـَٔايَـٰتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٣﴾ ﴾ الجاثية: ١٢ - ١٣

"አላህ ባሕሩን መርከቦች ይጓዙበት፣ ከችሮታውም ትከጅሉ፣ ታመ ሰግ ኑትም ዘን- ፥ በትእዛዙ ገራላችሁ (አምላክ) ነው። በ ሰማ ያ ት ም ውስጥ በም- ርም ውስጥ ያሉ (ነገሮችን) ሁሉ ገራላችሁ። (ይህ ሁሉ)

ከርሱ (ሆነ ችሮታ ነው)። በዚህ ውስጥ -ለማያ ስተ ነት ነሰዎች- ተአምራት አሉ።" "አል ጃሲ.ያ ፡ 12 - 13"

❖ የተፈጠረበትን ወደ ምድር የመጣበትን ምክንያት ከፈለገ በእዚህ የአላህ I ንግግር ውስጥ መልሱን ያገኛል፡-

﴿ وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ۝٥٦ مَآ أُرِيدُ مِنْهُم مِّن رِّزْقٍ وَمَآ أُرِيدُ أَن يُطْعِمُونِ ۝٥٧ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلرَّزَّاقُ ذُو ٱلْقُوَّةِ ٱلْمَتِينُ ﴾ الذاريات: ٥٦ - ٥٨

"አጋንንትንም ሰዎችንም ሊያመልኩኝ እንጂ ለሌላ አልፈጠርኳቸውም። ከነርሱ ሲሳይን አልሻም። እንዲመ ግቡ ኝም አልፈልግም። አላህ ሰሳ ይ ን ሰጋ ሽ ና ብርቱ ኃይል ባለቤት ነውና፡፡" "ዛሪያት ፡ 56-5 "

❖ ይህንን አለም ያስገኘ ፈጣሪ ፉጥራኖቹ እርሱን ብቻ ሊያመልኩት ግድ ስለሚላቸው ፈጣሪን ወቅ ካሻው ይህን አንቀጽ ላይ ያገኘዋል፡-

﴿ قُلْ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ۝١ ٱللَّهُ ٱلصَّمَدُ ۝٢ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝٣ وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌۢ ﴾ الإخلاص: ١ – ٤

"እርሱ አላህ አንድ ነው። "አላህ (ፍጡራን) በላይ ገኘና መጠጊያ ነው። "አልወለደም፣ እልተወለደምም። "አንድ ም ቢጤ ለውምም።" "ኢኽላስ ፡ 1-4"

እንዲሁም

﴿ هُوَ ٱلْأَوَّلُ وَٱلْءَاخِرُ وَٱلظَّٰهِرُ وَٱلْبَاطِنُ ۖ وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴾ الحديد: ٣

"እርሱ መጀመሪያውም መጨረሻ ው ም፥ ግልጹም ስውሩም ነው። ሁሉንም ነገር ዐዋቂም ነው።" "ሐዲድ ፡ 3"

﴿ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُم بِذِكْرِ ٱللَّهِ ۗ أَلَا بِذِكْرِ ٱللَّهِ تَطْمَئِنُّ ٱلْقُلُوبُ ﴾ الرعد: ٢٨

"እነዚያን ያመኑትንና ልቦቻቸውም አላህን በማስታወ ስ ሚረኩትን (ይመራል)። አዋጅ! ልቦች አላህን በማስታወስ ይረካሉ። " "ረዕድ ፡ 2 "

❖ ስኬትንና ድልን ለህይወት ደስታን ለማግኘት የፈለገ ሠው መልሱን በእነዚህ የአላህ ንግግር ያገኘዋል፡-

﴿ مَنْ عَمِلَ صَٰلِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُۥ حَيَوٰةً طَيِّبَةً ۖ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴾ النحل: ٩٧

“ከሴትም ይሁን ከወን- አማኝ ሆነው መልካም ሠሩትን ጥሩ ሕይወትን እናኖራቸዋለን። ምንዳቸውንም ከሠ ሯቸው መልካም ሥራዎች ይበልጥ መልካም በሆነው ልክ እንመዳቸዋለን። ” " ፡ 97"

- ❖ በአላህና በሱ መልዕክት አለማመን የሚያመጣብን አደጋ ማወቅ ከፈለገ በነዚህ የቁርኣን አንቀጽ ውስጥ ያጋኘዋል፡-

﴿ وَمَنۡ أَعۡرَضَ عَن ذِكۡرِي فَإِنَّ لَهُۥ مَعِيشَةٗ ضَنكٗا وَنَحۡشُرُهُۥ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ أَعۡمَىٰ ١٢٤ قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرۡتَنِيٓ أَعۡمَىٰ وَقَدۡ كُنتُ بَصِيرٗا ١٢٥ قَالَ كَذَٰلِكَ أَتَتۡكَ ءَايَٰتُنَا فَنَسِيتَهَاۖ وَكَذَٰلِكَ ٱلۡيَوۡمَ تُنسَىٰ ١٢٦ ﴾ طه: ١٢٤ - ١٢٦

“ግና ከመልዕክቴ ሸሸ ሕይወቱ ጭንቅ በዛበት ይሆናል። በትንሳኤ ቀንም እውር አ- ርገን እንቀ ሰቅሰ ዋለን። እርሱም ፡ - “ጌታ ዬ ሆ ይ ! በእርግጥ ዓይናማ ነበርኩ ሆ'ኔ እያለ ለምን እውር አ- ርገህ ቀ ሰቀስከኝ?” ይላል። (አላህም):- “ አንቀጾቻችን መጥተው ልህ እንደዚሁ ተውካቸው። አንተም ዛሬ -እንደዚሁ- ት ተዋለህ።” ይለዋል።” "ጧሀ ፡ 124-126"

- ❖ ሙሉዕና ሁሉን አካታች ህብረተሰብን የሚያሠለጥን ግለሰብን በምድራዊ ሂወቱም በመጪው አለም ስኬትን ስለሚያጐናፅፈው ዲን ከጠየቀ መልሱን በዚህ የአላህ ቃል ውስጥ ያገኘዋል፡-

﴿ ٱلۡيَوۡمَ أَكۡمَلۡتُ لَكُمۡ دِينَكُمۡ وَأَتۡمَمۡتُ عَلَيۡكُمۡ نِعۡمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلۡإِسۡلَٰمَ دِينٗا ﴾ المائدة: ٣

“ዛሬ ሃይማ ታ ች ሁ ሞ ላሁላች ሁ፡ ፀጋዬንም በናንተ ላይ ፈፀምኩ። ለናንተም ከሃይማኖት (ሁኑ) ኢስላምን መፂጥኩ። ” "ማኢዳ ፡ 3"

- ❖ መምረጥ ያለበትን ዲንና ወደ አላህ የሚያደርሰውን እምነት ከጠየቀ መልሱን በዚህ የአላህ ቃል ውስጥ ያገኛል፡-

﴿ وَمَن يَبۡتَغِ غَيۡرَ ٱلۡإِسۡلَٰمِ دِينٗا فَلَن يُقۡبَلَ مِنۡهُ وَهُوَ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ ﴾ آل عمران: ٨٥

“ከኢስላም ውጭ ሌላን ሃይማ ት ማሻ ሰው (ፈ ሞ) ተቀባይነት ለውም። እርሱ በመጭው ዓለም ከከሣሪዎች ነው።” "ኢምራን ፡ 5"

- ❖ ከርሱ ውጭ ካሉ የሰው ልጅ ጋር ስለሚኖረው ትስስር ከጠየቀ መልሱን በዚህ የአላህ ቃል ውስጥ ያገኛል፡-

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّا خَلَقۡنَٰكُم مِّن ذَكَرٖ وَأُنثَىٰ وَجَعَلۡنَٰكُمۡ شُعُوبٗا وَقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوٓاْۚ إِنَّ أَكۡرَمَكُمۡ عِندَ ٱللَّهِ أَتۡقَىٰكُمۡ ﴾ الحجرات: ١٣

“እናንተ ያመፃችሁ ሆይ! እኛ ከ ሴትና ከወን- ፈጠርናችሁ። ትተዋወቁ ዘን - ም ጐሣዎችና ነገዶችም አደረግና ችሁ። ከመካከላችሁ ከአላህ ዘን- በላጩ አላህን ይበልጥ ሚፈራው ነው፡ ” "ሁጅራት ፡ 13"

❖ ከእውቀት ጋር የሰው ልጅ ስለሚኖረው ግንኙነት ከጠየቀ መልሱን በዚህ አንቀጽ ያገኘዋል፡-

﴿ يَرْفَعِ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مِنكُمْ وَٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْعِلْمَ دَرَجَٰتٍ ﴾ المجادلة: ١١

"አላህ ከሐከላችሁ እነ ዚያን ያመኑትንና እነዚያን እውቀት ተሰ ቸውን በደረጃ ከፍ ያደርጋል። » "ሙጃደላ ፡ 11"

በዚህ ምድር ያለውን የመጨረሻ ማጠናቀቂያ ለጠየቀ ሰው መልሱን በዚህ የአላህ ንግግር የገኘዋል

﴿ كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ ٱلْمَوْتِ ۗ وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ أُجُورَكُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ ۖ فَمَن زُحْزِحَ عَنِ ٱلنَّارِ وَأُدْخِلَ
ٱلْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ ۗ وَمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَآ إِلَّا مَتَٰعُ ٱلْغُرُورِ ﴾ آل عمران: ١٨٥

"እያንዳንዷ ነፍስ ሞትን ቀማሽ ናት። ሥራ ዋጋችሁን ምት ሰጠ ት ትን ሳኤ ዕለት ነው። ከእሳት እንዲርቁ ገነት እንዲገባ ተደረገ በእርግጥም ስኬታማ ሆና7ል። ዚህች ዓለም ሕይወት መቃለያ እንጂ ሌላ አይደለችም።" "ኢምራን ፡ 1 5"

ከሞት በኋላ ዳግም ስለመነሣቱና እንደአዲስ መቀስቀሱ ከጠየቀ መልሱን በዚህ የአላህ I ንግግር ውስጥ ያገኘዋል፡-

﴿ وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِىَ خَلْقَهُۥ ۖ قَالَ مَن يُحْىِ ٱلْعِظَٰمَ وَهِىَ رَمِيمٌ ۝٧٨ قُلْ يُحْيِيهَا ٱلَّذِىٓ أَنشَأَهَآ أَوَّلَ مَرَّةٍ ۖ وَهُوَ
بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ۝٧٩ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُم مِّنَ ٱلشَّجَرِ ٱلْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَآ أَنتُم مِّنْهُ تُوقِدُونَ ۝٨٠ أَوَلَيْسَ ٱلَّذِى خَلَقَ
ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ بِقَٰدِرٍ عَلَىٰٓ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُم ۚ بَلَىٰ وَهُوَ ٱلْخَلَّٰقُ ٱلْعَلِيمُ ۝٨١ إِنَّمَآ أَمْرُهُۥٓ إِذَآ أَرَادَ شَيْـًٔا أَن يَقُولَ
لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ۝٨٢ ﴾ يس: ٧٨ - ٨٢

"ለኛ ምሳሌ አደረገልን። አፈ ጠሩ ንም ዘነጋ። " በሰበሱ አጥንቶችን ሕያው ማያ ደ ርግ ማ ን ነው?" አለ። በ ል፡ "ያ መጀመሪያ ከምንም ያስገ ኛቸው (አምላክ) ሕያው ያደርጋቸ ዋል። እር ሱ ፍጠ ራንን ሁሉ ጠ ንቅቆ ዐዋቂ ነው።" "ያ ለናንተ ከእርጥብ ዛፍ እሳትን ያደረገላችሁ (አምላክ) ነው። እሳትን ከርሱ ታ ቀ ጥላላች ሁ" ያሰማያትንና ም- ርን (ያለ አጋር) ፈጠረ (አምላክ) መሰላቸውን መፍ ጠር ይሳነዋልን? በፍፁም (አይሳነ ውም)። እርሱ (ሁሉንም ነገር) ፈ ሪ፥ (ሁሉንም ነገር) ዐዋቂ ነው። አን- ነገር በከጀለ ጊዜ ትእዛዙ፡- "ሁን" ማል ሲሆን፥ (ያ ነገር) ወዲያውኑ ይሆናል። " "ያሲን ፡ 7 - 2

❖ ከሞት ከተቀሠቀሠ በኋላ አላህ ዘንድ ጠቃሚና አትራፊ ሥራን ማወቅ ከፈለገ መልሱ ከዚህ የአላህ ቃል ውስጥ ያገኛዋ ፡-

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّٰتُ ٱلْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ۝١٠٧ ﴾ الكهف: ١٠٧ - ١٠٨

" (በእንጻሩ) እነዚያ ያመኑትና መል ካም ሠሩት አል-ፊርደውስ ገነቶች ለነሱ መስተንግዶ ተዘጋጅተዋል።" "ካህፍ ፡ 107"

❖ የቂያማ ዕለት የሰው ልጅ ከተቀሰቀሰና ከነቃ ቡኋላ የመጨረሻው ማጠናቀቂያ የዘላለም መቆያን ለጠየቀ ሰው ተጨማሪ ምርጫ የሌለው ሁለት ጐዳና ብቻ አለው ወይም ጀነት አሊያም እሳት ነው አላህ I እንዲህ ብሏል:-

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَـٰبِ وَٱلْمُشْرِكِينَ فِى نَارِ جَهَنَّمَ خَـٰلِدِينَ فِيهَآ ۚ أُو۟لَـٰٓئِكَ هُمْ شَرُّ ٱلْبَرِيَّةِ ﴿٦﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّـٰلِحَـٰتِ أُو۟لَـٰٓئِكَ هُمْ خَيْرُ ٱلْبَرِيَّةِ ﴿٧﴾ جَزَآؤُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّـٰتُ عَدْنٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَـٰرُ خَـٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ۖ رَّضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا۟ عَنْهُ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِىَ رَبَّهُۥ ﴾ البينة: ٦ - ٨

“እነዚያ ከመጽሐ ሰዎችና ከአጋሪዎችም ካዱት ከገሃነም እሳት ውስጥ ይገባሉ፤ ከውስ ም ዘወትር ይ ኖራሉ፤ እነርሱ ከፍጡራን ሁሉ ከ መጥፎዎች ናቸው። እነዚያ ያመኑትና መልካም (ሥራዎ ችንም) ሠሩት ከፍጡራን ሁሉ በላጮች ናቸው። ከጌታቸው ዘን- ምንዳቸው ከሥሮ ቻቸው ወንዞች ማፈሱባቸው መኖሪያ ገነቶች ናቸው። ከውስ ቸው ዝንተ ዓለም ይኖራሉ። አላህ ከነርሱ ተገኘውን (ተግባር) ወዷል። እነርሱም ከርሱ ተገኘውን (ምንዳ) ወደዋል። ይህ ጌታውን ፈራ (ያዘዘውን ፈፀመ ከከለከለው ታ ቀበ ቀው (ሚጐናፀፈው ስኬት) ነው።” "በይና : 6- "

የተከበራቹህ አንባቢያን ሆይ! ኢስላም አለማችን ላይ ተንሠራፋው ዘርፈ ብዙ ችግሮች ፍቱን መድሀኒት እንዳለው በርግጠኝነት መግለጽ እችላለሁ፡፡ ግና ችግሮችን ለመቅረፍና መድሀኒቱን ለመጠቆ የኢስላምን መፍትሔዌች መቀበል ግድ ይላል፡፡ ዓለም ብዙ አይነት ሥርዓቶችን ተቀብሎ መፍትሔ ሞክሮል፤ 7 ሙከራዎች የተወሠነ መፍትሔ ቢያመጡም አልተሣኩም አለም ለምን የኢስላምን ስርዓት አይሞክረውም፡፡ F.Filweas)[1] እንዲህ ይላል "ከቅርብ ጊዜ ወዲህ በዚህ ዘመን ያሉ ሐይማኖቶች ዋጋ ቢስ እና የበሰበሱ ናቸው ከነርሱም ነፃ መሆን ግድ የሚል መሆኑን የምዕራብ ዓለም ፈላስፋዎችና ፀሐፊዎች አጥብቀው ገልፀዋል፡፡ ይህ የሚያሳየው ብዙ የምዕራብ ዓለም ፀሐፊዎች ምን ያህል ጨለምተኝነት ውስጥ እንደተዘፈቁና በክርስትና ሐይማኖት ውስጥ ያሉ ውስብስብ አደናጋሪ ግልፅነት የጐደለው አስተምህሮት ነው ለዚህ የዳረጋቸው፡፡ ሆኖም እኚህ ሰዎች የተሳሳተ እይታ ጋርዶዋቸዋል፡፡ ኢስላም ሙሉዕ የሆነ መልስ አለው፡፡ በምድር ላይ ያሉ ስርዓቶችን " ተክቶ መሠረታዊ መፍትሔ ለማምጣት ይችላል"

የተከበርክ አንባቢ ሆይ! በዚህ ዘመን ያሉ ብዙ ሙስሊሞች የኢስላም መሠረቶችና አስተምህሮቶች በከፍተኛ ሁኔታ የራቁ መሆናቸውን ስገልፅ ስህተት

[1] የእንግሊዝ የባህር ሀይል የጦር መኮንን በአንደኛውና በሁለተኛው የአለም ጦርነት የተሣተፉ ከክርስቲያን ቤተሰብ ተወልዶ ለዚሁ ባህል ስር ያደገ በ1924 ቁርአንና የተለያዩ ኢስላማዊ መፃህፍትን ካነበበ በኃላ ኢስላምን የተቀላቀለ፡፡ ማጣቀሻ፡ ቃሉ "አኒል ኢስላም" ዶክተር አማዱ ዲን ኸሊል)

እንደማይሆንብኝ እርግጠኛ በመሆን፡፡ ምክንያቱም ብዙ ሙስሊሞች በዕለት ዕለት ሂወታቸው የሚፈፅሙት ሥራ ከኢስላም ድንቅ አላማና ውብ አስተምህሮት ጋር አይጣጣምም፡፡ ኢስላም በቀን ውስጥ ከተወሠኑ ሀይማኖታዊ ተግባራት ብቻ በመፈፀም የሚገለፅ ሀይማኖት አይደለም፤ የኢስላም ርዕዮተ አለም የሂወት ስርዓት አምልኮት እንዲሁም ከሠው ልጆች ጋር የሚጣጣም ማህበራዊ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚያዊ ስርዓትን የሚጠቀልል ነው የህይወት ሥርዓትን አምልኮተ አላህን የጠቀለለ ሙሉዕ ዲን ነው፡፡ "ኢስላምን በህይወት የሚተገብሩት ሰዎች ቢኖሩት ኖሮ ታላቅ ሥርዓት ነበር" ተብሎለታል፡፡ ኢስላምን በህይወት የሚኖር አስተምህሮቱ የሚገለጽ ሠዎች ፈጽሙ የተባሉትን ቢፈፅሙ ተከለከሉበት ቢታቀቡ መልዕክቱንም ለሌሎች ቢያስተላልፉት ታላቅ ብቸኛ ተልዕኮ ያለው ዲን ነው፡፡

﴿ ٱدْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِٱلْحِكْمَةِ وَٱلْمَوْعِظَةِ ٱلْحَسَنَةِ ۖ وَجَٰدِلْهُم بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ ﴾النحل: ١٢٥

"ወደ ጌታህ መንገድ በጥበብና በመልካም ግሳጼ ጥራ። በዚያች ይበልጥ መልካም በሆነችውም (መንገድ ና ስልት) ተወያያቸው። "
" 7 ፡ 125"

J.S.Restler)[2] የአረቦች ስልጣኔ በተባለው ድርሰቱ መግቢያ ላይ እንዲህ ብሏል "ኢስላም የሚለው ቃል ሦስት የተለያዩ ትርጉም ባላቸው ቃላቶች ሊገለፅ ይችላል፡፡ የመጀመሪያ ዲን ሀይማኖት) ሲሆን ሁለተኛው ሀገር፡፡ ሦስተኛ ባህል አልያም 7 የሌለው ሥልጣኔ ማለት ነው፡፡"

ኢስላም በርዕዩተ አለሙ በአምልኮት ተግባሩ በአስተምህሮቶቹ የአላህ መልዕክተኛ ρ ይዘውት ከመጡት መሠረቶች እስካሁን ድረስ ምንም አልተቀየረም፡፡ አልተለወጠም፡፡ የተለወጡትና የተቀየሩት ሙስሊሞች ናቸው፡፡ የተለወጡት ሙስሊሞቹ የሐይማኖቱ ተከታዬች ናቸው ኢስላምን እከተ 7 የሚል ሠው ሀይማኖቱ የከለከለውን ከፈፀመ ስህተት ውስጥ ከገባ ኢስላም የስህተቱን ኃላፊነት አይወስድም፡፡ ይህንን ሊገልፅ የሚችል ቀለል ያለ ምሳሌ እናቅርብ አንድ ሰው አንድ ማሽን በፋብሪካው ከተዘጋጀ ትንሽ ማንዋል ጋር ቢሠጠውና አስተካክሎ መግጠም ተስኖት ቢያበላሸው፡፡ ማንዋሉ ችግር አለበት፤ የተሣሣተ ማንዋል ነው፤ ይባላል? ወይስ ምን ይባላል? ሦስት አማራጮች አሉ፡-

1. ማንዋሉ ላይ የተጠቀሱ ተራዎችን ሥርዓቶችን አልጠበቁም
2. በማንዋሉ የተቀመጡ ዝርዝሮችን አጉድሏል
3. ሰውዬው ማንዋሉን እራሱ አልተረዳም እንዲህ ዓይነት ችግር ሲፈጠር ማሽኑን ያመረተው ፋብሪካ ዘንድ በመሄድ እንዴት እንደሚገጣጠምና በስራ ላይ እንደሚውል ይጠይቃል፡፡

---

[2] በፓሪስ ከተማ የሚገኘው "የኢስላማዊ ተቋም" አስተማሪና ፈረንሣዊ የዚህ ዘመን ተመራማሪ ነው፡፡ "ቃሉ አኒል ኢስላም" ዶ/ር ኢማዱዲን ኽሊል፡፡

ይህ ምሳሌ ኢ.ስላም ላይም ያገለግላል፡፡ ኢ.ስላምን ማወቅ የፈለገ ሠው ከትክክለኛውና ዕውቅና ካለው አካል ኢ.ስላምን መገንዘብ አለበት፡፡ የዲን ዕውቀት እንደሌሎች ዕውቀቶች ነው፡፡ ከባለቤቱ ሊወሠድ ይገባል የታመመ ሠው ወደ ኪ ይሄዳል ቤት የፈለገ ሠው ወደ መሐንዲስ ይሄዳል፡፡ 7 የዘርፉ ይጠየቃል፡፡

ይህንን መፅሐፍ የምታነቡ ሰዎች መፅሐፍ በዘልማድ በተወረሰው የሐይማኖት ስሜት አቅጣጫና አስተሣሠብ ውስጥ ጠልቃችሁ እንድታነቡት አልመክርም፡፡ አዕምሮኣችሁን ነፃ አድርጋችሁ ፍፁም በእውቀትና በመጠየቅ ላይ ናችሁ አንብቡት፡፡ ስህተትን አሣዳጅና ድክመትን ፈላጊም አትሁኑ፡፡ እውነትን ለማዎቅና ለማግኘት፣ በስሜት ሣይሆን በአእምሮና በአስተሣሠብ በአመለካከት ለመረታት ይሁን፡፡ አላህ ቁርኣን ላይ እንደገለፀው፡-

﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ٱتَّبِعُوا۟ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ قَالُوا۟ بَلْ نَتَّبِعُ مَآ أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ ءَابَآءَنَآ ۗ أَوَلَوْ كَانَ ءَابَآؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْـًٔا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴾ البقرة: ١٧٠

“(ካላችሁበት ክህደት ልመቱ ወጥታችሁ) አላህ (በ ነቢ. ሙሐመ- ላይ) ያወረደውን (መልዕክት) ተከተሉ።” በተባሉ ጊዜ “በፍፁም! ምንከተለው አባቶቻችንን ፈለግ ነወ ።” ይ ላሉ (ይ ህ አቋማቸው እጅግ ሚደንቅ ነው!) አባቶቻቸው ምንም ነገር ማያውቁና ቅን ጉዳናም ያልጨበጡ ቢሆኑም (እንኳ ይከተሏቸዋልን?)” "በቀራ ፡ 170"

የተማረ ሰው ማለት አእምሮውን ለሌላው አውልቆ የማይሰጥ ጥግ ድረስ ማሰብና መመራመር የሚችል ነው፡፡ ማንኛውንም ነገር ሣያስብና ሣያምንበት በፍፁም አይቀበልም፡፡ በአመነና ከተቀበለው ያመነበትን ነገር አጥብቆ ይይዛል፡፡ የደረሰበትን እውቀትና የምርምር ውጤት ለሌሎች ሰዎች ያስተላልፋል፡፡ የማያቅን ያሳውቃል የተሣሣተን ያስተካክላል፡፡ እኔ ይህንን ርዕስ የሚገባውን ያህል አብራርቼዋለሁ ብዬ አላምንም፡፡ ኢ.ስላም ሁለንተናዊ ባህሪ ሁሉንም የምድርና የዲን ህይወት የጠቀለለ ነው፡፡ ስለዚህም የኢ.ስላምን አጠቃላይ የህይወት ዘርፍ በዚህ አጭር ፅሁፍ ማብራራት ያስቸግራል፡፡ ብዙ ጥራዞችን የሚፈልግ ነው፡፡ በዚህ መፅሐፍ የምመለከታቸው ዘርፎች ዋና ዋና የዲኑን መሠረቶችን አቅጣጫ ማሣየት ነው የአቂዳ ፣ የተግባርና የባህሪ ጉዳዬችን አስኳል መልዕክቶችን እዳስሣለሁ፡፡ ይህም የኢ.ስላምን ተልዕኮ መረዳት ለሚፈልግ ሰው ቁልፍ ነጥቦች ናቸው፡፡ ሰዎች በዘመናዊው ህብረተሰቦችና ዓለም ውስጥ ኢ.ስላም፡ ፡ ይዟቸው የመጣውን ህግጋት ጋር የሚመሣሠሉ ጉዳዬች አሉ ሊባል ይችላል፡፡

አዎን! ሆኖም የትኛው ነው ቀዳማዊው ኢ.ስላም ወይስ ዘመነኛዎቹ ህግጋት የሚል ጥያቄዎችን ማንሣት ይበጃል፡፡ ኢ.ስላም ሰው ሰራሽ ዘመናኛ ህግጋትንና ሥርዓትን በሙሉ ይቀድማል ለአስራ አራት መቶ ክፍለ ዘመናት ጀምሮ ሰርቶበታል፡፡ ኢ.ስላምን የሚመስሉ ህግጋትና ስርዓት ከእርሱ የተቀዱ ናቸው፡፡ በተለይም ኢ.ስላምን ሲያጠኑ የነበሩ የምዕራቡ ዓለም የዕውቀት ሰዎች

(orientalists) ምስራቃዊያን ከኢስላም ብዙ መልካም ጐኖችን መስደዋል፡፡ ሆኖም የነርሱ የጥናት አላማና ግብ የተለያየ ነው፡፡ ከፊሉ ዕውነትን ለማግኘትና ለመያዝ ሲሆን ሌላው ደግሞ ለማጠልሸትና ከሀቅ ለመዝጋት ነው፡፡

የኢስላም መሠረቶች

የአላህ መልዕክተኛ ρ በመሠናበቻው የሀጅ ወቅት ይህንን ተናገሩ፡- "ይህ ቀን የትኛው ቀን እንደሆነ ታውቃላችሁን? አላህና መልዕክተኛው ይወቁ አሉ፡፡ ይህ ቀን አላህ ሀራም ያደረገበት ቀን ነው፡፡ ይህ የትኛው አገር እንደሆነ ታውቃላችሁ? አላህና መልዕክተኛው ይወቁ አሉ፡፡" እርም የተደረገበት ወር ነው፡፡ አላህ በእናንተ ላይ ደማችሁን፣ ገንዘባችሁን፣ ክብራችሁን እርም አድርጓል፡፡ ይህ ቀናችሁ በዚህ ወራችሁ ውስጥ በዚህ አገራችሁ ውስጥ እርም እንደተደረገ ሁሉ፡፡" /ቡኻሪ ጥ/5 ገፅ 2247 የሐዲስ ቁጥር 5696/

ከኢስላም አንኳር መሠረታቶች ውስጥ የሚከተሉትን መጠበቅ ይካተታል ዲንን፣ ነፍስን ፣ ክብርን፣ ዘርን፣ አእምሮንና ንብረትን፡-

አላህ ዲንን የመጠቅን ጉዳይ እንዲህ በማለት ገልፆታል፡-

﴿ ٱلَّذِينَ أُخْرِجُوا۟ مِن دِيَـٰرِهِم بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّآ أَن يَقُولُوا۟ رَبُّنَا ٱللَّهُ ۗ وَلَوْلَا دَفْعُ ٱللَّهِ ٱلنَّاسَ بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لَّهُدِّمَتْ صَوَٰمِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَٰتٌ وَمَسَـٰجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا ٱسْمُ ٱللَّهِ كَثِيرًا ۗ وَلَيَنصُرَنَّ ٱللَّهُ مَن يَنصُرُهُۥٓ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَقَوِىٌّ عَزِيزٌ ﴾ الحج: ٤٠

"(እነርሱም) እነዚያ "ጌታችን አላህ ነው።" በማለታቸው ብቻ ከ ቀያቸው ተባረሩት ናቸው። አላህ ( )እን- ን ሕዝብ (ተን ል) በሌላ ሕዝብ ባይ ጣት ኖሮ ገዳማት፣ ቤተክርስተ ያኖች ፣ ምኩራቦች እና አላህ ስም በብዛት ሚወሳባቸው መስጊ ዶች በ ፈረረሱ ነበር። አላህም (ሃይማ ኖቱን) ሚረዳውን በእርግ ጥ ይረዳል። አላህ ብር ቱና ኃያል ነውና።" "ሀጅ ፡ 40"

❖ የሰው ልጅን ሰብአዊ መብት መንካት 0" መሆኑን አላህ እንዲህ በማለት ገልፃል፡-

﴿ وَلَا تَقْتُلُوا۟ ٱلنَّفْسَ ٱلَّتِى حَرَّمَ ٱللَّهُ إِلَّا بِٱلْحَقِّ ﴾ الإسراء: ٣٣

"አላህ እርም ያደረጋትን ነፍስም ያለ አግባብ አትግደሉ። " "ኢስራእ ፡ 33"

﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَأْكُلُوٓا۟ أَمْوَٰلَكُم بَيْنَكُم بِٱلْبَـٰطِلِ إِلَّآ أَن تَكُونَ تِجَـٰرَةً عَن تَرَاضٍ مِّنكُمْ ۚ وَلَا تَقْتُلُوٓا۟ أَنفُسَكُمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴾ النساء: ٢٩

"እናንተ ያመፃችሁ ሆይ! አንዳችሁ ሌ ላኛውን ገንዘብ ያለ አግባብ አይብላ። ግና በመካከላችሁ በስምምነት ምትፈ ጸሙ ንግ- ልውውጥ እንዲኖር ተፈቅዷል። ነፍሶቻችሁንም አትግደሉ። አላህ ለናንተ እጅግ አዛኝ ነው።" "ኒሣእ ፡ 29"

- የአላህን ፍጡራንን ያለአግባብ መንካት የተከለከለ መሆኑን አላህ እንዲህ በማለት ይገልፃል፡-

﴿ وَلَا تَقۡرَبُواْ ٱلزِّنَىٰٓۖ إِنَّهُۥ كَانَ فَٰحِشَةٗ وَسَآءَ سَبِيلٗا ﴾ الإسراء: ٣٢

“ዝሙትን አትቅረቡ። እርሱ እጅግ ፀያ ፍ (ተ ግ ባር)እና ክ ፉ መንገ- ነውና።” "ኢስራዕ ፡ 32"

- ዘር ማጥፋት በኢስላም የተከለከለ ነው፡፡

﴿ وَإِذَا تَوَلَّىٰ سَعَىٰ فِي ٱلۡأَرۡضِ لِيُفۡسِدَ فِيهَا وَيُهۡلِكَ ٱلۡحَرۡثَ وَٱلنَّسۡلَۚ وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلۡفَسَادَ ٢٠٥ ﴾ البقرة: ٢٠٥

“(ካንተ) ዞወር ባለ ጊዜ ም- ር ላይ ብክለትን ለመርጨ ት ፅብ ልንለማው ደ ም ቁንስሳትን ለማጥ ት ይጥራል። አላህ ብክለትን አይወ- ም። ” "በቀራ ፡ 205"

- ንብረትን ማውደም የተወገዘ መሆኑን አላህ እንዲህ በማለት ገልፆታል፡-

﴿ وَلَا تَأۡكُلُوٓاْ أَمۡوَٰلَكُم بَيۡنَكُم بِٱلۡبَٰطِلِ ﴾ البقرة: ١٨٨

“ከሓከላችሁ አንዱ ሌላውን ገንዘብ ያለ አግባብ አይብላ። ” "በቀራ ፡ 1 "

- የሰው ልጅን አእምሮና አስተሣሠብ የሚያውኩ ነገሮችን እንዲህ በማለት አላህ ገልፆታል፡-

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِنَّمَا ٱلۡخَمۡرُ وَٱلۡمَيۡسِرُ وَٱلۡأَنصَابُ وَٱلۡأَزۡلَٰمُ رِجۡسٞ مِّنۡ عَمَلِ ٱلشَّيۡطَٰنِ فَٱجۡتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ
المائدة: ٩٠ - ٩١

“ሰይ ን ሚሻው በአስካሪ መጠጥና በቁማር አማካይነት በሓከላችሁ ጥል በመጫር አላህን ከማስታወስና ከሶላት ሊያዘናጋችሁ ነው። (እነኝ ህን እርኩስ ነገሮች) ትታቀባላችሁን? ” "ማኢዳ ፡ 90-91"

ኢስላም ዘርፉ ብዙ የሆኑ መብቶች እንዲከበሩ

1. የወላጆች መብት:- አላህ እንዲህ በማለት ገልፃታል :-

﴿ وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوٓاْ إِلَّآ إِيَّاهُ وَبِٱلْوَٰلِدَيْنِ إِحْسَٰنًا ۚ إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِندَكَ ٱلْكِبَرَ أَحَدُهُمَآ أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُل لَّهُمَآ أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُل لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٢٣﴾ وَٱخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ ٱلذُّلِّ مِنَ ٱلرَّحْمَةِ وَقُل رَّبِّ ٱرْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِى صَغِيرًا ﴾ الإسراء: ٢٣ - ٢٤

“ጌታህም እርሱን እንጂ እንዳታመልኩ ደንግጓል። ለወላጆቻችሁም መል ካም እን- ትውሉ (ወስ ኗል)። በተለይም አንዳቸው ወይም ሁለ ቱም ከናንተ ዘን- ሆነው እርጅና ከተጫጫናቸው “ ኡፍ” አትበላቸው። አትገላም ቸውም። መልካምን ቃል ብቻ ተናገራቸ ው። ከእዝነት መቀጨን ትሕትና ክንፍ ዝቅ አ- ርግላቸው። “ ጌታዬ ሆይ! በልጅነቴ ተንከባክበው እንዳሳደጉኝ እዘንላቸው።” በልም። ” "ኢስራዕ ፡ 23 "

2. የልጆች መብት:-

﴿ وَلَا تَقْتُلُوٓاْ أَوْلَٰدَكُم مِّنْ إِمْلَٰقٍ ۖ نَّحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ ۖ ﴾ الأنعام: ١٥١

“ ልጆ ቻችሁንም - ህነትን በመስጋት አትግደሉ። ለናንተም ለነር ሰም ሲሳይን እንለግሳችኋለን።” "አንአም ፡ 151"

3. ወላጆቻቸውን ያጡ ህፃናት መብት:-

﴿ فَأَمَّا ٱلْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ﴾ الضحى: ٩

“(ስለዚህ) ተ ምን ፈ ሞ አትበ- ል። ” "ዱሀ ፡ 9"

የገንዘብ ዋስትና መስጠት፡-

﴿ وَلَا تَقْرَبُواْ مَالَ ٱلْيَتِيمِ إِلَّا بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ ﴾ الإسراء: ٣٤

“ ተ ምን ገንዘብ -ለአቅመአዳም እስኪደር ሱ- ረስ- ለመልካም ዓ ላማ ካልሆነ በቀር አትንኩ። ” "ኢስራእ ፡ 34"

4. የህመምተኞች መብት:- የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ በማለት አስቀምጠዋል፡፡ "በሽተኛ የጠየቀ ሰው እስኪመለስ ድረስ በጀነት መአዛ ውስጥ ነው ሙስሊም)"

5. በአድሜ አንጋፋ የሆኑ አዛውንቶችና ህፃናት መብት፡- የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ በማለት ደንግገዋል፡- "ታላቅን የማያከብር ለታናሽ የማያዝን ለመልካም የማይቀስቅስ ከእኩይ የማይከለክል ከእኛ አይደለም፡፡"

6. ድጋፍ የሚሹ ሰዎች መብት፡- አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَأَمَّا ٱلسَّآئِلَ فَلَا تَنْهَرْ ﴾ الضحى: ١٠

"ለማኝንም አታመፃጭቅ " "ዱሀ ፡ 10"

የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "የወንድሙን ጉዳይ ከግብ ያደረሰ ሰው አላህ ለእርሱ ጉዳይ ይቆምለታል፡፡" ሙስሊም ጥ/4/ገፅ 1996 ቁጥር 25 6

መንፈሣዊ ህይወት በኢስላም

የኢ.ስላም ሀይማኖት ተከታዬቹ ሊ.ያምኑበትና ሊከተሉት በሚ.ገቡ መሠረታዊ አቂዳዎች አሉት፡፡ ይህንንም እምነት የመግለፅና የማብራራትና ወደዚ.ህ መንገድም ማመንና በውዴ.ታ ሰዎች እንደቀላቀሉ ማድረግ ግድ ይላቸዋል፡፡ የአላህ I ንግግር ተፈፃሚ ለማድረግ

﴿ لَآ إِكۡرَاهَ فِي ٱلدِّينِۖ قَد تَّبَيَّنَ ٱلرُّشۡدُ مِنَ ٱلۡغَيِّۚ فَمَن يَكۡفُرۡ بِٱلطَّٰغُوتِ وَيُؤۡمِنۢ بِٱللَّهِ فَقَدِ ٱسۡتَمۡسَكَ بِٱلۡعُرۡوَةِ ٱلۡوُثۡقَىٰ لَا ٱنفِصَامَ لَهَاۗ وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴾ البقرة: ٢٥٦

“በ ሃይ ማት ማ ስገደ - ለም ቁ ጥተኛው ጉዳና ከጠማማው ተለይቷል። በ_ጉት ካ ደና በአላህ ያመ ማይበጠስ ጠንካራ ገመ- ን ጨ ብሏ ። አላህ ሰሚ ዐዋቂም ነው።” "በቀራ ፡ 256"

የዚ.ህ ሀይማኖት ተከታዬችና ሰባኪ.ዎች በመልካም አገላለፅ ጥሪ እንዲ.ያደርጉ አዟቸዋል፡-

﴿ ٱدۡعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِٱلۡحِكۡمَةِ وَٱلۡمَوۡعِظَةِ ٱلۡحَسَنَةِۖ وَجَٰدِلۡهُم بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُ ﴾ النحل: ١٢٥

“ወደ ጌታህ መን- በጥበብና በመልካም ግሳጼ ጥራ። በዚ.ያች ይበልጥ መልካም በሆነችውም (መን- ና ስልት) ተወያያቸው። ”
" ፡ 125"

ኢ.ስላምን ከልብ አምኖ መቀበል በኢ.ስላም ውስጥ መሠረታዊ ነጥብ ነው፡ ፡ በጉልበት የተመሠረተ እምነት እውነተኛ ሊ.ሆን ከቶ አይቻልም፡፡ ምድራዊም የመጪ.ው ዓለም መልካም ሡብሎችን ሊ.ያከማች አይችልም፡፡

ኢባዳና ኢስላም

- ❖ ኢ.ስላም የአስተሣሠብ በንግግር በተግባር ሊካተቱ የሚችሉ ብዙ አምልኮቶች አሉት፡፡

በአሳህ ማመን

በአሳህ ማመን ሦስት መሠረቶችን ይጠቀልሳል

በአላሀ ብቸኛ አምላክነት ማመን፡፡ አላሀ መኖሩን እርሱ ይህን ፍጥረተ አለም)በብቸኝነት የፈጠረው በአላሀ ትዕዛዝና ቁጥጥር ስር መሆኑን እርሱ የፈለገው ብቻ ተፈፃሚ መሆኑንና ከእርሱ ፍላጐት ውጭ ምንም ነገር ሊከሰት እንደሚይችል ማመን ነው፡፡

﴿ أَلَا لَهُ ٱلْخَلْقُ وَٱلْأَمْرُ ۗ تَبَارَكَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴾ الأعراف: ٥٤

"አዋጅ! መፍጠርም ማዘዝም ርሱ (ሥል ንና መቅት) ነው። ዓ ለማት ጌታ ሆነው አላህ (ክብር) ላቀ። " "አዕራፍ ፡ 54"

አላሀ I የእርሱን አሀዳዊነትና ብቸኛ ፈጣሪነት ከእርሱ ጋር አምላክ በፍፁም አለመኖሩንም አብራርቷል፡-

﴿ مَا ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ مِن وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُۥ مِنْ إِلَٰهٍ ۚ إِذًا لَّذَهَبَ كُلُّ إِلَٰهٍۭ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَا بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ سُبْحَٰنَ ٱللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴾ المؤمنون: ٩١

"አላህ ምንንም ልጅ አ- ርጐ አልያዘም። ከርሱ ጋርም ሌላ አምላክ ለም ። እንዲያ ቢሆንማ ኖሮ ሁሉም አምላክ ፈጠረውን በገነጠለ (በለና ረፅ ግዛት ለማስከበር በሞከረ) ነበር። ከፊሉም ከፊሉ በላይ በሆነበር። ክብር ለአላህ ይሁን። ከሚሉት ሁሉ ጠራ። " "ሙእሚኑን ፡ 91"

አላሀ በብቸኝነት ያለምንም ሸሪክ ይገባዋል፡- አላሀ እውነተኛ አምላክ መሆኑን በርግጠኝነት ማመን ከእርሱ የሚመለክ የለም አምልኮትን ሊጋራ የሚገባ ማንም የለም በአላሀ ብቻ ተመካ፡፡ እርሱን ብቻ ለምን፡፡ መከራን የሚያነሳ ጉዳይን የሚሞላ ስለትንም የሚገባው እርሱ ብቻ ነው፡፡ ኢባዳዎች በጥቅልም በዝርዝርም ለሱ እንጂ ለማንም አይሆኑም፡፡ አላሀ I እንዲሀ ብሏል፡-

﴿ وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِىٓ إِلَيْهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعْبُدُونِ ﴾ الأنبياء: ٢٥

"ከአንተ በፊት መልዕክተኛን አልላክ ንም፡ "እነሆ፡ ከኔ ሌላ አምላክ ለም። ስለሆነም (በብቸኝነት) አምልኩኝ።" ሚል መልዕክት ምናወር- ለት ቢሆን እንጅ።" "አንቢ.ያ ፡25"

አላህን በስሞቹና በባህሪዎቹ በብቸኝነት ወደር የለሽነት መሰል የለሽነት አለው ማለትም አላህ I የምርጥ ምርጥ ስሞች ባለቤት እርሱም ታላላቅና አስደናቂ ባህሪያቶች እንዳሉት ማመን ነው፡፡ አላህ ከየትኛውም ጉድለት ነውር የጠራና የፀዳ ነው አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَلِلَّهِ ٱلۡأَسۡمَآءُ ٱلۡحُسۡنَىٰ فَٱدۡعُوهُ بِهَاۖ وَذَرُواْ ٱلَّذِينَ يُلۡحِدُونَ فِيٓ أَسۡمَـٰٓئِهِۦۚ سَيُجۡزَوۡنَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ الأعراف: ١٨٠

"ለአላህ መልካም ስሞች አሉት። ስለ ሆነም በነዩ ተ ማ ፀነት ። እነዚያን ስሞቹን ሚያ ምወትን ተዋቸው። ይሠሩት ለነበረው (ጥ ት ተገቢውን) ቅት ያገኛሉ። " "አዕራፍ ፡ 1 0"

አላህ ለራሱ ያፀደቀውን ወይንም የአላህ መልዕክተኛ ስለ አላህ የተናገሩትን እናፀድቃለን፡፡ የአላህ I ባህሪ ምንም አይነት ፍጡርን አይመስልም፡ ፡ ለአላህ ባህሪያት ቅርፅም አንሠጥም፡፡ ከፍጡራት ጋር አናመሣሥልም ወይንም ባህሪያቶቹም የሉትም አንልም፡፡

﴿لَيۡسَ كَمِثۡلِهِۦ شَيۡءٞۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ﴾ الشورى: ١١

"እርሱን ማም ስል አንዳችም ነገር ለም። እር ሱ ሰሚውና ተመልካ ነው።" "ሹራ ፡ 11"

❖ በአላህ I የማመን ፋይዳ

በአላህ I ማመን ለሰው ልጆች ምድራዊ የመጪው አለም ጠቃሚ ነው

1ኛ. ሰዎች ከሚወዳደሩባቸውና ከምሽቀዳደሙባቸው ነገሮች አላህ I ቀረቤታ ማግኘት ነው፡፡

2ኛ. አላህ ያዘጋጀውን ጀነት መውረስና የእርሱን ፍቅር መጐናፀፍ

3ኛ. በአላህ ማመን አላህ አማኙን ከእኩይ ነገር ይጠብቀዋል፡፡ ከጭንቀትም ያድነዋል፡፡

4ኛ. የኢማን ባለቤት የሆነ ሰው አላህ እውነተኛውንና አዋጭ መንገዱ እውቀትን በእውቀት የመስራት አቅምን ይለግሠዋል፡፡ መልካም ነገርን አመስግኖ የመቀበል ክፉን ነገርና መከራን በትዕግስትና በእርጋታ የ ስተናገድ ብቃትን ያገኛል፡፡

5ኛ. ሙስሊም የአላህን ፍቅርና ድጋፍ ያገኛል፡፡

6ኛ. የአላህ ባሪያ አላህ ዘንድና ፍጡራት ጋር ደረጃው ይልቃል፡፡

7ኛ. አላህ ለምርጥ ባሪያዎቹ ብቻ የሚለግለሰውን ተአምርና በሁሉም የህይወት ዑደት ውስጥ የብስራት የደስታ ጥግን ያገኛል፡፡

ኛ. የግቦች   ምርጥ ግብ የሆነውን ከእሣት ድኖ የጀነት ባለሟል ያደርጋል፡፡

9ኛ. የአላህ ስም ሲነሣ የማድመጥ በአላህ አንቀፆች የመጠቀም ብቃት ያስገኛል፡
፡ ምንጭ የማጂዳ ክለብ ፀሀፊ ዶክተር አሊ ሳላቢ) በአጭሩ፡፡

በመላኢካ ማመን

1. አላህ I በጣም ብዙ መላኢካዎች እንዳሉት ብዛታቸውን ከእርሱ ንም እንደማያቃቸው ማመን፡፡ አላህ I በሚያሠማራቸው የስራ ዘርፍ የሚከውኑ ይህንን ፍጥረተ አለም የሚያስተባብሩ በሠማይና በምድር የተሠራው እያንዳንዱ በአለም ላይ ያላቸው እንቅስቃሴ አላህ I ባዘዛቸው ዘርፍ የሚንቀሡ ናቸው፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ فَٱلۡمُدَبِّرَٰتِ أَمۡرٗا ﴾ النازعات: ٥

“(በአላህ ትእዛዝ) ጉዳዮችን በሚፈ መ (መላእክት) እምላለሁ! (ከሞት በኋላ ዳግም መቀስቀሳችሁ ነገር እርግጥ ነው።) ” "ናዚአት ፡ 5"

እንዲህም ብሏል፡-

﴿ فَٱلۡمُقَسِّمَٰتِ أَمۡرًا ﴾ الذاريات: ٤

“(ወደ እምነት) ቀዳሚዎች በሆኑ፤ ” "ዛሪያት ፡ 4"

መላኢካዎችን አላህ I የፈጠራቸው ከብርሀን ነው፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋ "መላኢካዎችን ከብርሀን ፍጥሪያቸዋለሁ ጋኔኖችን ከእሣት ፈጥሪያቸዋለሁ አደም ከገለፅኩላችሁ ከ(ዐፈር) ፍጥሪየዋለሁ፡፡" ሙስሊም /ጥ/4 ገፅ 2294 ቁጥር 2994

መልአክት ከሰው ልጅና ከፍጥረተ አለሙ የተለየ ፍጡራን ናቸው፡፡ እነርሱ ከብርሀን ነው የተፈጠሩት፡፡ በአይን አይታዩም፡፡ በተለያየ ቅርፅና ሁኔታ የመሆን አቅምን አላህ ለግሷቸዋል፡፡ ማየትና ማስተዋል ይችላሉ፡፡ ጌታችን አላህ I በቁርኣን ውስጥ እንደገለፀው ጅብሪል መርየም ዘንድ በሰው ቅርፅ ተመስሎ መጥቷል አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ فَٱتَّخَذَتۡ مِن دُونِهِمۡ حِجَابٗا فَأَرۡسَلۡنَآ إِلَيۡهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرٗا سَوِيّٗا ١٧ قَالَتۡ إِنِّيٓ أَعُوذُ بِٱلرَّحۡمَٰنِ مِنكَ إِن كُنتَ تَقِيّٗا ١٨ قَالَ إِنَّمَآ أَنَا۠ رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَٰمٗا زَكِيّٗا ﴾ مريم: ١٧ - ١٩

“ከነርሱ (ሚከልላትን) መጋረጃም አደ ረገች ። መንፈሳ ች ንንም ወደርሷ ላክን። ትክክለኛ ሰውም ተመሰለላት።“ ከአንተ በአር–ረሕ ማ ን እጠበቃለሁ። አላህን ምትፈራ ከሆንክ (አትጠ ጋኝ)።” አለች። እኔ ጌታሽ መልዕክተኛ ነኝ። ንጹሕ ሆነን ልጅ ል ሰጥሽ (መ ሁ።” አለ። "መርየም ፡ 17-19"

ነብዩላህ ኢብራሂምና ሉጥ ዘንድም እንደ መሰለው በሰው ተመስለው መጥተዋል፡፡

❖ ጅብሪል አላህ I በፈጠረው በዋናው ማንነቱ ስድስት መቶ ክንፍና በግዙፍነቱ አድማሱን 7 ሸፍኖታል ነብዩ ρ ተመልክተውታል፡፡ /ቡኻሪ /ፕ:4/ ገፅ 1840 ቁጥር 4575/

መልአክት ክንፎች አሏቸው ሁለት ክንፍ ሦስት ክንፍ ከዚህም በላይ ክንፎች ያሏቸው መልአክት አሉ፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ جَاعِلِ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ رُسُلًا أُوْلِيٓ أَجْنِحَةٖ مَّثْنَىٰ وَثُلَٰثَ وَرُبَٰعَۚ يَزِيدُ فِي ٱلْخَلْقِ مَا يَشَآءُ ﴾ فاطر: ١

“ምስጋና ለአላህ ይሁን፤ ሰማያትንና ም- ርን ፈ ሪ፥ መላእክትንም ሁለት ሁለት፥ ሦስት ሦስት ወይም አራት አራት ክንፎች ያሏቸው መልዕክተኞች አ- ራጊ ለሆነው (አምላክ)። በፍጡራኑም ውስጥ ሻውን ይጨምራል።” "ፍጢር ፡ 1"

ጊዚያቸው አላህን በማውሣት እርሱን በማላቅና በማክበር በማወደስ ብቻ ነው የሚያልፈው አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ يُسَبِّحُونَ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ﴾ الأنبياء: ٢٠

“ሌት ከቀን ያሞግሱታል። ረፍት ላቸውም።” "አንቢያእ ፡ 20"

አላህ I የሚያዛቸውን በትክክል ይፈፅማሉ አላህ እንዲህ በማለት ገልጿቸዋል፡-

﴿ يَخَافُونَ رَبَّهُم مِّن فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴾ النحل: ٥٠

“ከበላያቸው ያለ ጌታቸውን ይፈራሉ። ታዛዙትንም (ያለ ተቃውሞ) ይ ፈ ማሉ” " " ፡ 50"

አላህ አይወልድም አይወለድም መልአክትም የአላህ ልጆች ተብለው አይገለፁም፡፡ ፆታቸው ወንድ ወይም ሴት አይባልም፡፡ እነርሱን ማላቅና ማክበር ግዴታ ነው፡፡ አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَقَالُواْ ٱتَّخَذَ ٱلرَّحْمَٰنُ وَلَدٗاۗ سُبْحَٰنَهُۥۚ بَلْ عِبَادٞ مُّكْرَمُونَ ٢٦ لَا يَسْبِقُونَهُۥ بِٱلْقَوْلِ وَهُم بِأَمْرِهِۦ يَعْمَلُونَ ﴾ الأنبياء: ٢٦ - ٢٧

“ አርረሕማን (ከመላእክት) ልጅ ያዘ።” አሉ። ክብር ለር ሱ ይ ሁን። (መላእክት) ተከበሩ ባሮቸ9 (ብቻ) ናቸው። እርሱን ቀ- መው አይናገሩም። በትእዛዝ ብ ቻ ይ ሠ ራሉ "አንቢ.ያ ፡ 26-27"

መልአክት የአላህ ሸሪአ ወይም ቢጤዎችም በፍፁም አይደሉም፡-

﴿ وَلَا يَأْمُرَكُمْ أَن تَتَّخِذُوا۟ ٱلْمَلَـٰٓئِكَةَ وَٱلنَّبِيِّـۧنَ أَرْبَابًا ۗ أَيَأْمُرُكُم بِٱلْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴾ آل عمران: ٨٠

"መላእክትንና ነቢያትን አማልክት አ- ር ጋችሁ እን- ትይዙ ያዛችኋል ተብሎም አይታሰብም። መስሊሞች ከሆናችሁ በኋላ በክህደት ያዛችኋልን?" "አምራን ፡ 0"

እነርሱን የአላህ ምርጥ የተወደዱ ባሪያዎች ስለሆኑ መወደድ አለባቸው፡፡

- የተወሰኑ መላኢካዎች ስምና የሥራ ድርሻ
- ጅብሪል የወህይ ተወካይ አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ نَزَلَ بِهِ ٱلرُّوحُ ٱلْأَمِينُ ۝١٩٣ عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ ٱلْمُنذِرِينَ ۝١٩٤ ﴾ الشعراء: ١٩٣ - ١٩٤

"ታማኙ መንፈስ አወረደው። ከአስጠንቃቂዎች ትሆን ዘን- በልቦናህ ውስጥ (አሰፈርነው)።" "ሹአራእ ፡ 193 -194"

- ሚካኤል የዝናብንና የአዝርእት ተወካይ አላህ I ፡-

﴿ مَن كَانَ عَدُوًّا لِّلَّهِ وَمَلَـٰٓئِكَتِهِۦ وَرُسُلِهِۦ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَىٰلَ فَإِنَّ ٱللَّهَ عَدُوٌّ لِّلْكَـٰفِرِينَ ﴾ البقرة: ٩٨

" አላህ፣ መላእክትና መልዕክተኞች፥ (በተለይም) ጅብሪልና ሚካኤል ጠላት ሆነ (ሰው፥ ከሓዲና አላህ ጠላት መሆኑ ይታወቅ) አላህ ከሓዲያን ጠላት ነው። "በቀራ ፡ 9 "

- የመለከል ውት፤ የህይወት ተወካይ፡ አላህ I ፡-

﴿ قُلْ يَتَوَفَّىٰكُم مَّلَكُ ٱلْمَوْتِ ٱلَّذِى وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴾ السجدة: ١١

"ለናንተ (እናንተን ለማዶል) ኃላፊ ነት ሰጠው ሞት መልአክ ይገ- ላችኋል። ከዚያም ወደ ጌታችሁ ትመለሳላችሁ።" በላቸው። "ሰጅዳ ፡ 11"

- ኢስራፊ ፤ የንፋስ ተወካይ አላህ ዘንድ ለሂሣብ ለመቀስቀስ በቀንድ የሚያውጅ አላህ I ፡-

﴿ فَإِذَا نُفِخَ فِى ٱلصُّورِ فَلَآ أَنسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَآءَلُونَ ﴾ المؤمنون: ١٠١

"በቀን- ውስጥ በተነ ጊዜም በመካከላቸው ዝምድ- ና አይኖራቸውም። እርስ በርስም አይጠያ ቁም።" "ሙእሚኑን ፡ 101"

- 9 የጀሀነም ሀላፊ፡ አላህ I ፡-

﴿ وَنَادَوْا۟ يَـٰمَـٰلِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ ۖ قَالَ إِنَّكُم مَّـٰكِثُونَ ﴾ الزخرف: ٧٧

“ማሊክ ሆይ! ጌታህ (ከምንገኝበት ስቃይ) በሞት ይገላግለን።” በማለት ‹ቀቃ) - ም ሾማሉ። (ማሊክም) :-“(ለም)፥ እናንተ (ከውስ_ ዝንተ ዓለም) ተቀማጮች ናችሁ።” ይላቸዋል። "ዙኽሩፋ 77"

❖ ዘባኒያ የእሣት ሰዎችን የሚቀጡ መልአክት አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ فَلْيَدْعُ نَادِيَهُۥ ۝١٧ سَنَدْعُ ٱلزَّبَانِيَةَ ﴾ العلق: ١٧ - ١٨

“ጎብ ሬበሮቹን ይጥራ። (እኛም ወደ እሳት ማያ ስገበት ን) ዘበኞቻችንን እንጠራለን።” "አለቅ ፡ 17-1 "

❖ " ሰው ጋር ሁለት መልአክቶች አሉ አንዱ መልካም ነገሮችን የሚፅፍና የሚያሠፍር ነው ሌላው ደግሞ ወንጀልን የሚከትብ ነው አላህ I

﴿ إِذْ يَتَلَقَّى ٱلْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ ٱلْيَمِينِ وَعَنِ ٱلشِّمَالِ قَعِيدٌ ۝١٧ مَّا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ۝١٨ ﴾ ق: ١٧ - ١٨

“ሁለ ት ቃል ተቀባይ (መላእክት) በቀኙም በግራውም ተቀምጠው ቃ ለፁ በሚቀበሉ ጊዜ (ሚሆነውን አስታውስ)። ከቃል አን- ንም አይናገርም፥ ከርሱ ዘን- (ቃሉን ለመመዝገብ) ዝግጁ ሆኑ መላእክት ያሉ ቢሆን እንጅ። ” "ቃፍ ፡ 17-1 "

❖ ሪድዋን የጀነት ተቆጣጣሪ ነው፤ የአደምን ልጅ ክፍ ነገር እንዳይደርስበት የሚቆጣጠሩ መልአክትም አሉ፤ በቁርአንና በሱንና የተዘረዘሩና የተወሱ ሌሎችም አሉ፤ ያልተዘረዘሩም አሉ.... በሁሉም ማመን ግዴታ ው፡፡

❖ **በመልአክት የማመንና ፋይዳው**

1. የአላህን ታላቅነት ችሎታና አቅም ሁሉንም ጠቅላይነት ያሣውቃሉ፡፡ የፍጡራኑ ግዙፍነትና ብዙነት የፈጣሪውን የታላቆች ታላቅነት ፍንትው አድርጎ ያሣያል፡፡

2. መልካም ነገር ለመስራት በግልፅም . በድብቅ ከሚፈፀም እኩይ ምግባር ለመራቅ ያግዛል፡፡ ሙስሊም ሰው መልአክት የሚሠራውንም . የሚናገረውን እየተከታተሉ የሚፅፍ መልአክት መኖራቸው ማመኑና መገንዘቡ የሚከውነው ገር እርሱን የሚጠቅም እንዲሆን በአንፃሩም ደረጃውን የሚያወርድ ነገር እንዲቆጠብ ያደርገዋል፡፡

3. በእሩቅ አለም በገይብ) የሚያምን ሠው ሊዘፍቅበት ከሚችለው ብዥ ታና የተልከሰከሰ ህይወት ያወጣዋልን

4. አላህ የሰዎችን ጉዳይ የሚከውን ከአደጋና መከራ የሚከለከል መልአክትን መመደቡ የአላህን እዝነትና እርህራሄ ያሣያል፡፡

በኩትቦች (በመፀሐፍት) ማመን

አላህ I መፅሐፍትን መላኩና ማውረዱን ማመን ነው የአላህ መልዕክተኞች ከአላህ I የተሠጣቸውን ተልዕኮ የሚገልፁበት መፅሐፍ ለግሷቸዋል፡፡ መፅሐፍቱ በውስጥ የአላህን ፈጣሪነት፣ አምኮት የሚገባው ለእርሱ ብቻ እንደሆነ እርሱ ብዙ መልካም ስሞችና ባህሪያት እንዳሉት ይገልፃል፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿لَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا رُسُلَنَا بِٱلۡبَيِّنَٰتِ وَأَنزَلۡنَا مَعَهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡمِيزَانَ لِيَقُومَ ٱلنَّاسُ بِٱلۡقِسۡطِ﴾ الحديد: ٢٥

“መልዕክተኞቻችንን ግል መዎ ችን አስይዘን ላክን። ሰው ልጆ ች(ሕይወታቸውን) በፍትህ ይመሩ ዘን- መዘ ንና (ቅና እኩይ) ሚዛን አወረ- ንላቸው።” "ሀዲድ ፡ 25"

እያንዳንዱ ሙስሊም ቁርኣን በፊት ከሰማይ የወረዱ የአላህ I መፅሐፍት እንደ ነበሩ ማመን አለበት፡፡ ቁርኣን ከወረደ በኋላ ከቁርኣን በፊት በወረዱ መፅሐፍት የመተዳደርና የመተግበር ግዴታ ግን የለበትም፡፡ ምክንያቱም መፅሐፍቶቹ ለተወሰኑ ዘመናትና ወቅት የተላኩ ናቸው፡፡ ከነዚህ መፅሐፍት ውስጥ፡-

- የኢብራሂምና የሙሣ መፅሂት ሱሁፍ؛ አላህ I በዚህ ለኢብራሂምና በወረዱ መፅሂቶች ውስጥ የተገለፁ መሠረታዊ የዲን መልዕክቶችን ገልጿል፡-

﴿أَمۡ لَمۡ يُنَبَّأۡ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَىٰ ٣٦ وَإِبۡرَٰهِيمَ ٱلَّذِي وَفَّىٰٓ ٣٧ أَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٞ وِزۡرَ أُخۡرَىٰ ٣٨ وَأَن لَّيۡسَ لِلۡإِنسَٰنِ إِلَّا مَا سَعَىٰ ٣٩ وَأَنَّ سَعۡيَهُۥ سَوۡفَ يُرَىٰ ٤٠ ثُمَّ يُجۡزَىٰهُ ٱلۡجَزَآءَ ٱلۡأَوۡفَىٰ ٤١﴾ النجم: ٣٦ - ٤٢

“ከሙሳ መዝገብ ውስጥ ስለ ሰፈረው (መልዕክት) አልተገ ነረውምን? ከዚያ (ጌታው ያዘዘውን) በተ ላ መልኩ ከፈፀመው ኢብራሂም (መዝገብ ውስጥ ስለ ሰፈረውስ)? ኃጢአት ተሸካሚ ነፍስ ሌላን ነፍስ ኃጢአት አትሸከምም። ሰው ልጅ ለ በት (ሥራው) እንጅ ሌላ ለውም። ሥራው ሁሉ ወደፊት ይታያል። ከዚያም (ጌታው) ሙሉ ምንዳውን ይ ሰጠዋል። ፍጻሜው ወደ ጌታህ ብቻ ነው። ” "ነጅም ፡ 36 - 42"

- ተውራት " ሀ የወረደ መፅሐፍ ነው አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِنَّآ أَنزَلۡنَا ٱلتَّوۡرَىٰةَ فِيهَا هُدٗى وَنُورٞۚ يَحۡكُمُ بِهَا ٱلنَّبِيُّونَ ٱلَّذِينَ أَسۡلَمُواْ لِلَّذِينَ هَادُواْ وَٱلرَّبَّٰنِيُّونَ وَٱلۡأَحۡبَارُ بِمَا ٱسۡتُحۡفِظُواْ مِن كِتَٰبِ ٱللَّهِ وَكَانُواْ عَلَيۡهِ شُهَدَآءَۚ فَلَا تَخۡشَوُاْ ٱلنَّاسَ وَٱخۡشَوۡنِ وَلَا تَشۡتَرُواْ بِـَٔايَٰتِي ثَمَنٗا قَلِيلٗاۚ وَمَن لَّمۡ يَحۡكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ المائدة: ٤٤

“ተውራትን ከውስጡ (ቅ) መመሪያና ብርሃን ያለበት አ- ርገን አወረ- ን። በርሱ እነዚያ ለአላህ ፈ.ቃ- ያደሩት ነቢያት በነዚያ ይሁዳውያን ለሆኑት በርሷ ይፈርዳሉ። እነዚያ ሊቃውንትና ዐ ዋቂዎችም አላህን መ ሐፍ እንዲ ጠብቁ በመደረጋቸውና በር ሱም መስካ ሪዎች በመሆናቸው (በአላህ ትእዛዝ ይዳኛሉ)። ሰዎችን አትፍሩ። እኔን ብቻ ፍሩ። አንቀጾቼን በጥቂት ዋጋ (በ ጥቅም) አትለውጡ። አላህ ባወረደ ውም ያልፈረዱ እነርሱ በእርግጥም ከሓዲዎች ናቸው።” "ማኢዳ ፡ 44"

አላህ I በተውራት የተገለፀ አንዳንድ ነጥቦችን አውስቷል፡፡ በዛም ውስጥ የነብዩን ρ ባህሪያቶች ጠቁሟል ይህንን እውነታ ሐቅ ለመደበቅ የሚሞክረው እውነትንና ሐቀኝነትን የሚዋጉ ሰዎች ናቸው፡፡

﴿ مُّحَمَّدٌ رَّسُولُ ٱللَّهِۚ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ أَشِدَّآءُ عَلَى ٱلۡكُفَّارِ رُحَمَآءُ بَيۡنَهُمۡۖ تَرَىٰهُمۡ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبۡتَغُونَ فَضۡلًا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضۡوَٰنًاۖ

سِيمَاهُمۡ فِي وُجُوهِهِم مِّنۡ أَثَرِ ٱلسُّجُودِۚ ذَٰلِكَ مَثَلُهُمۡ فِي ٱلتَّوۡرَىٰةِ ﴾ الفتح: ٢٩

“መሐመ አላህ መልዕ ክተኛ ነው። እነዚያም ከር ሱ ጋ ር ያ ሉት (ባልደ ረ ቦቹ) በከሓዲያን ላይ ብር ቱዎች፥ (ግና) እርስ በርሳቸው (እጅግ) ሚተዛዘኑ ናቸው። ከአላህ ችሮታንና ፍቄን በመሻት “ ሩኩዕ” እና “ሱጁ- ” (በብዛት) ሲያደርጉ ታያለህ። ከግንባሮቻቸው ላይ ሱጁ- ” ምልክቶች (ይታያሉ)። ይህ፥ በ“ ተውራት” ውስጥ (ተገለፀ) ባሕሪያቸው ነው።” "ፍትህ ፡ 29"

❖ ቁርኣን አንዳንድ በተውሬት የተጠቀሱ የሸሪኣ ህግጋትን ጠቅሷል

﴿ وَكَتَبۡنَا عَلَيۡهِمۡ فِيهَآ أَنَّ ٱلنَّفۡسَ بِٱلنَّفۡسِ وَٱلۡعَيۡنَ بِٱلۡعَيۡنِ وَٱلۡأَنفَ بِٱلۡأَنفِ وَٱلۡأُذُنَ بِٱلۡأُذُنِ

وَٱلسِّنَّ بِٱلسِّنِّ وَٱلۡجُرُوحَ قِصَاصٞۚ فَمَن تَصَدَّقَ بِهِۦ فَهُوَ كَفَّارَةٞ لَّهُۥۚ وَمَن لَّمۡ يَحۡكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ

فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ﴾ المائدة: ٤٥

“ከውስ_ም፡- “ነፍስን በ ነፍስ፥ዓይ ንን በዓይን፥ አፍንጫን በአፍንጫ፥ ጆ ሮን በ ጆ ሮ ጥርስንጥርስ፥ ቁስሎች ም በ ተ መሳ ሳ ይ ሁኔታ ማል - ንጋጌ አሰፈርንላቸው። (በደ ለኛ) ይ ቅርያ ለ (ተ በ ዳይ) ይ ህ -ቱ ርጊ ኃጢአቱን ያሰርዝለታል። አላህ ባወረደው ያልፈረዱ እነር ሱ በእርግጥም በዳዮች ናቸው።” "ማኢዳ ፡ 45"

❖ ዘቡር በዳውድ ላይ የወረደ መፅሐፍ ነው "አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَءَاتَيۡنَا دَاوُۥدَ زَبُورٗا ﴾ النساء: ١٦٣

“ለዳው- ም ዘቡርን ሰጠነው።” "ኒሣዕ ፡ 163"

ኢ.ንጂል አላህ I ለኢ.ሣ υ የሰጣቸው ቅዱስ መፅሐፍ ነው አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَقَفَّيْنَا عَلَىٰٓ ءَاثَـٰرِهِم بِعِيسَى ٱبْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ ٱلتَّوْرَىٰةِ ۖ وَءَاتَيْنَـٰهُ ٱلْإِنجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ ٱلتَّوْرَىٰةِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴾ المائدة: ٤٦

“በ ነዉ (በ ነበ ያ ት) ፈለግ ፥ መር ም ን ልጅ ዒሳን ከርሱ በ ፊት ነበረውን ተውራት መልዕክት አ ዳቂ አ- ር ገን ላክን:: ኢ.ንጂልንም ሰጠነው:: ከውስጡ (ቅ) መቌያና ብርሃን አለበት:: ከበፊቱ ነበረውን ተውራት ን መልዕ ክቶችም ያፀ- ቃል:: አላህን ለማፈሩ ሰዎችም ቅ መቌያና ተግሳ ነው:: ” "ማኢ.ዳ ፡ 46"

❖ አላህ I በተውራትና በኢ.ንጂል የነብዩ መሐመድ ρ የወደፊት መፃኢ.ነት መጥቀሱን በቁርኣን ገልጿል፡-

﴿ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَىْءٍ ۚ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ وَٱلَّذِينَ هُم بِـَٔايَـٰتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٦﴾ ٱلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ ٱلرَّسُولَ ٱلنَّبِىَّ ٱلْأُمِّىَّ ٱلَّذِى يَجِدُونَهُۥ مَكْتُوبًا عِندَهُمْ فِى ٱلتَّوْرَىٰةِ وَٱلْإِنجِيلِ يَأْمُرُهُم بِٱلْمَعْرُوفِ وَيَنْهَىٰهُمْ عَنِ ٱلْمُنكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ ٱلطَّيِّبَـٰتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ ٱلْخَبَـٰٓئِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَٱلْأَغْلَـٰلَ ٱلَّتِى كَانَتْ عَلَيْهِمْ ۚ ﴾ الأعراف: ١٥٦ - ١٥٧

“ግ ናእዝነቴ ሁሉንም ነገር ታካትታለች:: ለነዚ.ያ ጌታቸ ውን ለማፈሩት ና ዘካንም ለማሰጠ ት ፥ለነዚ.ያም በአንቀጾቻችን ለሚያምኑት እ ታለሁ::” አለ:: “ ለነዚ.ያ በተውራትና ኢ.ንጂል ውስጥ ተ ፎ ሚያገኙትን ማ ይ ፍና ማ ያ ነብ መልዕክተኛ ለሚከተሉትም (እዝነቴን እ ለሁ):: (ይህ መልዕክ ተኛ) በመልካም ያዛቸዋል:: ከክ ም ይከለክላቸዋል:: መልካም ነገሮችን ይፈቅ ላቸዋል፤ መጥፎ ነገሮችን እርም ያደርግላቸዋል:: ሸክማቸውን ያራግፍላቸዋል፤ ተጫናቸውን ቀንበ ርም ያወር- ላቸዋል::” "አእራፍ ፡ 156"

❖ በአላህ I መንገድ የሚደረግን ትግል አስፈላጊነትም ጠቅሷል፡-

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ ٱشْتَرَىٰ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَٰلَهُم بِأَنَّ لَهُمُ ٱلْجَنَّةَ ۚ يُقَـٰتِلُونَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ ۖ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِى ٱلتَّوْرَىٰةِ وَٱلْإِنجِيلِ وَٱلْقُرْءَانِ ۚ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِۦ مِنَ ٱللَّهِ ۚ فَٱسْتَبْشِرُوا۟ بِبَيْعِكُمُ ٱلَّذِى بَايَعْتُم بِهِۦ ۚ وَذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ﴾ التوبة: ١١١

“አላህ ከአማኞች ነፍሶቻቸውንም ገን ዘቦቻቸውንም ገዛ:: በለውጡም ገነትን አዘጋጅቶላቸዋል:: በአላህ መን- ይ ለማሉ:: ይገ- ላሉ፥ ይ ቋላሉም:: (ይህ) በእርግጥም ተፈጻሚ ሚያደ ርገው ተስ ቃሉ ነው:: ከተውራ ትም፣ ከኢ.ንጂልም፣ ከቁርኣንም ውስጥ አስፍሮታል::

ከአላህ ይበልጥ ቃልኪዳኑን ሚሞላ ማን ነው? በፈፀማችሁት
ሽ ያ ጭ ተሰቱ። ይህ ታላቅስኬት ነው። » "ተውባ ፡ 111"

❖ ቁርኣን የአላህ መልዕክት ነው በጅብሪል አማካኝነት ለነብዩ መሐመድ ρ ደርሷል ግልፅ በሆነ የአረበኛ ቋንቋ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ نَزَلَ بِهِ ٱلرُّوحُ ٱلْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾ عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ ٱلْمُنذِرِينَ ﴿١٩٤﴾ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُّبِينٍ ﴾ الشعراء: ١٩٣ - ١٩٥

“ታማኙ መንፈስ አ ወረደው። ከአስጠንቃቂዎች ትሆን ዘንበልቦናህ ውስጥ (አሰፈርነው)። ግ ል በ ሆነ ዐረብኛ ቋንቋ (አወረ- ነው)።” "ሹአራእ ፡ 193 - 195"

❖ ቁርኣን ከዚህ ቀደም ከነበሩ የሰማይ መፅሐፍት የሚለይባቸው ነጥቦች፡-

1. ቁርኣን የመጨረሻ የአላህ መልዕክት ነው፡፡ ከእርሱ በፊት ለወረዱ መፅሐፍት እውቅናን ይሠጣል፡፡ ይቀበላቸዋል፡፡ አላህ ኢጋር የለሽንነትና እርሱን ብቻ 95" እንደሚገባም ይገልፃል አላህ I

﴿ وَأَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ بِٱلْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ ٱلْكِتَٰبِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ ﴾ المائدة: ٤٨

“ማከ ን፥ ከር ሱ በፊት ነበረውን ማሕፍ መልዕክት ሚያፀ- ቁ ጠባ ቂው (ግ- ፈ ቱን ሚያርም) አ- ርገን በእውነት አወረ- ንልህ።” "ማኢዳ ፡ 4 "

2. አላህ I ቁርኣንን ከእርሱ የደ መፅሐፍቶችን ሽሮበታል፡፡ ቁርኣንን ተክቶታል፡፡ ምክንያቱም ቁርኣን የመጨረሻና ዘመን የማይሻገራቸውን መለኮታዊና ምድራዊ መልዕክትን አጠቃሏል፡፡

﴿ ٱلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِى وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلْإِسْلَٰمَ دِينًا ﴾ المائدة: ٣

“ዛሬ ሃይማ ታ ች ሁ ሞ ላሁች ሁ ፀ ጋዬንም በናንተ ላይ ፈፀምኩ። ለናንተም ከሃይማኖት (ሁሉ) ኢስላምን መረጥኩ። » "ማኢዳ ፡ 3 "

3. ቁርኣን የሰው ልጅ በሙሉ የተላከ የአላህ መልዕክት ነው፡-

﴿ الٓر ۚ كِتَٰبٌ أَنزَلْنَٰهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ ٱلنَّاسَ مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ ﴾ إبراهيم: ١

“አሊፍ፣ ላም፣ ራ፤ (ቁርኣን)፥ ሰው ልጆችን በጌታቸው ፈቃ - ከጨለማዎች ወደ ብርሃን ታወ ቸው፣ ኃያልና ምስጉን ወደሆነው (አምላክ) ጐዳናም (ትመራቸው) ዘን- ያወረ- ንልህ ማሕፍ ነው። » "ኢብራሂም ፡ 1"

﴿ تَبَارَكَ ٱلَّذِى نَزَّلَ ٱلْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِۦ لِيَكُونَ لِلْعَٰلَمِينَ نَذِيرًا ﴿١﴾ ﴾ الفرقان: ١

“ያ ርቃ ንንለዓለማት ማስጠንቀ ቂያ ይሆን ዘን- በባሪያው ላይ ያወረደ (አምላክ) ክብሩ ይስ ። ” "ፍርቃን ፡ 1"

ከቁርኣን በፊት የነበሩ መፅሐፍት በመሰረታዊ አምልኮታዊ ጉዳዬች ላይ አንድነት ቢኖርም ለተወሰኑ ሰዎችና ህዝቦች ብቻ የተላከ መልዕክት ይዘው ው፡ ፡ የመጡት፡፡ ስለዚህም ህግጋቶቹና ድንጋጌዎቹ እነርሱ ብቻ ላይ የሚያጠ ጥን ስለነበር ከህዝቦቹ መጥፋት ጋር ድንጋጌውና ህግጋቱ አብሮ ተሸሯል፡፡ ኢሣ υ እንዲህ ይላሉ "እኔ የተላኩት በጠፉ የኢስራኤል በጎች ብቻ ነው" "ኦሪት ፡ 15-24"

4. ቁርኣን እርሱን በማጥናትና በማንበብ አላህ ዘንድ መቅረብ ይቻላል፡፡ ሰላት መስገድ የሚቻለው ቁርኣን በመቅራት ብቻ ነው፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል "ከአላህ ቁርኣን ውስጥ አንዲት ፊደልን ያነበበ ሰው ሽልማት ያገኝበታል፡፡ አንዱ ሽልማት አስር ሽልማት ማለት ነው፡፡ አሊፍ 5 5 የሚለው አንድ ፊደል ነው አልልም፡፡ ሽልማቱ የአንድ ፊደል ብቻ ነው አልልም፡፡) እኔ የምለው አሊፍ ፊደል ነው፡፡ ፊደል ነው ፊደል ነው በሁሉም ፊደል አስር አስር ሽልማት ያስገኛል)" /ቲርሚዚ ጥ5 ገፅ 175 ቁጥር 175/

5. ቁርኣን አንድ ስልጡንና የበለፀገ ህብረተሰብ የሚያስፈልጉትን ሁሉንም አይነት ህግጋት ጠቅልሎ ይዟል፡፡ J.S.Restler) የአረቦች ሥልጣኔ በተሰኘው ድርሣን እንዲህ ብሏል "ቁርኣን 75 ጉዳይ መፍትሂዎች አሉት፡፡ የሀይማኖት ህግጋትንና የመልካ ምግባር ድንጋጌዎችን አጣምሯል፡፡ ቁርኣን ህብረትና አንድነት የሚፈጥር ስርኣት አለው፡፡ ተስፋ መቁረጥን ጭካኔንና ዋጋ ቢስ ወጎችን ይዋጋል፡፡ ደካሞችን ማጠንከር ለእነርሱም መልካም መዋል ማዘንና ምክር መሠረታዊው መልዕክቱ ነው በድንጋጌውና ህግጋቱ ዘርፍ ደግሞ የመረዳጃ ረቂቅ የሆኑ የቀን ተቀን ዝርዝሮችን አካቷል፡፡ የውርስና ውል ህጐችን አስፍሯል በቤተሰባዊ ጉዳይም እያንዳንዱ ግለሰብ ህፃናትን ባሪያዎችን እንስሣትን እንዴት መያዝ እንዳለባቸው አሣውቋል፡፡ ንፅህናንና ጤናን አለባበስና አኗኗርንም አቅርቧል ......ወዘተ"

6. ቁርኣን አላህ I የነብያቶችና የሩስሎች ዝርዝር ይዘው የመጡትን ተልዕኮና አላማ የታሪክን ዑደትና ታማኝነት ጠብቆ በዝርዝር ያሠፈረ ታሪካዊ ሰነድ ነው፡ ፡ ነብያቶች ከህዝባቸው ጋር የነበራቸውን አጠቃላይ ግንኙነት ከአባታችን አደም እስከ መደምደሚያው ነብዩ ρ መጨረሻ ድረስ ዘልቆ አካቷል፡፡

7. አላህ I ቁርኣንን ከጉድለት ከመበረዝ ስ ጠብቆታል፡፡ አላህ ከእዚች ምድር ላይ የሰው ልጆችንና ምድር ለመጨረሻ ጊዜ እስኪያሰናብታቸው ድረስ ክብሩንና ልዕልናውን ጥንካሬውንና መድህኒትነቱን እንደጠበቀ ይቀጥላል፡፡

﴿ إِنَّا نَحۡنُ نَزَّلۡنَا ٱلذِّكۡرَ وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ ﴾ الحجر: ٩

"መልዕክ ቱን ያወረ- ነው እኛ ነን። በእርግጥም እኛው እንጠብቀዋለን።" "ሀጅር ፡ 9"

. ከቁርኣን በፊት የነበሩ መፅሐፍትን አላህ I የመጠበቅ ሀላፊነቱን አልወሰደም ተልዕኮአቸውም ዘላለማዊ አልነበረም፡፡ የተወሰኑ ህዝቦችን ለተወሰነ ጊዜ የሚገዛ መፅሐፍ ነበር፡፡ ስለዚህም በሂደት የመበረዝና የመከለስ እክል ገጠመው፡፡ አላህ I የሁዶች ተውራት ውስጥ የከተቱትን እንዲህ በማለት ገልፆታል፡-

﴿أَفَتَطْمَعُونَ أَن يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِن بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ البقرة: ٧٥

"(እናንተ ያመቿችሁ ሆይ! አይሁዶች) እንዲያምኑላችሁ ትከጅላላችሁን? ከነ ርሱ ሆኑ ጭፍሮች አላህን ቃል ከ ሰሙና ከተረዱት በኋላ ሆነ ብለው ይለውጡት እንደነበር እ ታወቀ? " "በቀራ ፡ 75"

ክርስቲያኖች ኢንጂል ላይ ያደረጉትንም ብረዛ ይገልፃል፡-

﴿وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَىٰ أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِّمَّا ذُكِّرُوا بِهِ فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۚ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١٤﴾ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِّمَّا كُنتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَن كَثِيرٍ ۚ قَدْ جَاءَكُم مِّنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُّبِينٌ﴾ المائدة: ١٤ - ١٥

"ከነዚያም ራሳቸውን " ክርስቲ ያን" ብለው ከሰ ጡት ወገ ኖች ቃልኪዳንን ያዝን። ግና (ከኢንጂል) መልዕክት ከፊሉን ዘነጉ። በመሆኑም በመካከላቸው ጠላትነትና ጥላቻ ስሜት እስከ ዕለተ ትንሳኤ እንዲነግስ አደረግን። አላህ ይሠሩት ነበረውን (እኩይ ምግባር ወደፊት) ይነግራቸዋል። መጠ ሰዎች ሆይ! መልዕክተ ኛችን፥ ከመጠ ትደብቋቸው ከነበ ሩት (መልዕክቶች) ብዙዎ ቹን ለጋል ላች ሆና (አሁን አስፈላጊ ያልሆ ኑትን) ብዙዎ ቹን ደ ግ ሞ እንዲሁ ሊያል ቸው መጥቶላችኋል። በእርግጥም ብርሃንና ገላጭ መጠፍ ከአላህ መጥቶላችኋል። " "ማኢዳ ፡ 14-15"

ክርስቲያኖችና የሁዶች በሀይማኖታቸው ውስጥ ከሰገሰጉት ውሸት ውስጥ የሁዶች "ኡዘይር" የአላህ ልጅ ነው ሲሉ ክርስቲያኖቹ ደግሞ ቀጠል አድርገው "እየሱስ" የአላህ ልጅ ነው አሉ፡፡ አላህ I እንዲህ በማለት ውሸትነቱን አጋልጧል፡-

﴿ وَقَالَتِ ٱلْيَهُودُ عُزَيْرٌ ٱبْنُ ٱللَّهِ وَقَالَتِ ٱلنَّصَٰرَى ٱلْمَسِيحُ ٱبْنُ ٱللَّهِ ذَٰلِكَ قَوْلُهُم بِأَفْوَٰهِهِمْ يُضَٰهِـُٔونَ قَوْلَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِن قَبْلُ قَٰتَلَهُمُ ٱللَّهُ أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ ﴾
التوبة: ٣٠

"አይሁዶች "ዑዘይር አላህ ልጅ ነው።" አሉ። ክርስተ ያ ችም " አል-መሲሕ አላህ ልጅ ነው።" አሉ። እነኝህ አፎቻቸው ሚናገሯቸው (ፀያፍ) ቃላት ናቸው። (ቃላቸው) ከቀደምት ከሓዲያን አባባል ጋር ይ መቁላል። አላህ ያጥ ቸው። (ከእ ውነት) እንዴት ያፈነግ ሉ! "
"ተወባ ፡ 30"

አላህ I በቁርኣን ውስጥ የእነርሱን የተዛባ እምነት ኮንኗል

﴿ قُلْ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ۝١ ٱللَّهُ ٱلصَّمَدُ ۝٢ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝٣ وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌۢ ﴾ الإخلاص: ١ - ٤

" እርሱ አላህ አን- ነው። " አላህ (ፍጡራን) በላይ ገኘ፣ና ጠጊያ ነው። " አልወለደም፤ እልተወለደምም። " አን- ም ቢጤ ለውምም።"
"ኢኽላስ ፡ 1-4"

ከእዚህ የምንማረው ነገር በዚህ ጊዜ የሚገኙ የኢንጅል ኮፒዎች የአላህ ንግግር እየተባሉ ሰዎች የሚለዋወጧቸው መፅሐፍት " በሙሉ ንፁህና " በሙሉ የአላህ ቃል አይደሉም፡፡ የኢሣም አይደሉም፡፡ የኢሣ ተከታዬችና ተማሪዎች የእርሣቸውን ኢማን) ታሪክ ገድል ምክርና ኑዛዜዎች አክለውበት ብዙ ነገሮች ተለውጠውና ተቀይረው ተበርዘውና ተከልሰው የተደረሱ ናቸው፡፡ የተወሰነ ምድራዊ ጥቅምን ግብ ለመምታት በአላህ ቃል ላይ የተፈፀመ ግፍ ነው፡፡ ቄስ ታኪር፡- እንዲህ ብሏል፡- "በዚህ መልኩ ኦሪቶቹ በግልፅና በማያሻማ ሁኔታ ኦሪትን የፃፉ ቡድኖች አመለካከታቸውንና ፍላጐታቸውን አሠፈሩበት፡፡ እውነት የሆኑ የሚያጠራጥሩ ሠነዶች መኖራቸው እርግጥ ነው፡፡ ሆኖም ግን ፀሀፊውን አላማ የማይመች ነጥቦችን ለመቀየር ለመበረዝና ለመቁረጥ የሚፈለግ ነጥብ ለመጨመር ግን አላመነቱም፡፡"

❖ ከአላህ በወረዱ መፅሐፍት የማመን ፋይዳ

አላህ ባሪያዎቹን እንደሚወዳቸውና እንደሚያዝንላቸው ያሣውቃል አላህ የእርሱን ውዴታና ፍቅር የሚገኝበትን መንገድ ጠቁሟል፡፡ ሰዎች ሰይጣንና ክፍ ፍላጐት አቅጣጫ እንዳያስይዛቸውና ግራ እየተጋቡ እንዳይኖሩ አድርጓቸዋል፡፡

የአላህን ልዩ ጥበብ ያሣያል፡፡ . ህዝብ ለእነርሱ ሁኔታና ህይወት የሚመቻቸውን ህግጋት ደንግጓል፡፡

ኢማን ያላቸውና ሰዎች ከሌላቸው ሰዎች ይፈተኑበታል፡፡ ምክንያቱም በቁርኣን ያመነ ሰው በሌሎች የአላህ መፅሐፍት የማመን እነዚያ መፅሐፍትም

ውስጥ የነብዩና ρ መደምደሚያ ነብይ ሁነው የመምጣትን ጉዳይ ስፍሯል፡፡ በእነዚያ ያመነ በቁርኣን ያምናል፡፡ በቁርኣን ያመነ በቀድሞ መፅሐፍት ያምናል፡፡

አላህ I በቀደምት መፅሐፍት አምኖ ቁርኣንንም ለአመነ ሰው ሁለት ደረጃዎችን ያጐናፅፈዋል ሁለት እጥፍ ሽልማት ያስገኛል፡፡

በመልዕተኞች ማመን

አላህ ከሠው ውስጥ መልዕክተኞችንና ነብያትን መርጦ ልኳል፡፡ የተለያዩ መልክቶችን ለሠው ዘር እንዲያደርሱና ሊያስተምሩ ዘንድ አሠማርቶቸዋል፡፡ ነብይነት በሠው ልጅ ጥረትና ትጋት የሚገኝ አይደለም፡፡ የአላህ ብቸኛ ምርጫ ነው፡፡ እነርሱም አላህን ለሠው ዘር ለፍጡራኑ ያስተዋውቃሉ የእርሱን ህግጋትን ያስተምራሉ፡፡ አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِيٓ إِلَيۡهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعۡبُدُونِ ٢٥﴾ الأنبياء: ٢٥

“ከአንተ በ ፊትመልዕክተኛን አልላክ ንም፥ “ እነሆ፥ከኔ ሌላ አምላክ ለም። ስለሆነም (በብቸኝነት) አምልኩኝ።” ሚል መልዕክት ምናወር- ለት ቢሆን እንጅ። ” "አንቢያ : 25"

አላህ ለሰው ልጆች የተለያዩ ትዕዛዛትንና መርሆችን የሚያስተላልፈው በነብያት አማካኝ ት ው፡፡ የሠው ልጆች ጥያቄ የሚጠየቁት ሽልማት የሚሠጡት ቅጣት የሚቀጡት መልዕክተኞች ከተላኩና እነርሱም ተልዕኳቸውን ከግብ ካደረሱ በኋላ ነው፡፡ አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَمَا نُرۡسِلُ ٱلۡمُرۡسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَۖ فَمَنۡ ءَامَنَ وَأَصۡلَحَ فَلَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ ٤٨ وَٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ
بِـَٔايَٰتِنَا يَمَسُّهُمُ ٱلۡعَذَابُ بِمَا كَانُواْ يَفۡسُقُونَ ٤٩﴾ الأنعام: ٤٨ - ٤٩

“መልዕክተኞችን ምንልከው ምን ጊዜም አስጠንቃቂዎችና አብሳሪዎች አ- ርገን ነው። (እነዚያ) ያመኑትና (ምግባራቸውን) ያሳመሩት ፍርሃትም ሐዘንም ለባቸውም። እነዚያ አንጸቻችንን ያስተባበሉት በእመጻቸው ሳ በ ያ ቅት ያገኛቸዋል። ” "አንአም : 4 -49"

የአላህ ነብያቶች ብዙ ናቸው ቁርጥራቸውን የሚያውቀው አላህ ብቻ ነው፡፡

﴿وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا رُسُلٗا مِّن قَبۡلِكَ مِنۡهُم مَّن قَصَصۡنَا عَلَيۡكَ وَمِنۡهُم مَّن لَّمۡ نَقۡصُصۡ عَلَيۡكَ ٧٨﴾ غافر: ٧٨

“ከአንተ በፊት (በርካታ) መልዕክተ ኞችን በእርግጥ ልከናል። ከነር ሱ ሓከል (ታሪካቸውን) ላንተ ዘከር ንልህ አሉ። ያልተረክንልህም አሉ።” "ጋፊር : 7 "

በሁሉም ነብያቶች ማመን ግዴታ ነው፡፡ ነብያቶች የሰው ልጆች ናቸው፡፡ ከሰውነት የሚለያቸው ነገር የለም፡፡ እነርሱ የሚለዩት ነብይ ተደርገው በመመረጣቸው ብቻ ነው፡፡

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا قَبۡلَكَ إِلَّا رِجَالٗا نُّوحِيٓ إِلَيۡهِمۡۖ فَسۡـَٔلُوٓاْ أَهۡلَ ٱلذِّكۡرِ إِن كُنتُمۡ لَا تَعۡلَمُونَ ٧ وَمَا جَعَلۡنَٰهُمۡ جَسَدٗا
لَّا يَأۡكُلُونَ ٱلطَّعَامَ وَمَا كَانُواْ خَٰلِدِينَ ٨﴾ الأنبياء: ٧ - ٨

“ከአንተ በፊትም መልዕክት ምናወ ር- ላቸውን ሰዎች እንጅ (ሌላ ፍጡር ነቢይ አ- ርገን) አልላክንም። (ከሓ ዲያን ሆይ!) እውቀ ቱ ከሌላችሁ

እውቀት ባለቤቶችን ጠይቁ። ምግብ ማይበሉ አካሎች ን አልሰጠናቸውም። ዝንተ ዓለም ነዋሪዎችም አልነበሩም።" "አንብያእ ፡ 7"

አላህ ስለ ነብዩ መሐመድ እንዲህ ብሏል፡-

﴿قُلْ إِنَّمَآ أَنَا۠ بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰٓ إِلَىَّ أَنَّمَآ إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَٰحِدٌ فَمَن كَانَ يَرْجُوا۟ لِقَآءَ رَبِّهِۦ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَٰلِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِۦٓ أَحَدًۢا ﴿١١٠﴾﴾ الكهف: ١١٠

"እኔ ራዕይ ሚገለ ልኝ (ቢሆንም) እንደናንተው ሰው ነኝ። አምላካችሁ አን- አምላክ ብቻ ነው። ጌታውን (በመልካም አካ ..ኳን) መገናኘትን ሚሻ መልካም ሥራን ይሥራ። በአምል ም ከጌታው ጋር ማንንም አያጋራ።" በል።" "ካህፍ ፡ 110"

አላህ ስለ ነብዩላሂ ኢሳ እንዲህ ብሏል፡-

﴿مَّا ٱلْمَسِيحُ ٱبْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ ٱلرُّسُلُ وَأُمُّهُۥ صِدِّيقَةٌ كَانَا يَأْكُلَانِ ٱلطَّعَامَ ٱنظُرْ كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ ٱلْءَايَٰتِ ثُمَّ ٱنظُرْ أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ ﴿٧٥﴾﴾ المائدة: ٧٥

" መ ም ልጅ አል መሲሕ ከርሱ በ ፊት እንዳለ ት (ሌሎች) መልዕክተ ኞች እርሱም መልዕክተኛ እንጅ ሌላ አይደለም። እናቱም እውነተኛ ሴት ናት ፡ሁ ቱም ም ግ ብይ መገበ ነበ ሩ። አንቀጾችን እንዴት እንደምናብራራላ ቸው አስተውል። (ከእውነት) እንዴት እንደሚሸሹም አስተውል።" "ማኢዳ ፡ 75"

ነብያቶች ምንም ዓይነት የአምላክነት አቅም የላቸውም፡፡ እነርሱ ፍፁም የአላህ ፍጡራን ናቸው፡፡ አላህ ለእርሱ መልእክተኝነት መርጧቸዋል፡፡ መፍጠርም መግደል መጉዳትም መጥቀም ያለ አላህ ፍቃድ ምንም ማድረግ አይችሉም፡፡

﴿قُل لَّآ أَمْلِكُ لِنَفْسِى نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُ وَلَوْ كُنتُ أَعْلَمُ ٱلْغَيْبَ لَٱسْتَكْثَرْتُ مِنَ ٱلْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِىَ ٱلسُّوٓءُ﴾ الأعراف: ١٨٨

"አላህ ከሻው በቀር ራሴን መጥቀ ምም ሆነ መጉዳት አልችልም። ሩቅ ምስጢሮችን ማውቅ ቢሆን ኖሮ መልካም ነገሮ ች ንበብዛት በፈፀምኩ፥ ክ ነገርም ባላገኘኝ ነበር።" "አእራፍ ፡ 1 "

ነብያቶች አላህ የሠጣቸውን ሀላፊነት በስኬት ተወጥተዋል፡፡ ከፍጥራኖች በዕውቀትና በተግባር የተሳካላቸው ናቸው፡፡ እነርሱ ከውሸት ከማጭበርበር ከስርቆት እና የነብይነት ተልዕኳቸውን ልቃረን የሚችል የትኛውም ዓይነት ጉድለት የጠሩ ናቸው፡፡ አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَٰجًا وَذُرِّيَّةً وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَن يَأْتِىَ بِـَٔايَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ﴿٣٨﴾﴾ الرعد: ٣٨

"እኛ በእርግጥም ከአንተ በፊት (በርካታ) መልዕክተኞችን ልከናል። ለነርሱም ሚስቶች ንና ልጆ ች ን ሰጥተናቸዋል። አን- መልዕክተኛ -በአላህ

ፊታ- ካልሆነ በቀር- አንዳች ተአም ር ማሳ ት አይቻለውም። ለሁሉም ዘመት መ ሐፍት ወርደዋል።" "ረአድ ፡ 3 "

በሁሉም ነብያቶች የማመን ግዴታ አለብን ከፊሎቹን ተቀብሎ ከፊሎቹን አምኖ ሌሎቹን መካድ ሁሉንም ከመካድ እኩል ይቆጠራል፡፡ አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكۡفُرُونَ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُواْ بَيۡنَ ٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ وَيَقُولُونَ نُؤۡمِنُ بِبَعۡضٖ وَنَكۡفُرُ بِبَعۡضٖ وَيُرِيدُونَ أَن يَتَّخِذُواْ بَيۡنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا ١٥٠ ﴾ النساء: ١٥٠

"እነዚያ በአላህና በመልዕክተኞ ቹ ሚክዱ፥ በአላህና በመልዕክተኞ ቹ መካከልም ል ነት ን ሊያ ደ ርጉ ሚሹ፥ "በከፊሎች (መልዕክተኞች) እናምናለን፥ ከፊሎቹን ግን እናስተባብላለን።" ሚሉ፥ በዚህ (በእምነትና በክህደት) መካከልም (አዲስ) መን- ን ሊያበጁ ሚሹ፥ " "ኒሣእ ፡ 150"

አላህ የሃያ አምስት ነብያቶችን ስም ገልጾልናል፡-

﴿ وَتِلۡكَ حُجَّتُنَآ ءَاتَيۡنَٰهَآ إِبۡرَٰهِيمَ عَلَىٰ قَوۡمِهِۦۚ نَرۡفَعُ دَرَجَٰتٖ مَّن نَّشَآءُۗ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٞ ٨٣ وَوَهَبۡنَا لَهُۥٓ إِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَۚ كُلًّا هَدَيۡنَاۚ وَنُوحًا هَدَيۡنَا مِن قَبۡلُۖ وَمِن ذُرِّيَّتِهِۦ دَاوُۥدَ وَسُلَيۡمَٰنَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ وَهَٰرُونَۚ وَكَذَٰلِكَ نَجۡزِي ٱلۡمُحۡسِنِينَ ٨٤ وَزَكَرِيَّا وَيَحۡيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلۡيَاسَۖ كُلّٞ مِّنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ٨٥ وَإِسۡمَٰعِيلَ وَٱلۡيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطٗاۚ وَكُلّٗا فَضَّلۡنَا عَلَى ٱلۡعَٰلَمِينَ ٨٦ ﴾ الأنعام: ٨٣ - ٨٦

"ለኢብራሂም ሕዝቦችን (ያስተምርበት ዘን-) ሰጠነው መጃ ይህ ነበር። ምንሻውን ሰው በ ደ ረጃፍ እናደርጋለን። ጌታህ ጥበበኛና ዐዋቂ ነው።ለርሱ ኢስሐቅና ዕቁብን ሰጠነው። ሁሉንም ቅን ጉዳና መሩናቸው። ከር ሱ በ ፊት ምኅሕ ን መሩነው። ከዝርያዎ ቹም ዳው- ን፣ ሱለይማንን፣ አ ብን፣ ሱፍን፣ መሳንና ሃሩንንም (መሩናቸው)። መልካም ሠሪዎችን በዚህ አኳኋን እንመዳለን። ዘከሪያንም፥ ሕ ያ ንም፣ ንም ፥ኢልያ ስንም (እንዲሁ መሩናቸው)። ሁሉም ቅ አላህ አገልጋዮች ነበሩ።ኢስማ ዒል ንም ፥ ሰዕንም፥ ነስ ንም ፥ ሉጥንም (መሩናቸው)። ሁሉንም ከ ዓለማ ት አበለጥናቸው።" "አንአም ፡ 3 6"

አላህ ስለ ነብዩላህ አደም እንዲህ ብሏል፡-

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ ٱصۡطَفَىٰٓ ءَادَمَ وَنُوحٗا وَءَالَ إِبۡرَٰهِيمَ وَءَالَ عِمۡرَٰنَ عَلَى ٱلۡعَٰلَمِينَ ٣٣ ﴾ آل عمران: ٣٣

"አላህ አደምንም፣ ኑሕንም፣ ኢብራ ሂምንም በ ተሰብ፣ ዒም ራንንም በ ተ ሰብ ከዓለማ ት በ ላይ መረጠ"ኢምራን ፡ 33"

አላህ ስለ ነብዩላህ ሁድ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمۡ هُودٗاۚ قَالَ يَٰقَوۡمِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرُهُۥٓۖ إِنۡ أَنتُمۡ إِلَّا مُفۡتَرُونَ ٥٠ ﴾
هود: ٥٠

"ለዓ- (ሕዝብም) ወን- ማቸውን ሁ- ን (በመልዕክተኛነት ላክን)። (እር ሱም): - " ወቹቹ ሆ ይ !አላህን ብቻ አምል ኩ። ከርሱ ሌላ አምላክ ላችሁም።

(ለሐሰት አማልክት በ ማ ደ ራች ሁቀ ፊዎች እንጂ ሌላ አይደላችሁም።"
አለ። "ሁድ ፡ 50"

አላህ ስለ ነብዩላህ ሷሊህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ ۞ وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَـٰلِحًا ۚ قَالَ يَـٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَـٰهٍ غَيْرُهُۥ ﴾ هود: ٦١

"ለሠሙ ሕዝብም ጠ- ማቸውን ሳሊሕ ን (መልዕክተኛ አ- ርገን ላክን)።
" ወቸቸ፣ሆ ይ !አላህን ብ ቻ አምልኩ። ከርሱ ሌላ አምላክ ላችሁም።" "ሁድ ፡ 61"

አላህ ስለ ነብዩላህ ሹአይብ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ ۞ وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۚ قَالَ يَـٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَـٰهٍ غَيْرُهُۥ ﴾ هود: ٨٤

"ወደ መ ንም ወን- ማቸውን ሹ ዐይብን (መልዕክተኛችን አ- ርገን ላክን)። " ወቹቼ ሆይ! አላህን ብቻ አምልኩ። ከር ሱ ሌላ አምላክ ላችሁም ።" "ሁድ ፡ 4

አላህ ስለ ነብዩላህ እድሪስ እና ዙል ኪፍል እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَإِسْمَـٰعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا ٱلْكِفْلِ ۖ كُلٌّ مِّنَ ٱلصَّـٰبِرِينَ ﴿٨٥﴾ ﴾ الأنبياء: ٨٥

"ኢስማኤልን፣ ኢ- ሪስንና ዙል ኪፍልንም (አስታውስ)። ሁሉም ከታጋሾች ነበ ቁ "አንቢ.ያ ፡ 5"

አላህ ስለ ነብዩላህ ሙሐመድ የነብያት መደምደሚያ መሆናቸውንና ከርሷቸው በኋላ ነብይ እንደማይላክ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَآ أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَـٰكِن رَّسُولَ ٱللَّهِ وَخَاتَمَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ ﴾ الأحزاب: ٤٠

"ሙሐመ ከወንዶቻችሁ ጦካከል አንዱም አባት አይደለ ም። ግ ና (እርሱ) አላህ መልዕክተኛና ነቢ ያት መቋጫ ነው። አላህ ሁሉንም ነገር ዐዋቂ ነው" "አህዛብ ፡ 40"

የነብዩ ዲን ከርሣቸው በፊት ለነበሩ ሀይማኖቶች ማሟያና ማስተካከያ መሆኑንና እስከ ዕለተ ቂያማ ለአ መድህን መሆን የሚችል ሀይማኖት መሆኑን አላህ አሳውቆል፡፡

ከነብያቶች ውስጥ የላቀ ደረጃ ያላቸው አምስት ነብያቶች መኖራቸውን አላህ አሳውቆል፡፡ እነርሱም የተለዩ ምርጥ የቻሉት ኢስላምን ለማሰራጨት በተደረገው ትግል በትዕግስትና ቆራጥነት መታገል በመቻላቸው ነው፡፡ እነርሱም ኢብራሂም ሙሐመድ ናቸው፡፡ በሁሉም ላይ የአላህ ሰላምና ሰላት ይውረድ፡፡ አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ مِيثَـٰقَهُمْ وَمِنكَ وَمِن نُّوحٍ وَإِبْرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ٱبْنِ مَرْيَمَ ﴾ الأحزاب: ٧

“ከነቢያት ቃል ኪዳንን መያዛችንን (አስታውስ) -ከአንተም፣ ከኑሕም፣ ከኢብራሂምም፣ ከሙሳም፣ ከመር ያም ልጅ ዒሳም፡፡ ከነርሱ ጠ በ ቀ ቃ ል ኪዳንን ያዝን” "አህዛብ ፡ 7"

❖ በአላህ መልዕክተኞች የማመን ፋይዳዎች

አላህ ለፍጥረታቶቹ ስለሚያዝን የፍጥረታትን ምቾትና ድሎት የሚያሟዩ መልዕክተኞችም ልኳል፡፡ እነርሱም ሠዎችን የሚሻላቸውንና የሚያዋጣቸውን የአላህ ሸሪአ ለሠዎች ያስተዋውቃሉ፡፡ አርኣያም በመሆን ተከታዬችን ያፈራሉ፡፡

ነብያቶች የሠው ልጅ ምድር ላይ ከመፈጠሩ ጀምሮ ከአላህ ጋር የማስተዋወቅ መሠረታዊ ሚና ተጫውተዋል፡፡ በአንድ ነብይ ያመነ ሠው በሌሎች ነብያቶችም የማመን ግዴታ ይኖርበታል፡፡

በመጨረሻ ቀን ማመን

ይቺ ምድራዊ ህይወት መጨረሻ እንዳላትና እንደምትጠፋ ማመን ነው

አላህ I

﴿كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ۝٢٦ وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو ٱلْجَلَٰلِ وَٱلْإِكْرَامِ﴾ الرحمن: ٢٦ - ٢٧

“ከበላይዋ (ከም- ር ላይ) ያሉ ነገሮች ሁሉ ይጠ ፋሉ፡፡ ልዕልናና ልግስና ባለቤት ሆነው አምላክህ ብቻ ይቀራል፡፡ ” "ረህማን ፡ 26-27"

አላህ I ምድር መጨረሻዋ ሲደርስ መልአኩ ኢስራፌልን በቀንዱ እንዲነፋ ያዘዋል፡፡ " ፍጡር ማንም ይቀር ይሞታሉ፡፡ ከዚያም ደግሞ እንዲነፋ ያዘዋል፡፡ " ሰዎች ህያው ሁነው ከቀብራቸው ይቀስቀሣሉ፡፡ የሁሉም አካል ከአደም ጀምሮ ከያለችበት ምድር ተለቃቅማ ትሰበሠባለች አላህ I እንዲህ ብሏል:-

﴿وَنُفِخَ فِي ٱلصُّورِ فَصَعِقَ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَن فِي ٱلْأَرْضِ إِلَّا مَن شَآءَ ٱللَّهُ ۖ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنظُرُونَ﴾ الزمر: ٦٨

“በ ቀ ንዱ ይ ነ ፋ ል፡፡ በሰማ ያ ት ና በ ምድ ር ውስጥ ያሉ ሁሉም በ- ን ጋጤ ይ ሞ ታ ሉ አላህ (ከሕልፈት ይጠበቁ ዘን-) ፈቀደላቸው ሲቀ ሩ፡፡ ከዚያም ለሁለተኛ ጊዜ ይነ ፋል፡፡ ወዲያውኑም እነር ሱ (ሙታ ን፥ ከ መቃብሮቻቸው) ቆሞ (ሚታዘዙትን) ሚጠባበቁ ይሆናሉ፡፡ ” "ዙመር ፡ 6 "

በመጨረሻ ቀን ማመን ከሚያካትታቸው ቁም ነገሮች ውስጥ አላህ I በቁርአን የጠቀሰው የአላህ መልዕክተኛም በሓዲሣቸው ያስተላለፏቸው ነጥቦች አሉ፡፡

1. የበርዘኽ ህይወት፡- ይህ ጊዜ የሰው ልጅ ከሞተበት ሰዓት አንስቶ ከሞት እስከሚቀሰቀስበት ጊዜ ያለው ወቅት ነው፡፡ ሙዕሚኖች በዚህ ቆይታቸው ደስተኞች ናቸው፡፡ ከሀዲዎችና በአላህ መኖር የ ያምኑ ሰዎች ይሰቃያሉ አላህ I እንዲህ ብሏል፡፡

﴿ وَحَاقَ بِـَٔالِ فِرْعَوْنَ سُوٓءُ ٱلْعَذَابِ ﴿٤٥﴾ ٱلنَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا ۖ وَيَوْمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ أَدْخِلُوٓا۟ ءَالَ
فِرْعَوْنَ أَشَدَّ ٱلْعَذَابِ ﴾ غافر: ٤٥ - ٤٦

“በ ፊወውን ቤተሰቦች ላይም አስከፊ ቅት ወረደ። ( )እሳት (ቅት፥ ወረደባቸው)። ፡ትም ማታም ወደርሷ እንዲቀርቡ ይ ደ ረጋ ል።ሰዓቷ በምትመበት (ትንሳኤ በምትከ ሰት በ ት) ቁ ን፡ “ ፊርዐውንን ቤተሰቦች ከብርቱ ቅት ውስጥ አስገቡ።” (ሚል ትእዛዝ ይተላለ ል)። ” "ጋፊር ፡ 45-46"

2. መቀስቀስና መነሣት፡- ይህ ማለት አላህ ሁሉንም ፍጡራን ባዶ እግራቸውን የታረዙና ያልተገረዙ ሁነው ፍጡራኖቹ የሚቀሰቀሱበት ነው አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ زَعَمَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟ أَن لَّن يُبْعَثُوا۟ ۚ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّى لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ ۚ وَذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٌ ﴾ التغابن: ٧

“እነዚያ ካዱ ሰዎች (ከሞት በኋላ ለፍር-) እንደማይቀ ሰቀሱ ገመ ቱ (ሙሐመ- ሆ ይ)፦ “ ነገሩ እንደገመታችሁት አይደለም። በጌታዬ እምላለሁ ት ቀሰቀሳላችሁ። ከዚያም ሠራችሁት ሥራ ይነግራችኋል። ይህ ለአላህ እጅግ ቀላል ነው” በላቸው።” "ተጋቡን ፡ 7"

ብዙ ሰዎች የመቀስቀስንና ወደ አላህ የመቅረብን የማይቀር እውነታ አይቀበሉም፡፡ ስለዚህም አላህ I ቁርኣን ውስጥ የተለያዩ ምሣሌዎችን አቅርቧል፡ ፡ መቀስቀስ የማይቀር ጉዳይ መሆኑን ግልፅ አድርገው የሚያሣዩና ተጠራጣሪዎችን ከጥርጥር የሚያወጣ ከሀዲዎችን የሚያሣፍሩ ነጥቦችን አቅርቧል፡፡

አላህ I ይህንን ደረቅ የሞተ መሬት አዝርዕትና አትክልት ያበቅልበታል ይህንን ነጥብ ቶ ከመቀስቀስ አኳያ አስተውሏ፡-

﴿ وَتَرَى ٱلْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَآ أَنزَلْنَا عَلَيْهَا ٱلْمَآءَ ٱهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنۢبَتَتْ مِن كُلِّ زَوْجٍۭ بَهِيجٍ ﴿٥﴾ ذَٰلِكَ
بِأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْحَقُّ وَأَنَّهُۥ يُحْىِ ٱلْمَوْتَىٰ وَأَنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾ وَأَنَّ ٱلسَّاعَةَ ءَاتِيَةٌ لَّا رَيْبَ فِيهَا وَأَنَّ ٱللَّهَ يَبْعَثُ
مَن فِى ٱلْقُبُورِ ﴾ الحج: ٥ - ٧

“ም - ርንም ደ ረቅ (በ- ን) ሆና ታያታለህ። ውሃ በርሷ ላይ በ ምናወር- ላት ጊዜም ትነቃቃለች። ትዳብራለች። ውብ ሆኑ እ ዋት ዓይ ነቶች ን ሁሉም ታ በ ቅላለች ። ይ ህ (ሁሉ ተወሳው) አላህ እውነት መሆኑን፣ ሙታንንም እንደሚያስነ ሳ ና ሁሉም ነገር

ቻይ መሆኑን፥ ሰዓቷም ሐቅ ስቷ ቅት እንደማያ ጠራጥርና አላህ ቀብርውስጥ ያሉትን (ሁሉ) እንደሚቀሰቅ (ትረዱ ዘን-) ነው። " "ሀጅ : 5-7"

ይህንን ግዙፍ ሰማይና ምድር መፍጠር ከሰው ልጅ መፍጠር በላይ ውስብስብ መሆኑን ማሰላሰል፡-

አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ أَوَلَمْ يَرَوْا۟ أَنَّ ٱللَّهَ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ وَلَمْ يَعْىَ بِخَلْقِهِنَّ بِقَٰدِرٍ عَلَىٰٓ أَن يُحْـِۧىَ ٱلْمَوْتَىٰ ۚ بَلَىٰٓ إِنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴾ الأحقاف: ٣٣

“ያ ሰማያትንና ም- ርን ፈጠረው፥ እነርሱን በመፍጠሩም - ካም ያልተለ ማው አላህ ሙታንን ሕያው ማ- ረግ እንደሚችል አላ ምን? በእርግጥም ይህን ማ- ረግ ሚሳነው አይደለም። እር ሱ ሁሉንም ነገር ቻይ ነውና።" "አሕቃፍ : 33"

ሰው ተኝቶ መነሣቱን ያስተው ፡፡ ይህም ከሞት በኋላ ህይወት መዝራት ነው፡፡ እንቅልፍ ትንሻ ሞት ትባላለች፡-

﴿ ٱللَّهُ يَتَوَفَّى ٱلْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَٱلَّتِى لَمْ تَمُتْ فِى مَنَامِهَا ۖ فَيُمْسِكُ ٱلَّتِى قَضَىٰ عَلَيْهَا ٱلْمَوْتَ وَيُرْسِلُ ٱلْأُخْرَىٰٓ إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴾ الزمر: ٤٢

“አላህ ነፍሶችን በሞ ታቻቸው ጊዜ ይወስዳቸዋል። እነዚያን ያልሞ ቱት ን ደግሞ በእንቅልፍ ወቅ (ይወስዳል)። እነዚያን ሞት በ ነባቸውን (ነፍሶች) ያስቀራል። ሌሎችን ግን እስከተወ ሰነ ጊዜ - ረስ ይልካል። በዚህ ውስጥ ለሚያስተነትኑ ሰዎች ተአምራት አሉበት።" "ዙመር : 42"

የሰው ልጅ የመጀመሪያ መነሻን ማስተንተን፡-

﴿ وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِىَ خَلْقَهُۥ ۖ قَالَ مَن يُحْىِ ٱلْعِظَٰمَ وَهِىَ رَمِيمٌ ۝٧٨ قُلْ يُحْيِيهَا ٱلَّذِىٓ أَنشَأَهَآ أَوَّلَ مَرَّةٍ ۖ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴾ يس: ٧٨ - ٧٩

“ለኛ ምሳሌ አደረገልን። አፈ ጠሩ ንም ዘነጋ። “ በሰበሱ አጥንቶችን ሕያው ሚያደርግ ማን ነው? በል፡- “ ያ መጀመሪያ ከምንም ያስገ ኛቸው (አምላክ) ሕያው ያደርጋቸ ዋል። እር ሱ ፍጠ ራንን ሁሉ ጠ ንቅቆዐዋቂ ነው።” አለ። "ያሲን : 7 -79"

3. ወደ አላህ መጓዝና እርሱ ዘንድ መቅረብ፡፡ ወደ አላህ I ፍጡር ይጓዛል፡፡ እርሱ ዘንድም ይቀርባል፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَيَوْمَ نُسَيِّرُ ٱلْجِبَالَ وَتَرَى ٱلْأَرْضَ بَارِزَةً وَحَشَرْنَـٰهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٤٧﴾ وَعُرِضُوا۟ عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا لَّقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَـٰكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍۭ ﴾ الكهف: ٤٧ - ٤٨

"ተራራዎችን ምናስኬ- በትን ቀን (አስታውስ)፤ ም- ርንም ግል ሆና ታያታለህ። ከነርሱም አንዳቸውንም ሳናስቀር እን ሰበስባቸዋለን። ከጌታህ ፊት በረ- ፍ እንዲቀርቡ ይደረጋል። " መጀመሪያ ስንፈጥራችሁ በነበራችሁበት አኳኋን ብቻችሁን ከኛ ዘን- መችሁ። ለናንተ ወ ሰን ነውን ቀነ ቀጠሮ እንደማናማ7ላ አስባችሁ ነበር።" (ይባላሉም)። " "ከህፍ ፡ 47-4 "

4. የሰውነት አካላት ምስክርነት እንደሚቆሙ ማመን አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ حَتَّىٰٓ إِذَا مَا جَآءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَـٰرُهُمْ وَجُلُودُهُم بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾ وَقَالُوا۟ لِجُلُودِهِمْ لِمَ شَهِدتُّمْ عَلَيْنَا ۖ قَالُوٓا۟ أَنطَقَنَا ٱللَّهُ ٱلَّذِىٓ أَنطَقَ كُلَّ شَىْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢١﴾ وَمَا كُنتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَن يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَآ أَبْصَـٰرُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَـٰكِن ظَنَنتُمْ أَنَّ ٱللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴾ فصلت: ٢٠ - ٢٢

"ወደርሷ በቀረቡ ጊዜም ጆሮዎቻ ቸው፣ ዓይኖቻቸውና ቆዳዎቻቸው ይሠሩት በነበረው ነገር በነርሱ ላይ ይ መሰክሩባቸዋል። ቆዳዎቻቸውንም፡ - " በኛ ላይ መሰከራችሁት ለምን- ን ነው?" በማለት ይጠይቃሉ። " ያ ሁሉንም ነገር ያናገረ አላህ አና ገረን። እርሱ በመጀመሪያ ፈጠራችሁ። ወደር ሰም ት መለሳ ቹ ሁ" ይ ሏቸዋል። " (እኩይ በምትፈ መፀት ወቅ) ከጆሮዎቻችሁ፣ ዓይኖቻ ች ሁና ከቆዳዎ ቻችሁ ምስክርነት አትደበቁም ነበር። ግና አላህ ከምትፈ መት (እኩይ ተግባር) ብዙውን አያውቅም ሚል ግምት ነበ ራች ሁ" "ፉሲለት ፡ 20-22"

5. ጥያቄ መኖሩን ማመን አላህ I እንዲህ ብሏል

﴿ وَقِفُوهُمْ ۖ إِنَّهُم مَّسْـُٔولُونَ ﴿٢٤﴾ مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ ﴿٢٥﴾ بَلْ هُمُ ٱلْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ ﴾ الصافات: ٢٤ - ٢٦

"አቁ ቸውም። እነርሱ ተጠያቂዎች ናቸውና።" (ሚል ትእዛዝ ለመላእክት ይተላለ ል)። " "ሷፋት ፡ 24"

6. ሲራጥና በእርሱ ላይ መጓዝ እንዳለ ማመን አላህ I

﴿ وَإِن مِّنكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا ۚ كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا ﴿٧١﴾ ثُمَّ نُنَجِّى ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوا۟ وَّنَذَرُ ٱلظَّـٰلِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا ﴾ مريم: ٧١ - ٧٢

"ከናንተ ውስጥ ወደርሷ ማይወር- አን- ም ለም። (ይህ) ጌታህ ፈረደው አይቀሬ ክስተት ነው። ከዚያም እነዚያን አላህን ፈሩትን ነጻ እናወ ለን። በዳዮችንም ከርሷ ውስጥ በእንብርክክ እንተዋቸዋለን።" "መርየም ፡ 71-72"

7. የስራ ሚዛን እንዳለ ማመን

መልካም የሰሩና ሚዛናቸው ወደ መልካሙ ያዘነበሉ ሰዎች በኢማናቸው ለአላህ በነበራቸው ታማኝነት ሽልማት ይሰጣቸዋል በአንፃሩም አጥፊዎች በሰሩት ፃፉ በክህደታቸውና እምቢተኝነታቸው ይቀጣሉ፡፡

﴿ وَنَضَعُ ٱلۡمَوَٰزِينَ ٱلۡقِسۡطَ لِيَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ فَلَا تُظۡلَمُ نَفۡسٞ شَيۡـٔٗاۖ وَإِن كَانَ مِثۡقَالَ حَبَّةٖ مِّنۡ خَرۡدَلٍ أَتَيۡنَا بِهَاۗ وَكَفَىٰ بِنَا حَٰسِبِينَ ﴾ الأنبياء: ٤٧

“በትንሳኤ ቀን ፍትሃዊ ሚዛናችን እናስቀምጥ ለን። በመሆኑም ነፍስ (ሁሉ) ቅ ት በደል አይደርስባትም። ሰናፍጭ ቅን ት ምክል (ሥራ) እንኳ ሳትቀር (ለሚዛን) እናቀርባ ታ ለን። ተቆ ሪነት በኛ በ ቃ”። "አንቢያዕ ፡ 47"

. የሰው ልጅ የሠራው ሥራ የተከተበበት መፅሐፍና መፅሄት ይዘረጋል፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ فَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ ۝٧ فَسَوۡفَ يُحَاسَبُ حِسَابٗا يَسِيرٗا ۝٨ وَيَنقَلِبُ إِلَىٰٓ أَهۡلِهِۦ مَسۡرُورٗا ۝٩ وَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ وَرَآءَ ظَهۡرِهِۦ ۝١٠ فَسَوۡفَ يَدۡعُواْ ثُبُورٗا ۝١١ وَيَصۡلَىٰ سَعِيرًا ﴾ الانشقاق: ٧ - ١٢

“(ሥራ) መዝገቡን በቀኝ እጁ ተ ሰጠ ፥ ቀ ላል ምርመራ ይ መረመራል። (አላህ በለገሠው ፀጋ ረክቶም) ወደ ቤተ ሰቦቹ በ ደ ስታ ይ መለሳ ል።(ሥራ) መዝገቡን ከበስተኋላው በኩል ተሰጠ ፥ (ሞ ት ን በመሻት) በቁጭት ይጮ ኋል። ከጋመቹ እሳት ውስጥ ይገባልም። ” "ኢንሺቃቅ ፡ 7-12"

9. ጀነት ወይም ጀሀነም እስከ መጨረሻው መኖሩን ማመን፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ أُوْلَٰٓئِكَ هُمۡ خَيۡرُ ٱلۡبَرِيَّةِ ۝٧ جَزَآؤُهُمۡ عِندَ رَبِّهِمۡ جَنَّٰتُ عَدۡنٖ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗاۖ رَّضِيَ ٱللَّهُ عَنۡهُمۡ وَرَضُواْ عَنۡهُۚ ذَٰلِكَ لِمَنۡ خَشِيَ رَبَّهُۥ ﴾ البينة: ٧ - ٨

“እነዚያ ያመኑትና መልካም (ሥራዎ ችንም) ሠሩት ከፍጡራን ሁሉ በላጮች ናቸው። ከጌታቸው ዘንድ ምንዳቸው ከሥሮቻቸው ወንዞች ሚፈሱባቸው መኖሪያ ገነቶች ናቸው። ከውስ ቸው ዝንተ ዓለም ያኖራሉ። አላህ ከነርሱ ተገኘውን (ተግባር) ወዷል። እነርሱም ከርሱ ተገኘውን (ምንዳ) ወደዋል። ይህ ጌታውን ፈራ (ያዘዘውን ፈፀመ ከከለከለው ታቀበ) ሰው (ሚጐናፀፈው ስኬት) ነው።” "በይና ፡ 7- "

10. በሀውድና በነብዩ ρ አስታራቂነት ማመን፡፡ ከዚህ ውጭም የሆኑ የአኼራ ሁኔታዎችን ቁርኣንና የአላህ መልዕክተኛ ρ የገለፁትን ማመን፡፡

በመጨረሻ ቀን የማመን ፋይዳ

በመጨረሻ ቀን ማመመን ለዛ ቀን ታታሪ ያደርጋል፡፡ ሣይሰለቹ ለመዘጋጀት ያነሣሣል፡፡ መልካም ስራን ያስበዛል፡፡ የአላህን ሽልማቶችና ደመወዝ በከፍተኛ ደረጃ ለመጐናፀፍ ያሽቀዳድማል፡፡ በወንጀልና በክፍት የቂያማ ዕለት አላህ ዘንድ ላለመቀጣት ያበቃል፡፡

ሙዕሚኖች በዚች ጊዚያዊ ምድር አጓጊና አማላይ ነገሮችን በመተዋቸው በመጪው አለም የሚጐናፀፉት ቋሚ ደስታና እርካታን አሻግሮ ያሣያል፡፡

እውነተኛ አማኞችን ከሌሎቹ ያበጥራል፡፡

በቀዷና ቀደር ማመን

አላህ I ሁሉን ነገሮች ከመከሰታቸው በፊት ከመሆናቸው አስቀድሞ እንደሚያውቅ፣ አላህ ሁሉንም ነገር ምንም ሳይቀር በእርሱ እውቀት ፍርድና የመፈፀም ፍቃድ የሚከወኑ መሆናቸውን ማመን ነው፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴾ القمر: ٤٩

"እኛ ሁሉንም ነገር በልክ ፈጠርን።" "ቀመር ፡ 49"

በዚህ ፍጥረተ አለም ውስጥ የተከሰቱ አልያም ያልተከሰቱ ገና የሚከሰቱ ነገሮች በሙሉ ከመከሰቱ በፊት አላህ I ያውቀዋል፡፡ " ነገር በእርሱ ፍቃድና እውቀት ውስጥ ይፈፀማል የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "አንድ ባሪያ መልካምም እኩይ ነገር በቀደር የሚከወን መሆኑን እስካላመነ፣ የደረሰበትን መከራ) ሊያልፈው እንደማይችል ያ ደረሰት ችግር) ሊያገኘው እንደማይችል እስካ " ድረስ እምነቱን አላገኘም" /ቲርሚዚ ፕ/4/ገፀ 451 ቁጥር 2144/

ይህ ማለት ለስኬት የሚያበቁ ነገሮችን መተው፣ አልያም ለጥፋት የሚያጋልጡ ሁኔታዎች ውስጥ መዘፈቅ ማለት አይደለም፡፡

/ ፡- መውለድ የፈለገ ሰው ለመውለድ የሚያበቁ መስመሮችን መያዝ አለበት፡፡ ማግባት አለበት፡፡ ይህ ልጅ ለመውለድ መስመሩ ይህ ነው ግና የተጠበቀውን ውጤት ላያመጣ ይችላል፡፡ የአላህ ፍቃድ ካልታከለበት ማግባት ብቻ ልጅ አያስገኝም፡፡ ምክንያቱም ለውጤት የሚያበቁ መንገዶችን መጠቀም / ውጤታማ ያደርጉ ይችላሉ፡፡ ምክንያቱም ለውጤት የሚያበቁ መንገዶች ብቻቸውን የትም አያደርሱም፡፡ ምንም እንኳ ብንጓዝባቸውም፡፡ የአላህን ፍቃድ ይፈልጋሉ፡፡ ስለዚህም የአላህ መልዕክተኛ ρ ሶሀቦቻቸው ሲጠይቋቸው እንዲህ ብለዋል፡- "እነዚህ ከበሽታ ለመፈወስ የምንወስዳቸው መድሀኒቶች የአላህን ቀደር ይመልሣሉን? በመባል ተጠየቁ እርሣቸውም " መድሀኒቱ) እሱ የአላህ ቀደር ፍላጐት) ነው" አሉ፡፡

መራብ ፣ መጠማት ብርድ የአላህ ቀደር ናቸው፡፡ ሰዎች ረሀብን በምግብ የውሀ ጥምን በመጠጥ፡፡ ብርድን በሙቀት ይገፋታል፡፡ እነርሱን የገጠማቸውን መራብ መጠማትና ብርድ የአላህ ቀደር) አላህ በቀደረላቸው በፈቀደላቸው ምግብ መጠጥና ሙቀት ይመልሱታል፡፡ ቀደርን በቀደር ይገጥሙታል፡፡

❖ በቀዷና ቀደር የማመን ጥቅሞች

የተከሰተን ነገር በእርጋታና በደስታ ማስተናገድ፣ ለአእምሮ ሰላምን፣ ለመንፈስ እርካታን ያጐናፅፋል፡፡ ያመለጠንና ያለፈን ነገር በማስታወስ መበሣጨትና ማዘን አይኖርም፡፡ / እንደሚያውቀው ብስጭትና ሀዘን የመንፈስ መታወክን ያመጣል፡፡ የአእምሮን / ይነፍጋል፡፡ መንፈስ

መታወክንና ያመጣል፡፡ በሂደትም አካላዊና መንፈሣዊ በሽታዎችን ይወልዳል፡፡ በአላህ ቀዷና ቀደር ማመን ከዚህ ይገላግላል፡-

﴿ مَآ أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ فِى ٱلْأَرْضِ وَلَا فِىٓ أَنفُسِكُمْ إِلَّا فِى كِتَٰبٍ مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَآ ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٢﴾ لِّكَيْلَا تَأْسَوْا۟ عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا۟ بِمَآ ءَاتَىٰكُمْ ۗ وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴾

الحديد: ٢٢ - ٢٣

“በም- ርም፥ በራሳችሁም ላይ ሚደርስ አን- ም ሐቃራ ለም፥ እንዲከሠት ከማ- ረጋችን በፊት መዝገብ ውስጥ ሰፈረ በ ሆ ን እንጅ፡፡ ይህ ለአላህ እጅግ በ ም ቀላል ነው፡፡ (ከመልካም ነገር) ባለ ችሁ እንዳታ ዝኑ፥ በተ ሰ ችሁም (አለቅ) እንዳትደ ሰተ 9 (ይህን አደረግን)፡፡ አላህም ኩራተ ኛንና ጉረኛን ሁሉ አይወ- ምና ” "ሀዲድ ፡ 22-23"

አላህ I የፈጠረውን ይህንን ዓለም በመመርመር ውጤት ላይ መድረስ፡፡ ወደ እውቀት የሚደረግ ግስጋሴን ማፋጠን፡፡ ጥረት እያደረጉ ለውጤት እየታገሉ የአላህን ቀደር መፈለግን ያስተምራል፡፡ በምድር ላይ ያሉ አስቸጋሪና ከባድ የቀደር ፈተናዎችን በቀደር ላይ ተደግፎ ለማምከን መሞከር፡፡ በሽታን አላህ ከፈጠራቸው በቀደር ካስገኛቸው ነገሮች 51 መጣር ነው፡፡

ሰው ላይ የሚደርሱ መከራዎችን በድፍረትና በእርጋታ ለማስተናገድ ያስችላል፡፡ አንድ ሰው ንግዱ ቢከስርበት ታላቅ መከራ ነው፡፡ በዚህ መከራው ላይ ብስጭትና ሀዘን ከጨመረበት መከራውን በእጥፍ አሣደገው ማለት ነው፡፡ ንግዱም ከስሯል፡፡ በብስጭትና ሀዘን አብዝቶታል፡፡ በቀዷና ቀደር ያመነ ሰው አንዱን መከራ በድፍረትና እርጋታ በማስተናገዱ ከተጨማሪ ኪሣራ ይድናል፡፡ ምክንያቱም የአላህ ፍቃድ መሆኑን ያምናልና፡፡ ነው፡፡ አላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ይላሉ፡-

"ብርቱ ሙዕሚን ከደካማ ሙዕሚን ይበልጣል፡፡ አላህ ዘንድም የበለጠ ይወደዳል፡፡ " ምርጥ ናቸው፡፡ በሚያዋጣህ መንገድ ትጉህ ሁን፡፡ በአላህ ታገዝ፡፡ አትማሟት፡፡ አትስነፍ)፡፡ አንድ ችግር ቢገጥምህ እንዲህ አድርጌ ቢሆን ኖሮ እንዲህ እንዲህ ይሆን ነበር አትበል፡፡ አላህ የፈቀደው የፈረደው ተከስቷል በል፡፡ ሁኖ በነበር ብሎ መቆላጨት ለሸይጧን በር ከፋች ነው፡፡" /ሙስሊም ጥ4/ገፅ 2052/ቁጥር 2664/

የተግባርና የንግግር ኢባዳዎች

የኢስላም መሠረቶች

የኢ.ስላም መሠረቶች በመባል የሚታወቀው ክፍል ነው፡፡ አንድ ሰው ሙስሊም ነው አይደለም በመባል መሠረታዊ ነጥቦች ይነግሉ፡፡ ሁለቱ ምስክርነቶች አላህ አምላክ መሆኑን አምኖ በምላስ መመስከርና ሙሀመድ ρ መልዕክተኛ መሆናቸውን አምኖ በምላስ መመስከርና የንግግር ወይ የምላስ ኢ.ባዳ የሚባለው ሊሆን፤ ሰላትና ፆም የአካልና የሰውነት ኢ.ባዳዎች ናቸው፡፡ ዘካ የገንዘብ ኢ.ባዳ ነው፡፡ ሀጅ የአካልና የገንዘብ ኢ.ባዳ ነው፡፡

ኢ.ስላም ተከታዬቹ እነዚህን ድርጊቶች እንዲፈፅሙ ያዛል፡፡ ተግባራቱ ከአካላዊ እና ቅርፃዊ ተግባር በዘለለ አለማ አላቸው፡፡ ግባቸውና አላማቸውም መንፈስን ማፅዳት ቀልብን መወልወል ቋሚ የሆነ መልካም ባህሪን በልፀግ ነው፡፡ ኢ.ስላም እነዚህን የኢ.ስላም / ረቶች ተግባር ላይ በማተኮር ግለሰብንና ማህበረሰብን ለማረቅና ለማስተካከል ከፍተኛ ድርሻ አላቸው፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል:-

﴿إِنَّ ٱلصَّلَوٰةَ تَنۡهَىٰ عَنِ ٱلۡفَحۡشَآءِ وَٱلۡمُنكَرِۗ﴾ العنكبوت: ٤٥

"ሶላት ከፀያፍና እኩይ አ- ራጐ ቶች ት ጠ ብ ቃ ለች ፡ ኡንክቡት ፡ 45"

አላህ I ስለ ዘካ እንዲህ ብሏል:-

﴿خُذۡ مِنۡ أَمۡوَٰلِهِمۡ صَدَقَةٗ تُطَهِّرُهُمۡ وَتُزَكِّيهِم بِهَا﴾ التوبة: ١٠٣

"ከገንዘባቸውም ምታፀዳቸውንና ምታ ቸውን ም ዋት (ዘካ) ተ ቀ በ ል።"ተውባ ፡ 103"

አላህ I ስለ ዘካ እንዲህ ብሏል:-

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُتِبَ عَلَيۡكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ﴾ البقرة: ١٨٣

"እናንተ ያመፃችሁ ሆይ! ጾም ለነዚያ ከናንተ በፊት ለነበሩት (ሕዝቦች በግዴታነት) እንደተደነገገ ሁሉ በናንተም ላይ ተደንግጓል። አላህን ትፈሩ ዘን- ።" "በቀራ ፡ 1 3"

ፆም ውስጣዊ ፍላጐቶችን ለማሸነፍ ከእኩይ ፍላጐት ለማቀብ የሚያስችል መለማመጃ መንደርደሪያ ነው፡፡

ይህ የአላህ መልዕክተኛ ρ ንግግር ይህንን ነጥብ ያብራራል፡፡ "መጥፎ ነገር ከመናገርና ከመፈፀም ሰውን) ከመበደል ያልታቀበ ሰው ምግብና መጠጥ

መተው አላህ ዘንድ ሽልማት አያስገኝለትም፡፡" /ቡኻሪ ጥ/5/ገፅ 2251 ቁጥር 5710/

አላህ I ስለ ሀጅ እንዲህ በማለት ገልጿል፡-

﴿ٱلْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَٰتٌ ۚ فَمَن فَرَضَ فِيهِنَّ ٱلْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِى ٱلْحَجِّ﴾ البقرة: ١٩٧

" ሐጅ (ጊዜ) ታወቁ ወራት ናቸው። በነኝህ (ወራት) ውስጥ ሐጅን በ ራሱ ላይ ግዳጅ ያደረገ በሐጅ (ሂደት) ውስጥ ከ ሴት ጋር ማናኘት፥ (በአላህ ላይ) ማመም፥ (ከባልደረቦ ቹ) ጋር ጣራከርም ለበ ት ም።"በቀራ ፡ 197"

በኢስለም ኢባዳ መልካም አኽላቅን የማረቅና የማስተካከልና የማሣደግ መሠረታዊ ድርሻ አለው፡፡

የመጀመሪያው መሰረት ሸሀደተይን ነው

ከአላህ ያለ አምላክ አለመኖሩን ማመንና መመስከር፡፡ ሙሀመድ የአላህ መልዕክተኛ ρ መሆናቸውን ማመንና መመስከር፡፡ ይህ መሰረት የኢስላም አስኳል ነው፡፡ በንግግር የሚገለፅ ኢስላም ውስጥ ለመግባት የመክፈቻ ቁልፍ ነው፡፡ በዚህም መሠረት ላይ ሌሎቹ የኢስላም ማዕዘናት ይገነባሉ፡፡

"የላኢላሀ ኢለሏህ" ትርጉም

ላኢላሀ ኢለሏህ የአላህን ብቸኝነት አምሣል የለሽነት ይገልፃል፡፡ እርሱ ፍጡራኑን የፈጠረ ነው፡፡ እርሱም የፈጠራቸው ላኢላሀ ኢለላህን እንዲቀበሉ ነው፡፡ ስላኢላሀ ኢለላህ ሚዛን ጀነትና እሣት ተፈጥሯል፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፦

﴿ وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴾ الذاريات: ٥٦

“አጋንንትንም ሰዎችንም ሊያመልኩኝ እንጂ ለሌላ አልፈጠርኳቸውም፡፡” "ዛሪያት ፡ 56"

" ጀምሮ እስከ መደምደሚያቸው ሙሀመድ ρ ድረስ የአ መልዕክተኞች ነብያቶች በሙሉ ይጣሩ የነበሩት ወደ ላኢላሀ ኢለሏህ ነበር፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፦

﴿وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِىٓ إِلَيْهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعْبُدُونِ ﴾ الأنبياء: ٢٥

“ከአንተ በፊት መልዕክተኛን አልላክን ንም፥ “እነሆ፥ ከኔ ሌላ አምላክ ለም፡፡ ስለሆነም (በብቸኝነት) አምልኩኝ፡፡” ሚል መልዕክት ምናወር- ለት ቢሆን እንጅ፡፡” "አንቢያዕ ፡ 25"

ትርጓሜውም፦

- አለማትን ያስገኘው የፈጠረው አላህ ብቻ ነው፡፡
- የአለማት አዛዥና ንጉስ አላህ ብቻ ነው፡፡
- አምልኮት በትክክል የሚገባው አላህ ብቻ ነው፡፡
- አላህ I በሁሉም ሙሉዕ ነው
- አላህ ከጐዶሎ የፀዳ ነው፡፡

❖ የላኢላህ ኢለላህ ፍሬዎች

1. ከአላህ የሚመ ኩ ነገሮች በሙሉ ስህተት ናቸው፡፡ በእውነት የሚመለከው አላህ ብቻ ነው፡፡ ዓይነት ኢባዳዎች የሚገቡት እርሱ ብቻ ነው፡፡ ሰላት፣ ዱአ፣ እርድ፣ እገዛ የሚያደረገውም የሚፈለገውም ለእርሱና ከእርሱ ብቻ ነው፡፡ ነብይም ረሱል ለአላህ ቅርብ የሆነ መልአክም፡፡ ቢሆን አይመለክም፡፡ አምልኮት የሚገባው አላህ ነው፡፡ አምልኮትን ከአላህ ያደረገ ማንም ሰው ሸሀዳ ቢልም አላህን ክዷል፡፡

2. ላኢላሀ ኢለላህ ያለ ሰው ከጥርጣሬና ውዝግብ ወጥቶ በእርግጠኝነት አላህን ብቻ ያመልከል አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا۟ وَجَـٰهَدُوا۟ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ۚ أُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلصَّـٰدِقُونَ﴾ الحجرات: ١٥

"አማኞች እነዚያ በአላህና በመልዕክ ተኛው ያመኑት፥ ቅ ት ጥር ሬም ሌለባቸውና በአላህ መንገ- በገንዘቦቻቸውም፥ በነፍሶቻቸውም ሚታገሉት ብቻ ናቸው። እውነተኞቹ እነርሱ ናቸው።" "ሁጅራት ፡ 15"

3. ላኢላሀ ኢለላህ በቀልብ አምኖ መቀበል አላህ I ከሀዲያንን እንዲህ በማለት ገልጿቸዋል፡፡

﴿إِنَّهُمْ كَانُوٓا۟ إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَآ إِلَـٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ﴾ الصافات: ٣٥

"ከአላህ ሌላ አምላክ ለም፥ በተባሉ ጊዜ በኩራት ይንጠባረራሉ።" "ሷፋት ፡ 35"

4. ላኢላሀ ኢለላህን ተቀብሎ ላኢላሀ ኢለላህ ስር ህይወትን ማስገዛት አላህ ያዘዘውን በመፍፀም የከለከለውን በመታቀብ፡-

﴿وَمَن يُسْلِمْ وَجْهَهُۥٓ إِلَى ٱللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ ٱسْتَمْسَكَ بِٱلْعُرْوَةِ ٱلْوُثْقَىٰ ۗ وَإِلَى ٱللَّهِ عَـٰقِبَةُ ٱلْأُمُورِ﴾ لقمان: ٢٢

"ራሱን ለአላህ ሰጠ ና መልካም ሠሪ ሆነ በእርግጥም ማ ይ በ ሰውን (እም ነት) ገመ- ጨ ብ ጧል። ነገሮ ች ሁሉ ፍጻሜም ወደ አላህ ነው።" "ሉቅማን ፡ 22"

5. ላኢላሀ ኢለላህ ከውስጡ ማስረፅና ከልቡ ማመን መሠረታዊ ነገር ነው፡፡ አላህ ውስጣቸው ሣያምን በምላሣቸው አምነናል የሚሉ ሙናፌቆችን ሲገልፅ፡፡

﴿يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِم مَّا لَيْسَ فِى قُلُوبِهِمْ ۚ﴾ الفتح: ١١

"ከልቦናዎቻቸው ውስጥ ሌለውን በምላሶቻቸው ይናገራሉ።" "ፍትህ ፡ 11"

6. አላህን I ያለምንም ሽሪክ በብቸኝነት ጥርት አድርጎ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَمَآ أُمِرُوٓا۟ إِلَّا لِيَعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ﴾ البينة:٥

“አላህን፥ ፍፁም ቅኖችና ታማኞች እንዲሁም ቀጥተኞች ሆነው ሊያመልኩት ” "በይና ፡ 5"

7. አላህን መልዕክተኛውን የእርሱን መልካም ባሪያዎች መውደድ፤ አላህንና መልዕክተኛውን የሚጠላን መጥ ትና መራቅ፤ የአላህንና የመልዕክተኛውን ρ ትዕዛዝ ራስን ፍላጐትና ስሜት ጋር ቢጣረስ እንኳ የነርሱን ትዕዛዝ መፈፀም፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ قُلْ إِن كَانَ ءَابَآؤُكُمْ وَأَبْنَآؤُكُمْ وَإِخْوَٰنُكُمْ وَأَزْوَٰجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَٰلٌ ٱقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَٰرَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَٰكِنُ تَرْضَوْنَهَآ أَحَبَّ إِلَيْكُم مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَجِهَادٍ فِى سَبِيلِهِۦ فَتَرَبَّصُوا۟ حَتَّىٰ يَأْتِىَ ٱللَّهُ بِأَمْرِهِۦ ۗ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْفَٰسِقِينَ ﴾ التوبة: ٢٤

“አባቶቻችሁን፣ ልጆቻችሁን፣ ወን- ሞ ቻ ች ሁ፣ ት ዳር ጓደኞቻችሁን፣ ዘመዶቻችሁን፣ ሰበሰባችኋቸውን ጥሪቶች፣ መቀ ሰሩን ምትፈሩትን ንግ- ና ምትወዷቸውን ቤቶቻችሁን ከአላህ፣ ከመልዕክተኛውና በር ሱ መንገ- ከመታገል አብል ችሁ ምትወዱ ከሆናችሁ አላህ ራሱን ውሳኔ እስኪያስተላልፍ - ረስ ተጠባበቁ። አላህ አመፀኞችን አይመሩ ምና።” በላቸው።” "ተውባ ፡ 24"

የላኢላሀ ኢለላህ ት ውጤቶች ውስጥ አላህ ብቻ ነው ህግጋትን የሚገልፀው፤ የሚደነግገው፤ የግለሰቦችንና የቡድኖችን ግንኙነት የሚወስነው፤ ነገራትን ሀራምና፤ " የሚያደርገው፤ አላህ ብቻ ነው የአላህ መልዕክተኛ ρ በህይወት ተርጉመውታል አብራርተውታል፡-

﴿ وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ ٱلرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَىٰكُمْ عَنْهُ فَٱنتَهُوا۟ ۚ ﴾ الحشر: ٧

“መልዕክተኛው ሰ ችሁን ያዙ። ከከለከላችሁም ተከል ከሉ።” "ሀሽር ፡ 7"

ነብዩ ሙሀመድ ρ የአላህ መልዕክተኛ

ነብዩ ሙሀመድ ρ የአላህ መልዕክተኛ መሆናቸውን አምኖ በንግግር መግለፅ

ነብዩ ρ የተናገሩትን ማመን፣ ያዘዙትን መፈፀም የከለከሉን መራቅ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿مَّن يُطِعِ ٱلرَّسُولَ فَقَدۡ أَطَاعَ ٱللَّهَۖ وَمَن تَوَلَّىٰ فَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ عَلَيۡهِمۡ حَفِيظٗا﴾ النساء: ٨٠

"መልዕክተኛውን ታዘዘ አላህንም ታዟል። (ከዚህ ማገ-) ያፈገፈገ ግን (አያሳስብህ)። እነርሱን (ከኃጢአት) ጠባቂ አ- ርገን አልላክንህም።" "ኒሳዕ ፡ 0"

የነብዩን ρ መልዕክተኝነትና ተልዕኮ ማመን፡፡ የነብያቶች የመልዕክተኞች መደምደሚያና የሁሉም አይነታ፣ አለቃ የበላይ መሆናቸውን ማመን ነው፡፡ ከእርሣቸው በኋላ መልዕክተኛም ነብይ የለም፡፡ የአላህ I ንግግር ተመልከቱ፡-

﴿ مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَآ أَحَدٖ مِّن رِّجَالِكُمۡ وَلَٰكِن رَّسُولَ ٱللَّهِ وَخَاتَمَ ٱلنَّبِيِّـۧنَۗ وَكَانَ ٱللَّهُ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٗا ﴾ الأحزاب: ٤٠

"መሐመ- ከወንዶቻችሁ ማከል አንዱም አባት አይደለም። ግና (እርሱ) አላህ መልዕክተኛና ነበያት መቋጫ ነው። አላህ ሁሉንም ነገር ዐዋቂ ነው።" "አህዛብ ፡ 40"

ነብዩ ρ ከአላህ በሚያስተላልፉት መልዕክት ዙሪያ ፍፁም ትክክል የሆነ፣ ስህተት፣ መርሣት የማይቀላቀልባቸው መሆናቸውን ማመን፡-

﴿ وَمَا يَنطِقُ عَنِ ٱلۡهَوَىٰٓ ٣ إِنۡ هُوَ إِلَّا وَحۡيٞ يُوحَىٰ ﴾ النجم: ٣ - ٤

"ከልብወለ- (ግላዊ ስሜቱንና ፍላጐቱን ተንተርሶ) አይናገርም። እርሱ (ቁርኣን)፥ (ከአላህ) ተወረደለት መልዕክት እንጅ ሌላ አይደለም። " "ነጅም ፡ 3-4"

ነብዩ ρ በምድራዊ ህይወታቸው ሰው ናቸው፡፡ በተለያዩ የግልና ኢኮኖሚያዊ ማህበራዊ ህይወታቸው ሰው ናቸው፡፡ ይህንን በተመለከተ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡፡

"እኔ እኮ ሰው ነኝ፡፡ እኔ ዘንድ መጥታችሁ ትካሰሣላችሁ፡፡ ምንአልባትም አንዳችሁ መረጃን የማቅረብ አቅሙ ጠንካራ ሊሆን ይችላል፡፡ የሰማሁት ላይ ተመስርቼ እፈርዳለሁ፡፡ እኔ ሀቁ ያልሆነውን) በፍርድ ላይ ተመስርቶ የወንድሙን ቅንጣት ሀቅ አይውሰድ፡፡ በዕርግጥ ከእሣት ቁራጭ ከፍዬ ነው የሰጠሁት፡፡" /ቡኻሪ ጥ/6/ገፅ 2555 ቁጥር 6566/

ነብዩ ρ ለሰውና ለጅን ጋኔን) እስከ እለተ ፍፃሜ የተላኩበትን አጠቃላይ መልዕክት ማመን አላህ I እንዲህ ብሏል፡፡

﴿ وَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ إِلَّا كَآفَّةٗ لِّلنَّاسِ بَشِيرٗا وَنَذِيرٗا وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ ﴾ سبأ: ٢٨

“ለሰው ልጆች ባጠቃላይ አብሳሪና አስጠንቃቂ አ- ርገን እንጅ አልላክ ንህም። ግና ብዙዎቹ ሰዎች (ይህን) አያውቁም።” "ሰበዕ ፡ 2 "

የነብዩን ρ ሱንና መከተልና መፈፀም እርሣቸው ካዘዙት በላይ አለመጨመር አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ قُلۡ إِن كُنتُمۡ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ فَٱتَّبِعُونِي يُحۡبِبۡكُمُ ٱللَّهُ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۚ وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ ﴾ آل عمران: ٣١

“በላቸው፡- “አላህን ምታፈቅሩ ከሆናችሁ ተከተሉኝ፤ አላህ ያፈቅራችኋል፤ ኃጢአቶቻችሁንም ይምራል፤ አላህ መሓሪ፥ አዛኝ ነው። ” "ኢምራን ፡ 31"

ሁለተኛው መሠረት ሰላት መስገድ

ሰላት የዲን ምሰሶ ነው፡፡ ሰላት አያስፈልግም ብሎ የተወ ሰው ከሀይማኖት ይወጣል፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "የሁሉም ነገር ዋናው መሠረት ኢስላም ነው፡፡ ምሰሶው ሠላት ነው፡፡ የእዚህ መጠበቂያው ጀሀድ ነው፡፡" /ቲርሚዚ ጥ/5/ገፅ 11 *ቁጥር* 2616/

ሰላት የንግግርና አካላዊ እንቅስቃሴ ድምር ነው፡፡ ሰላት የሚጀመረው አሏሁ አክበር በማለት ሲሆን፣ ሰላት የሚጠናቀቀው ሰላሙ አለይኩም በማለት ነው፡፡ ሙስሊም ሰው ሰላትን የሚሰግደው የአላህን ትዕዛዝ ለመፈፀምና ለእርሱ ያለውን አክብሮትና ልቅና የሚገልፅበት ነው፡፡ እራሱን 616 *ነገር ነጥሎ አላህን የሚያናግርበት ሚስጥሩን የሚያቀርብለት የሚንበረከክለት ነው፡፡ ሰላት፡፡ በአላህና በባሪያው* 616 *ያለ መስመር ነው፡፡ አንድ ሙስሊም በዱንያ ህይወት ተዘፍቆ ምድራዊ ፍላጐቶችን ሲያጓጉትና ሲያማልሉት ቀልቡ ላይ ያለው የኢማን ጣዕም ሊቀዘቅዝ ሲቃረብ አዛን ወደ ሰላት ይጠረዋል፡፡ ስለዚህም በሁሉም ጊዜው ከአላህ ጋ ያለ ትስስር ይቀጥላል፡፡*

ሰላት በቀንና በሌሊት በአምስት ጊዚያት ይፈፀማል መስጂድ ውስጥ ሙስሊ ተሰብስበው ለጌታቸው ይሰግዳሉ፡፡ ችግር የገጠው ሰው እንጂ ሰላትን በጀመአ ከመስገድ አይታቀብም፡፡ ሙስሊሞች መስጂድ ውስጥ ይተዋወቃሉ፡፡ የወንድማማችነት መሠረት ይተክላሉ፡፡ እርስ በእርሣቸው ይተጋገዛሉ ይጠያየቃሉ በሽተኛ ሰው ካለ ይጠይቃሉ፡፡ የተቸገረውን ያግዛሉ፡፡ ያዘነውን ያፅናናሉ፡፡ የደከመንና የተሣነፋን ይመክራሉ፡፡ ይገስፃሉ፡፡

መስጂድ ውስጥ ሰው እኩል ነው፡፡ ለሰላት ትልቁም ትንሹም ሀብታሙም ደሀውም ታዋቂው አስታዋሽ የሌለውም እኩል ይሰለፋሉ፡፡ ማህበራዊ ልዩነት ቦታ የለውም፡፡ አላህ ፊት በመቆምና ለእርሱ በማጐብደድ እኩል ነው፡፡ ወደአንድ አቅጣጫ ይዞራሉ፡፡ አንድ አይነት ቁርአን ፋቲሀ) ይቀራሉ፡፡ በአንድ ሰዓት አንድ አይነት አካላዊ እንቅስቃሴ ይፈፅማሉ፡፡

ሦስተኛው መሠረት ዘካ

ዘካ ሀብት ያለው ሙስሊም ከገንዘቡ ላይ የተወሰነ ገንዘብ ለደሀ የሚሰጥበት ኢስላማዊ የገንዘብ ሥርአት ነው፡፡ ደስ ብሎትና በፍቃደኝነት የአላህን ትዕዛዝ ለመፈፀም አላህም የዋለለትን ውለታ በተግባር ማመስገኛና መግለጫ ነው፡፡ ደሀና ደካማ ወንድሞቹ ይለግሟል፡፡ የራሣቸውን ጉዳይ እንዲያወጡበት ና ውርደት እንዲገላገሉ ለመጠበቅ ዘካ የማውጫ የገንዘብ እርከን ላይ የደረሠ ማንም ሙስሊም ዘካ የማውጣት ግዴታ አለበት፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ وَيُقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤۡتُواْ ٱلزَّكَوٰةَۚ وَذَٰلِكَ دِينُ ٱلۡقَيِّمَةِ ﴾ البينة: ٥

“አላህን፥ ፍፁም ቅኖችና ታማኞች እንዲሁም ቀጥተኞች ሆነው ሊያመ ልኩት፣ ሶላትንም ደንቡን አማልተው ሊ ሰግዱ፥ ዘካንም ሊሰጡ እንጅ አልታዘዙም። ይህም (አላህን በፍፁም ቅነትና ታማኝነት ማምለክ፥ ሶላትን አስተካክሎ መስገ- ዘካንም መስ ጠት) ቀጥተኛውና ትክክለኛው ኃይማኖት ነው።” "በይና ፡ 5"

ዘካ ግዴታ መሆኑን የማይቀበል ሰው ከሀይማኖቱ ይወጣል፡፡ ዘካን ግዴታ የሚያደርጉ ቅድመ ሁኔታዎችን ኢስላም አስቀምጧል፡-

1. የንብረት መጠን፡- አንድ ሰው በኢስላም ዘካ የማውጣት ግዴታ የሚኖርበት 5ግራም ወርቅ የሚሆን ንብረት ሲኖረው ነው፡፡

2. ንብረቱ አመት ሲሞላው ዘካ ግዴታ ይሆንበታል፡- ይህም አንድ ሰው ንብረቱ በእጁ ከገባ አመት ሊሞላው ይገባል፡፡ ይህም እንስሣት ገንዘብ ሸቀጥ እቃዎች ማለት ነው፡፡ አንድ ንብረት በሰውዬው እጅ አመት ካልሞላው ዘካ የማውጣት ግዴታ አይኖርበትም፡፡ አዝርእትና የእህል ዘሮች ፍራፍሬዎች ዘካ የሚወጣባቸው እንደታጨዱና ፍሬያቸው እንደተለቀመና አዝመራው እንደተሰበሰበ ነው፡፡

ሸሪአ ዘካን ሊወስዱ የሚገባቸው ሰዎችን ዘርዝሮ አስቀምጧል፡-

﴿ إِنَّمَا ٱلصَّدَقَٰتُ لِلۡفُقَرَآءِ وَٱلۡمَسَٰكِينِ وَٱلۡعَٰمِلِينَ عَلَيۡهَا وَٱلۡمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمۡ وَفِي ٱلرِّقَابِ وَٱلۡغَٰرِمِينَ وَفِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِۖ فَرِيضَةٗ مِّنَ ٱللَّهِۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ ﴾ التوبة: ٦٠

“ም ዋት (ዘካ) - ሆችና ችግረኞች፣ በርሱ ላይ ማሠ ሩ ሰዎች፣ ልቦቻቸው (እውነትን) እንዲላመዱ ሚከጀሉ ወገኖች፣ ባሪያዎች፣ ባለእዳዎች፣ በአላህ መን- ሚደረግ ትግልና ስንቅ ተቋረጠባቸው መንገደኞች - ርሻ ነው። (በአማኞች ላይ) በአላህ ግዴታ ተደርጓል። አላህ ዐዋቂም ጥበበኛም ነውና።” "ተውባ ፡ 60"

❖ የገንዘብ ዘካና ሸሪኣዊ ደንባቸው

የገንዘብ ዘካ ከዋናው ካፒታል ላይ 2.5% ነው፡፡ ማለት ኢስላም ዘካን ግዴታ ያደረገው ከህዝቡ ውስጥ ድህነትን ነቅሎ ለማውጣት ነው በድህነት ምክንያት የሚፈጠሩ የስርቆትና የግድያ ወንጀሎችን ለማምከን በሙስሊሞች ማህበራዊ መተጋጋዝን ለማዳበር ነው፡፡ ችግረኞችን ድሆችን እርዳታ ፈላጊዎችን ማገዝና መርዳት ነው፡፡

❖ በዘካና በታክስ መሀከል ያሉ ልዩነቶች

ዘካ አንድ ሙስሊም በእርሱ ፍቃደኝነትና ያለምንም አስገዳጅነት የሚያወጣው ነው፡፡ የእርሱ ተቆጣጣሪ እራሱ ነው፡፡ ዘካ የሚለውም ስም ነፍስን ማጥራት ማሣደግ ማስዋብ የሚሉ ትርጓሜዎችን ያካትታል፡፡ ነፍስን ከስስትና ከንፉግነት ማላቀቅ ነው፡፡ ቀልብ ለምድራዊ ህይወት መጓጓትንና መስጠምን ለማቀብ ዘካ ታላቅ አስተዋፅኦ ያደርጋል፡፡ ዘካ የሚያወጣ ሰው እዝነትና እርህራሄ ፍቅርና ውዴታ የለውም፡፡ የተዘገሩ ወገኖችን የታረዘ ወንድሞቹን የተራቡ ጐረቤቶቹን መርሣት መላቀቂያው የራቀ ቋሚ በሽታ ነው፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِۦ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴾ التغابن: ١٦

“ከነፍሶቻቸው ስስት ሚጠበቁ ሰዎች እነዚያ ሚ- ኑት እነርሱ ናቸው።” "ተጋቡን ፡ 16"

ዘካ የድሆችን የሚስኪኖችን ልቦና ከክፍት ከጥላቻ ያፀዳል፡፡ ባለሀብቶች ከኪሣቸው አውጥተው ለተቸገሩ መገኖች ሲያበረክቱ የሚበረከትላቸው ሰዎች ለአበርካቾቹ መልካም ስሜትን ያዳብራሉ፡፡

የኢስላም ሸሪአ ዘካን !.5% ከባድ ጥፋት መሆኑን በምድራዊም በመጭው አለም ከባድ ወንጀል መሆኑን ገልጿል

﴿ وَلَا يَحْسَبَنَّ ٱلَّذِينَ يَبْخَلُونَ بِمَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ مِن فَضْلِهِۦ هُوَ خَيْرًا لَّهُم ۖ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ ۖ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا۟ بِهِۦ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ ﴾ آل عمران: ١٨٠

“አላህ ለገሳቸውን ፀጋ (ለመልካም ነገር ከማዋል) ሚ ሰስቱ ወገኖች ይህ (አ- ራጉታቸው) ለነርሱ መልካም እንደሆነ አያስቡ። ይልቁንም ለነርሱ መጥፎ ነ ው። ትንሳኤ ዕለት ሚሰስቱበ ት ን ነገር እንዲያጠልቁት ይደረጋ ል፡” "ኢምራን ፡ 1 0"

የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ወርቅና ብር ያለው ማንም ሰው ግዴታ የተደረገበትን የማያወጣ ! የቂያማ ዕለት የእሣት ትሪ ይሰራለታል፡፡ ጀሀነም እሣት ውስጥ ይለበለብበታል፡፡ ጐኑ ግንባሩና ወገቡ ላይ ይጠበ   ፡፡ ሲቀዘቅዝ ይደገምበታል፡፡ የቀኑ ! ሺ አመት በሚሆን ይደገምበታል) በባሪያዎቹ 0" ፈርድ ይሠጣል፡፡ እርሱም መንገዱን ያያል፡፡ ወይም ወደ ጀነት አልያም ወደ እሣት ይሆናል፡፡

አራተኛው መሠረት ረመዷን መፃም

በጨረቃ አቆጣጠር በአመት ውስጥ የረመዷንን ወር መፃም በሁሉም ሙስሊሞች ላይ ግዴታ ነው፡፡ ፆምን ከሚያፈርሱ ነገሮች ከፀሀይ መውጫ እስከ መግቢያ ከመብላት፡፡ ከመጠጣት፣ ግብረ ሥጋ ግንኙነት ከማድረግ ይታቀባሉ፡፡ ፆም በኢስላም የተጀመረ መጤ ነገር አይደለም፡፡ የአላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُتِبَ عَلَيۡكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ﴾

البقرة: ١٨٣

"እናንተ ያመኑችሁ ሆይ! ጾም ለነዚያ ከናንተ በፊት ለነበሩት (ሕዝቦች በግዴታነት) እንደተደነገገ ሁሉ በናንተም ላይ ተደንግጓል። አላህን ትፈሩ ዘንዳ ።" "በቀራ ፡ 1 3"

ፆም ወደ ሆድ ከሚገባ ነገር መታቀብ ብቻ አይደለም፡፡ ፆመኛ ሰው ከውሸት ማማት፣ ነገር ከማባዛት ከማጭበርበር ከመሸወድ ከእርባና ቢስ ንግግርና ከመሣሉት እኩይ ተግባራትም መታቀብ ግድ ይላል፡፡ መሠረቱ እነዚህን መጥፎ ተግባራትና ንግግር እያንዳንዱ ሙስሊም ከረመዷን ውጭም መታቀብ አለበት፡፡ በተለየ ሁኔታ በረመዷን የሚፈቀዱ ነገሮችንም በመቀነስ በኢባዳ ማሣለፍ ያስፈልጋል፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋ :- "በውሸት መመስከርን መስራትን ያልተወ ሰው፣ ምግብንና መጠጡን ተው ብቻ አላህ ዘንድ ምንም አያስገኝለትም" /ቡኻሪ ጥ/2 ገፅ 673 ቁጥር 1 04

ፆም ፍስ ቋሚ ፍላጐት ጋር የሚደረግ ግብ ግብ ነው፡፡ ፆም የሰውን ነፍስና ፈላጐት ከመጥፎ ንግግርና ከእኩይ ተግባር ከፍ ያደርጋል፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ ከጌታቸው በሚያስተላልፉት ሀዲሰል ቁድስ እንዲህ ብለዋል፡- አላህ "የአደም ልጅ ሥራ ! ለራሱ ነው ፆም ሲቀር፡፡ በእርሱ ለኔ ነው እኔው እሸልመዋለሁ፡፡ ፆም ጋሻ ነው፡፡ የአንዳችሁ ከፆማችሁ መጥፎ አይናገር አይበጥብጥ አንድ ሰው ከሰደበው ወይም ደበደበው እኔ ፆመኛ ሰው ነኝ" ይላል፡ ፡ የሙሀመድ ነፍስ ቁጥጥሩ በሆነች ጌታዬ እምላለሁ፡፡ የፆመኛ ሰው የአፍ ጠረን አላህ ዘንድ ከሚስክ በላይ ያውዳል፡፡ ፆመኛ ሰው ሁለት የሚደሰትባቸው ደስታዎች አሉት ከፆሙ ሲፈሰክና ጌታውን ሲያገኝ በፆሙ ይደሰታል፡፡ /ብኻሪ ጥ/2/ ገፅ 673 ቁጥር 1 05

ፆም ሙስሊምን ችግረኛ ድሀ የሰው እገዛ የሚያስፈልጋቸውን መንድሞቹን እንዲያስታውስ ይረዳዋል፡፡ ያለበትን ግዴታ ይወጣል፡፡ የነርሱ ሁኔታ ለማወቅና ለማስተካከል ይጥራል፡፡

አምስተኛ መሠረት ሐጅ

 ጅ ወደ መካ የሚደረግ አምልኮታዊ ጉዞ ነው፡፡ በመካ ለሀረም በተገለፀው ቦታ በተወሰነ ጊዜ በተወሠነ ወቅት የሚፈፀም ኢባዳ ነው፡፡ ለአቅማ አዳም ሂዋን የደረሰ፣ የአዕምሮ ጤንነት ያለው፣ የገንዘብና የጤንነት አቅም ያለው ማንኛውም ሙስሊም ይህንን የኢስላም አንድ ዘርፍ የመፈፀም ግዴታ አለበት፡፡ የገንዘብ አቅም እያለው የማይድን በሽታ ያለበት ሰው ሌላን ሠው በእርሱ ቦታ ሀጅ እንዲያደርግለት ይወክላል፡፡ የራሱንና በእርሱ ስር ያሉ ሰዎችን መሠረታዊ ፍላጐቶቹን የሙያሟላበት የገንዘብ አቋም የሌለው ሰው ሀጅ የማድረግ ግዴታ የለበትም አላህ I እንዲህ ብሏል፦

﴿وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ حِجُّ ٱلْبَيْتِ مَنِ ٱسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا ۚ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴾ آل عمران: ٩٧

“በቋን ወደርሱ መኄዝ ለሚችሉ ሁሉ ይጉበኙ ዘን- አላህ በሰዎች ላይ ግዴታ አ- ርጓል። ግና ያስተባበለ (ከራ ሱ ወጭ ማንንም አይጐዳም)። አላህ ከዓለማ ት ተ ብቃ ነው።” "ኢምራን ፡ 97"

ሀጅ ሙስሊሞች በአንድነት በአንድ ስፍራና ወቅት የሚሠበሰቡበት ታላቅ ጉባኤ ነው፡፡ አላህ ግዴታ ያደረገባቸውን የሀጅ ከነስርዓት ለመፈፀ አንድ አይነት ልብስ ለብሰው ተመሣሣይ ጥሪንና ፀሎትን ለጌታቸው ያቀርባሉ፡፡ "አሏህ ሆይ አመት ታዛዥ ነን፡፡ አሏህ ሆይ! አቤት ምንም ቢጤ የለህም ሙሉዕነትና ሙስጋና የሚገባው ለአንተ ብቻ ነው ዘላለማዊ ንግስና ለአንተ ይገባል፡፡" አላህ ሆይ! እዚህ የመጣነው የአንተን ጥሪ መቀበል ውዴታህን በመከጀል የአንተን አምላክነት የሚገባህ አንተ ብቻ ነህ፡፡ የሀጅ ሥነ- ስርዓት ሀብታምን ከድሀ ጥቁርን ከነጭ አረብን አረብ ካልሆነ ህዝብ የሚለይበት ምንም ነገር የለውም፡፡ አላህ ፊት ! " እኩል ናቸው፡፡ አላህን በበለጠ የሚፈራው የአላህ ቅርብ ነው፡፡ ይህም በሙስሊሞች 05 ያለውን መንድማማችነት የሥነ- ልቦና ትስስርና አላማ ያቀራርባል፡፡

የኢስላም ውበትና መስያዎች

ኢስላም የሠማይ ተልዕኮ መደምደሚያ በመሆኑ ቀድመውት ከመጡት ሀይማኖቶች የሚለይባቸው የሚሠፋባቸው መሠረታዊ ጉዳዬች አሉት፡፡ ይህም ኢስላምን በሁ ዘመንና ቦታ ቀጣይና ዘውታሪ የሚያደርጉት ዋልታዎች ናቸው፡፡ ይህ መለያውም እስከ እለተ ፍፃሜ ይቀጥላል፡፡ ለሰው ልጆች ምድራዊም ውጪው አለም ዘላለማዊ ደስታን ያጐናፅፋል፡፡

የኢስላም ቋሚ የሸሪአ ምንጮች ከመበረዝና ከመከለስ ከጉድለትና ከጭማሪ የፀዱ ናቸው፡፡ እነርሱም፡-

1. ቁርኣንና

2. የተከበረው የነብዩ ρ ሱንና ናቸው፡፡

ቁርኣን ነብዩ መሀመድ ρ ላይ ከወረደበት ጊዜ ጀምሮ አሁን እስካለንበት ዘመን ድረስ የመለወጥ የመቀየር የመጨመር አልያም የመጉደል ድክመት አላረፈበትም፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ከአላህ ዘንድ የሚወርድላቸውን ወህይ /የሠማይ መልዕክት/ የሚፅፍሏቸው ታላላቅ ባልደረቦች ነበሯቸው፡፡ አሊይ፣ ኢስማን ኢብኑ አፋን፣ ዑበይ ኢብኑ ከዕብ፣ ዘይድ ኢብኑ ሣቢት፣ ሙአዊያን የመሣሠሉ አንድ አንቀፅ በወረደ ቁጥር ያንን አንቀፅ የሚያሰፍሩበትን ምዕራፍ ሱራ) ይጠቁሟቸው ነበር፡፡ ቁርኣን በፅሁፍ ተከትቦ ተቀምጧል፡፡ ቁርኣን በሰዎች ልቦና ውስጥም ተቀምጧል፡፡ ሙስሊሞች የአላህን ቁርኣን በጣም አድርገው አክብረዋል፡፡ ይማሩታል ያስተምሩታል ቁርኣንን ያስተማረና የተማረ ሰው የሰዎች ቁንጮ ነው፡፡ "ከናንተ ውስጥ ቁርኣንን የሚማርና የሚያስተምር በላጭነት አለው፡፡" ቡኻሪ /ጥ4/ ገፅ 1919 /ቁጥር 4739

ሙስሊሞች ከትውልድ ትውልድ ቁርኣንን በመማርና በማስተማር የበላጭነት ስፍራን ለመጐናፀፍ እንዲሁም ቁርኣንን በማንበብ የሚገኘውን የአላህ ሽልማትና ስጦታ ለመውሰድ የተቻላቸው አድርገዋል፡፡

ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል "ከቁርኣን ውስጥ አንድን ፊደል ያነበበ ሽልማት ያገኛል፡፡ አንዱ ሽልማት በአስር ይባዛል፡፡ አሊፍ 739 አንድ ፊደል አይደለም፡፡ ግን አሊፍ አንድ ፊደል አንድ ፊደል አንድ ፊደል ነው፡፡" /ቲርሚዚ /ጥ5/ገፅ 175 ቁጥር2910/

የነብዩ ρ የተከበረ ሱንና ሁለተኛ የሸሪአ ምንጭ ነው፡፡ ቁርኣንን ይዘረዝረዋል ያብራራዋል፡፡ ብዙውን የቁርኣን ህግጋት አፈፃፀምና አካሄድ ይገልፃል፡፡ ሱንና ቁርኣን ቀጥሎ ከመበረዝና ከመከለስ ተጠብቋል፡፡ የሱንናን የአላህ ጥበቃ የሚያመላክቱ ብዙ ማስረጃዎች አሉ፡፡ እርሱም ለሱንና ጠበቅነትና ተቆጣጣሪነት የቆሙ በሺ የሚቆጠሩ የሐዲስ የሱንና ሊቃውንቶች መገኘታቸው ነው፡፡ ሰዎቹም እምነት የሚጣልባቸው ፍትሀዊ የአእምሮ አቅማቸው መሰል የታጣለት ሰዎች ናቸው፡፡ እራሣቸው ህይወታቸውን / በሙሉ ሱንናን

ለማጥናትና ለመመርመር የሠው ሠዎችን እናገኛለን፡፡ የሱንናን የሐዲስን ሰነድ ከነብዩ ρ ጀምሮ ማን? የት ቦታ? በምን ሁኔታ እንዳስተላለፈ ማጥናት መትን የሐዲሱ ሱንናው ምንም ሣይጨመርበትና ሣይቀነስበት በተለያዩ መስመሮችና መንገዶች ከተላለፉ ሀዲሶች ጋር አንድ ላይ አቅርቦ መፈተሽ) ከምዘናና ከፍተኛ በህዋላ ሀዲሱን በጠንካራነት፣ አልያም ደካማነት መፍረድ ሀዲሱን ያስተላለፉ ግለሰቦችን ታሪክ ማጥናት፣ የነርሱን የሰሙትን በሐቅ እንዳለ የማስተላለፍ፣ ብቃት የመጨመር የመቀነስ የመርሣት ግራ የመጋባት የመደናበር የመዋሸት የመቅጠፍ የመበረዝ አቅማቸውንና ብቃታቸውን አንድ በአንድ ማበጠርና መፈተሽ ሥራ የሠሩ ታላላቅ ሊቃውንትን አላህ ለሐዲስ ጠበቅነትና ዳኝነት አሠማርቷል፡፡

የሐዲስ ሊቃውንት ትክክለኛ ሐዲስ በማለት የፍረጃዋቸው ሀዲሶች ትክክለኛ ናቸው፡፡ ውሸትና ቅጥፈት የገባባቸው አይደሉም፡፡ ሱንና ሐዲስ የተጠበቀበትና የተላለፈበትን መንገድ ማጥናት የሚፈልግ ሰው የሐዲስን ዘርፍ በሁሉም ክፍሉ የሚያጠናውን "ሙስጠለህል ሀዲስ" ይመልከት፡፡ የነብዩን ρ ሱንናዎች እንዴት ተበጥረውና ተፈትሸው እውነተኛነታቸውን ጠብቀው ከትውልድ ትውልድ ያለመበረዝና መከለስ መተላለፋቸውን መድረሣቸውን የሐዲስ ሊቃውንትም የልፋታቸውንና የጥረታቸውን ጫፍ መመልከት ይቻላል፡፡

ቁርአንና ሱንና ከአላህ ዘንድ ለሰው ልጅ የተላለፈው እውነተኛ መልዕክት አንድና አንድ ብቻ መሆኑን ቁርጥ በማድረግ ገልፀዋል፡፡ አላህ I ያሠማሯቸው ነብያት እርስ በእርስ የሚሞላሉና የሚደጋገፉ መሆናቸው ያሣያል፡፡ ከነብዩላህ ጀምሮ በነብዩ መሀመድ ρ የሚጠናቀው የነብያት ረድፍ ይህንን ቁልጭ አድርጎ ያሣያል፡፡ "ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡፡"

"ከእኔ በፊት በነበሩ ነብያትና በእኔ 75 ያለው ትብብር) እንዲ[illegible] ነው፡፡ አንድ ሰው ቤት አሣምሮና አስተካክሎ ገነባ፡፡ በአንድ ጐን የአንድ ሸክላ ቦታ ላይ ግን ክፍተት አለ፡፡ ሰዎች ያንን ቤት እየጐበኙ ይደነቁበታል፡፡ እንዲህም ይላሉ፡፡"እቺ ቦታ ሸክላው ቢቀመጥባት ጥሩ ነበር?! ይላሉ፡፡ እኔ የነብያቶች መደምደሚያ ነኝ፡፡ እኔ ሸክላው ነኝ፡፡" ቡኻሪ /ጥ3 ገፅ 1300 ቁጥር 3342

የአላህ መልዕክተኛ ኢሣ የአለም ፍፃሜ ሲቀርብ ይመጣሉ፡፡ ምድርን በግፍና በደም ተጨማልቆ ግራ ሲጋባው እርሣቸው መጥተው በፍትህ ያረጋጓታል፡፡ በነብዩ ሙሀመድ ρ ላይ በወረደው ቁርአን ያስተዳድራሉ፡፡

ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "የአለም ፍፃሜ 342 በፊት የመርየም ልጅ ኢሣ ወደ እናንተ መምጣታቸው አይቀርም፡፡ መስቀልን ይሠብራሉ፡፡ አሣማን ይገድላሉ፡፡ ጂዝያን ይደነግጋሉ፡፡ ምድርን) በፍትህ ያስተዳድራሉ፡፡ ገንዘብ በጣም ይበረክታል፡፡ የሚቀበል ችግረኛ) ይጠፋል፡፡" /ቡኻሪ ጥ/2 ገፅ 75 ቁጥር 2344/

የአላህ መልዕክተኞች υ !   ጥሪያቸው አላህ I አንድ አምላክ መሆኑን ማወጅና አላህ I ቢጤም 2 አምሣል እንደሌለው መግለፅ ነው፡፡ እርሱን ያለምንም ሸሪክና ክፍያ በብቸኝነት እንዲመለክ ማድረግ ነው፡፡ የሰው ልጆችን ባህሪ መግራት በምድራዊ ህይወትም 2 በመጭው አለም ለስኬት የሚያበቁ መንገዶች መጠቀም ነው፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ شَرَعَ لَكُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِۦ نُوحًا وَٱلَّذِىٓ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِۦٓ إِبْرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰٓ أَنْ أَقِيمُوا۟ ٱلدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا۟ فِيهِ ﴾ الشورى: ١٣

“ከሃይማኖት ያን ኑሕን ያዘዘበትን ደነገገላችሁ። ወዳንተም ያወረ- ነውንና ኢብራሂምንም፥ ሙሳንም፥ ዒሳ ንም ያዘዝንበትን (ሃይ ማኖት ቀ መርንላች ሁ። (ሁላችም): - “ በዚህ ሃይማኖት ላይ ፀንታችሁ ተገኙ። በርሱ ላይ አትለያ ።” "ሹራ ፡ 13"

አላህ I ነብዩ መሀመድ ρ ይዘውት በመጡት መልዕክትና ሸሪኣ ከዚህ ቀደም የነበሩ ሀይማኖቶችን በሙሉ ሽሯል፡፡ አላህ I ከኢስላም ውጭ የሚደረጉ አምልኮተ ተግባራትንም ህግጋትና ድንጋጌዎችን በፍፁም አይቀበልም፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَأَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ بِٱلْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ ٱلْكِتَٰبِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ ﴾ المائدة: ٤٨

“መጽሐ ን፥ ከር ሱ በፊት ነበረውን መ ሐፍ መልዕክት ሚያፀ- ቅ ጠባ ቂው (ግ- ፈ ቱን ሚያርም) አ- ርገን በእውነት አወረ- ንልህ።” "ማኢዳ ፡ 4 "

አላህ I ኢስላምንና ተልዕኮውን እስከዕለተ ፍፃሜ እንደሚጠብቀው አሣውቋል፡፡ ከኢስላም በፊት የተላኩ የአላህ መፅሐፍት ግን ዘመን ተሻጋሪ ስላልሆኑና ለተወሰነ ህዝብና ዘመን ስለተላኩ አላህ I ለመጠበቅ ቃል አልገባም፡፡

አላህ I የቁርኣንን ዘላለማዊነትና ቀጣይነት እርሱ እንደሚጠብቀው እንዲህ በማለት ይገልፀዋል፡-

﴿ إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا ٱلذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ ﴾ الحجر: ٩

“መልዕክ ቱን ያወረ- ነው እኛ ነን። በእርግጥም እኛው እንጠብቀዋለን።” "ሂጅር ፡ 9"

ይህ እንደሚያሣየው የነብዩ ρ የኢስላም ተልዕኮ የመጨረሻና እስከ ዕለተ ቂያማ ቀጣይ መሆኑን እንዲሁም ከነብዩ መሀመድ ρ በኋላ ነብይም " ረሱል መልዕክት እንደማይላክ ያሣያል፡፡ ይህንንም አላህ I በአህዛብ ምዕራፍ ገልጿል፡-

﴿ مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَآ أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَٰكِن رَّسُولَ ٱللَّهِ وَخَاتَمَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ ﴾ الأحزاب: ٤٠

“ሙሐመ ከወንዶቻችሁ መካከል አንዱም አባት አይደለ ም። ግ ና (እርሱ) አላህ መልዕክተኛና ነቢ ያት መቋጫ ነው። ” "አህዛብ ፡ 40"

ይህ ማለት ግን ቀደምት የአላህ መልዕክቶችንና መፅሐፍትን ማመን አይገባም ማለት ግን በፍፁም አይደለ ፡፡ እያንዳንዱ ሙስሊም አላህ ባሠማራቸው ነብያትና በላካቸው መፅሐፍቶች የማመን ግዴታ አለበት፡፡ በሁሉም የማያምን ሰው ዕክተ ኢስላምን እንዳልተቀበለ ይቆጠራል፡፡

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكۡفُرُونَ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُواْ بَيۡنَ ٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ وَيَقُولُونَ نُؤۡمِنُ بِبَعۡضٖ وَنَكۡفُرُ بِبَعۡضٖ وَيُرِيدُونَ أَن يَتَّخِذُواْ بَيۡنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا ١٥٠ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡكَٰفِرُونَ حَقّٗاۚ ﴾ النساء: ١٥٠ - ١٥١

“እነዚያ በአላህና በመልዕክተኞ ቹ ሚክዱ፥ በአላህና በመልዕክተኞ ቹ መካከልም ል ነትን ሊያደርጉ ሚሹ፥ “ በከፊሎች (መልዕክተኞች) እናምና ለን፥ ከፊሎቹን ግ ን እናስተባብላለን።” ሚሉ፥ በዚህ (በእምነትና በክህደት) መካከልም (አዲስ) መንገ- ን ሊያበጁ ሚሹ፥ እነርሱ በእርግጥም ከሓዲያን ናቸው። ለከሓዲያን አዋ ራጅ ቅ ት አዘጋጅተ ናል።” "ኒሳዕ 150-151"

የኢስላም ዲን የሀይማኖቶች መደምደሚያ ነው፡፡ የኢስላም ህግጋት 51" ቦታዎችና ዘመናትና የሚበጁ የሚያገለግሉ ናቸው፡፡ የሰው ልጅን መንፈሣዊና ቁሣዊ አካላዊ ፍላጐቶችን ሁሉንም ያጠቃልላሉ፡፡ የግለሰቦችንና የቡድን መብቶችን አጣጥመው መጓዝ ይችላሉ፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ٱلۡيَوۡمَ أَكۡمَلۡتُ لَكُمۡ دِينَكُمۡ وَأَتۡمَمۡتُ عَلَيۡكُمۡ نِعۡمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلۡإِسۡلَٰمَ دِينٗاۚ ﴾ المائدة: ٣

“ዛሬ ሃይ ማኖታ ች ሁ ሞ ላሁች ሁ ፀ ጋዬንም በናንተ ላይ ፈፀምኩ። ለናንተም ከሃይማኖት (ሁሉ) ኢስላምን መረጥኩ። ” "ማኢዳ ፡ 3"

ከኢስላም በፊት የነበሩ ሀይማኖቶችና ህግጋት በመሰረቱ የሚጀምሩት ለተወሰኑ ህዝቦች በተወሰነ የጊዜ ገደብ ነው፡፡ ያንን ገደብ መሻገር አይችሉም ስለዚህም ነብያት በህዝቦች ላይ በነብያት ላይ ይተካሉ፡፡

ኢስላም አለም አቀፍ ሁለንተናዊ ዲን ነው፡፡ ሰዎችን በመልክ በቋንቋ በአህጉር በጐሣ በዘመንና በቦታ አይለያይም፡፡ ሰዎች ! እኩል ናቸው፡፡ በአላህ አምላክነት፣ የኢስላምን ሀይማኖት ለሙሀመድ ρ የአላህ መልዕክተኘነት ያመነ " በኢስላም ባንዲራ ሥር ይሆናል፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡፡

﴿ وَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ إِلَّا كَآفَّةٗ لِّلنَّاسِ بَشِيرٗا وَنَذِيرٗا ﴾ سبأ: ٢٨

“ለሰው ልጆች ባጠቃላይ አብሳሪና አስጠንቃቂ አ- ርገን እንጅ አልላክ ንህም።” "ሰበእ ፡ 2 "

ከነብዩ መሀመድ ρ በፊት የነበሩ ነብያቶች

ከነብዩ መሀመድ ρ በፊት የነበሩ ነብያቶች ለህዝባቸው ብቻ የተላኩ መሆናቸውን የሚገልፁ የቁርኣን አንቀፃች:-

አላህ I ስለ υ ሲገልፅ:-

﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِۦ﴾ الأعراف: ٥٩

"ኑሕን ወደ ወገኖቹ ላክን።" "አእራፍ : 59"

አላህ I ስለ ነብዩላህ ሁድ υ ሲገልፅ:-

﴿وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا ۗ قَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥٓ﴾ الأعراف: ٦٥

"ወደ ዓ- ም ወን- ማቸውን ሁ- ን ላክን። "ወገኖቼ ሆይ! አላህን (ብቻ) አምልኩ። ከርሱ ሌላ አምላክ ላችሁም። (አላህን) አትፈሩምን?" አላቸው።" "አእራፍ : 65"

አላህ I ስለ ነብየላህ ሷሊህ ሲገልፅ:-

﴿وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَٰلِحًا ۗ قَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥ﴾ الأعراف: ٧٣

"ወደ ሠሙ (ሕዝብም) ወን- ማቸውን ሷሊሕን (በመልዕክተኝነት ላክን)። "ሕዝቦቼ ሆይ! አላህን (ብቻ) አምልኩ። ከርሱ ሌላ አምላክ ላችሁም። አላቸው።" "አእራፍ : 73"

አላህ I ስለ ነብየላህ ሉጥ υ ሲገልፅ:-

﴿وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِۦٓ﴾ الأعراف: ٨٠

"ሉጥንም (በመልዕክተ ኝነት ላክን)። ለወገኖቹ እንዲህ አለ:-" "አእራፍ : 0

አላህ I ስለ ነብዩላህ ሹአይብ υ ሲገልፅ:-

﴿وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا﴾ الأعراف: ٨٥

"ወደ መ ን (ሕዝብም) ወን- ማቸ ውን ሹዐይብን (መልዕክት አ- ራሽ አ- ርገን ላክን)።" "አእራፍ : 85"

አላህ I ስለ ሙሣና ሀሩን υ ሲገልፅ

﴿فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَآ إِنَّا رَسُولُ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١٦﴾ أَنْ أَرْسِلْ مَعَنَا بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ الشعراء: ١٦ - ١٧

“ እስራኤልን ልጆች ከኛ ጋር ላክ፥ (ስትሉም ጠይቁት)።” (ፊር ዐውንም)፦ “ ከሕጻንነትህ አንስቶ ተንከባክበን አላሳደግንህም? ከእ- ሜህስ በርካታ ዓመታ ት ን ከኛ ጋር አላሳለፍክምን?” አለው።” “ሹአራእ ፡ 16-17”

ነብዩላህ ኢሣ ውስን ህዝብ ለማሣመን የተላኩ ነብያት መደምደሚያ ናቸው፡፡ ስለዚህም እርሣቸው ከበፊታቸው የነበሩትን የነብየላህ ሙሣንና ተልዕኮና ከኢሣ በኋላ የሚመጡትን ነብዩላህ ሙሀመድ ሀ መሆናቸውን አውጆዋል

﴿ وَإِذْ قَالَ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ يَٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ إِنِّى رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيْكُم مُّصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَىَّ مِنَ ٱلتَّوْرَىٰةِ وَمُبَشِّرًۢا بِرَسُولٍ يَأْتِى مِنۢ بَعْدِى ٱسْمُهُۥٓ أَحْمَدُ ﴾ الصف: ٦

“ መር ም ልጅ ዒሳ ም ፦ “ እስራኤል ልጆች ሆይ! ከበፊቴ (ወረደውን) ተውራትን ማፀ- ቅ ከኔ በኋላ በ ሜሙ ና ስ መም አህመ በሚባል መል ዕክተኛ ማበስር በመሆን ወደናንተ (ተላክሁ) አላህ መልዕክተኛ ነኝ። ” “ሶፍ ፡ 6”

ኢስላም አለማቀፋዊ ሀይማኖት ነው፡፡ ስለዚህም ሙስሊሞች የሰው ዘር በሁሉም አህጉራት እንዲያስተላልፉ ታዘዋል፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፦

﴿ وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَٰكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِّتَكُونُوا۟ شُهَدَآءَ عَلَى ٱلنَّاسِ وَيَكُونَ ٱلرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا ﴾ البقرة: ١٤٣

“ (አማኞች ሆይ!) እንደዚሁ (ወደ ኢስላም እንደመሩናችሁ ሁሉ)፥ በሰዎች ላይ መስካሪዎች ትሆኑ ዘን- ና መልዕክተኛውም በናንተ ላይ መስካሪ ይሆን ዘን- ፥ ሚዛናዊ “ ኡምማህ” አደረግናችሁ።” “በቀራ ፡ 143”

የኢስላም ሀይማኖት ድንጋጌዎችና አስኳ መልዕክቶች የአላህን ተልዕኮ ስለያዙ ዘላለማዊና ጠንካራ መሠረት ላይ የቆሙ ናቸው፡፡ ስለዚህም ለውጥንና መቀየርን አይቀበሉም፡፡ አላህ ይህን ምድርና ሰማይን የፈጠረ አምላክ ነው፡፡ ለፍጡራኖቹም የሚሆናቸውንና የሚስማማቸውን ነገር የፈቀደ፣ የሚጐዳቸውንና የሚያጠፋቸውን የከለከለ፣ አዛኝና ሩህሩህ አቀናባሪና አስተካካይ፣ ህይወትን እርሱ ለሰው ልጅ እንዲመች አድርጐ እንደፈጠረ የዕለተ ዕለት ህይወታቸውን የሚገፍበት ምርጥ ህግጋቶችና ድንጋጌዎችን አስቀምጧል፡፡ የሰው ልጆች የሚያዘጋጅትና የሚቀምሩት ህግና ስርአት ከስህተት ከጉድለት፣ አየርና የአካባቢ የእውቀትና የባህል የእድገት ተፅእኖ ስር መውደቁ አይቀርም፡፡ የሰው ልጅ የቱንም ያህል በእውቀት ቢራቀቅ የአላህን ህግጋት የመስተካከልና የመፎካከር አቅም ከቶውኑ ሊኖረው አይችልም፡፡ አላህ I እንዲህ ይላል

﴿ أَفَحُكْمَ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ يَبْغُونَ ۚ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ ٱللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴾ المائدة: ٥٠

« ጃሂሊያን (ዘመ) ፍር- ይፈልጋሉን? ነ እምነት ላላቸው ሰዎች በፍር- ከአላህ ተሻለ ማን ነው?" "ማኢዳ ፡ 50"

የኢስላም ህይማኖት የሰው ልጆችን መሰረታዊ ፍላጐቶችና ጥያቄዎች አስተካክሎ ይመልሣል፡፡ ዘመን ተሻጋሪ ህግጋት ስላሉትም ነው ዘውታሪና ቋሚ የሆነው፡፡ ኢስላም አጠቃላይ መርሆችን መሠረታዊ ህግጋትን ቋሚና ዘውታሪ እሴቶችን ደንግጓል፡፡ በዘመናት ሽግግርና በአካባቢ ለውጦች በፍፁም መቀየርን የማይቀበሉ ህግጋቶች አሉት፡፡ ኢማን፣ አምልኮታዊ ተግባራት፣ ሰላት የሰላት መሠረታዊ ትዕዛዛት ሠላት የሚሠገድበት ወቅት ዘካና ዘካ ለማውጣት የሚያስፈልጉ መስፈርቶች ግዴታ የሚሆንባቸው ባለሀብቶች፣ ፆምና ሀጅ አፍፃፀሙና ሂደቱ የወንጀል ቅጣት ህጐች ... ወዘተ ...

በሌላ በኩል ደግሞ አዳዲስ ክስተቶች ሲፈጠሩ ክስተቶቹ ቁርኣን ላይ መፍትሄ መጠቆሙን መመልከት ያስፈልጋል፡፡ በቁርኣን ውስጥ ጉዳዩ ካልተነሣ፡ ፡ ከነብዩ ρ ትክክለኛ ሀዲስ ይፈለጋል፡፡ ከነዚህ ሁለት አንጡራ የኢስላም የህግ ምንጮች ውስጥ ተፈልጐ ካልተገኘ መፍትሄ ይቀርባል፡፡ ካልተገኘና መፍትሄው ካልተቀመጠ፣ በየዘመኑ ያሉ የኢስላም ሊቃውንት ለህዝብ የሚጠቅም ከዘመን ጋር ሄድና መሻገር የሚችል የህዝብን አቅምና ሁኔታ ያማከለ ከፍተኛ ጥናትና ምርምር ያደርጋሉ፡፡ ከቁርኣን ከሱንና የተያዙ የሸሪኣ መሠረቶችን ላይ ተመርኩዘው መፍትሄ ይፈልጋሉ፡፡ የሸሪኣ አስኳል ተልዕኮዎች ውስጥ "በመሠረቱ ነገሮች ይፈቀዳሉ" "አል አስሉ ፍል አሽያአ ሙባህ"፣ "ጥቅምን ማስጠበቅ" ሂፍዙል መሷሊህ፣ አል ዩሰሩ መረፉ ኡል ሀረጅ "አስቸጋሪን ነገር መመከትና ምቹ ሀኔታን መፍጠር) ፤ ኢዛለቱ ዶረር አደጋ የሚያመጣን ነገር ማስወገድ) ፤ "ሰዱ ዘራአእ አልፈሣድ" ጥፋትን ፣ ወንጀልን የሚያበራክቱ ነገሮችን ከመሠረታቸው መዝጋት)፤ አደሩራትቱቢሁል መህዘራት መከራና ችግሮች ክልክልና እርም የተደረጉ ነገሮችን እንዲፈቀዱ ያደርጋል፡፡"፤ አደሩራት ቱቀደሩ ቢቀድሪሀ በጣም አስፈላጊና መሠረታዊ የሆኑ ነገሮቹ ክብደትና ቅድሚያ ይሰጣቸዋል፡፡) ደፋዑ አልመዶራ ሙቀደሙን አላ ጀልቢ አልመንፋአ ጉዳትን ! ጥቅምን ከማሣደድ ቅድሚያ ይሰጠዋል)፤ አርቲካቡ አኽፍ ዶረረይን ለደፊአ አሽዲሂማ ሁለት ጐጂና ፈታኝ ነገሮች በአንድነት ከመጡ ቀላሉንና ጉዳቱ አነስተኛ የሆነውን በመፍፀም በጣም ከባድ ጉዳት የሚያመጣውን ነገር መተው ይሻላል)፡፡ አደረሩ ላዩዛሉ ቢዶረር መከራን በመከራና በችግር አይፈታም፤ ! ደረሩልኸለ ሊደፋሚ ዶረሪል አም) በግለሰብና በህዝብ ላይ መከራ ከመጣ የህዝብን መከራ ለመቋቋም የግለሰብን መከራና ችግር መስዋዕት ማድረግ ይቀደማል፡፡ የመሣሠሉ መሠረታዊ አጀንዳዎችን መገንዘብ ያሻል፡፡

የሸሪኣ ግልፅ መርሆችና ህግጋት በማይገኙበት ጊዜ ጥናትና ምርምር ይፈቀዳል፡፡ ስሜትን ለማርካት ጥፋትንና ክስረትን ለማብዛት አገርንና ህዝብን ለማውደም መጠቀም ይቻላል፡፡ ማለት ግን አይደለም፡፡ ሸሪኣንና ህግጋቱን አስኳሉን የኢስላም ተልዕኮ የማይጋጩና የማይጣረሱ ለሰው ልጅ ህይወትና ኑሮ አመቺ እና ውጤታማ ምርምሮች ይደረጉ ማለት ነው፡፡

የኢስላም ህግጋትና መርሆች በአፈፃፀምና ለአተገባበር ልዩነትንና አድሎን አያስተናግዱም፡፡ ! ሰው በሸሪአ ህግ ፊት እኩል ነው፡፡ በሀብታምና ደሀ፣ በታዋቂ ሰውና በተራ ሰው፣ በመሪና ተመሪ ውስጥ ዘርና በጐጥ በአረብነትና አረብ ባለመሆን በጥቁርና ነጭ የኢስላም ሸሪአ በእኩልነት ያያል ያስተናግዳል፡፡

በአንድ ወቅት ቁረይሾች የነርሱ ዘር የሆነች የመኽዙም ቤተሰብ ተወላጅ ሴት ሰረቀች፡፡ ነገሩ አሣ ሠባቸውና እርስዋ የትልቅ ቤተሰብ ልጅ፣ የተከበረች ሴት ሸማግሌ አፈላልገው ለነብዩ ρ የሌባ ፍርድ እንዳይፈረድባት አግባቢ ሸማግሌ ላኩ፡- የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲ አሉ፡- "እናንተ ሰዎች ወይ! "ከእናንተ በፊት የጠፉት ሰዎች እኮ ችግራቸው ከነርሱ ውስጥ የባለስልጣን የታወቀ ሰው ስርቆት ከፈፀመ አይቀጡትም፡፡ ደካማ ከሰረቀ ቅጣቱን ይከውኑታል፡፡ በአላህ ስም እምላለሁ የሙሀመድ ልጅ ፋጢማ ሰርቆት ብትፈፅም እጅዋን አቆርጠዋለሁ፡፡" ሙስሊም ጥ/3 ገፅ 1315 ቁጥር 16)

የኢስላም ሀይማኖት በፍጡራን መሠረታዊ የአፈጣጠር ልዩነት የለም፡፡ እንዲሁም ከተለየ ነገር የተፈጠረ ሰው የለም ብሎ የሁሉንም የሰው ዘር ምንጭና መገኛ እኩልነት ያውጃል፡፡ የሰው ልጆች አባት አደም ናቸው ከእርሣቸው ዘር ነጩም ጥቁሩም አረቡም አረቡ ያልሆነውም ወንዱም ሴቱ ተገኝቷል፡፡ ከአደም ሥር ሚስቱ ሀዋ ተገኝታለች፡፡ ከሁለቱ ውህደትም የነርሱ ዘር ተራብቷል፡፡ በሰብአዊነትና በሰው ደረጃ ! የሰው ዘር እኩል ነው፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَ ﴾ النساء: ١

"እናንተ ሰዎች ሆይ! ያን ከአንዲት ነፍስ ፈጠራችሁን፥ ከር ሳም ተ ማሪዋን ፈጠረውንና ከነኝህ ከሁለቱ በርካታ ወንዶችንና ሴቶችን ያበዛ ውን ጌታችሁን ፍሩ። ያን በር ሱ (ጋ ራ መብ ቶቻ ች ሁ) ምትጠያ ቁ በትን አላህ ፍሩ፤ ዝም- ናንም (ከመ ቁረጥ ተ ጠ ንቀ ቁ)።ኒሣእ ፡ 1"

በምድር ገፅ ላይ የተገኘ ወደፊት የሚገኝ የሰው ዘር ! የአደም ዝርያ ነው፡፡ በመጀመሪያ ! አንድ ሀይማኖት ተከታይ በአንድ ቋንቋ ተግባቢ ነበሩ፡፡ ቁጥራቸው እየበዛና እየተሠራጩ ሲመጣ በምድር ላይ ተበተኑ፡፡ ይህም መበተንና መሠራጨት የቋንቋን የመልክን የባህሪ ልዩነትን አስገኘ፡፡ የአካባቢ የአየር ሁኔታዎች ለተለያዩ መልኮችና ባህሪያቶች የራሱን አስተዋፅኦ አበርክቷል፡፡ በሂደትም ልዩነቱ ከመልክና ከቅርፅ በማለፍ ወደ አስተሣሠብና አመለካከት እንዲሁም የአኗኗርና የእምነት ልዩነቶችም ተከሰቱ፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَمَا كَانَ ٱلنَّاسُ إِلَّآ أُمَّةً وَٰحِدَةً فَٱخْتَلَفُوا۟ ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ لَقُضِىَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴾ يونس: ١٩

" ሰው ልጆች አን- ሕዝብ ነበሩ። (ከጊዜ በኋላ) ተለያ ። ከጌታህ ዘን- ቀ- ሞ ተላለፈ ውሳኔ ባዬ ኖር ኖሮ ል ነፃቻቸው (አ ኝ) ፍር- ባገኙ ነበር።" "ዩኑስ ፡ 19"

የኢስላም አስተምህሮት የሠው ልጅ በሠብአዊነቱ ብቻ ክብር ይሠጠዋል፡ ፡ ! እምነት ዘር የዘር ሀረግ፣ ቋንቋ አገር፣ ሰውን ከሰው አይለየውም የሰው ልጅ ከአላህ I ጋር ባለው ግንኙነትና ለአላህ ህግጋት ታዛዝነቱ ለአላህ ቅርብ ያደርገዋል አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَٰكُم مِّن ذَكَرٍ وَأُنثَىٰ وَجَعَلْنَٰكُمْ شُعُوبًا وَقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوٓا۟ ۚ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِندَ ٱللَّهِ أَتْقَىٰكُمْ ﴾ الحجرات: ١٣

"እናንተ ያመፃችሁ ሆይ! እ ኛ ከሴትና ከወን- ፈጠርናችሁ። ትተዋወቁ ዘን- ም ጐሣዎችና ነገዶችም አደረግና ችሁ። ከሓከላችሁ ከአላህ ዘን- በላጩ አላህን ይበልጥ ሚፈራው ነው።" "ሁጅራት ፡ 13"

ኢስላም በአወጀው የሰው ልጆች እኩልነት በሸሪኣ ቁልጭ ብሎ የሠፈረ መሆኑን ከላይ የተመለከት ናቸው የቁርኣን አንቀጾች ያሳያሉ፡፡ የሰው ልጅ ሰብአዊ መብቱን የመጠቀም መብት አለው፡፡ ሆኖም ግን መብት በግዴታ ይታጀባል፡፡ እርሱም እምነት ነው እምነት የሰው ልጅን ከእንስሳነት ነፃ ያወጣዋል፡፡ ከዚህ ነፃነት ላይ በመነሣት 0 ሰው የሚፈቀዱ ነገሮች አሉ፡-

1. የማሰብና የመናገር መብት፡- ኢስላም ሙስሊሞች እውነት እንዲናገሩ ገንቢና አላማ ያለው ሀሳባቸውንና አመለካከታቸውን እንዲገልፁ ይመክራቸዋል፡፡ የያዙትን ሐቅ ለማስተላለፍ የማንንም ፊዝና ማስፈራሪያ እንዳይሰጉ ይነግራቸዋል፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "የጂሐድ ታላቅ ፍትሐዊ ንግግርን ጨካኝ መንግሥት ፊት ወይም ጨካኝ መሪ ፊት መናገር ነው፡፡" አቡዳውድ ቅፅ/4 ገፅ 124 ቁጥር 4344

እንዲህ ያሉ የነብዩ ρ በልደረቦች τ ከመሪያቸው ኡመር ነበር "የሙእሚኖች መሪ አላህን ፈራ! ሌላው ሰው እንዴት አላህን ፈራ ትላለህ" ይላል ኡመር τ እንዲህ ይለዋል "ተወው ይበል እናንተ ውስጥ ምርጥ ነገር የለም ምክር ለኛ የሚሠጠን ሰው እስከሌለ ድረስ እኛም የናንተ ምክር) ካልተቀበልን ጥሩዎች አይደለንም፡፡

በሌላ አጋጣሚ አሊይ τ በአንድ ጉዳይ ላይ ብይን ሰጡ፡፡ ዑመር ኸሊፋ የነበሩበት ዘመን ነበር፡፡ የአልይ ብይንን ዑመር እንዴት ነው ተባሉ? ብይን ስጥ ብባል ኖሮ እንዲህ የተለየ ብይን) እል እሰጥ) ነበር፡፡ አሉ ታዲያ እርስዎ

የሙዕሚኖች መሪ ነዎት ለምን እርሱን አትመልስቱም? ተባሉ፡፡ ይህ የእኔ አቋም ቁርኣን እና ሀዲስ ላይ በግልፅ የተቀመጠ ቢሆን ኖሮ እመልሰው ነበር፡፡ ግና የኔ የአስተሣሠብ ውጤት ነው፡፡ አስተሣሠብ ውጤት ደግሞ የጋራ ነው፡፡ ማንም ሰው አላህ ዘንድ ትክክለኛው አቋም የቱ እንደሆነ አያውቅም፡፡" አሉ፡፡

2. ንብረት የማፍራትና በሐላል ሠርቶ ባለቤት የመሆን መብት፡- አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَلَا تَتَمَنَّوْاْ مَا فَضَّلَ ٱللَّهُ بِهِۦ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍۚ لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا ٱكْتَسَبُواْ﴾ النساء: ٣٢

"አላህ ከውስ ችሁ ለከፊሎች ለይቶ ሰጠውን ፀጋ አትመኙ። ወንዶች ከሠሩት ሥራ - ርሻ አላቸው።" "ኒሣእ ፡ 32"

3. የመማርና እውቀት የማግኘት መብት፡- በኢስላም ከባድ ግዴታዎች ውስጥ ነው የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል "እውቀትን መፈለግ ! ሙስሊም ላይ ግዴታ ነው" ኢብኑ ማጃ ቅፅ/ ገፅ 1 ቁጥር 224

4. አላህ I ለፍጡራን የለገሣቸውን የተፈጥሮ ሐብቶች በልክና በሸሪኣ ስርዓት የመጠቀም መብት አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿هُوَ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ ذَلُولًا فَٱمْشُواْ فِى مَنَاكِبِهَا وَكُلُواْ مِن رِّزْقِهِۦۖ وَإِلَيْهِ ٱلنُّشُورُ﴾ الملك: ١٥

"እርሱ ያ ም - ርን ለናንቷ ተገራች ያደረገላችሁ (አምላክ) ነው። በጋራዎቿና በጐዳናዎቿ ላይ ተጓዙ። ከ ሲሳ ም ተ መገበ። መልሻም ወደር ሱ ብቻ ነው።" "! ፡ 15"

5. አቅምና ችሎታ ያላቸው ኃላፊነትን በአግባቡ መወጣት ለሚችሉ ሰዎች የመሪነትን ስልጣን የማግኘት መብት፡- ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል "በሙስሊሞች ላይ ሥልጣን የተሠጠው ሠው ሹመትን ከሠጠ የአላህ እርግማን ይድረስበት አላህ I ይህንን ሰውዬ የሰውን ፍርድ ግዴታ" አሊያም ተጨማሪ መልካም ስራ ነፍል) አይቀበለውም፡፡ የአላህን አደራ ተሸክሞ ያለሀቁ የወሰደ ሰው የአላህ እርግማን ይወድቅበታል፡፡ ወይም ደግሞ የአላህ ጥበቃ ይርቀዋል፡፡" /ሙሰነድ አህመድ ቅፅ/ ገፅ 6 ቁጥር 21/

ኢስላም ብቃት የሌለው ኃላፊነትን መሸከም ለሌለበት ሰው ኃላፊነት መስጠት በራሱ እምነትን ማጥፋት መሆኑን አስታውቆል፡፡ ኃላፊነት ብቃት ለሌለውና ለማይገባው ሰው መስጠት የአላም ፍፃሜ የመዳረሻ ምልክት ተደርጓ ይታያል፡- የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል "እምነት አደራ) ሲወድም የአላምን ፍፃሜ ጠብቅ" አሉ የአላህ መልዕክተኛ አደራ እንዴት ይጠፋል? ተባሉ ጉዳይ ኃላፊነት) ለማይገባው ሰው ከተሠጠ የአለምን ፍፃሜ ጠብቅ" አሉ" ቡኻሪ / ጥ5/ ገፅ 23 2 ቁጥር 6131

በኢስላም ተልዕኮ ውስጥ መንፈሰዊ የስልጣን አባት የ ባል ነገር የለም፡፡ በሌሎች ሐይማኖት የሰውን አይነት መንፈሣዊ የነፍስ አባት የለም፡፡ ኢስላም በአላህና በፍጡራኑ በባሪያዎቹ መካከል ምንም ዓይነት ስልጣን ለማንም አይሠጥም፡፡ አላህን !131 አሸማጋይ አስታራቂ አያስፈልግም፡፡ ኢስላም የመካ ቁሬሾችና በአላህ ላይ የሚያጋሩ ሠዎችን ስህተትና ነውር ነቅሶ ሲያወጣ እንዲህ ይላል፡-

﴿ أَلَا لِلَّهِ ٱلدِّينُ ٱلْخَالِصُ ۚ وَٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِهِۦٓ أَوْلِيَآءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَآ إِلَى ٱللَّهِ زُلْفَىٰٓ ﴾
الزمر: ٣

"ዐዋጅ! ፍፁም ጥሩ ሆነው ሃይማኖት አላህ ብቻ ነው። ከርሱ ሌላ (አማልክትን) ረዳቶች ያዙት "ምናመልካቸው ወደ አላህ ያቃርቡን ዘንድ ብቻ ነው።" (ይላሉ)። " "ዙመር ፡ 3"

አላህ I እንዲህ አይነት የአምልኮ ሂደትን የወግዛል፡፡ እንደማይጠቅምና እንደማይጐዳም አሣውቆል፡፡ እነሱ ወደ አላህ ያቃርቡናል እያሉ የሚያመልኮቸው ነገራት ፋይዳ ቢስ መሆናቸውን እንደነርሱ ፍጡራን ናቸው ያሳውቃል፡፡ አላህ I እንዲህ ይላል፡-

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ عِبَادٌ أَمْثَالُكُمْ ۖ فَٱدْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا۟ لَكُمْ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴾ الأعراف: ١٩٤

"ነቢያት በላክንባቸው ከተሞች ሁሉ ነዋሪዎቻቸውን፥ ወደ አላህ ይ መሉ ዘንድ ፥በ- ህነትና በችግር ቀጥተናል።" "አእራፍ ፡ 194"

ኢስላም በአላህና በፍጡራኑ ምንም አይነት ሽምጋይ እንደማያስፈልግ በቀጥታ መስመር ሠዎች ወደ አላህ ገናኘት እንደሚችሉ አሳውቆል፡፡ ጉዳይን የሚያወጣ ምህረት የሚቸር እገዛ የሚያደርግ እርሱ ብቻ ነው፡፡ ወንጀል የሠራ እጅን ዘርግቶ እያለቀሰ የትም ቦታ ሆኖ አላህን መማፀን ምህረትን ያስገኛል

﴿ وَمَن يَعْمَلْ سُوٓءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُۥ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ ٱللَّهَ يَجِدِ ٱللَّهَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴾ النساء: ١١٠

"እንዳች ክ ነገር ፈፀመወይም ራ ሱን በደለ፥ አላህን ምሕረት ከጠ ቀ፥ አላህን መሓሪ፥ አዛኝ ሆ ኖ ያገኘዋል።" "ኒሣእ ፡ 110"

የኢስላም ሊቃውንትና አዋቂ ሙሁራን አሊሞች፣ አላህ የከለከለውን የመፍቀድ የፈቀደውን የመከልከል ሥልጣን የላቸውም፡፡ እራሣቸውንም የአላህን ህግ የመሻርና የማፅደቅ ሀላፊዎች አይደሉም፡፡ የፈለጉትን ጀነት የጠሉትን የእሣት የማድረግ የማዘዝና የመከልከል መብት የአሏህ ብቻ ነው፡፡ ይህንን የአላህ ንግግር፡-

﴿ ٱتَّخَذُوٓاْ أَحۡبَارَهُمۡ وَرُهۡبَٰنَهُمۡ أَرۡبَابٗا مِّن دُونِ ٱللَّهِ ﴾ التوبة: ٣١

"ሊቃውንቶቻቸውንና መነኩሳቶቻቸውን፥ ከአላህ ሌላ አማልክት አ- ርገው ያዙ።" "ተውባ ፡ 31"

የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ለማለት አብራርተውታል፡- "እነርሱ ያመልልኳቸዋል ማለት አይደለም፡፡ ግና ሊቃውንቶቻቸው) ይፈቀዳል ያሏቸውን እሺ በማለት ይፈፅማሉ፡፡ የከለከሏቸውን ይተዋሉ፡፡ /ቲርሚዚ/ ጥ5 ገፅ 27 ቁጥር 3095/

- ❖ ኢስላምና ውይይት፡- ኢስላም በሁሉም የሀይማኖታዊ የምድራዊ እንዲሁም ሙስሊሞች ካልሆኑ ማህበረሠቦች ጋር የሚኖር ግንኙነት በውይይትና ምክክር ላይ እንዲመሠረት አዟል፡፡

﴿ وَٱلَّذِينَ ٱسۡتَجَابُواْ لِرَبِّهِمۡ وَأَقَامُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَأَمۡرُهُمۡ شُورَىٰ بَيۡنَهُمۡ وَمِمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡ يُنفِقُونَ ﴾ الشورى: ٣٨

"ለነዚያም ጌታቸውን ጥሪ ተቀበሉ፣ ሶላትን ደንቡን አሟልተው ማሰ ግዱ፥ ጋራ ጉዳዮቻቸውን በውይይት ሚፈፁ ከሰጠናቸውም ሰሰ ይ ማስግኙ ለሆነት ፤" "ሹራ ፡ 3 "

መመካከር በሸሪኣ ህግጋት ውስጥ መሠረታዊ ነው፡፡ የኢስላም ነብይ ይህንን በተግባር መፈፀም እንዳለባቸው ቁርኣን ገልጿል፡-

﴿ فَبِمَا رَحۡمَةٖ مِّنَ ٱللَّهِ لِنتَ لَهُمۡۖ وَلَوۡ كُنتَ فَظًّا غَلِيظَ ٱلۡقَلۡبِ لَٱنفَضُّواْ مِنۡ حَوۡلِكَۖ فَٱعۡفُ عَنۡهُمۡ وَٱسۡتَغۡفِرۡ لَهُمۡ وَشَاوِرۡهُمۡ فِي ٱلۡأَمۡرِۖ ﴾ آل عمران: ١٥٩

"(መሐመ- ሆ ይ !) ለነሱ ፀባ መልካም መሆንህ ከአላህ እዝነት መቀጨ ነው። ፀባ ክ ና ልበ ደረቅ በሆንክ ኖሮ ከዙሪያህ በተበተኑ ነበር። ስለሆነም (ስህተቶቻቸውን) ይቅ በላቸው። ምሕረትም ጠይቅላቸው። (ሁሉንም) ጉዳዮች አማክራቸው። " "ኢምራን ፡ 159"

ውይይት ከስህተት ይጠብቃል፡፡ የተሻለ ነገር ለመፈፀም ያስችላል፡፡ ለኢስላም የመጀመሪያ ዘመን ሙስሊሞች ውይይትን ዋና መነሻቸው አድርገው ይይዙ ነበር፡፡ ስለዚህም ሙስሊሞች የሚሰሩትን ስራ በስኬት የታጀበ ነበር፡፡ ውይይትና ምክክር ቀርቶ ጉልበትና አምባገነንነት ሲነግስ ሙስሊሞች በምድራዊም በመጪው አ ህይወት ከፍተኛ ጥፋት ላይ ደረሱ፡፡

ኢስላም በፍጡራኑ መብቶችን አኑሯል፡፡ የወላጅ ሀቅ የልጆች መብት የዘመዱ የጐረቤት የወዳጅና የጓደኛ መብቶች ተቀምጠዋል፡፡ ይህንንም በመተግበር ምድራዊ ስኬቶችንና የአላህ ቤት ድሎችን ለመጐናፀፍ ያስችላሉ፡፡

አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ وَلَا تُشۡرِكُواْ بِهِۦ شَيۡـٔٗاۖ وَبِٱلۡوَٰلِدَيۡنِ إِحۡسَٰنٗا وَبِذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ وَٱلۡيَتَٰمَىٰ وَٱلۡمَسَٰكِينِ وَٱلۡجَارِ ذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ وَٱلۡجَارِ ٱلۡجُنُبِ وَٱلصَّاحِبِ بِٱلۡجَنۢبِ وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ مُخۡتَالٗا فَخُورًا ﴾ النساء: ٣٦

"አላህንም (በብቸኝነት) አምልኩ። ከርሱ ጋር አን- ንም አካል አታጋሩ። ለወላጆቻችሁም መልካም ዋለ ··። ለቅርብ ዘመዶቻችሁም፥ ለ ተ ሞ ች ም ፥ ለ- ችም፥ ዘመ ለሆነ ጐረቤትም፥ ለጉን ዝርበ ጓት ም ፥ ለጉን (ለቅርብ) ባልደ ረባም ፥ (ስንቅ ላለቀ በ ት) መንገደኛም፥ እጆቻችሁ በባለቤትነት ለያዟቸውም (ባሮቻ ች ሁም) (እንዲሁ መልካም ዋሉ)። አላህ ኩራተኛንና ጉረኛን አይወ- ም።"
"ኒሣእ ፡ 36"

ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- ምቀኞች አትሁኑ፡፡ ዋጋ አታስወድዱ፡፡ አትጣሉ፤ አትኳረረፉ፤ አንዱ በሌላው ገበያ ጣልቃ አይግባ፤ የአላህ ባሪያ ወንድማማቾች ሁኑ፤ ሙስሊም የሙስሊም ወንድም ነው፡፡ አይበድለው፤ እገዛ አያቋርጠውም፤ አይናቀው፤ አላህን መፍራት እዚህ ነው ወደ ደረታቸው ሦስት ጊዜ እየጠቀሙ) አሉ፡፡ አንድ ሰው ሙስሊም ወንድሙን መናቁ ለመጥፎነት በቂ ነው፤ ! ሙስሊም በሌላ ሙስሊም ደሙ ገንዘቡ ክብሩ ጥብቅ ነው፡፡" /ሙስሊም 1 1 ጥ4 ገፅ 19 6 ቁጥር2564/

የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲ ብለዋል፡- "እራሡ የሚወደውን ለወንድሙ እስካልወደደ ድረስ እናንተ አላመናችሁም፡፡"

የኢስላም ባላንጣ የሆኑ ሰዎችም መብቶች አሏቸው፤ የሙስአብ ኢብኑ ዑመይር ወንድም አቡ አዚዝ ኢብኑ ዑመይር እንዲህ ብሏል፡- "የበድር ምርኮኞች ጋር ነበርኩ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ አሉ፡- "ምርኮኞችን በመልካም ሁኔታ ይያቸው፡፡" አንሷር ሰዎች ጋር ሆንኩኝ፡፡ ምሣቸውንንና እራታቸውን እነርሱ ተምር ይመገባሉ፡፡ እኔን ደግሞ ዳቦ ያበሉኛል የአላህ መልዕክተኛን ρ አደራ ለመፋፀም፡፡" /ሙዕጀም አሚር ጥ/1 ገፅ ጊቤ ቁጥር 409/

ኢስላም ከግለሰብ መብት ይልቅ የቡድን መብት ያስቀድማል ግለሰብም ከቡድን ሊያገኛቸው የሚገቡ መብቶች አሉት፡፡ ግለስብ የጋራ ጥቅም የሚያመጡ ተግባራትን ሲፈፅም ቡድንና ስብስብም የግለሰብን ጥቅም የሚያስከብሩ ነገሮችን ይፈፅማሉ፡፡ በዚህ መልኩ የመደጋገፍና የመረዳዳት ሥራ ይሰራል ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ሙዕሚን ለሙዕሚን እንደ ግንብ ነው፡፡ አንዱ ሌላውን ያበረታዋል፡፡" /ቡኻሪ ጥ1/ገፅ 1 2 ቁጥር 467/

የግለሰብና የቡድን መብት ከተጋጨ የቡድን ጥቅም ከግለሰብ ጥቅም ቅድሚያ ይሰጠዋል፡፡ መንገድ የሚዘጋ የግለሰብ ቤት መንገዱን ለማስተካከል ለሰውየው ካሣ ተከፍሎት ! 7 ይችላል፡፡

ኢስላም የእዝነት የርህራሄ ሀይማኖት ነው፡፡ ጭካኔና ክፋት ከሀይማኖቱ ምንም ድጋፍ የሌላቸው ነጥቦች ናቸው፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡

- "አዛኞችን አላህ ያዝንላቸዋል፤ ምድር ላይ / እዘኑ ሰማይ ያሉ ያዝኑላችኃል፡፡ ዝምድና የረህማን ዝምድና ረሂም) ነው፡፡ ዝምድና) የቀጠለ አላህ) ይቀጥልለታል፡፡ የቆረጠ ይቆርጠዋል፡፡"

❖ ኢስላም እዝነትና ረህራሄ በሰው ልጅ 2 ብቻ የወሰነው ነገር አይደለም፡፡ እንስሳትን አትክልቶችን ዛፎችን ይጠቀልላል፡፡

ኢስላም እንስሣት መብት እንዳላቸው ደንግጓል፡፡ እንስሣት ላይ ጉዳት ማድረስ ተከልክሏል፡- "ወፍን ያለአግባብ የገደለ ሰው የቂያማ ዕለት አላህ ዘንድ በወፍ) ይከሰሣል፡፡ "ጌታዬ ሆይ! እገሌ እኮ ያለአግባብ ጥቅም ለማያገኝ ገድሎኛል" ይላል፡፡ /ኢብኑ ሂባን/ ጥ13 ገፅ 214 ቁጥር 5 94

የቁረይሽ ህፃናት ወፍ አስረው እየመቱት ነበር፡፡ ኢብኑ ዑመር τ በእዛ አለፉ፡፡ ለወፍ ባለቤት ኢላማቸውን ሲስቱ ይሰጡታል፡፡ ኢብኑ ዑመርን ሲመለከቱ ተበተኑ፡፡ ኢብኑ ዑመር ይህንን ሲመለከቱ ማን ነው ይህንን የሰራው ይህንን የፈፀመ የአላህ እርግማን ይድረስበት፡፡ በእርግጥ የአላህ መልዕክተኛ ρ ነፍስ ያለውን ኢ አድርጎ የያዘን ረግመዋል፡፡" አሉ፡፡ /ሙስሊም ጥ3 ገፅ 1550 ቁጥር 195 /

ነብዩ ρ እንስሣን ጥቅም ማያገኝበት ማሰቃየት ከባድ ቅጣት እንዳለው ገልፀዋል፡- "አንዲት ሴት በድመት ምክንያት ተቀጥታለች፡፡ አሠረቻት አላበላቻትም አላጠጣቻትም ከምድር ላይ ፈልጋ እንድትበላም አልተወቻትም፡፡ አሠረቻት ሞተች፡፡ /ቡኻሪ ቅ/3 ገፅ 12 4 ቁጥር 3295/

እንስሣትን መንከባከብ አስፈላጊ መሆኑን ነብዩ ρ ሲያልፉ አንድ ግመል በረሀብ ብዛት ሆዱና ጀርባው ተጣብቆ ተመለከቱ "በእነዚህ የማይናገሩ እንስሣቶች አላህን ፈሩ ጥሩ ሁና ተጓዙባት ጥሩ ሁና ተመገቧት፡፡"

እንስሣትን የሚንከባከብ ሰው በመጪው አለም ጥሩ ሽልማት እንደሚያገኝ ጠቁመዋል፡- "አንድ ሰው መንገድ ላይ እየሄደ በውሀ ጥም ተቃጠለ፡፡ ኩሬ አገኘ ወረደና ጠጣ ከዛም ወጣ ውሻ ውሀ ጠምቶት እያለከለከ ጭቃ ሲበላ አየው፡፡ ይህ ሰው እንዲህ አለ ይህ ውሻ እኔ ላይ የደረሰው ውሀ ጥም ደርሶበታል፡፡ ኩሬ ውስጥ ገባ ጫማውን ውሀ ውሻውን አጠጣ፡፡ አላህ አመሠገነው፤ ምህረትም አደረገለት፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ሆይ! እኛ በእንስሣቶች ሽልማት እናገኛለን አሉ፡፡ አዎን ህይወት ባለው ነገር ሽልማት አለ፡፡" አሉ፡፡ /ቡኻሪ ቅ2 ገፅ 70 ቁጥር 2334/

❖ የአላህ መልዕክተኛ ρ ዛፍ መብት እንዳለው አስተምረዋል፡፡ "ዛፍን ያለአግባብ) የቆረጠ ሰው አላህ እራሱን እሣት ውስጥ ይከተዋል፡፡" /አቡዳውድ ቅ4 ቁጥር 362/

አቡዳውድ የዚህን ሀዲስ ትንታኔ ተጠየቁ እንዲህ አሉ፡፡ "ይህ ሀዲስ በአጭሩ ብዙ መልዕክትን አዝሏል፤ ምድረ ሜዳ ላይ የሚበቅሉበትን ሰዎች

እንስሣት የሚጠለሉበትን ዛፍ ያለ ምክንያት በግዴለችነትና በግፍ መቁረጥ አላህ ዘንድ እሣት ከሚያስገቡ ነገሮች ነው፡፡"

ኢስላም ለእንስሣት በዚህ መልኩ የሚያዝን ! 2 አላህ 334 በላይ አልቆና አሰበልጦ የፈጠረውን የሰው ልጅ እንዴት ነው አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِيٓ ءَادَمَ وَحَمَلْنَٰهُمْ فِي ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ وَرَزَقْنَٰهُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ وَفَضَّلْنَٰهُمْ عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ﴾ الإسراء: ٧٠

" አደም ልጆችን (ከሌሎች ፍጡራን) አላቅቸው። በ ብስም በባሕርም አሳፈርናቸው። ከመልካም ሰሳ ይ ም ለገስናቸው። ከፈጠርናቸው ፍጡራን ከብዙዎቹ አላቅቸው። " "ኢስራእ ፡ 70"

ኢስላምና ባህታዊነት

በኢስላም ውስጥ ባህታዊነት አልያም ምድራዊ ነገርን እርግፍ አድረጎ መተው እንዲሁም አላህ ለፍጡራኖቹ የፈቀደውን በሚያስደስትና በሚጣፍጥ ነገሮች መጠቀምንና የመደሰትን እርግፍ አድርጎ መተው አይችልም፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "እራሣችሁ ላይ አታጥብቁ ይጠብቅባችኋልና፡፡ ሰዎች እራሣቸው ላይ አጠበቁ፡፡ አላህ እነርሱ ላይ አጠበቀባቸው፡፡ እነዚያ ገዳማትና ቤተ አምኮዎች የዚያ ቅሪት ናቸው፡፡" /አቡዳውድ ጥ4 ቁ362/

የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል "ብ ፤ ጠጡ ፤ ምፅዋት ስጡ፤ አታባክኑ አትሠስቱ አላህ I ለባሪያው የሰጠውን ፀጋ ባሪያው) ላይ ማየት ያስደስተዋል፡፡" /ሙስተድረክ ጥ4 ገፅ 150 ቁጥር 71 /

ኢስላም ሰዎች ህይወታቸውን ለምድራዊ ህይወት ብቻ እንዲተጉ አይመክርም፡፡ ለምድራዊ ንዋይ እንዲጋደሉና ህይወታቸውን እንድ ሰው አይጠራም፡፡ ኢስላም ሰዎች ሚዛናዊ የሆነ እይታና ተግባር በህይወት ውስጥ እንዲፈፅሙ ይገፋፋል፡፡ ዱንያንና ዲንን አጣምሮ መጓዝ መቻል አለባቸው፡፡ አንዱ ሌላውን እንዲጫነው ሌላው ውስጥ እንዲጠፋ አይመክርም፡፡ ኢስላም በነፍስና በአካል 1 ሚዛን እንዲኖር አዟል፡፡ አንድ ሙስሊም ለምድራዊ ህይወት ሲባዝን መንፈሣዊ ፍላጎቱን ማሟላትን እንዳይዘነጋ ተነግሮታል፡፡ አላህ ግዴታ ያደረገበትን አምልኮታዊ ተግባራት መፈፀም አለበት፡፡

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا نُودِىَ لِلصَّلَوٰةِ مِن يَوْمِ ٱلْجُمُعَةِ فَٱسْعَوْاْ إِلَىٰ ذِكْرِ ٱللَّهِ وَذَرُواْ ٱلْبَيْعَ ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ
إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ الجمعة: ٩

“እናንተ ያመፃችሁ ሆይ! በዕለተ ጁመ ዐ ለሶላት ጥሪ (አዛን)
በተደረገ ጊዜ አላህን ወደ ማስታወስ (ዕለ ቱን ጥባ /ንግ ግ ር/
ለማዳመጥና ሶላት ለመስገ-) ሩጡ። ንግ- ተግባርንም ተዉ።
ምታውቁ ከሆናችሁ ይህ ለናንተ መልካም ነው።” "ጁመአ ፡ 9"

በመንፈሣዊ ህይወቱ ዳር ሲደርስና በኢባዳ ተግባሩ ሲሰጥምና ሲያጣጥም ቁሣዊና ስጋዊ ፍላጎቱን ለማሟላት መውጣትና ሲሣዩን ማፈላለግ መቻል ግድ ይለዋል

﴿فَإِذَا قُضِيَتِ ٱلصَّلَوٰةُ فَٱنتَشِرُواْ فِى ٱلْأَرْضِ وَٱبْتَغُواْ مِن فَضْلِ ٱللَّهِ﴾ الجمعة: ١٠

“ሶላቱ ሲጠናቀቅ በም- ር ላይ ተበተኑ፤ ከአላህም ችሮታን ፈልጉ።
ት- ኑ ዘን- አላህን በብዙው አስታው ሱ” "ጁመአ ፡ 10"

ኢስላም መንፈስንና አካልን ዱንያና አኼራን ማጣመር የቻሉ ሰዎችን ልዩ ምስጋና ችሯቸዋል፡፡

﴿ رِجَالٌ لَّا تُلْهِيهِمْ تِجَٰرَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَن ذِكْرِ ٱللَّهِ وَإِقَامِ ٱلصَّلَوٰةِ وَإِيتَآءِ ٱلزَّكَوٰةِ ۙ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ ٱلْقُلُوبُ وَٱلْأَبْصَٰرُ ﴾ النور: ٣٧

“ንግ - ም ሆ ሽያጭ አላህን ከማውሳት፣ ሶላትን በአግባቡ ከመስገ- ና ዘካም ከመስጠት ማታዘናጋቸው፥ ልቦችና ዓይኖች ማገላበ ጠ ቹ ንም ቀ ን ሚፈሩ ወንዶች (ዘወትር ያሞግሷታ ል)።” "ኑር ፡ 3 "

ኢስላም ለመንፈስ፤ ለአካል፤ ለአእምሮ፤ ለእውቀት ፍትሀዊ መብቶችን ችሯል፡፡ ሙስሊም መንፈሱን እንዲፈትሽ የታዘዘውን ያህል አካላዊ ተግባሩን የመፈተሽና የመገምገም ግዴታ ጥሎበታል፡፡

﴿ فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُۥ ۝٧ وَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُۥ ﴾ الزلزلة: ٧ - ٨

“ቅ ት ያክል መልካም ሥራ ሰው ያገኘዋል። ቅ ት ያክል ክ ን ሥራም ሰው ያገኘዋል።” "ዘልዘላ ፡ 7- "

አካላዊና ቁሣዊ ፍላጐቱን እንዳይዝና እንዳያጣፉ አላህ በፈቀደለት መጠን ጐን የሚገባውን እንዲሰጥ በምግብ በመጠጥ በልብስ በትዳር ምድራዊ ፍላጐቶቹን በአግባቡ እንዲያስተናግድ ታዟል፡-

﴿ قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ ٱللَّهِ ٱلَّتِىٓ أَخْرَجَ لِعِبَادِهِۦ وَٱلطَّيِّبَٰتِ مِنَ ٱلرِّزْقِ ﴾ الأعراف: ٣٢

“(መልክተኛ ሆይ!) በላቸው፡ - “ያ ች ን ለባሮቹ ፈጠራትን አላህ ጌጥ፥ ከሲሳይም መልካሞ ቹን እርም ያደረገ ማን ነው? ” "አእራፍ ፡ 32"

ኢስላም ሀራም ያደረጋቸው ነገሮች በሰው ልጅ አእምሮ አካል ገንዘብ ወይ ህብረተሰብ ላይ አደጋ የሚመጡ ነገራቶች ናቸው፡፡ የሰው ልጅ በኢስላም እይታ የአላህ የምድር ተወካዩ ነው፡፡ አላህን ለማምለክና ሸሪኣን ለመተግበር ነው የተፈጠረው፡፡ ይህን የሰው ልጅን አእምሮ ህይወት ማክበር ግድ ይላል፡፡ ማንም የሰው ልጅን ሀቅ መንካት አይችልም፡፡ አላህ ለፈጠረው ነፍስ ሙሉዕ አካል ምቹ አካባቢና ልዩ ነገር አመቻችቶ ፍጥሯል፡፡ አላህ ያዘዘውን ትዕዛዝ መተግባር ይቻላቸው ዘንድ ሁሉንም ነገር አላህ አመቻችቷል፡፡ ምድር ላይ በአላህ የተላከበትን ተልዕኮ መፈፀም መቻል አለበት፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ لَقَدْ خَلَقْنَا ٱلْإِنسَٰنَ فِىٓ أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴾ التين: ٤

“ ሰውን ልጅ እጅግ ውብና ማራኪ በሆነ አቋም ፈጠርነው።” "ቲይን ፡ 4"

አካላዊ ጤንነት

አላህ I የፈጠረውን አካል መንከባከብና ጤንነት መጠበቅ አስፈላጊ ነገር ! " በኢስላማዊ ህግ ሰፍሯል፡-

1. ንፅህና፡- አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلتَّوَّٰبِينَ وَيُحِبُّ ٱلۡمُتَطَهِّرِينَ﴾ البقرة: ٢٢٢

“አላህ ንስሐ ሚገቡትንም፥ (ከፀያፍ አ- ራጐቶች) ራሳቸውን ሚያፀዱትንም ይወዳል።” "በቀራ ፡ 222"

ሙስሊም በቀን አምስት ጊዜ የሚሰግደውን ሰላት ለመፈፀም ውዱእ ማድረግ ግድ ይለዋል፡፡ ይህም ንፅህና ማስጠበቂያ አንዱ መንገድ ነው፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ሰላት ያለ ንፅህና ከስርቆት የተመፀወተም ተቀባይነት የለውም፡፡" /ሙስሊም ጥ1 ገፅ 204 ቁጥር 224/

አንድ ሰው ከግብረ ስጋ ግንኙነት በህዋላ አካሉን መታጠብ ግድ ይለዋል፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَإِن كُنتُمۡ جُنُبٗا فَٱطَّهَّرُواْ﴾ المائدة: ٦

“ጀናባ ከሆናችሁም (ገላች ሁ) ታ ጠ ቡ።"ማኢዳ ፡ 6"

ጅመአ ለመስገድ፣ ኢድን ለማክበር ሀጅና ዑምራን ለመፈፀም አካልን መታጠብ ከፍተኛ ደረጃ ያለው ተግባር ነው ወደ አ! 4 ለመቅረብ መሠረት ነው፡፡

2. ንፅህናን ማዘውተር፡፡

ከምግብ በፊትና በኋ እጅ መታጠብ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ከምግብ በፊት ውዱእ ማድረግ ጠብ) ከምግብ) በኃላ ውዱእ ማድረግ በረካ አለው፡፡ /ቲርሚዚ ቅ/4/ ገፅ 2 1 ቁጥር 1 41

ከምግብ በኋላ አፉን ማፅዳት፡- ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ምግብ በልቶ በምላስ የተጉመጠመጠ ይዋጠው፡፡ በእጅ ከፋቀው ይትፋው፡፡ /ሙስተድረክ ቅ4 ገፅ 152 ቁጥር 7199/

ጥርስንና አፉን በመፋቂያ ማፅዳት፡- የአላህ መልዕክተኛ፡- ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ህዝቦቼ ባይቸገሩ ኖሮ በየሰላቱ ጥርሣቸውን እንዲፍቁ አዛቸው ነበር፡፡ " /ሙስሊም ጥ1 ገፅ 220 ቁጥር 252/

የቆሻሻ ማጠረቀሚያ ! 2 የሚችሉ ነገሮች ማፅዳት፡- ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "አስር የተፈጥሮ ናቸው ቀድሞ ቀመስን መከርከም፣ ፂም ማሣደግ፣ ጥርስ መፋቅ፣ አፍንጫን በውሀ ማጠብ፣ ጥፍር መቁረጥ፣ በራጂምን ማጠብ፣

የብብትን ፀጉር መንጨት፣ ብልት አካባቢ የሚበቅልን ፀጉር መላጨት ሁለቱን የቆሻሻ መውጫዎችን) በውሀ ማጠብ::" ሀዲሱን ያስተላለፈው ሰው አስረኛውን ረሣሁት መጉመጥመጥ ሣይሆን አይቀርም::" አለ:: /ሙስሊም ዘግበውታል/

1. ጥሩ የሆነን ነገር መብላት መጠጣት:- አላህ I እንዲህ ብሏል

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُلُواْ مِن طَيِّبَٰتِ مَا رَزَقۡنَٰكُمۡ وَٱشۡكُرُواْ لِلَّهِ إِن كُنتُمۡ إِيَّاهُ تَعۡبُدُونَ ﴾ البقرة: ١٧٢

“እናንተ ያመኑ ሆይ! ከ ሰጠ ናች ሁሲሣይ ከመ ካመ ተመቡ። ለአላህ እርሱን ብቻ ምታመ ኩ እንደሆናች ተገቢውን ምስጋና አ- ርሱ” "በቀራ ፡ 172"

አላህ ያልከላከላቸውንና የፈቀዳቸውን ነገሮች መጠቀም ይቻላል ሆኖም ግን ከማባከንና ከማጥፋት መታቀብ ያስፈልጋል:: ከአስፈላጊ በላይ መጠቀም ማባከንን ያመጣል:: ማጣት በአላህ ዘንድ የሚያስጠይቅ ሲሆን አካልን ደግሞ ለበሽታ ይዳርጋል::

﴿ وَكُلُواْ وَٱشۡرَبُواْ وَلَا تُسۡرِفُوٓاْۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلۡمُسۡرِفِينَ ﴾ الأعراف: ٣١

“ብሉ፥ ጠጡም። ግና አታባክኑ። እርሱ አባካኞችን አይወ- ምና።” "አእራፍ ፡ 31"

ነብዩ ρ ትክክለኛ አመጋገብንና አጠጣጥን እንዲህ በማለት ገልፀውታል:- "የአደ ልጅ ከሆዱ አቅማዳ በላይ አስከፊ የለም:: የአደም ልጅ ሆይ ወገብህን የሚያፀናልህ ጉርሻዎች ይበቃሀል:: መብላትህ) የማይቀር አንድ ሦስተኛ ለምግብ፣ አንድ ሦስተኛ ለፈሣሽ አንድ ሦስተኛ ለአየር ይሁን" /ኢብኑ ሂባን ጥ12 ገፅ 41 ቁጥር 4236/

2. ጐጂ ምግቦችንንና መጠጦችን አለመጠቀም:- የአሣማ ስጋ፣ ደም፣ አስካሪ መጠጦችን፣ አደንዛዥ እፆችን፣ ሲጋራ እነዚህና የመሣሠሉ ምግቦችና መጠጦች አይፈቀዱም አካላዊና መንፈሣዊ ችግሮችን ይጐትታሉ አላህ I እንዲህ ብሏል

﴿ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيۡكُمُ ٱلۡمَيۡتَةَ وَٱلدَّمَ وَلَحۡمَ ٱلۡخِنزِيرِ وَمَآ أُهِلَّ بِهِۦ لِغَيۡرِ ٱللَّهِۖ فَمَنِ ٱضۡطُرَّ غَيۡرَ بَاغٖ وَلَا عَادٖ فَلَآ إِثۡمَ عَلَيۡهِۚ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٌ ﴾ البقرة: ١٧٣

“በናንተ ላይ እርም ያደረገው በክትን፣ ደምን፣ አሳማን ሥጋና ከአላህ ሌላ ባለ (አካል) ስም (ታረደን) እንስሳ ሥጋ ብቻ ነው። (እርም ተደረጉ ነገ ሮችን እንዲመብ) በሁኔታዎች ተገደደ ሰው ሆን ብሎ ይህን እቀባ ለመፈር እስካልተነሳሳና ወ ሰን እስ ካላለፈ (ችግሩን ለማስወገ- ከሚያስፈ ልገው መጠን በላይ እስካላገበ ሰበሰ) - ረስ በ ጡ ላይ ኃጢአት ለበትም። አላህ መሓሪ፥ አዛኝ ነው።” "በቀራ ፡ 173"

አላህ I እንዲህ ብሏል:-

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِنَّمَا ٱلۡخَمۡرُ وَٱلۡمَيۡسِرُ وَٱلۡأَنصَابُ وَٱلۡأَزۡلَٰمُ رِجۡسٞ مِّنۡ عَمَلِ ٱلشَّيۡطَٰنِ فَٱجۡتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ ٩٠
إِنَّمَا يُرِيدُ ٱلشَّيۡطَٰنُ أَن يُوقِعَ بَيۡنَكُمُ ٱلۡعَدَٰوَةَ وَٱلۡبَغۡضَآءَ فِي ٱلۡخَمۡرِ وَٱلۡمَيۡسِرِ وَيَصُدَّكُمۡ عَن ذِكۡرِ ٱللَّهِ وَعَنِ ٱلصَّلَوٰةِۖ فَهَلۡ أَنتُم
مُّنتَهُونَ ﴾ المائدة: ٩٠ - ٩١

"እናንተ ያመፃችሁ ሆይ! አስካሪ መጠጥ፥ ቁማርም፥ ያታትም፥ አዝላም ም ሰይ ን - ርጊት ሆኑ እርኩስ ነገሮች ናቸው። ት- ኑ ዘን- ከነኝህ ነገሮች ታቀቡ። ሰይ ን ሚሻው በአስካሪ መጠጥና በቁማር አማካይነት በመካከላችሁ ጥል በመጫር አላህን ከማስታወስና ከሶላት ሊያዘናጋችሁ ነው። (እነኝ ህን እርኩስ ነገሮች) ት ታ ቀ ጣች ሁን?""ማኢዳ : 90-91"

3. አካላዊ ጥንካሬን የሚያጕ ብቱ ስፖርታዊ እንቅስቃሴዎች ማዘውተር፡፡

የአላህ መልዕክተኛ ሰዐወ) ትግል ይታገሉ ነበር፡፡ ሩካና ከሚባል ሰው ጋር ታግለው ጥለውታል፡፡ /ሙስተድረክ አለሶሂሀይን ጥ3 ገፅ 511 ቁጥር 5903/የአላህ መልዕክተኛ ሩጫ ይሽቀዳደሙ ነበር፡፡ አኢሻ τ ባስተላለፉት ሀዲስ ከነብዩ ρ ጋር ሩጫ ተሽቀዳዳን፡፡ ቀደምኳቸው፡፡ ሰውነቴ ስጋ ሊጨምር ስወፍር) ጊዜ ተሽቀዳደምን፡፡ ቀደሙኝ ነብዩ ρ እንዲ አሉኝ "ይኼ ለዛኛው ነው በፊት ቀድምሽኝ ነበር ብድሬን መልሻለሁ፡፡" ኢብኑ ሂባን ጥ10 ገፅ 545 ቁጥር 4691)

ዋና፣ ኢ መምታት፣ ፈረስ መጋለብ፣ የአላህ መልዕክተኛ ሁለተኛ ኸሊፋ ዑመር τ ባስተላለፉት ሀዲስ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡፡ "ልጆቻችሁን ኢ መምታት ዋና ፈረስ መጋለብ አስተምሩ፡፡"

1. ህክምና መከታተል፡- ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "አላህ I በሽታና መድሀኒቱን አስቀምጧል፡፡ ለእያንዳንዱ በሽታ መድሀኒት አለው፡፡ ህክምና ውሰዱ፡፡ በሀራም አትታከሙ፡፡" /አቡ ዳውድ ጥ4 ገፅ 7 ቁጥር 3 74/

2. መልኮታዊ ኢባዳ) ተግባራትን መፍፀም፡- ኢባዳ የመንፈስ ቀ ብ ነው፡፡ ቀልብን ያረጋጋል፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡፡

﴿ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَتَطۡمَئِنُّ قُلُوبُهُم بِذِكۡرِ ٱللَّهِۗ أَلَا بِذِكۡرِ ٱللَّهِ تَطۡمَئِنُّ ٱلۡقُلُوبُ ﴾ الرعد: ٢٨

"እነዚያን ያመኑትንና ልቦቻቸውም አላህን በማስታወስ ሚረ ኩትን (ይመራል)። አዋጅ! ልቦች አላህን በማስታወስ ይረካሉ። " "ረዕድ : 2 "

አካልን መተው በኢስላም አይፈቀድም፡፡ አካልን በጥሩ አመጋገብና መጠበቅ የሚያስፈልገውን እረፍትም መስጠት ያስፈልጋል፡፡ አካል የሚያሰፈልገውን ነገር አላህ በፈቀደው መልኩ ማግኘት አለበት፡፡ የሚበላ፣ የሚጠጣ፣ የግብረ ስጋ ግንኙነት መተኛት ማረፍ እነስ ባስተላለፉት መሠረት

የነብዩ ρ ሦስት ባልደረቦች ነብዩ ρ ቤት ባለበቶቻቸውን ስለ ነብዩ ρ ኢባዳ ለመጠየቅ ሄዱ፡፡ ሲነገራቸው የራሣቸውን ኢባዳ ተራ ሆነባቸው፡፡ ነብዩ ρ አላህ የበፊትንም የወደፊቱንም ምህረት አድርጐላቸው ኢባዳቸው እንዲህ ! ") እኛ ምን ላይ ነን!? አሉ፡፡ አንደኛው እንዲህ አለ፡- "እንግዲህ እኔ እስከ መጨረሻው ለሊት እሰግዳለሁ፡፡" ሌላው "! " አፆማለሁ፡፡ አንድ ቀን አልበላም፡፡" አለ፡፡ ሌላው "ከሴት እርቃላሁ፡፡ መቼም አላገባም አለ፡፡ የአ መልዕክተኛ ρ እንዲህ አሉ፡፡ "እናንተ ናችሁ እንዲህ እንዲህ ያላችሁት? እወቁ! ወላሂ እኔ ከናንተ የበለጠ አላህን የምፈራና የምገዛ ነኝ፡፡ ሆኖም እጿማለሁ እበሁ፡፡ እሰግዳለሁ፤ እተኛለሁ፤ ሴትም አገባለሁ፤ ከኔ ፈለግ የወጣ ከኔ አይደለም፡፡" /ቡኻሪ ጥ5 ገፅ 1949 ቁጥር 4746/

ኢስላም የእውቀትና የምርምር ዲን ነው፡፡ እውቀትን በመፈለግና በመማር ላይ ከፍተኛ ቅስቀሳ አድርጐል፡-

﴿ قُلۡ هَلۡ يَسۡتَوِي ٱلَّذِينَ يَعۡلَمُونَ وَٱلَّذِينَ لَا يَعۡلَمُونَ ﴾ الزمر: ٩

"እነዚያ ሚያውቁትና እነዚያ ማያውቁት እኩል ናቸውን?" በላቸው።" "ዙመር ፡ 9"

መሐይምነትንና አላዋቂነትን አውግዟል፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ خُذِ ٱلۡعَفۡوَ وَأۡمُرۡ بِٱلۡعُرۡفِ وَأَعۡرِضۡ عَنِ ٱلۡجَٰهِلِينَ ﴾ الأعراف: ١٩٩

"ይቅ ባይ ሁን። በመልካምም እዘዝ። ከማሃይማንም ራስህን አግልል።" "አእራፍ ፡ 199"

ኢስላም ዕውቀትን በሁለት ይከፍላል፡፡ የመጀመሪያው ! / ስራ በነፍስ ወከፍ ሊያውቀው የሚገባ ዕውቀት ሲሆን ፈርደል አይን) ይባላል፡፡ ሌላው ደግሞ ሌሎች ካወቁት የሚበቃ የውል እውቀት ነው ፈርደል ኪፋያ) ነው አላህ I ነብዩን ρ እንዲጨምሩ ያዘዞቸው ዕውቀትን ብቻ ነው፡-

﴿ وَقُل رَّبِّ زِدۡنِي عِلۡمٗا ﴾ طه: ١١٤

" ጌታዬ ሆይ! እውቀትን ጨምርልኝ።" በልም።" "ጧሀ ፡ 114"

ኢስላም ዕውቀትንና ሊቃውንትን በጣም ያከብራ፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡፡ "ታላቃችንን የማያከብር ለታናሻችን የማያዝን የአዋቂዎቻችንን ደረጃ የማያቅ ከኔ ኡመት አይደለም፡፡" /አህመድ ጥ5 ገፅ323 ቁጥር 22 07/

ኢስላም ሊቃውንትን ከፍ ያለ ደረጃ እንዳላቸው ገልጿል፡- ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ዕውቀት ያለው ሰው አላህን ያለ ዕውቀት) ከሚያመልከው ሰው፤ እኔ ከናንተ ውስጥ ደካማውን ሰው የምበልጠውን ያህል ነው የምበልጠው፡፡/ቲርሚዚ ጥ5 ገፅ 50 ቁጥር 26 5/

ኢስላም ዕውቀትን መማርና ለእውቀት መጣር አንድ ሰው በአላህ መንገድ ከመታገል እኩል፡፡ እንዲሁም የጀነት 23 አድርጎ ይቋጥራል፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- ዕውቀትን ለመማር የወጣ ሰው እስኪመለስ ድረስ በአላህ መንገድ ላይ ነው፡/ቲርሚዚ ጥ5 ገፅ 29 ቁጥር 2647/

በሌላ ዘገባ፡- "ማንም ሰው እውቀትን ፍለጋ ጉዞ ከሄደ አላህ በዚ የጀነትን መንገድ ያገራለታል፡፡ ስራው የጓተተው ሰው ዘሩ አይረዳውም፡፡"

ኢስላም ዕውቀትን በሸሪዓ ብቻ አላጠረም፡፡ ሰዎች ምድርን በሰማይና በምድር የያዛችሁን ማጥናት መመራመር አላህ ዘንድ ሽልማት ከማያስገኙ አምልኮት ተግባራት ይቆጥራል፡፡ ሆኖም ይህ ዘርፍ ! ሰው እንዲሠማራበት ግዴታ አልተደረገም፡፡ የወል ግዴታ ነው፡፡ ፊርደል ኪፋያ)፡፡ የሰው ልጅ ለምድራዊ ሂወቱ የሚያስፈልጉ ዕውቀቶችን መፈለግ አለበት፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ ٱللَّهَ أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَأَخْرَجْنَا بِهِۦ ثَمَرَٰتٍ مُّخْتَلِفًا أَلْوَٰنُهَا ۚ وَمِنَ ٱلْجِبَالِ جُدَدٌۢ بِيضٌ وَحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَٰنُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ ﴿٢٧﴾ وَمِنَ ٱلنَّاسِ وَٱلدَّوَآبِّ وَٱلْأَنْعَٰمِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَٰنُهُۥ كَذَٰلِكَ ۗ إِنَّمَا يَخْشَى ٱللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ ٱلْعُلَمَٰٓؤُا۟ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ﴾ فاطر: ٢٧ - ٢٨

"አላህ ከሰማይ ውሃን እንዳወረደ አላ ህምን? በርሱም ተ ለያ ቀ ለማት ያሏቸውን ፍሬዎች አወ ን ። ከጋራዎችም ተለያ ቀለማት ያሏቸውን፥ ነጮችም፣ ቀ ያዮችም፥ ጥቁረታቸው በረቱም ሆኑ መንገዶችን (አደረግን)።ከ ሰዎችም፣ ከተንቀሳቃሽ ነፍሳትም፣ ከቤት እንስሳትም እንዲሁ ተለያ ቀለማት ያሏቸውን (ፈጠርን)። አላህን ከባሮቹ መካከል ሚፈሩት ዐዋቂዎቹ ብቻ ናቸው። አላህ ኃያልም መሓሪም ነው። " "ፋጢር ፡ 27-2 "

ይህ የቁርአን አንቀጽ ጥሪ የሚያደርገው ወደ ማሰብ ማሰላሰል መመራመር ነው፡፡ ይህ ሂደት ለዚህ ነገራት ፈጣሪ መኖሩን ያመለክታሉ፡፡ አላህ I ለዚህ ፍጥረት ዓለም Univers) ያስቀመጠውን ተአምር ማንበብ ያስችላል፡፡ በዚህ አንቀጽ የተዘከሩ አዋቂዎች የሸሪዓን ህግጋትና መርሆች የሚያውቁ ሊቃውንትን ብቻ አየደለም፡፡ የዚህን ፍጥረተ አለም ሚስጥር መገንዘብ የሚያስችሉ በተለያየ ዘርፍ የተሠማሩ የሳይንስ ጠቢባትን ያጠቃልላል፡፡ ለምሳሌ፡- ዳመናንና የዝናብ መጣል ሂደትን መረዳት የሚችለው የፊዚክስና ጂግራፊ የኢንቫይሮመንታል ሣይንስ የሚትሮሎጂ የኬምስትሪ ዕወቀት ያለው ሊቅ ነው፡፡ የዛፍ የፍሬ ጥራጥሬ የመሳሰሉትን አበቃቀልና አስተዳደግ ማወቅ የሚችለው የጂዮሎጂ ግንዛቤ ያለው ነው፡፡ የሰው ልጅን ስነ- ልቦና አስተሳሰብ የዘር ሐረግ ልዩነትን ማወቅ የሚችለው የሰው ዘር ላይ ጥናት ማድረግ የሚችል ነው፡፡

ኢስላም እያንዳንዱ ሰው የራሱ ተቆጣጣሪ እንዲሆን ያደርጋል፡፡ ይህም ሙስሊም በሁሉም ንግግሩ ተግባሩ የአላህን ውዴታ ማግኘት እንዲጥር ያደርጋል፡፡ የርሱ ቁጣ እንዳያደርስበት እንዲርቅ ያደርገዋል፡፡ አላህ ያዘዘውን

ይፈፅማል፡፡ የከለከለውን ይርቃል፡፡ ሙስሊም ስርቆት የማይፈፅመው ፖሊስ ፈርቶ ሳይሆን በአላህ እንዳይጠየቅ ነው፡፡ ኢስላም ተከታዬች በግልፅም በድብቅም አላህን እንድያስታውስ ይመክራል አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَإِن تَجۡهَرۡ بِٱلۡقَوۡلِ فَإِنَّهُۥ يَعۡلَمُ ٱلسِّرَّ وَأَخۡفَى ٧ ﴾ طه: ٧

"ጮ ህ ብ ት ናገርም (ቀ ስ ብ ቕምጨጌታህ ለውጥ ለውም)። እር ሱ ምስጢርንም፥ - ብቅነገሮችንም ያውቃል። " "ጧሀ ፡ 7"

ነብዩ ρ ስለ ኢህሳን እንዲህ ብለዋል፡- "አላህን እንደምታየው አድርገህ ማምለክ፡፡ እንደምታየው አድርገህ 23 ካልቻክ) እርሱ እንደሚያይህ ! አምልከው" /ቡኻሪ ጥ1 ገፅ 27 ቁጥር 50/

ራስን መቆጣጠርና ኢስላም

❖ ኢስላም ራስን የመቆጣጠርያ ዘዴዎች አስቀምጧል

1ኛ. አንድ ሁሉን ተቆጣጣሪ አ! / እንዳለ ማመን እርሱ ሁሉን ነገር የሚያቅ እንደሆነ ያስገነዝባል፡፡ አላህ I እንዲህ ብ፡-

﴿يَعۡلَمُ مَا يَلِجُ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَمَا يَخۡرُجُ مِنۡهَا وَمَا يَنزِلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ وَمَا يَعۡرُجُ فِيهَاۖ وَهُوَ مَعَكُمۡ أَيۡنَ مَا كُنتُمۡۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ﴾ الحديد: ٤

“እርሱ ያ ሰማያ ት ንና ም - ርን በስት ቀናት ፈጠረ፥ ከዚያም ከዙ ኑ ላይ ተ ሰ መአምላክ ነው። ወደ ም- ር ሚገባወ ን፣ ከርሷ ሚወ ወንም፥ ከሰማይ ሚወርደውን፣ ወደርሷ ሚዘልቀውንም (ጠንቅቆ ያውቃል። እር ሱ ት ም ብ ት ኾ ከናንተው ጋር ነው። አላህ ምትሠሩትን ሁሉ ተመልካች ነው። ” "ሀዲድ ፡ 4"

አላህ I የውስጥን ዝንባሌ እንዲሁም የውጭ ተግባራትን ያውቃል፡፡

﴿وَلَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ وَنَعۡلَمُ مَا تُوَسۡوِسُ بِهِۦ نَفۡسُهُۥۖ وَنَحۡنُ أَقۡرَبُ إِلَيۡهِ مِنۡ حَبۡلِ ٱلۡوَرِيدِ ١٦﴾ ق: ١٦

“ ሰውን ልጅ ፈጠርነው እኛው ነን። ነ ፍሱ ምትጕተጕተውን (እንኳ ሳይቀር) ጠንቅቀን እናውቃለን። እኛ ለር ሱ ከደም ጋን ጅማ ቱ ይ በ ልጥ ቀ ረብ ን ኀ ኝቃፍ ፡ 16"

2ኛ. ከቀብር ቡኃላ በመቀስቀስና አላህ ፊት በመቅረብ ማመን

3ኛ. ! " ሰው በነፍስ ወከፍ በየግል እንደሚጠየቅ ማመን አላህ I እንዲህ ብሏል፡- ! " ሰው አላህ ፊት ይቀርባል፡፡ በተናገረውና በሠራው ስራ ይጠየቃል፡፡ ይመረመራል፡፡ ይመዘናል፡፡ መልካም የሠራ በመልካም ስራው ይሸለማል፡፡ ወንጀል የሠራ በወንጀሉ ይቀጣል፡፡

﴿فَمَن يَعۡمَلۡ مِثۡقَالَ ذَرَّةٍ خَيۡرٗا يَرَهُۥ ٧ وَمَن يَعۡمَلۡ مِثۡقَالَ ذَرَّةٖ شَرّٗا يَرَهُۥ﴾ الزلزلة: ٧ - ٨

“ቅ ት ያክል መልካም ሠራ ሰው ያገኘዋል። ቅ ት ያክል ክ ን ሠራም ሰው ያገኘዋል።” "ዙልዚላት ፡7- "

4ኛ. አላህንና መልዕክተኛውን መታዘዝ፡፡ ትዕዛዛት የሚቀድም መሆኑን ማብራራት፡-

﴿قُلۡ إِن كَانَ ءَابَآؤُكُمۡ وَأَبۡنَآؤُكُمۡ وَإِخۡوَٰنُكُمۡ وَأَزۡوَٰجُكُمۡ وَعَشِيرَتُكُمۡ وَأَمۡوَٰلٌ ٱقۡتَرَفۡتُمُوهَا وَتِجَٰرَةٞ تَخۡشَوۡنَ كَسَادَهَا وَمَسَٰكِنُ تَرۡضَوۡنَهَآ أَحَبَّ إِلَيۡكُم مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَجِهَادٖ فِي سَبِيلِهِۦ فَتَرَبَّصُواْ حَتَّىٰ يَأۡتِيَ ٱللَّهُ بِأَمۡرِهِۦۗ وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡفَٰسِقِينَ ٢٤﴾ التوبة: ٢٤

"አባቶቻችሁን ከአላህ ከመልዕክተኛውና በር ሱ መገ- ከመታገል
አብል ችሁ ምትወዱ ከሆናችሁ አላህ ራሱን ውሳኔ
እስኪያስተላልፍ - ረስ ተጠባበቁ። አላህ አመፀኞችን አይመሁ ም ና።"
በላቸው።" "ተውባ ፡ 24"

ኢስ መልካም ሥራን በእጥፍ ድርቡ ያበዛል፡፡ ወንጀል የሠራን ግን በሠራው ይያዛል፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ مَن جَآءَ بِٱلْحَسَنَةِ فَلَهُۥ عَشْرُ أَمْثَالِهَا ۖ وَمَن جَآءَ بِٱلسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَىٰٓ إِلَّا مِثْلَهَا ﴾ الأنعام: ١٦٠

"በጐ ሠራ (ሥራውን) አሥር እጥፍ ምንዳ ያገኛል። ክ ሠራ
ግን (ሚቀ ው) ጥ ቱን ማመጥን ቅ ት ብ ቻ ይ ሆ ናል።
"ኢምራን ፡ 160"

አላህ I አንድ ሰው መልካም ነገር ለመስራት አስቦ ሳይሳካለት ቢቀር በማሠቡ ብቻ ሽልማት ይሠጠዋል፡፡ ባንፃሩ አንድ ሠው እኩይ ምግባር ለመፈፀም አስቦ ቢተወው፡፡ አላህ መጥፎ አስቦ አላህን ፈርቶ ሐሳቡን ባለመፈፀሙ ሽልማት ይሠጠዋል፡፡ አላህ I በሐዲሰል ቁድስ እንዲህ ማለቱን ነብዩ ρ ገልፀዋል፡- "ባሪያዬ ወንጀል ለመስራት ካሰበ እስኪፈፅመው ድርስ አትፃፍበትም፡- ከፈፀመው እንደዛው ፃፉት፡፡ ለኔ ፈርቶ ከተወው ሽልማት አድርጋቹ ፃፉለት፡፡ ካም ነገር ለመስራት አስቦ ካልሠራው ሽልማት ፃፉለት፡፡ ከፈፀመው በዚያ አስር ሽልማት እስከሰባት መቶ እጥፍ ፃፉለት፡፡" /ቡኻሪ ጥ6 ቁጥር2724 ቁጥር7062/

አላህ የፈቀዳቸው የሰው ልጅን ፍላጎት የሚያረኩና የሚያጠግቡ ነገሮች ንያ ካማረና መልካም አስተሳሰብ ከተጨመረበት አላህ ዘንድ ከፍ ያለው ደረጃ ያስመዘግባሉ፡፡ ሰውየው ሰውነቱን ለመጠበቅ፤ እራሱን ከልመና ለማራቅ፣ ቤተሰቡን ልጆቹን ከችግር ለመጠበቅ፣ የሕይወት ግዴታውን ለመወጣት እንዲሁም አላህ ግዴታ ያደረገበትን መፈፀም ብሎ ቢበላና ቢጠጣ መብላትና መጠጣቱ ራሱ ሽልማት ያገኝበታል፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል "አንድ ሰው አላህ ዘንድ የሚያገኘውን ሽልማት በማሰብ ለቤተሰቡ ወጪ ቢያወጣ ሰደቃ ነው፡፡"

አንድ ሙስሊም ፍትወተ ስሜቱን ለማግኘት አላህ በፈቀደለት መስመር ከሚስቱ ጋር የግብረ ስጋ ግንኙነት ቢፈፅም አላህ ይሸልመዋል፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡፡ "አንዳቹ የምታደርጉት የግብረ ሥጋ ግንኙነት ሰደቃ ነው የአላህ መልዕክተኛ ሆይ! አንዳችን ስሜቱን አውጥቶ ሽልማት ያገኛልን? አሉ "በሐራም ነገር ላይ ስሜቱን) ቢያውል ወንጀል የለበትምን? እንደዚሁ በሐላል ነገር ላይ ካዋለ ሽልማት ያገኝበታል" አሉ፡፡ /ሙስሊም ጥ2 ገፅ697 ቁጥር1006/

ሙስሊም የሚሠራውን ነገር ሐሳቡን ካስተካከለና መልካም አመለካከት ቢጨምርበት ሰደቃ ይሆንለታ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "! / ሙስሊም ምፅዋት የመስጠት ግዴታ አለበት ካለገኘስ? አሉዋቸው በእጅ ይሠራል፡፡ እራሱን ይጠቅማል፤ ይመፀውታል፡፡ አሉ፡፡ ካልቻለስ? አሉ፡፡ እገዛ

የሚፈልግ ባለጉዳይን ያግዝ፡፡ አሉ፡ ይህን ካላደረገ አሉ፡፡ በመለካም ይዘዝ አሉ፡፡ ይህን ካላደረገስ? ከመጥፎ ነገር ይታቀብ፡፡ ይህ ለሱ ሰደቃ ነው አሉ፡፡" /ቡኻሪ ጥ5 ገፅ2241 ቁጥር5676/

ኢስላም ወንጀል እየሰሩ የኖሩ ሰዎች ጥፋታቸውን አውቀው ተፀፅተው አላህን ይቅርታ ከጠየቁ የሰሩትን ወንጀል በመልካም ሥራ ይቀይርላቸዋል፡፡ አላህ I እንዲህ ብ   ፡-

﴿ وَٱلَّذِينَ لَا يَدۡعُونَ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ وَلَا يَقۡتُلُونَ ٱلنَّفۡسَ ٱلَّتِي حَرَّمَ ٱللَّهُ إِلَّا بِٱلۡحَقِّ وَلَا يَزۡنُونَۚ وَمَن يَفۡعَلۡ ذَٰلِكَ يَلۡقَ أَثَامٗا ٦٨ يُضَٰعَفۡ لَهُ ٱلۡعَذَابُ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ وَيَخۡلُدۡ فِيهِۦ مُهَانًا ٦٩ إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ عَمَلٗا صَٰلِحٗا فَأُوْلَٰٓئِكَ يُبَدِّلُ ٱللَّهُ سَيِّـَٔاتِهِمۡ حَسَنَٰتٖۗ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورٗا رَّحِيمٗا ﴾ الفرقان: ٦٨ - ٧٠

“እነዚያ ከአላህ ውጭ ሌላን አምላክ ማያመልኩት፥ አላህ እርም ያ ደ ረጋ ት ነፍስም ያለአግባብ ማይገ- ሉት፥ ዝሙትንም ማይፈ ሙት ናቸው። ይህን (እኩይ ተግባር) ፈፀመ (ከ) ቅት ያገኘዋልና። በትንሳኤ ቀን ቅ ቱ እጥፍ - ርብ ይሆንበታል። ከውስ_ም ተዋረደ ሆ ኖ ዝንተ ዓለም ይኖራል። ንስሐ ገበ ት ፣ ያመኑትና መልካም ተግባራት ን ፈፀሙት ሲቀሩ። ለእነርሱ፥ አላህ ኃጢአታቸውን በመልካም ሥራዎች ይቀይርላቸዋል። አላህ መሓሪ፥ አዛኝ ነውና።” "ፉርቃን ፡ 6 -70"

ይህን ስርየት ከአላህ ጋር የተያያዘ ሲሆን ነው፡፡ ሰውየው የሰዎችን ሀቅ የነካ ! " ፣ የነርሱን ንብረት መመለስ አለበት፡፡ እንዲሁም ይቅርታ መጠየቅ መቻል አለበት፡፡

ከኢስላም ሸሪአና መርህ ወንጀል ውስጥ የተዘፈቀ ሰዎች የይቅርታ በር ክፍት ! " ተነግራቸዋል፡፡ እንዲህም በማለት ከጥፋትና ከወንጀል በመውጣት ወደ ትክክለኛው መስመር እንዲገቡ ጥሪ ተደርጎላቸዋል፡-

﴿ قُلۡ يَٰعِبَادِيَ ٱلَّذِينَ أَسۡرَفُواْ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمۡ لَا تَقۡنَطُواْ مِن رَّحۡمَةِ ٱللَّهِۚ إِنَّ ٱللَّهَ يَغۡفِرُ ٱلذُّنُوبَ جَمِيعًا ﴾ الزمر: ٥٣

“በላቸው፡- “በ ነፍሶቻ ች ሁ ላይ - ንበ ር ያ ለ ች ሁ (ራሳ ች ሁን በደላችሁ) ባሮቼ ሆይ! ከአላህ እዝነት ተስ አትቁረጡ። አላህ በእርግጥም ኃጢአቶችን ሁሉ ይምራል። ” "ዙመር ፡ 53"

ወደ አላህ I መንገድ መመለስ የሚቻልና የሚመች መንገድ ! " ተጠቁሟል፡-

﴿ وَمَن يَعۡمَلۡ سُوٓءًا أَوۡ يَظۡلِمۡ نَفۡسَهُۥ ثُمَّ يَسۡتَغۡفِرِ ٱللَّهَ يَجِدِ ٱللَّهَ غَفُورٗا رَّحِيمٗا ﴾ النساء: ١١٠ - ١١١

“እንዳች ክ ነገር ፈፀመወይም ራ ሱን በደለ፥ አላህን ምሕረት ከጠ ቀ፥ አላህን መሓሪ፥ አዛኝ ሆ ኖ ያገኘዋል።” "ኒሳእ ፡ 110-111"

- አንድ ሰው እስልምናን ከተቀበለ ወንጀሉ ይሠረዝለታል፡፡ ቀድሞውኑ የሠማይ መጽሐፍቶቹን የሚቀበልና የሚያምን በረ አላህ ሽልማቱን ሁለት እጥፍ ያደርግለታል፡፡

﴿ ٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ مِن قَبْلِهِۦ هُم بِهِۦ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾ وَإِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا بِهِۦٓ إِنَّهُ ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّنَآ إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلِهِۦ مُسْلِمِينَ ﴿٥٣﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُم مَّرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا۟ وَيَدْرَءُونَ بِٱلْحَسَنَةِ ٱلسَّيِّئَةَ وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٥٤﴾ ﴾ القصص: ٥٢ - ٥٤

"እነዚያ ከዚህ (ከቁርኣን) በፊት መዛ ን ያወረ- ንላቸው በር ሱ በእርግጥም ያምናሉ። በ ማኒበበላቸውም ጊዜም፡- "በ ጡ አማን። እር ሱ ከጌታችን ዘን- (ተወረደ) እውነት ነው። እኛ እር ሱ ከመወረዱ በፊትም ሙስሊሞች ነበርን።" ይላሉ። እነር ሱ በመታገሳቸው እጥፍ ምንዳን ያገኛሉ። ክ ንም በመልካም ይመልሳሉ። ከ ሰጠናቸው ሰሷ ይ ም ይ ለግ ሳ"ሉ"ቀሰስ ፡ 52-54"

ሙስሊሞች እራሣቸውን ወንጀልና ስህተት ውስጥ ካስገቡ መውጫ ብቸኛ መንገድ ተውበት ማድረግ ነው፡፡ አምር ኢብኑል አስ ኢስላምን ለመቀበል መጣ፡፡ አላህም ምህረት እንዲያደርግለት ጠየቀ፡- ነብዩ ρ እንዲህ አሉት፡- "ከኢስላም በፊት የተሰሩ ወንጀሎችን ይቅር እንደሚል አታውቅምን?" አሉት፡፡ /ሙስሊም ጥ1 ገፅ112 ቁጥር 121/

ኢስላም ተከታዬቹ ከሞቱ በህዋላም ከአላህ ዘንድ መልካም ነገሮችን እየተቀበሉ እንደሚቀጥሉ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል "የሰው ልጅ ሲሞት ሦስት ስራዎች ሲቀሩ ! ") ተግባሪቱ ይቋረጣሉ፡፡ የሚቀሩት ስራዎች) ዘላቂ የሆነ መልካም ስራ፣ ወይም ሌሎች የሚገለገሉበት እውቀት፣ አልያም ፃድቅ የሆነ ልጅ፣ ለእርሱ ለሚች ዱኣ ያደርግበታል" /ሙስሊም ጥ3 ገፅ1255 ቁጥር1631/

ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ወደ መልካም ጥሪ ያደረገ፣ እርሱን ተከትሎ መልካም የሠራ፣ ሰውን አይነት ሽልማት ያገኛል፡፡ ተከትለው) ከሰሩት ሰዎች ምንም ሽልማት ሣይቀንስ ወደ መጥፎ ምግባር የቀሰቀሰ እርሱን ተከትለው ለመጥፎ የተዳረጉ ሰዎችን ወንጀል እነርሱ ምንም ወንጀል ሣይቀንስ ይጋራል፡፡ " /ሙስሊም ጥ4 ገፅ2060 ቁፐር2674/

ይህ የነብዩ ρ ምክር ሙስሊሞች ህዝባቸውን እንዲሁም የአለምን ህዝብ በማስተካከልና በማረቅ የሠው ልጅ ህይወት ላይ መሠረታዊ ለውጥ እንዲመጣ የነቃ ጥረት እንዲያደርጉ ያበረታታቸዋል፡፡ ህብረተሠብን ሊበክሉ ከሚችሉ የተለያዩ መንጀሎችና ጥፋቶች መክተው መጠበቅ እንዲችሉ ያደርጋቸዋል፡፡ በዚህ ሥራ የተሠማራ ሠው ሂወቱ ከወንጀል የራቀና የመንፈስ ልዕልናን የተቀዳጀ ይሆናል፡፡

ኢስላም ዕውቀትን ያከብራል

ሰዎች እንዲማሩና እንዲመራመሩ እንዲያስብና እንዲያሠላስሉ ይገፋፋል አላህ I እንዲህ ይላል፡-

﴿ إِنَّ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ لَأٓيَٰتٖ لِّلۡمُؤۡمِنِينَ ۝٣ وَفِي خَلۡقِكُمۡ وَمَا يَبُثُّ مِن دَآبَّةٍ ءَايَٰتٞ لِّقَوۡمٖ يُوقِنُونَ ۝٤ وَٱخۡتِلَٰفِ ٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِ وَمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مِن رِّزۡقٖ فَأَحۡيَا بِهِ ٱلۡأَرۡضَ بَعۡدَ مَوۡتِهَا وَتَصۡرِيفِ ٱلرِّيَٰحِ ءَايَٰتٞ لِّقَوۡمٖ يَعۡقِلُونَ ۝٥ ﴾ الجاثية: ٣ - ٥

“በሰማያትና በም- ር ውስጥ ለአማኞች ተአምራት አሉ። እናንተን መፍጠሩም፥ (ም- ር ላይ) እንስሳትን መፂጩ ቱም ኑ እምነት ላላቸው ሰዎች ተአምራት ናቸው። ሌሊትና ቀን መዹራረቅ አላህ ከ ሰማ ይ ሚያወርደው ሲሳ ይ ፥በ ጡም ም- ርን ከሞተች በኋላ ሕያው ማ- ረጉ፥ ነ ሶችን አቅጫ መቀያ ሩም ለብ ልሆ ችተአምራት ናቸው።” "ጃሲ,ያ : 3-5"

በዚህ መልኩ ብዙ የቁርኣን አንቀጾች የሰው ልጅን አእምሮ ያናግራሉ፡፡ አታስተውሉምን!? አታስቡምን!? አዕምሮአቹህን አታሠሩምን!? ወዘተ.... ሆኖም የሠው ልጆች የሚሠማሩበት የትምህርትና የምርምር ዘርፍ ውጤታማና ፍሬአማ እንዲሆን አላህ መክሮአ፡፡ የሠው ልጅ በፍፁም ሊያውቀው ቀርቶ ውል ሊልበት በማይችልበት የገይብ የሩቅ አለም) ሀሣብ ውስጥ ጥረትና ትጋት ቢያደርግ ምንም ዓይነት ውጤት አያስመዘግብም፡፡ ያ አለም ሩቅ እና አላህ ብቻ የሚያቀው እርሱ የፈቀደውን ዕውቀት በነብያቶች በኩል የሚገልፀው ነው፡፡

ኢስላም ሠዎች በተለያዩ ዘርፎች አጥንተውና ተመራምረው እንዲያምኑ አቋም እንዲይዙ አጥብቆ ይመክራል፡፡ እገሌ እንዲህ ስላለ እኔም ያንኑ ብያለሁ የሚል የመደጋገም የመዘመር ሌሎች ስለሆኑ መሆንን እስላም አውግዞል፡፡

አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ٱتَّبِعُواْ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ قَالُواْ بَلۡ نَتَّبِعُ مَآ أَلۡفَيۡنَا عَلَيۡهِ ءَابَآءَنَآۚ أَوَلَوۡ كَانَ ءَابَآؤُهُمۡ لَا يَعۡقِلُونَ شَيۡـٔٗا وَلَا يَهۡتَدُونَ ۝١٧٠ ﴾ البقرة: ١٧٠

“(ካላችሁበት ክህደት ልመት ወጥታችሁ) አላህ (በ ነበ ‌ ሙሐመ- ላይ) ያወረደውን (መል ዕክት) ተከተ ሉ” በ ተ ባሉ ጊዜ “በፍፁም! ምንከተለው አባቶቻችንን ፈለግ ነው።” ይላሉ። (ይ ህ አቋማቸው እጅግ ማደ ንቅ ነው!) አባቶቻቸው ምንም ነገር ማያውቁና ቅኑኝ ጐዳናም ያ ልጨበ ጠ · ቢሆኑም (እንኳ ይከተሏቸዋልን?)” "በቀራ : 170"

ኢስላም ከተፈጥሮ ጋር የሚጣጣምና የሚግባባ የሠው ልጅ ከዚህ ፍጥረተ አለም ጋር እየተስማማ እየተገጣጠመ እንዲኖር የሚያደርግ ዲን ነው፡፡ አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ۚ فِطْرَتَ ٱللَّهِ ٱلَّتِى فَطَرَ ٱلنَّاسَ عَلَيْهَا ۚ لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ ٱللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾ ﴾ الروم: ٣٠

"ፊትህን ወደ (ትክክለኛው) "ዲን" (ሃይማኖት) አዙር። በርሱ ላይ ም ና። (ይህ) አላህ ሰው ልጆችን ፈጠረበት ተፈጥሯዊ ማገ- (ዲን) ነው። አላህን ፍጡር አትለውጡ። ይህ ቀጥተኛው ሃይማኖት ነው፤ ግና ብዙዎቹ ሰዎች (ይህን) አያውቁም።" "ሩም ፡ 30"

ሆኖም የሠው ልጅን እንዲመች አድርጓ የፈጠረው አለምና የሠው ልጅ ቢጓዝበት ለስኬት የሚያበቃው ጐደና ሂወቱን በሠላምና በደስታ እንዲኖር የሚያደርገው የሸሪዓ መርህ ለመፈፀም ! " ነገር ቀላል አይደለም፡፡ ብዙ ፈተናዎች ይጋረጡበታል፡፡ ገና ሲወለድ ጀምሮ ነብዩ ρ እንዲ ብለዋል፡- "ማንም ህፃን ሲወለድ በተፈጥሮው ሙስሊም ሆኖ ነው፡፡) የሚወለደው፡፡ ወላጆቹ የሁዲ ወይም ክርስቲያን አሊያም እሳት አምላኪ ያደርጉታል፡፡

/ቡኻሪ/

ኢስላም ትክክለኛና ቀጥ ያለ ሀይማኖት ነው፡፡ አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ قُلْ إِنَّنِى هَدَىٰنِى رَبِّىٓ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ دِينًا قِيَمًا مِّلَّةَ إِبْرَٰهِيمَ حَنِيفًا ۚ وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿١٦١﴾ ﴾ الأنعام: ١٦١

"ጌታዬ ወደ ቀጥተኛው ጐዳና፥ ትክክለኛ ወደሆነው እምነት፥ እውነትን አራማጅ ወደነበረው ኢብራሂም ማገ- መሪኛል። (ኢብራሂም) ከአጋሪዎች አልነበረምና።" በል። "አንኣም ፡ 161"

ኢስላም ከሠው ልጅ ንፁህ ተፈጥሮ ጋር የሚጋጭ ከትክክለኛ አስተሳሰብ ጋር የሚላተም ትዕዛዛት የሉትም፡፡ እንደውም የሠው ልጅ በትክክል ማሠብ ከቻለ የሚደርስበት ግልፅ ያለ ሀቅ ኢስላምን መከተል ይሆናል፡፡ የኢስላም ትዕዛዞችና መርሆች ፍትሀዊና ምቹ ናቸው፡፡ ቁርኣንን መረደት የቻለና የነብዩ ρ ይወት በንቃት መዳሠስ የቻለ ማንም ሠው በቀላሉ ሊረዳው የሚችል ግልፅ ዕውነት ነው፡፡

ኢስላም የሠው ልጅን ከአላህ ውጪ እንዳያመልክ አጥብቆ አሳስቦል፡፡ ነብያትም መልአክት የአላህ ፍጡራን እንጂ አምልኮት የሚገባቸው አይደሉም፡፡ ሙስሊም ኢማኑን አፋፍቶና አበርትቶ በፅናትና በብርታት አላህን በብቸኝነት በፅናት 61" አለበት፡፡ የሚያመልከው የሚዋደቀው የሚፈራው አላህን ብቻ ነው፡፡ አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِهِۦٓ ءَالِهَةً لَّا يَخْلُقُونَ شَيْـًٔا وَهُمْ يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَوٰةً وَلَا نُشُورًا ﴿٣﴾ ﴾ الفرقان: ٣

“ምንም ነገር ማይፈጥሩና እነርሱ ራሳቸው ፍጡሮች ሆኑ፥ ራሳቸወን መጥቀምምሆነ መጉዳት ፥ እንዲሁም ለሞት ማብቃ ትሕይወትን መለገስም ሆነ ከሞት መቀስቀስ ማይችሉ ሆኑ አማልክትን ከር ሱ ሌላ ያዙ።” "ፉርቃን ፡ 3"

! ነገር በአላህ ቁጥጥር ስር ነው፡፡ ከቶም ከአላህ ቁጥጥር መሆን የሚችል ምንም ነገር የለም፡፡

﴿ وَإِن يَمْسَسْكَ ٱللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُۥٓ إِلَّا هُوَ ۖ وَإِن يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾ ﴾ الأنعام: ١٧

“(አላህ) አንዳች ጉዳት እንዲያገኝህ ቢያደርግ ከርሱ ውጭ ጉዳቱን ማያ ነሳ ልህማንም ለም። መልካም ነገር እንዲያገኝህ በያ ደ ርግ ቋርሱ ሁሉንም ነገር ቻይ ነው።” "አንኣም ፡ 17"

የአላህ መልዕክተኛ ρ የሠው ልጆች የአለማት የበላይ ናችሁ ይህ ደረጃና ሥፍራ ቢኖራቸውም ሠው ናቸው ከሠውነት አያልፉም አምልኮትም አይገባቸውም እርሳቸው እንዲህ ! " ሌላው ፍጡር ምን ሊሆን ይችላል፡፡ ቁርኣን ስለ ነብዩ መሐመድ ρ እንዲህ ይላል፡፡

﴿ قُل لَّآ أَمْلِكُ لِنَفْسِى نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُ ۚ وَلَوْ كُنتُ أَعْلَمُ ٱلْغَيْبَ لَٱسْتَكْثَرْتُ مِنَ ٱلْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِىَ ٱلسُّوٓءُ ۚ إِنْ أَنَا۠ إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٨﴾ ﴾ الأعراف: ١٨٨

“አላህ ከሻው በቀር ራሴን መጥቀምም ሆነ መጉዳት አልችልም። ሩቅ ምስጢሮችን ማወቅ ቢሆን ኖሮ መልካም ነገሮች ንበብዛት በፈፀምኩ፥ ክ ነገርም ባላገኘኝ ነበር። እኔ (ከሓዲያንን) አስጠንቃቂና አማኞች ን አብሳሪ ብቻ ነኝ።” በላቸው።” "አእራፍ ፡ 1 "

ኢስላም የእርካታና የሠላም ምንጭ

ኢስላም የሰው ልጆችን ከመረበሽ ከስጋት ከጭንቀት ጠብቋቸዋል

ለምሳሌ፡-

- ሞትን እንዳንፈራ የሞት ጉዳይ በአላህ ብቻ የሚወሰን መሆኑን ይገልፃል፡- አላህ እንዲ ይላል፡-

﴿ وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَن تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ كِتَٰبًا مُّؤَجَّلًا ﴾ آل عمران: ١٤٥

"አንዲት ነፍስ ያለ አላህ ፈቃ- ሞት አትችልም። (ምትሞ ቱበ ት ዕለትም) ተወስኖበ ተ ፈ።" "ኢምራን ፡145"

የሰው ልጅ ከሞት ለመሸሽ ሁሉንም ነገር ቢሰዋ ሞት የማይቀር መሆኑን ያሣውቃል፡- ቁርኣን

﴿ قُلْ إِنَّ ٱلْمَوْتَ ٱلَّذِى تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُۥ مُلَٰقِيكُمْ ﴾ الجمعة: ٨

"ያ ምትሸሹት ሞት ያገኛችኋል።" በላቸው።" "ጁምአ ፡ "

- የድህነትና የሽግር ስጋትን አላህ I እንዲህ በማለት ይገልፃል፡-

﴿ وَمَا مِن دَآبَّةٍ فِى ٱلْأَرْضِ إِلَّا عَلَى ٱللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا ۚ كُلٌّ فِى كِتَٰبٍ مُّبِينٍ ﴾ هود: ٦

"ም- ር ላይ አን- ም ሕይወት ያላት ፍጡር ለችም፥ ሲሳይዋ ከአላህ ዘን- ቢሆን እንጅ። ማረፊያዋንም፥ መጠጊያዋንም ያውቃል። ሁሉም ከግል መዝገብ ውስጥ ሰፍሯ ል"። "ሁድ ፡6"

- የበሽታ የመከራ ስጋት እንዳይኖር አላህ I እንዲህ ይላል

﴿ مَآ أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ فِى ٱلْأَرْضِ وَلَا فِىٓ أَنفُسِكُمْ إِلَّا فِى كِتَٰبٍ مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَآ ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ
يَسِيرٌ ﴿٢٢﴾ لِّكَيْلَا تَأْسَوْا۟ عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا۟ بِمَآ ءَاتَىٰكُمْ ۗ وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴾
الحديد: ٢٢ - ٢٣

"በም- ርም፥ በራሳችሁም ላይ ሚደርስ አን- ም ጣራ ለም፥ እንዲከሠት ከማ- ረጋችን በፊት መዝገብ ውስጥ ሰፈረ በ ሆ ን እንጅ። ይህ ለአላህ እጅግ በ ም ቀላ ል ነው። (ከመልካም ነገር) ባለ ችሁ እ ንዳታዝኑ፥ በተሰ ችሁም (አለቅ) እንዳትደ ሰቱ (ይ ህን አደረግን)። አላህም ኩራተ ኛንና ጉረኛን ሁሉ አይወ- ምና" "ሀዲድ ፡ 22-23"

- የፍጡራን ስጋት ካለ እንዲህ በማለት ይገልፀዋል፡-

﴿ إِنَّمَا ذَٰلِكُمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ يُخَوِّفُ أَوۡلِيَآءَهُۥ فَلَا تَخَافُوهُمۡ وَخَافُونِ إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ ﴾ آل عمران: ١٧٥

"ይ ህ ሰይ ን ነው። ወዳጆ ቹን ያ ስፈራራል። እርሱን አትፍሩት፤ አማኞች ከሆናችሁ እኔን ብቻ ፍሩኝ። " "175"

ኢ.ስላም ሚዛናዊ ሀይማኖት ነው፡፡ በምድራዊም በመጪ.ው አለም ህይወት ሚዛናዊና ምቹ የሆነ እይታ ነው፡፡ አላህ I እንዲህ ይላል፡-

﴿ وَكَذَٰلِكَ جَعَلۡنَٰكُمۡ أُمَّةٗ وَسَطٗا لِّتَكُونُواْ شُهَدَآءَ عَلَى ٱلنَّاسِ وَيَكُونَ ٱلرَّسُولُ عَلَيۡكُمۡ شَهِيدٗا ﴾ البقرة: ١٤٣

"(አማኞች ሆይ!) እንደዚሁ (ወደ ኢ.ስላም እንደመሩናችሁ ሁሉ)፥ በሰዎች ላይ መስካሪዎች ትሆኑ ዘን- ና መልዕክተኛውም በናንተ ላይ መስካሪ ይሆን ዘን- ፥ ሚዛናዊ "ኡምማህ" አደረግ ናች ሁ፡ "በቀራ ፡ 143"

ኢ.ስላም ቀላልና ምቹ ሀይማኖት ነው፡፡ አዋኪና አስቸጋሪ ሀይማኖት አይደለም፡፡ የኢ.ስላም አስተምህሮት ማቅለልና ማግራራትን ያዛል አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفۡسًا إِلَّا وُسۡعَهَاۚ لَهَا مَا كَسَبَتۡ وَعَلَيۡهَا مَا ٱكۡتَسَبَتۡ ﴾ البقرة: ٢٨٦

"አላህ ነፍስን ከችሎታዋ በላይ አያስገ- ዳትም። በሥራችው መልካም ሥራ ልክ ትመነዳለች። በፈፀመችው ጥ ት መጠንም ትቀ ለች። " "በቀራ ፡ 2 6"

የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ብስራትን አሠራጩ፡፡ አትበትኑ፡፡ ቀላል አድርጉ፡፡ አታጨናንቁ፡፡" /ሙስሊ.ም ጥ3 ገፅ135 ቁጥር 1732/

ኢ.ስላም እዝነትና ምቹነትን ያጠቃለለ ሀይማኖት ነው፡፡ አኢ.ሻ τ እንዳስተላለፉት የየሁድ ሰዎች አላህ መልዕክተኛ ρ ዘንድ ገቡና እንዲህ አሉ፡፡ "አሣሙ አለይኩም" አሉ፡፡ አሠላሙ አለይኩም ያሉ በማስመሠል፡፡ የተናገሩትን ነገር ተረዳሁት፡፡ እንዲህ አልኩ እናንተ ያጥፋችሁ፡፡ እርግማን ይውረድባችሁ፡፡ አልኩኝ፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ አኢ.ሻ ሆይ! ተረጋጊ አላህ ሁሉንም ነገር ቀላል ማድረግን ይወዳል አሉ፡- የአላህ መልዕክተኛ ሆይ የተናገሩትን አልሰማሁምን ምን? አለች፡- "በእናንተ ላይ" አልኳቸው አሉ፡፡ /ቡኻሪ ፡ 6024/

ኢ.ስላም ለሰዎች መልካም ነገርን የሚያጐናፅፍ ሀይማኖት ነው፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ለሰው መልካም ነገር የሚያበረክቱ አላህ ዘንድ የተወደዱ ናቸው፡፡ አላህ ዘንድ የሚያስወድድ ስራ ሙስሊ.ም ልቦና ውስጥ የሚያስደስተውን ማድረግ ነው፡፡ ወይም ጭንቀቱን ማስወገድ፡፡ አልያም ብድሩን መክፈል፡፡ ወየም ረሀቡን ለፍ ነው፡፡ ማስጅድ ውስጥ ለአንድ ወር ኢ.ክቲካፍ ቁጭ ብሎ ኢ.ባዳ ማድረግ) ከማድረግ ለወንድሜ ጉዳይ መሄድ ይበልጥብኛል ቁጣውን

የዋጠ ሰው አላህ ድክመቱን ይሸፍንለታል፡፡ ቁጣውን ማውጣት እየቻለ ንዴቱን ያሸነፈ ሰው አላህ የቂያማ ዕለት ልቡን በደስታ ይሞላለታል፡፡ ለወንድሙ ጉዳይ አብሮ የሄደና ጉዳዩን የወጣለት ሠው እግሮች የሚንሸራተቱበት ቂያማ ዕለት) አላህ እግሩን ያፀናለታል፡፡ ማርን ኮምጣጤ እንደሚያበላሽ መጥፎ ባህሪ መልካም ሥራን ያበላሻል፡፡" /ጦበራኒ አቡ ዱንያ አልባኒ በሶሂህ አልጃሚዕ ሰሂህ ብለውታል/

ኢስላም ምቹና ቀላል ው

❖ **የኢስላም ምቹነትና ቀላልነትን የሚያሣዩ ምሣሌዎች**

የአላህ ዕክተኛ ρ አስጨናቂና አስቸጋሪ ነገርን ይከለክላሉ፡፡ ቀላልና ምቹን ነገር ያቀርባሉ፡፡ "የከለከልኳችሁን ራቁ፡፡ ያዘዝኳችሁን የቻላችሁትን ያህል ፈፅሙ፡፡ እነዚያ ከእናንተ በፊት የነበሩት የጠፉት አላስፈላጊ) ጥያቄ በማብዛታቸውና ነብያቶቻቸውን በመፃረራቸው ነው፡፡" /ሙስሊም ጥ4 ገፅ 1 30 ቁጥር 1337/

ይህንን ጉዳይ የተመለከተ ! / የአላህ መልዕክተኛ ρ ዘንድ አንድ የነብዩ ρ ባልደረባ መጣ የአላህ መልዕክተኛ ρ ሆይ! ጠፋሁ አለ፡፡ ምን ሆንክ አሉ፡፡ ፆመኛ ሁኞ ሚስቴን ተገናኘሁ አለ፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ ነፃ የምታወጣው ባሪያ ታገኛለህ? አሉ፡፡ አይ አ፡፡ ስልሣ 60) ደሀ ማብላት ትችላለህ?" አሉ፡፡ አይ አለ፡፡ ነብዩ ρ በእዚሁ ሁኔታ ላይ ትንሽ እንደቆየን አንድ የቴምር የተሞላ ከረጢት ለነብዩ ρ መጣላቸው፡፡ የሚጠይቅ የሚፈልግ) ማን ነው? አሉ፡፡ እኔ አለ፡፡ ይህንን ውሰድና ዕውት ስጥ) አሉ፡፡ ሰውየው "የአላህ መልእክተኛ ሆይ! ከእኔ በላይ በጣም ደሀ ይገኛል? ወላሂ በመዲና) ጫፍና ጫፍ ከእኔ ቤተሰብ በጣም ደሀ ቤተሰብ የለም፡፡" አለ፡፡ ነብዩ ρ ጥርሣቸው እስኪታይ ሣቁ ከዚያም "ቤተሰብህን መግባባት" አሉ፡፡/ቡኻሪ ጥ2 ገፅ 6 4ቁጥር1 34/

የኢስላም አምልኮታዊ ተግባራትም ትዕዛዛት የሰው ልጅን አቅም ያገናዘበና ያጤነ ነው፡፡ ከሰው ልጅ አቅምና ችሎታ በላይ ትዕዛዛት የሉም፡፡ እነዚህ ትዕዛዛትም ኢባዳዎች እንዲሁም የኢስለም ምሶሶዎች በአንዳንድ ሁኔታዎች ሊቀሩ ይችላሉ፡፡ ለምሳሌ፡-

- ሰላት፡- ሰላት የሚችል ሰው ቆሞ መስገድ አለበት ሆኖም ቆሞ መስገድ ካልቻለ ቁጭ በማለት ይፈፅመዋል፡፡ ቁጭ ብሎ ከተሣነው ተጋድሞ ይሰግዳል፡፡ ይህም ከተሣነው በጥቅሻ /በምልክት ሰላቱን ያደርሣል፡፡
- ዘካ፡- ዘካ ለማውጣት የሚያስፈልገው መጠን ከሌላው ዘካ ግድ አይደረግም፡፡ እንደውም ከሌላውና የሚያስፈልገው ! / ይሰጠዋል፡፡
- ፆም፡- በሽተኛ፣ እርጉዝ፣ የወር አበባ፣ የወሊድ ጾም የምታስተናግድ ሴት ፆም የመፆም ግዴታው ይቀርታል፡፡ ከበሽታው ሲላቀቁ መፆም የሚችሉበት የጤና ሁኔታ ላይ ሲሆኑ ያለፋቸውን ፆም ይፆማሉ፡፡
- ሀጅ ፡- ሀጅ የገንዘብና የጤና አቅም የሌለው ሰው የመፈፀም ግዴታው ይነሣለታል፡፡ በዚህ ስር ዝርዝሮቹን ማቅረብ ቦታው አይደለም አላህ I ቁርአን ላይ፡-

﴿وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ حِجُّ ٱلْبَيْتِ مَنِ ٱسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا ۚ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ آل عمران: ٩٧

"በ ቋን ወደርሱ መጓዝ ለሚችሉ ሁሉ ይጉበኙ ዘን- አላህ በሰዎች ላይ ግዴታ አ- ርጓል። ግና ያስተባበለ (ከራ ሱ ውጭ ማ ንንም አይጐዳም)። አላህ ከዓለማ ት ተ ቋቃ ነው።" "ኢ.ምራን ፡ 97"

- አንድ ሰው ህይወቱ ለአደጋ ቢጋለጥ ህይወቱን የሚያቆይበትን ያህል እርም/ሀራም የተደረጉ ነገሮችን መብላት ይችላል፡፡ የሞተን ነገር፣ ደም፣ የአ   ስጋ ወይም ኸምር መጠጣት፡-

አላህ I ቁርኣን ላይ እንዲህ በማለት ገልፃል፡-

﴿ فَمَنِ ٱضۡطُرَّ غَيۡرَ بَاغٖ وَلَا عَادٖ فَلَآ إِثۡمَ عَلَيۡهِۚ ﴾ البقرة: ١٧٣

"(እርም ተ ደ ረጉ ነሮ ች ቾንዲመብ) በሁኔታዎች ተ ገደ ደሰው ሆ ን ብ ሎ ይህን እቀባ ለመፃፈር እስካልተነሳሳና ወሰን እስካላለፈ (ች ግ ሩኸማስወገ- ከሚያስፈ ልገው መጠን በላይ እስካላግበ ሰበሰ) - ረስ በ ሙ ላይ ኃጢአት ለበ ት ም፡" "በቀራ ፡ 173"

ሰይድ ቁጥብ "ዚላል አል ቁርኣን" በተሰኘው የቁርኣን ማብራሪያቸው ይህንን አንቀፅ እንዲህ አድርገው ገልፀውታል፡- "የኢ.ስላም አቂዳ ሰውን በሰውነቱ የተቀበ ርዕዩተ አለም ነው፡፡ የሰው ልጅን እንስሣም መልአክት አልያም ሰይጣን አድርጐ አያቀርብም፡፡ የሰው ልጅ እስከሁለንተናዊ ድክመቱ እንዲ ጥንካሬው ተቀብሎታል፡፡ ፍላጐት ካለው ስጋ፣ ማሰብ ከማይታክት አዕምሮ፣ ብዙ ዓይነት ዝንባሌን ከምታሳድር መንፈስ የተገነባን፡፡ የኢ.ስላም ሸሪአ) ሰውን ይህንን ያገናዘበ ትዕዛዛት አውርዶ ታል፡፡ በተደነገገበት ኃላፊነትና በአቅሙ ያለ ጭንቀትና ስልቹነት መናበብና መገጣጠም የሚችልበት መተባበሪያ መመዘኛ ተለግሶል፡፡

ኢ.ስላም የሰማይ ሐይማኖቶችን ያከብራል፡፡ ሙስሊ.ሞች እንዲያምኑበትም አድርጐል፡፡ ቀደምት የአላህ መልዕክተኞችንም በነርሱ ላይ የሚወርድ መጻሕፍትን ማክበርና ማመን የኢ.ስላም ተከታዬች ታዘዋል፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكۡفُرُونَ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُواْ بَيۡنَ ٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ وَيَقُولُونَ نُؤۡمِنُ بِبَعۡضٖ وَنَكۡفُرُ بِبَعۡضٖ وَيُرِيدُونَ أَن يَتَّخِذُواْ بَيۡنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا ﴾ النساء: ١٥٠

"እነዚያ በአላህና በመልዕክተኞ ቹ ሚክዱ፥ በአላህና በመልዕክተኞ ቹ መካከልም ል ነትን ሊ.ያደርጉ ሚሹ፥ " በከፊሎች (መልዕክተኞች) እናምና ለን፥ ከፊሎቹን ግን እናስተባብላለን።" ሚሉ፥ በዚህ (በእምነትና በክህደት) መካከልም (አዲስ) መን- ን ሊያ በ ጁ ማሹ "ኒሣእ ፡ 150 "

ኢ.ስላም የሌሎችን እምነትና ሀይማኖት በክፉ ማንሳትን አውግዞል አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَلَا تَسُبُّواْ ٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ فَيَسُبُّواْ ٱللَّهَ عَدۡوَۢا بِغَيۡرِ عِلۡمٖۗ كَذَٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمۡ ثُمَّ إِلَىٰ
رَبِّهِم مَّرۡجِعُهُمۡ فَيُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ﴾ الأنعام: ١٠٨

"እነዚያ ከአላህ ሌላ ሚያመልኳቸ ውን (ሐ ሰት አማልክት) አትስደቡ። በጠላትነት ስሜትና ባለማወቅአላህን ይ ሰ- ባሉና። በዚህ መልኩ ለሁሉም ሕዝቦች ተግባራቸውን መል ካም አ- ርገን አሳ ናቸው። (ሁሉም) መለሻቸው ወደ ጌታቸው ነው። ይሠሩት ነበረውንም (ሁሉ) ይነግራቸዋል።" "አንአም ፡ 10 "

ከተለያዩ ሐይማኖቶች ጋር የሚደረግ ውይይትና ንግግር በስረዓትና የውይይት መስፈርቶችን የሚያሞላ በጥበብና በርጋታ የሚካሄድ መሆን እንዳለበት አስተምሮል፡፡

﴿ ٱدۡعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِٱلۡحِكۡمَةِ وَٱلۡمَوۡعِظَةِ ٱلۡحَسَنَةِۖ وَجَٰدِلۡهُم بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعۡلَمُ بِمَن
ضَلَّ عَن سَبِيلِهِۦۖ وَهُوَ أَعۡلَمُ بِٱلۡمُهۡتَدِينَ ﴾ النحل: ١٢٥

"ወደ ጌታህ መንገ- በጥበብና በመልካም ግሳጼ ጥራ። በዚያች ይበልጥ መልካም በሆነችውም (መንገ- ና ስልት) ተወያያቸው። ጌታህ ከመንገ- ጠመመውን ጠን ቅቆ ያውቃል። ተ ቀ ነት ንም ያውቃል።" "! ፡ 125"

አላማና ግብ ያለው ውይይትና ከአላህ ጋር የሚያቀራርብ እንዲኖር ይመከራል፡፡

﴿ قُلۡ يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ تَعَالَوۡاْ إِلَىٰ كَلِمَةٖ سَوَآءِۭ بَيۡنَنَا وَبَيۡنَكُمۡ أَلَّا نَعۡبُدَ إِلَّا ٱللَّهَ وَلَا نُشۡرِكَ بِهِۦ شَيۡـٔٗا وَلَا
يَتَّخِذَ بَعۡضُنَا بَعۡضًا أَرۡبَابٗا مِّن دُونِ ٱللَّهِۚ فَإِن تَوَلَّوۡاْ فَقُولُواْ ٱشۡهَدُواْ بِأَنَّا مُسۡلِمُونَ ﴾ آل عمران: ٦٤

" መ ሐ ሰዎች ሆይ! በመካከላ ችን ጋራ ወደሆነች ትክክለኛ ቃል ኑ፤ (እርሷም) ከአላህ ውጭ ሌላን አካል ላናመልክ፥ በር ሱ ላይ አን- ንም አካል ላናጋራ፥ ከፊላችን ከፊሉን ከአ ላህ ሌላ አማልክት አ- ርጐ ላይይዝ ነው።" በላቸው። እምቢ (ይህንን ጥሪ አንቀበልም) ካሉ፡- "እኛ ሙስሊሞች መሆናችንን መስክሩ።" በላቸው። " "ኢምራን ፡ 64"

ኢስላም ሰላም ሁሉን አቀፍ ሰላምን የሚሰብክ ሐይማኖት ነው፡፡ ሙስሊሞች በመሐከላቸው ያለውን ግንኙነት ሰላም ፍቅርና ስርዓት የሠፈነበት እንዲሆን ይመክራል፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ስ□ሙእሚን ልንገራቹሁን? እርሱ ሰዎች በነፍሳቸውና በገንዘባቸው የመኑት ሠው ነው፡፡ ሙስሊም ሰዎች ምላሱንና እጅን ያመኑት ሰው ነው፡፡ ሙጃሂድ ነፍሱን ለአላህ እንድትገዛ የታገለ ነው፡፡ ሙሐጂር ስህተትንና ወንጀልን የሸሸ ነው፡፡" /ኢብኑ ሂባን ጥ11 ገፅ203 ቁጥር 4 62/

ኢስላም በአለም አቀፍ ደረጃ ያሉ ግንኙነቶች ፍቅር ላይ የተመሠረቱ ሠላምና መረጋጋትን የሚያመጡ፣ በሙስሊሙ ህብረተሰብ ውስጥም በሌሎች ማህበረሰቦች ውስጥ ግንኙነት በሰላም ላይ እንዲገነባ ያዛል፡፡ አገረ ኢስላምን ለማጥፋትና መሰናክል ለመፍጠር ካልተነሱ በቀር አላህ I እንዲህ ይላል

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱدۡخُلُواْ فِي ٱلسِّلۡمِ كَآفَّةٗ وَلَا تَتَّبِعُواْ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيۡطَٰنِۚ إِنَّهُۥ لَكُمۡ عَدُوّٞ مُّبِينٞ ﴾ البقرة: ٢٠٨

“እናንተ ያመፃችሁ ሆይ! ኢስላም ውስጥ መሉ በመሉ ግቡ። ሰይ ንን መገዶች አትከተሉ። እር ሱ (ሰይ ን) ለናንተ ግ ልጠላታችሁ ነውና።” "በቀራ ፡ 20 "

ኢስላም የሰላም የፍትህ ሐይማኖት ነው፡፡ ግፍንና ጥፋትን ይቃወማል፡፡ ሰላምን ለማግኘት፣ ኢስላም ሙስሊሞች ላይ ግፍ የሚፈፅምንና ጥፋትን የሚያስፋፉ እንዲመክቱ አዟል፡-

﴿ فَمَنِ ٱعۡتَدَىٰ عَلَيۡكُمۡ فَٱعۡتَدُواْ عَلَيۡهِ بِمِثۡلِ مَا ٱعۡتَدَىٰ عَلَيۡكُمۡ ﴾ البقرة: ١٩٤

“በናንተ ላይ ወሰን ያለፈን እናንተም በርሱ ላይ እርሱ በናንተ ላይ ያለፈውን ወሰን በሚመጥን መልኩ በሱ ላይ ወሰንን እለ ። ” "በቀራ ፡ 194"

ኢስላም በጦርነት ወቅት እንኳን ሰላምና እርቅ እንዲሠፍን ጥሪ በጠላት በኩል በቀረበ እንዲ ብሎ አዟል፡-

﴿ وَإِن جَنَحُواْ لِلسَّلۡمِ فَٱجۡنَحۡ لَهَا وَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱللَّهِۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ ﴾ الأنفال: ٦١

“ግና እነርሱ ሰላም ዝንባሌ ካላቸው አ ንተም ዝንባሌው ይኑርህ። በአላህ ተመካም። እር ሱ ሰሚም ዐዋቂም ነውና። ” "አንፋል ፡ 61"

ኢስላም ሰላምን ይሠብካል፡፡ ተከታዩቹ ሠላምን እንዲያቀነቅን አዞል፣ አጥብቆ አዞል ሆኖም ሙስሊሞች ውርደትን እንዳይቀበሉ፣ ክብራቸውን እንዲጠብቁ አሳስቦል፣ ክብራቸውንና ሰላምን በእኩል ደረጃ እንዲያስተናግድ አሳስቦል፡-

﴿ فَلَا تَهِنُواْ وَتَدۡعُوٓاْ إِلَى ٱلسَّلۡمِ وَأَنتُمُ ٱلۡأَعۡلَوۡنَ وَٱللَّهُ مَعَكُمۡ وَلَن يَتِرَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ ﴾ محمد: ٣٥

“ስምምነትን ምትማፀኑ ደካሞች አትሁኑ። እናንተ በላዮች ናችሁና። አላህም ከናንተ ጋር ነውና። ሥራዎ ቻ ች ሁኣም ፈ ሞ አያጎ- ልምና። ” "ሙሐመድ ፡ 35"

ኢ.ስላም ማንም ያለፍላጎትና እምነቱ ኢ.ስላምን እንዲቀበል አያስገድድ፡፡ በፍላጎት እንዲቀበል እንጂ በግድ እንዲቀበል አያዝም፡፡ ማስገደድ ኢ.ስላምን ከማስፋፊያ መንገዶች ውስጥ አይቆጠርም፡-

﴿ لَآ إِكۡرَاهَ فِي ٱلدِّينِۖ قَد تَّبَيَّنَ ٱلرُّشۡدُ مِنَ ٱلۡغَيِّ ﴾ البقرة: ٢٥٦

"በ ሃይ ማኖት ማ ስገደ - ለምኙጥተኛው ጉዳና ከጠማማው ተ ለይ ቲል።" "በቀራ ፡ 256"

ኢ.ስላማዊ ጥሪ ከደረሰና የኢ.ስላም ተልዕኮ ተሰበካ በኋላ ሰዎች እምነታቸው የመምረጥ ነፃነት አላቸው፡፡ ኢ.ስላም ሰዎች ጥሪውን የመቀበልና ያለመቀበል ነፃነታቸውን አውጀል፡፡

﴿ وَقُلِ ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّكُمۡۖ فَمَن شَآءَ فَلۡيُؤۡمِن وَمَن شَآءَ فَلۡيَكۡفُرۡ ﴾ الكهف: ٢٩

"እውነቱ ከጌታችሁ ነው።" በልም። ፈለገ ይመን። ፈለገም ይካ- ።" "ካፍ ፡ 29"

ኢ.ስላም ያልተቀበሉት ሰዎች እምነትን እንዲያከብር የሚያሳዩ ብዙ ምሳሌዎች አሉ፡፡ የመጀመሪያ የኢ.ስላም ኸሊፋ ሰይዲና አቡበከር በአንድ አቅጣጫ ወታደሮቻቸውን ሲያሠማሩ እንዲህ አሉ፡፡ "..... በሰዎች ዘንድ ታልፉላችሁ፡፡ እራሳቸውን ገዳም ውስጥ ያደረጉ ሰዎችን እነርሱ ያሉበት ላይ ተዋቸው /አትንኳቸው/፡፡" /ጠበሪ ጥ3 ገፅ226/

በሀይማኖታቸው የሚፈቀድላቸውን ምግብና መጠጥ የመብላትና የመጠጣት ነፃነት አላቸው፡፡ በኢ.ስላም 26/ የሆኑ በነርሱ የሚፈቀዱ የነርሱ መጠጦች አይፈስባቸውም፡፡ አሣማዎቻቸው አይገደሉባቸውም፡፡

በማህበራዊ ጉዳይ ላይም እንዲሁም የትዳር ምስረታ ፍቺ የገንዘብ እንቅስቃሴ እነርሱ በሚያምኑበት መንገድ የማድረግ መብት አላቸው፡፡ በዚ. ርዕስ ስር ዝርዝር ጉዳዬችን በኢ.ስላም ድርሣናት ውስጥ ማየት ይቻላል፡፡

ኢ.ስላም ባሪያዎችን ነፃ አውጥቶል፡፡ የባሪያ ስርዓትም እንዲወገድ መሠረታዊ አስተዋጾ አበርክቶል፡፡ በሪያን ነፃ በሚያወጣ ሠው በመጪ.ው አለም ላቅ ያለ ሽልማትን አዘጋጅቶል፡፡ ወደ ጀነት ለሚደረግ ጉዞ ፍጥነት ባሪያን ነፃ ማውጣት አይነተኛ መስመር ነው፡፡

የአላህ መልእክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል "ባሪያን ነፃ ያወጣ ሰው አላህ I አካሉን ብልቱንም ባሪያው ብልት) ከእሳት ነፃ ያወጣዋል"

ኢ.ስላም ! / አይነት ባርነትን !..... ፡፡ ባር.ያ የሚያዝበት አንድ ብቻ መንገድ አለ፡፡ እርሱም የጦር ምርኮኞችን፡፡ ይህ የሚፈቀደው የሙስሊሞቹ መሪ በምርኮኝነት የተያዙ ሰዎች ለባርነት ይያዙ የሚል አዋጅ ካስተላለፉ ብቻ ነው፡፡ ባርነት አለም በሙሉ ይጠራበት የነበረ አጠቃላይ ሥርአት ነው፡፡

በኢስላም የሚፈቀደውን የባርነት ሂደት አላህ I ቁርኣን ውስጥ እንዲህ በማለት ገልፆታል፡-

﴿ فَإِذَا لَقِيتُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فَضَرْبَ ٱلرِّقَابِ حَتَّىٰٓ إِذَآ أَثْخَنتُمُوهُمْ فَشُدُّواْ ٱلْوَثَاقَ فَإِمَّا مَنًّۢا بَعْدُ وَإِمَّا فِدَآءً حَتَّىٰ تَضَعَ ٱلْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ﴾

محمد: ٤

“እነዚያን ካዱ ሰዎችን (ውጊያ ላይ) በምታገኟቸው ጊዜ አንገቶቻቸውን ምቷቸው። ባዳከማችኋቸውም ጊዜ ማ ሰሪያዎችን አጥብቁ (ማርኳቸው)። (ምር ኞችን ጉዳይ በሚመለከትም) ወይ በነፃ አለያም ቤዛ ተቀብላ ች ሁ መልቀ ቅ ት ች ላላች ሁ፡ ርቱ እስኪጠናቀቅ- ረስ (ይህን ፈ ጦ)።” "! ድ ፡ 4"

ይህ ምርጫ ላይ የተመሠረተ ውሣኔ ኢስላም ለኢማም የተወው ውሣኔ ነው፡፡ ኢማሙ ነገሮችን ከተለያየ አቅጣጫ ተመልክቶ የጠላትን እና የራስን አቅም አገናዝቦ የሚወስነው ውሣኔ ነው፡፡

ኢስላም ይህንን ብቸኛና ጠባብ የባርነት ሂደት ቢፈቅድም በአንፃሩ ከባርነት ነፃ የማውጫ መንገዶችን አብዝቷቸዋል፡፡ ባሪያን ነፃ ማውጣት ሙስሊም የሠራውን ወንጀል የማሠረዣ የማስጠረጊያ ፍቱን መድሀኒት ነው፡፡ ለምሣሌ፡-

- በስህተት መግደል፡- አላህ I ቁርኣን ላይ እንዲህ ይላል

﴿ وَمَن قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَـًٔا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ مُّسَلَّمَةٌ إِلَىٰٓ أَهْلِهِۦٓ إِلَّآ أَن يَصَّدَّقُواْ ۚ فَإِن كَانَ
مِن قَوْمٍ عَدُوٍّ لَّكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ ۖ وَإِن كَانَ مِن قَوْمٍۭ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم
مِّيثَٰقٌ فَدِيَةٌ مُّسَلَّمَةٌ إِلَىٰٓ أَهْلِهِۦ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ ۖ ﴾ النساء: ٩٢

“አን- ን አማኝ በስህተት ገደለ አን- አማኝ ባሪያ ነጻ መልቀቁ ለ ች በ ተሰቦች ማሰጥ ደም ካሳ መክፈል ግዴታ አለበት፤ እነርሱ (ች በ ተሰቦች) (ደም ካሳውን) ይቅ ካላለ ት በ ቀ ር። (ች) አማኝ ከሆ (ነዋሪነቱ ግን) ከጠላቶቻች ሁ ወገን ከሆነ (ገዳይ) አን- ን ባሪያ ነጻ መልቀቁ ብቻ በቂው ነው። ግና (ች) ከናንተ ጋ ር (ሠ ላም) ውል ካላቸው ሕዝቦች ወገን ከሆነ (ገዳይ) ለ ች በ ተሰቦች ማስጥን ደም ካሣ መክፈልና አን- አማኝ ባሪያ ነጻ መልቀቅ ግ ዴ ታ ይርበ ታ ል”።"ኒሣእ ፡ 92"

- ! ማፍረስ የተፈፀመ ወንጀል አላህ I እንዲህ ይላል-

﴿ لَا يُؤَاخِذُكُمُ ٱللَّهُ بِٱللَّغْوِ فِىٓ أَيْمَٰنِكُمْ وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم بِمَا عَقَّدتُّمُ ٱلْأَيْمَٰنَ ۖ فَكَفَّٰرَتُهُۥٓ إِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَٰكِينَ
مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ ۖ ﴾ المائدة: ٨٩

“አላህ ከመሐላ - ንገተኛ በሆነው አይዛችሁም። ግና አስባችሁና ፈቅዳች ሁ በ ፈፀማችሁት መሐላ ይይዛችኋል። (እንዲህ ዓይ ነቱን መሐላ ባፈረሳችሁ ጊዜ) ማስተሰረያው አሥር - ሆችን በ ታሰቦቻችሁን ከምትመገቡት አማካይ ምግብ ማብላት ወይም ማልበስ፥ ወይም አን- ባሪያ ነጻ መው ቀቅነው። ” "ማኢዳ ፡ ፃ

- ትዳሩን ያፈረሰ ሰው፡-

﴿ وَٱلَّذِينَ يُظَٰهِرُونَ مِن نِّسَآئِهِمۡ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُواْ فَتَحۡرِيرُ رَقَبَةٖ مِّن قَبۡلِ أَن يَتَمَآسَّاۚ ﴾ المجادلة: ٣

“እነዚያ ከሚስቶቻቸው “ ዚሃር” ሚ ፈ ጮ ከዚያም ከቃላቸው ማሞ ለሱ (በእ- ራጉታቸው በመፀት ሚስቶቻቸውን መናኘት ሚሹ)፥ (ከሚ ስቶቻቸው ጋር) ከመነካካታቸው በፊት ባሪያ ን ነፃ መው ቅግዴታ አለባ ቸው። ” "ሙጃደላ ፡ 3"

- በረመዷን ፆም ቀን ላይ የግብረ ሥጋ ግንኙነት መፈፀም፡- አቡ ሁረይራ እንዳስተላለፉት የአላህ መልዕክተኛ ρ አንድ ሰው ጥቶ ከሚስቱ ጋር የግብረ ሥጋ ግንኙነት መፈፀም ይችላል ወይ? ብሎ ጠየቃቸው፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ ባሪያ ነፃ ድረግ ትችላለህን? አሉት፡፡ አይ አለ ሁለት ወር ፆም ትችላለህን? አለ፡ አይ አለ ስልሳ ምስኪን መግብ አሉት፡፡ /ሙስሊም ጥ3 ገፅ 127 ቁጥር 1657/

ባሪያዎችን የደበደበ ሰው ነፃ መውጫ መንገድ ነው፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል "ባሪያውን በጥፊ ያለ ወይም የመታው ሰው ቤዛው ነፃ ማውጣቱ ነው፡፡ /ሙስሊም ጥ2 ገፅ127 ቁጥር 1657/

ኢስላም ባሪያዎችን ነፃ የማውጣት ላቅ ያለ ጥረት እንዳለው የሚያረጋግጡ ጥቦች፡፡

1. ባሪያን ነፃ እንደወጣ መዋዋል፡- ይህ ማለት ባሪያና አለቃው ውል ይፈፅማሉ፡ ፡ የተወሰነ ገንዘብ ከፍሎ በተስማማበት መሠረት ከባርነት የሚወጣበት መንገድ ነው፡፡ ኢማም አህመድ የሙካተባ ውል መፈፀም ግዴታ ነው፡፡ የሚል አቋም አላቸው፡፡ ባሪያ በውል ነፃ ከማውጣት ከጠየቃቸው እምቢ ማለት እንደሌለበት ተናግረዋል፡፡ ለዚህ አቋማቸው ዋቢ ያደረጉት ይህንን የቁርኣን አንቀፅ ነው

﴿ وَٱلَّذِينَ يَبۡتَغُونَ ٱلۡكِتَٰبَ مِمَّا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡ فَكَاتِبُوهُمۡ إِنۡ عَلِمۡتُمۡ فِيهِمۡ خَيۡرٗاۖ وَءَاتُوهُم مِّن مَّالِ ٱللَّهِ ٱلَّذِيٓ ءَاتَىٰكُمۡۚ ﴾ النور: ٣٣

“ከሥሮቻችሁ ካሉት ባሮች ውስጥ እነዚያን (ገንዘብ ሰጥተው ራሳቸውን ነጻ ለማ- ረግ ውል) መጻፍ ሚ ሹትን፥ ከነርሱ ላይ መካም ነገርን ካያችሁ፥ ተጻጿቸው። አላህ ከ ሰ ችሁ ገንዘብም ስ ቸው። ” "ኑር ፡ 33"

2. ባሪያን ነፃ ማውጣት:- የዘካ በጀት ከሚፈስባቸው ስመሮች አንዱ ነው:: ይህም ባሮችን ከባርነት ምርኮኞችን ከምርኮኝነት ነፃ የሚያወጣ ነው::

﴿إِنَّمَا ٱلصَّدَقَٰتُ لِلۡفُقَرَآءِ وَٱلۡمَسَٰكِينِ وَٱلۡعَٰمِلِينَ عَلَيۡهَا وَٱلۡمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمۡ وَفِي ٱلرِّقَابِ وَٱلۡغَٰرِمِينَ وَفِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِۖ فَرِيضَةٗ مِّنَ ٱللَّهِۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ﴾ التوبة: ٦٠

“ም ዋት (ዘካ) - ሆችና ችግረኞች፣ በርሱ ላይ ማሠ ሩ ሰዎች፣ ልቦቻቸው (እውነትን) እንዲላመዱ ሚከጀሉ ወገ ኖች፣ ባሪያዎች፣ ባለእዳዎች፣ በአላህ መገ- ማጼ ረግ ት ግ ልና ስንቅ ተቋረጠባቸው መገደኞች - ርሻ ነው። (በአማኞች ላይ) በአላህ ግዴታ ተደርጓል። አላህ ዐዋቂም ጥበበኛም ነውና።” "ተውባ : 60"

ኢ.ስላም ሁለንተናዊ ህይማኖት ነው:: በሁሉም የህይወት ዘርፎች ውስጥ ይዘልቃል:: የኢ.ስላም ሸሪአዊ ግዴታዎች በማህበራዊ ግንኙነት፣ በጦርነት ሂደት፣ በትዳር፣ በኢኮኖሚያዊ፣ ጨዋታዎች አላህን በማምለክ ቋሚ ጉዞ ላይ የሚያስተላልፏቸው አንኳር መልዕክቶች አሉ:- ወዘተ..... በሸሪኣ መስራት የቻለ ህብረተሰብ በህይወት ውስጥ ምቹና አርአያ የሆነ ህዝብና አገር የመመስረት አቅም ይኖረዋል:: ሰዎች ከሸሪኣ በራቁ ቁጥር ህይወታቸው ጭብጥና ቁም ነገር የሌለው ህዝብ ይሆናል:- አላህ I ቁርአን ላይ እንዲህ በማለት ይገልፀዋል:-

﴿وَنَزَّلۡنَا عَلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ تِبۡيَٰنٗا لِّكُلِّ شَيۡءٖ وَهُدٗى وَرَحۡمَةٗ وَبُشۡرَىٰ لِلۡمُسۡلِمِينَ ٨٩﴾ النحل: ٨٩

“መ ሐ ንም ለሁሉም ነገር ማብራሪያ፣ መመሪያ፣ እዝነትና ለሙስሊሞች ብሥራት አ- ርገን በአንተ ላይ አወረ- ነው። ” "! : 9"

ኢ.ስላም ሙስሊ.ም ከጌታው ከህብረተሰቡ ጋር ያለውን ግንኙነት አስቀምጧል:: ከአለም አቀፍ የሰው ልጆችን አካባቢ.ያዊ ጥናት ላይ ውብ የሆኑ ምክሮችን አስፍሯል:: መልዕክተ ኢ.ስላም ውስጥ ጥሩ አዕምሮ ንፁህ ተፈጥሮ ያለው ሰውን የሚከብድ አንዳችም ነጥብ አይገኝም:: ይህ የኢ.ስላም ሁሉን አቀፍ ተልዕኮ የሚያሣየው የሰው ልጆችን አጠቃላይና የቀን ተቀን ውሎ ምቹና አስደሣች ለማድረግ ነው:: ሰው እንዴት መፀዳጃ ቤት ከመግባቱ በፊት፣ ከገባ በኋ፣ ሊ.የደርጋቸው የሚገቡ ነጥቦችን አስቀምጧል:: አብዱረህማን ዘይድ τ እንዲህ ተባሉ:- "ነብያችሁ ሁሉንም ነገር አስተምሯችኃል:: መፀዳጃን እንኳን ሣያስቀሩ:: ሠልማን:: አዎን አሉ:: መፀዳጃ ቤት ለሽንትም ለሰገራ ስንገባ፣ ወደ ቂብላ ፊታችንን እንዳናዞር፤ እንዲሁም በቀኝ እጃችን እንዳንፀዳዳ፤ እንዲሁም ከሦስት ድንጋይ ባነሠ እንዳንጠራረግ፤ አልያም በኩበትና በአጥንት እንዳንፀዳዳ ! " ለውናል::" /ሙስሊ.ም ጥ1 ገፅ223 ቁጥር 262/

- ኢ.ስላም የሴትን ጉዳይ ከፍ ያለ ትኩረት ችሮታል:- ሴትን ማክበርና ማላቅ የስኬታማ የተዋጣለት ሰው መገለጫ ነው የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል "ሙሉዕ ኢ.ማን ያለው ሙዕሚን ባህሪው ውብ የሆነ ነው:

፡ ከናንተ ውስጥ ለሚስቶቻቸው ምቹ የሆኑት የናንተ ፈርጦች ናቸው፡፡"
/ኢብኑ ሂባን ጥ9 ገፅ4 3ቁጥር4176/

ኢስላም የሴትን ልጅ ሰብአዊ መብት ያከብራል፡፡ ቀደምት ሀይማኖቶች እንደሚሉት ሴት የስህተት ቁንጮም አደምን ከጀነት ለማስወጣት ዋና ሰበብ ናት የሚል ዕምነት ኢስላም አይቀበልም አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِى خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَٰحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَآءً ۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِى تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلْأَرْحَامَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴾ النساء: ١

“እናንተ ሰዎች ሆይ! ያን ከአንዲት ነፍስ ፈጠራችሁን፥ ከ ርሷም ተ ማሪዋን ፈጠረውንና ከነኚህ ከሁለ ቱ በርካታ ወንዶችንና ሴቶችን ያበዛ ውን ጌታችሁን ፍሩ። ያን በር ሱ (ጋ ራ መብ ቶቻ ች ሁ) ምትጠያ ቁ በትን አላህ ፍሩ፤ ዝም- ናንም (ከመቁ ረጥ ተ ጠ ንቀ ቁ)። አላህ እናንተን ዘወትር ተጠባባቂ ነውና። ” "ኒሣእ ፡ 1"

❖ ሴትና ኢስላም፡- ኢስላም የሴት ልጅን ሰብአዊ መብት የሚነካ ጨቋኝ ህግጋትን ሽሯል፡፡ በተለይም የሴት ልጅን አቅም ዝቅ የሚያደርግና ከወንድ በታች የሚያደርጉ በህዝብ ውስጥ የተንሰራፉ አጉል አመለካከቶችን ተዋጉቷል፡፡ በሰዎች የተንሸዋረረ የሴት ምልከታ ምክንያት ሴቶች ብዙ ግፍና በደል ደርሶባቸዋል፡፡ ከብዙ መብቶቻቸውም ያግደው ኑረዋል፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ሴቶችኮ የወንዶች አቻ ናቸው፡፡"

ኢስላም የሴትን ክብር ጠብቋል፡፡ ሴትን ልጅ ክብር መንካት አልያም ማወክ በኢስላም ያስቀጣል፡፡ አላህ I እንዲህ ይላል፡-

﴿ وَٱلَّذِينَ يَرْمُونَ ٱلْمُحْصَنَٰتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُواْ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَآءَ فَٱجْلِدُوهُمْ ثَمَٰنِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُواْ لَهُمْ شَهَٰدَةً أَبَدًا ۚ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَٰسِقُونَ ﴾ النور: ٤

“ከናንተ ውስጥም ያላገቡትን አጋቡ። ከወን- ም ከ ሴት ም ባሮቻችሁም ለጋብቻ ብቁ ሆኑትን አጋቡ። ደሃ ከሆኑ አላህ ከችሮታው ክብረትን ይለግሳቸዋል። አላህ (ችሮታው) ሰፊ፥ ዐዋቂ ነውና።”

﴿ لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ ٱلْوَٰلِدَانِ وَٱلْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَآءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ ٱلْوَٰلِدَانِ وَٱلْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ ۚ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ﴾ النساء: ٧

“ወን- ልጅ ወላጆቹና ዘመዶ ቹ ትተውት ከሞቱት ንብ ረት - ርሻ አለው። ሴት ልጅም እንዲሁ ወላጆቿና ዘመዶቿ ትተውት ከሞ ቱት ንብ ረት ፥ (ንብረቱ) ይነስም ይብዛም፥ ሕጋዊ - ርሻ አላት። ” "ኒሣእ ፡ 7"

ኢስላ ለሴት ልጅ ገንዘቧን እንዳሻት የመጠቀም ነፃነቷን ጠብቆላታል፡፡ ገንዘብ የሚካበት የመግዛትና የመሸጥ የመሳሠሉ ገንዘብ " ዝውውሮችን አፅድቆላታል የሸሪኣ ህግ እስካልጣሠች ድረስ ያማንም ጣልቃ ገብነት እንዲሁም ያለ ማንም ቁጥጥር ገንዘቧን መጠቀም ትችላለች፡፡ ሴት ልጅ ትምርት የማግኘት ግዴታ አለባት፡፡ ሴት ልጅን ተንከባክቦ በአግባቡ ማሣደግ ጀነት ከሚያስገቡ ወሣኝ እውነቶች ተመድቧል፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ሦስት ሴቶችን ያሣደገ፣ ሥርአት ያስያዘ፣ ለትዳር ያበቃ፣ መልካም የዋለላቸው፡፡ እርሱ ጀነት አለው፡፡" /አቡዳውድ ጥ4 ገፅ 33 ቁጥር 5147/

ኢስላምና መንፈሣዊነት

ኢስላም ስመንፈሣዊ ውስጣዊ ውበት መሠረታዊ ቦታን ይቸራል

- ከሽርክ መፅዳት፡- አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَإِذْ قَالَ لُقْمَٰنُ لِٱبْنِهِۦ وَهُوَ يَعِظُهُۥ يَٰبُنَىَّ لَا تُشْرِكْ بِٱللَّهِ ۖ إِنَّ ٱلشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴾ لقمان: ١٣

"ሉቅማን ልጁ ን ሲመክር፡ - "ልጄ ሆይ! በአላህ አታጋራ። ማጋራት ትልቅበደል ነውና።" ባለው ጊዜ (ሆነውን አስታውስ)። " "ሉቅማን ፡ 13"

- ከላይና እና ለታይታ ከመስራት መፅዳት፡-

﴿ فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ ۝٤ ٱلَّذِينَ هُمْ عَن صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ۝٥ ٱلَّذِينَ هُمْ يُرَآءُونَ ۝٦ وَيَمْنَعُونَ ٱلْمَاعُونَ ﴾ الماعون: ٤ - ٧

"ለሰጋጆች ወዮላቸው፤ ለእነዚያ ስግደታቸውን ዘንጊዎች ለሆኑ (ሰጋጆች)፤ ለእነዚያ (በሌሎች) መታ ትን ብቻ (ለሚሹ)። ዕቃን ትውስት (ለሚጠይቋቸው ሰዎች) ሚከለክሉ ለሆኑት።" " ኡን ፡ 4-7"

የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ልብሱን ለኩራት ብሎ የጐተተ ሰው አላህ የቂያማ ዕለት አይመለከተውም"

﴿ وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِى ٱلْأَرْضِ مَرَحًا ۖ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ۝١٨ وَٱقْصِدْ فِى مَشْيِكَ وَٱغْضُضْ مِن صَوْتِكَ ۚ إِنَّ أَنكَرَ ٱلْأَصْوَٰتِ لَصَوْتُ ٱلْحَمِيرِ ﴾ لقمان: ١٨ – ١٩

"ጉንጭህንም ከሰዎች አታዙር። በም- ርም ላይ እ ተንበ ረርክ አትሂ- ። አላህ በኩራት ሚንበ ረርን ሁሉ አይወ- ምና።""በእርምጃህም ሓከለኛ ሁን። (ስትና ገርም) - ም ህን ዝቅአ- ርግ። ከ- ምጾች ሁሉ አስቀያሚው አህያ - ም ነውና። " "ሉቅ ን ፡ 1 -19"

- ❖ ሱሪን ለኩራት ብሎ መጐተት፡- ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ልብሱን ኩራት ብሎ የጐተተ ሠው የቂያማ ለት አላህ ወደርሱ አይመለከትም፡፡"

  /ቡኻሪ ጥ3 ገፅ 1340 ቁጥር 3465/

የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡፡ ፍንጣሪ ኩራት በልቦናው ውስጥ ያለ ሰው ጀነት አይገባም፡፡ አንድ ሰው የአላህ መልዕክተኛ ሆይ! ሰው ልብሱ ጥሩ፣ ጫማው ቆንጆ ቢሆንለት ደስ ይሰኛል፡፡ አለ፡፡ "በእርግጥ አላህ ውብ ነው፡፡ ውበትን ይወዳል፡፡ ኩራት ማለት እውነትን አለመቀበል ሰውን መናቅ ው፡፡" አሉ፡፡ /ሙስሊም ጥ1 ገፅ93 ቁጥር91/

- ከምቀኝነት መፅዳት የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ምቀኝነትን ተጠንቀቁ እሣት እንደሚያቃናልን ምቀኝነትም መልካም ሥራን ይበላሉ፡፡" /አቡዳውድ ጥ4 ገፅ276 ቁጥር 4903/

ኢስላም ስለካላዊ ፅዳት

- አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا قُمۡتُمۡ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ فَٱغۡسِلُواْ وُجُوهَكُمۡ وَأَيۡدِيَكُمۡ إِلَى ٱلۡمَرَافِقِ وَٱمۡسَحُواْ
بِرُءُوسِكُمۡ وَأَرۡجُلَكُمۡ إِلَى ٱلۡكَعۡبَيۡنِۚ وَإِن كُنتُمۡ جُنُبٗا فَٱطَّهَّرُواْۚ وَإِن كُنتُم مَّرۡضَىٰٓ أَوۡ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوۡ جَآءَ
أَحَدٞ مِّنكُم مِّنَ ٱلۡغَآئِطِ أَوۡ لَٰمَسۡتُمُ ٱلنِّسَآءَ فَلَمۡ تَجِدُواْ مَآءٗ فَتَيَمَّمُواْ صَعِيدٗا طَيِّبٗا فَٱمۡسَحُواْ بِوُجُوهِكُمۡ
وَأَيۡدِيكُم مِّنۡهُۚ مَا يُرِيدُ ٱللَّهُ لِيَجۡعَلَ عَلَيۡكُم مِّنۡ حَرَجٖ وَلَٰكِن يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمۡ وَلِيُتِمَّ نِعۡمَتَهُۥ
عَلَيۡكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ ﴾ المائدة: ٦

"እናንተ ያመኛችሁ ሆይ! ለሶላት በምትቆሙበት ወቅት ፊቶቻችሁን፥ እጆቻችሁንም እስከ ክርኖቻችሁ - ረስ እጠቡ። ራሶቻ ችሁን አብሱ። እግሮቻችሁንም እስከ ቁርጭምጭሚቶቻችሁ - ረስ እጠቡ። ጀ ናባ ከሆናችሁም (ገላችሁን) ታጠቡ። በሽተ ኞች ወይም በጉዞ ላይ ከሆናችሁ፥ ከመካከላችሁ አንዱ ከዓይነ ም- ር ከተመለ ሰ ወይም ሴትን ከተገናኛችሁና ውሃ ካ ችሁ ንጹሕ በሆነ ም- ር አካል "ተ መም" አ - ርጉ። (አፈጻጸመም እንዲህ ነው)፥ ፊቶቻ ች ሁና እጆቻችሁን በርሱ እበሱ፡ አላህ እናንተን ማስቸገር አይሻ ም ። ግ ና ታ መቀግኑት ዘን- ሊያፀዳችሁና ፀጋውን በናንተ ላይ ሊሞላ ነው ይ ሻ ል"። "ማኢዳ ፡ 6"

አቡ ሁረይራ τ እንዳስተላለፉት ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- ይህ አንቀፅ ከቁባዕ አካባቢ) ሰዎች ጋር በተያያዘ የወረደ አንቀፅ ነው፡፡

﴿ فِيهِ رِجَالٞ يُحِبُّونَ أَن يَتَطَهَّرُواْۚ وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلۡمُطَّهِّرِينَ ﴾ التوبة: ١٠٨

"ከውስጡ (ከርክሰት) መ ዳት ን ማሻ ሰዎች ይገኛሉ። አላህ ራሳቸውን ለማ ዳት ሚጥሩትን ይወዳል።" "ተውባ ፡ 10 "

የቁባዕ ሰዎች) በድንጋይ ከተፀዳዱ በውሀ ይፀዳዱ ስለነበር ለእነርሱ ምስጋና) የወረደ አንቀፅ ነው፡፡ /ቲርሚዚ ጥ5 ገፅ2 0ቁጥር3100/

አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ فِيهِ رِجَالٞ يُحِبُّونَ أَن يَتَطَهَّرُواْۚ وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلۡمُطَّهِّرِينَ ﴾ التوبة: ١٠٨

"ከውስጡ (ከርክሰት) መ ዳት ን ማሻ ሰዎች ይገኛሉ። አላህ ራሳቸውን ለማ ዳት ሚጥሩትን ይወዳል። " "ተውባ ፡ 10 "

ኢስላም የራሱ የሆነ መለያ ብርታት የሰዎችን ልቦና ስርጐ የመግባት አእምሮን የማሸነፍ አቅም አለው፡፡ ይህንን እውነት ኢስላም ፈጣን የመስፋፋት አቅምና የብዙሀንን ተከታይነት ማግኘቱን እንመለከታለን፡፡ ምንም አይነት

መንፈሣዊ ጥንካሬ የሌለው፣ የሙስሊሞች የጥሪ እንቅስቃሴ ደካማ በሆነበት በአንፃሩ የኢስላም ጠላቶች ኢስላምን ለመድፈቅ ዘርፈ ብዙ ጦርነቶችን እያካሄዱ ባሉበት ሁኔታ በአንፃሩ ኢስላም ይህንን አጨናጋፊ ተንኮሎች ተቋቁሞ ብዙሀንን መማረኩና ተከታታይ ማግኘቱ ያደባባይ ሚስጥር ነው፡፡ ኢስላምን ተቀብሎ ተመልሶ የሚወጣ በጣም ጥቂት ነው፡፡

የኢስላምን ጥንካሬና አሸናፊነት ከሚያሣዩ ነጥቦች ውስጥ "ምስራቃዊያን" ተጠቃሽ ናቸው እኚህ ሰዎች ኢስላምን ያጠናሉ ይፈትሻሉ፡፡ ምርምራቸውና ትኩረታቸው የኢስላምን ድክመትና ስህተት ለማጉላት እንዲሁም ለመዋጋት ነው፡፡ ሆኖም የኢስላም ውበት፣ የመሠረቶቹ ብርታትና፣ ቁም ነገር የሰው ልጅን ተፈጥሮ የመማረክ የአስተሣሠብ እይታውን የመርታት ችሎታና አቅም አሸንፋአቸው፡፡ ህይወታቸው የተቀየረ ብዙ ምስራቃዊያን orientalists) ይገኛሉ፡፡ የኢስላም ጠላቶች በራሣቸው ልሣን የኢስላምን አሸናፊነት ገልፀዋል፡፡ ከነዚህም ውስጥ Margoliouth) አንዱ ነው ይህ ሰው ኢስላምን በማጠልሸትና በመዋጋት ስመ ገናና ነው፡፡ የቁርኣን ታላቅነትና አሸናፊነት ግን እውነትን እንዲመሰክር አስገድዶታል እንዲህ ብሏል፡- "የጥናትና የምርምር ሰዎች የተሰማሙበት ነገር ቁርኣን ከሀይማኖታዊ መፅሐፎች ከፍተኛውን ስፍራ የያዘ ነው፡፡ ምንም እንኳን ከቁርኣን በፊት ከወረዱ መፅሐፎች አንፃር ቁርኣን በዕድሜው ቅርብ ቢሆንም ሁሉንም በሚደንቅ ተፅዕኖ አሣራፊነቱ ቀዳሚ ነው፡፡ ቁርኣን በሰው ልጅ ላይ መሠረታዊ የለውጥ አመለካከትን አምጥቶአል፡፡ ! የለሽ የሥነ ምግባር መሠረቶችን የተከለ ትምህርት ቤት አለው፡፡" Rew.Margoliouth : Introduction to the Koran 1918)

- ኢስላም ማህበራዊ ትስስርን እና መተጋገዝን ግዴታ አድርጓል፡፡ ! ሙስሊም የትም ቦታ ወንድሞቹ ትኩረትን እንዲቸርና እገዛ እንዲያደርግ ታዟል፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ሙእሚኖች ሲተዛዘኑ ሲዋደዱ ሲረዳዱ እንደ አንድ አካል ሁነው ታያቸዋለህ፡፡ አንድ አካል ከተጐዳ ሌላው አካል እንቅልፍ በማጣት እንደሚሰቃየው ሁሉ፡፡" /ቡኻሪ ጥ5 ገፅ 223 ቁጥር 5665/

የገንዘብ አቅም ያላቸው ሰዎች የተቸገሩ ሰዎችን ህይወት የመቀየር ግዴታ አለባቸው፡፡ ከዘካ ገንዘብ መደጐምም ተጨማሪ የሰደቃ በመስጠት እገዛ ማድረግ አለባቸው፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ለእራሣችሁ የምትወዱትን ለሌሎች እስክተወዱ ድረስ አንዳችሁ አማናችሁ ሙሉዕ አይደለም" /ቡኻሪ ጥ1 ገፅ 14 ቁጥር 13/

ችግርና መከራ ሲደርስ መተጋገዝና መደጋገፍ የኢስላም አንኳር ተልዕኮ ነው፡፡ "ሙዕሚን ለሙእሚን እንደ ግንብ ነው፡፡ አንዱ ሌላውን ያጠናክረዋል፡፡ እጃቸውን አስተሣሠሩ ማጠነካከሩን ለመግለፅ)" /ቡኻሪ ጥ2 ገፅ 65 ቁጥር 2314/

እገዛና ድጋፍ በሚያስፈልግ ጊዜ መርዳትና ማገዝ ግዴታ መሆኑን ቁርኣን ገልፃል፡-

﴿وَإِنِ ٱسۡتَنصَرُوكُمۡ فِي ٱلدِّينِ فَعَلَيۡكُمُ ٱلنَّصۡرُ إِلَّا عَلَىٰ قَوۡمِۭ بَيۡنَكُمۡ وَبَيۡنَهُم مِّيثَٰقٞۗ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ﴾

﴿الأنفال: ٧٢﴾

“ግ ና ሃይ ሟታዊ እገዛን ከጠ ቋችሁ አትንፈጓቸው። (ሰላም) ውል ገባችሁላቸውን ሕዝቦች እን- ትዋጉ ካልጠ ቋችሁ በቀር፥ (ይህንንስ አትፈ ሙ። አላህ ምትሠሩትን ሁሉ ተመልካች ነው። ” "አንፋ : 72"

በኢስላም እገዛን መንፈግ የተወገዘ አረመናዊ ተግባር መሆኑን ነብዩ ρ ገልፀዋል "ማንም ሰው የሙስሊም መብቱ ሲነካ ክብሩ ሲናድ እየተመለከተ እገዛ ያላደረገ ሰው የአላህን I እገዛ በሚፈልግበት ወቅት እገዛ አያገኝም፡፡ ማንም ሰው ሙስሊም ክብሩ ሲነካ ውርደት ሲገጥመው እገዛ ያደረገ ሰው የአላህን እገዛ በሚፈልግበት ጊዜ እገዛውን ያገኛል፡፡" /አቡዳውድ ቐ4 ገፅ 271 ቁጥር4 4/

ኢስላም የውርስ ህግጋትን በዝርዝር አስቀምጧል፡፡ ሟች ብድሩን ከከፈለና ኑዛዜው በሸሪአ መስፈርት ከተፈፀመ በኋላ) የመውረስ መብት ያላቸው ወራሾች የተረጋጉና አስተዋይ ሰዎች ባሉበት ለትንሹም ለትልቁም ለሴትም ለወንድም ፍት ማንንም የማያስቀይም የውርስ ክፍፍል ማድረግ ይኖርባቸዋል፡፡ ማንም ሰው በራሱ ፍላጐትና ዝንባሌ ላይ ተመስርቶ የውርስ ድልድል የማድረግ መብት የለውም የሸሪአ ህግ የውርስ ገንዘቡ ምንም ያህል ከፍተኛ ቢሆን ! እንደየድርሻው በአግባቡ እንዲደርሰው ያደርጋል፡፡ ለተወሰኑ ወራሾች ከፍተኛ ገንዘብ ሰጥቶ ሌሎችን ማሣነስ አይቻልም፡፡ ቁርኣን የልጆችን፣ የወላጆችን፣ የትዳር አጋርን፣ የወንድሞችን ድርሻ በዝርዝርና በግልፅ አስቀምጧል፡፡ ይህ የውርስ ህግን ዝርዝር ነጥቦች የምናይበት ርዕስ አይደለም፡፡ በዚህ ርዕስ ስር የተፃፉ የፊቅህ ድርሣናትን መመልከት ይቻላል፡፡

የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "በእርግጥ አላህ I 71 ድርሻቸውን አሣውቋል፡፡ የተወራሽ ንዛዜ ቦታ የለውም 1/3ኛ በላይ ከሆነ፡፡?)" /አቡዳውድ ቐ3 ገፅ 114 ቁጥር 2 70/

- ኢስላም ኑዛዜ ሥርኣት አበጅቷል፡፡ ሙስሊም ከሞተ በኋላ መልካምና ጥሩ የሆኑ ሥራዎች በገንዘቡ እንዲፈፀሙለት የመናዘዝ መብት አለው፡፡ ግና የሚናዘዘው ንብረት 1/3ኛ በላይ መሆን አይችልም፡፡ ነብዩ ρ 25 በላይ ኑዛዜ ማድረግ የማይቻልበትን ምክንያት አስረድተዋል፡- አምር ቢን ሰዕድ ቢን መዋስ τ እንዳስተላለፉት፡፡ እኔ መካ ታምሜ በነበረ ጊዜ ነብዩ ρ ሊጠይቁኝ መጡ፡፡ እኔ ገንዘብ አለኝ፡፡ ሁሉንም ገንዘብ መናዘዝ እችላለሁን? አለ፡፡ አይ፡፡ አሉት፡፡ ግማሹን አልኩ፡፡ አይ አሉ፡፡ 25 አልኩ፡፡ የ25 አንድ ሶስተኛም ቢሆን ብዙ ነው፡፡ ወራሾችህን ድህ አድርገህ የሰው እጅ የማያዩ ሀብታም አድርገህ ብታልፍ ይበልጣል፡፡

የቱንም ያህል ሰደቃ ብታደርግ ሚስትህንም አፏ ውስጥ የምታጐርሰው ጉርሻም ቢሆን ሽልማት አለህ፡፡ አላህ ደረጃህን ከፍ ያደርገዋል ሰዎች ይጠቀሙብሀል፡፡ ሌሎች በአንተ ይጐዳሉ፡፡" አሉ፡፡/ቡኻሪ ጥ1 ገፅ 435 ቁጥር 1233/

ኑዛዜ ወራሾችን የሚጐዳ ያህል መሆን የለበትም፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል

﴿ مِنۢ بَعۡدِ وَصِيَّةٖ يُوصَىٰ بِهَآ أَوۡ دَيۡنٍ غَيۡرَ مُضَآرّٖۚ وَصِيَّةٗ مِّنَ ٱللَّهِۗ ﴾ النساء: ١٢

"(ይህ ክፍፍል ሚፈፀመው (ች) ወራሾችን ማይጐዳ ኑዛዜ ቃል (ከተፈፀመ ወይም እዳው (ከተከፈለ) በኋላ ነው። ይህ ከአላህ ሆነ ትእዛዝ ነው።" "ኒሳእ ፡ 12"

ኢስላምና ወቅፍ

ኢስላም የወቅፍ ሥርአትን ዘርግቷል

ሁለት ዓይነት ወቅፍ አለ፡-

1ኛ. ለቤተሰብና ለዘመድ የሚሰጥ ወቅፍ ነው፡፡ ይህም ወቅፉን የሚያደርገው ሰው ቤተሰቦችን እርሱ ካለፈ በኋላ ድህነት ችግር ልመና እንዳይገጥማቸው የሚደረግ ሲሆን፣ ይህ ወቅፍ የተሣካ እንዲሆንና ተቀባይነት እንዲያገኝ ወቅፍ የተሰጣቸው ዘሮች ካለቁ፣ ወቅፍ ለመልካምና በጐ አድራጐት ተግባራት መዋል ሲቻል ነው፡፡

2ኛ. የበጐ አድራጐት ወቅፍ፡- ይህ ማለት ወቅፍ ያደረገ ሰው ወቅፍ ያደረገው ነገር ! " ወይም ግማሹ አልያም ሩቡ ለመልካምና በጎ አድራጐት ተግባር የሚውል ነው፡፡ የህክምና ማዕከላት፣ ትምህርት ቤቶች መንገዶች፣ መፅሐፍት ቤቶች፣ መስጂዶች፣ የወላጅ የሌላቸው ህፃናት፣ ማሣደጊያ አዛውንቶችን መንከባከቢያ፣ የትኛውም አይነት ህብረተሰብን የሚያገለግልና የሚጠቅም ተግባራትን መፈፀም ነው፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ሰው ሞተ ሥራው ይቆረጣል ሦስት ነገር ሲቀር ቋሚ ግልጋሎት የሚሰጥ ሰደቃ ወይም የሚጠቅም እውቀት አልያም ፃድቅ የሆነ ልጅ ኑሮት ለእርሱ ዱኣ ሲያደርግለት፡፡" /ሙስሊም ጥ3 ገፅ1255 ቁጥር1631/

ኢስላምና የወንጀለኛ መቅጫ ህጐች

ኢ.ስላም የወንጀለኛ መቅጫ ህጐች አሉት ይህም ህብረተሰብን ከወንጀልና ከዝርፊያ ይጠብቃል፡፡ ደም በከንቱ አይፈስም፡፡ የሰው ልጅ ክብር አይነካም፡፡ ገንዘብ አይቀማም፡፡ ወንጀለኞችን ያሣቅቃል፡፡ ሰዎች እርስ በእርስ በእርስ ከመጋጨት ይቆጠባሉ፡፡ ስለዚህም ኢ.ስላም ለእያንዳንዱ ወንጀል የሚገባውን ያህል ቅጣት አኑሯል፡፡ ሆን ብሎ የገደለን ሰው እንዲገደል አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُتِبَ عَلَيۡكُمُ ٱلۡقِصَاصُ فِي ٱلۡقَتۡلَى ﴾ البقرة: ١٧٨

“እናንተ ያመኑችሁ ሆይ! ነፍስ ግ- ያ ወንጀል ሰፈፀም “ቂ ሳስ”
በ ናንተ ላይ ተ ደ ንግ ጓ"ልቀራ ፡ 17 "

የተገደለው ሰውዬ ወገኖች ይቅርታ ካደረጉ መገደሉ ይቀራል፡፡

﴿فَمَنۡ عُفِيَ لَهُۥ مِنۡ أَخِيهِ شَيۡءٞ ﴾ البقرة: ١٧٨

“ከወን- መ(ደም) አንዳች ነገር ምሕረት ተደረገለት ሰው” "በቀራ
፡ 17 "

የስርቆት ወንጀል የፈፀመ እጅ ይቆረጣል፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَٱلسَّارِقُ وَٱلسَّارِقَةُ فَٱقۡطَعُوٓاْ أَيۡدِيَهُمَا جَزَآءَۢ بِمَا كَسَبَا نَكَٰلٗا مِّنَ ٱللَّهِۗ وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٞ ﴾ المائدة: ٣٨

“ ወን- ወይም ሴት ሌቦች ን ልፀሙት ኃጢአት ዋጋ
እጆቻቸውን ቁረ_ቸው። (ይህ) ከአላህ ሆነ ቅት (ነው)። አላህ
አሸናፊ፥ ጥበበኛ ነው።” "ማኢ.ዳ ፡ 3 "

ው ስርቆት ሲፈፅም እጅ እንደሚቆረጥ ከተገነዘበ ከስርቆት ይታቀባል፡፡ እጅም ከመቆረጥ ትድናለች፡፡ ሰዎችም ከመሠረቅ ሥጋት ይድናሉ፡፡

ዝሙት የሚፈፅም ሰው ያላገባ ! " ይገረፋል፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ ٱلزَّانِيَةُ وَٱلزَّانِي فَٱجۡلِدُواْ كُلَّ وَٰحِدٖ مِّنۡهُمَا مِاْئَةَ جَلۡدَةٖ ﴾ النور: ٢

“ለአማኝ ወንዶች እይታቸውን እንዲ ቆጠሩና ብልፃቻቸውን
እንዲጠብቁ ንገራቸው። ይህ ለነርሱ ተመራጭ ነው። አላህ
ሚሠሩትን (ሁሉ) ጠንቅቆያውቃል። " "ኑር ፡ 2"

﴿ وَٱلَّذِينَ يَرۡمُونَ ٱلۡمُحۡصَنَٰتِ ثُمَّ لَمۡ يَأۡتُواْ بِأَرۡبَعَةِ شُهَدَآءَ فَٱجۡلِدُوهُمۡ ثَمَٰنِينَ جَلۡدَةٗ ﴾ النور: ٤

“እነዚያ ጥብቆችን ሴቶች በዝሙት ከ ሰሱ አራት ምስክሮችን ያላቀረቡ ሰማንያ ግር ትን ግሩ ቸው ።” "ኑር ፡ 4"

ሸሪኣ በዚህ መልኩ የሰው ልጆችን ! " የሚያጐናፅፍ ሁኔታዎችን ከፈጠረ በኋላ በዝርዝር ላልተገለፀ የወንጀል ድርጊቶች አጠቃላይ መርህ ተቀምጧል፡- አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَجَزَٰٓؤُاْ سَيِّئَةٖ سَيِّئَةٞ مِّثۡلُهَا ﴾ الشورى: ٤٠

“ ክ አ- ራጐት ዋጋ እርሷኑ ሚመ ጥን ክ ነው።” "ሹራ ፡ 40"

አላህ I፡-

﴿ وَإِنۡ عَاقَبۡتُمۡ فَعَاقِبُواْ بِمِثۡلِ مَا عُوقِبۡتُم بِهِۦ ﴾ النحل: ١٢٦

“ስት ቀ ጠ ም፥ ቅ ታ ችሁ ፍንት ላይ ተፈፀመውን ቅት (ግፍ) ማሞ ጥን ይ ሁ።” "! " ፡ 126"

የወንጀል ህግጋት አፈፃፀምን በተመለከተ ! " የሚገቡ መስፈርቶች አሉ፡፡ ኢስላም እነዚህ ቅጣቶች መፈፀም አለባቸው የሚል የማይለመጥ ትዕዛዝ አላስተላለፈም፡፡ ወንጀሉ የተፈፀመባቸው ሰዎች ይቅርታ እስካሉ ድረስ ይቅርታው ተቀባይነት አለው፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ فَمَنۡ عَفَا وَأَصۡلَحَ فَأَجۡرُهُۥ عَلَى ٱللَّهِۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴾ الشورى: ٤٠

“ግና ይቅ ያለና እርቅ ያወረደ ምንዳው በአላህ ላይ ነው። እር ሱ (አላህ) በዳዮችን አይወ- ም።” "ሹራ ፡ 40"

ኢስላም እነዚህን የቅጣት ህጐች ያስቀመጠው ለበቀልና ለሰላቅ አይደለም ዋናው ግብ የሰዎችን መብት መጠበቅ በህብረተሰብ ውስጥ ሠላምና እርጋታን ማስፈን የህብረተሰብን ሠላምና መረጋጋት ማደፍረስ የሚፈልጉ አጥፊዎችን ለመግራት ነው፡፡ አላህ I እንዲህ በማለት ገልፆታል፡፡

﴿ وَلَكُمۡ فِي ٱلۡقِصَاصِ حَيَوٰةٞ يَٰٓأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ﴾ البقرة: ١٧٩

“አስተዋዮች ሆይ! “ቂሷስ” ለናንተ ሕይወት ነው። አላህን ትፈሩ ዘን- (ይህ - ንጋጌ ሰፍሮ ላች ኋ ል)።"በቀራ ፡ 179"

የወንጀለኛ መቅጫ ህግጋቶች

ኢስላም ለወንጀል መቅጫ ህግጋት ያስቀመጣቸው ቅጣቶች ከባድና ጨካኝ ናቸው የሚል አሉባልታዎች ይነዛሉ፡፡ ! " ሰው የወንጀልን አደገኛነት ይገነዘባል፡፡ ወንጀልን መመከትና ከሥሩ ከመንቀል የሚያስችልበትን ዘዴ መዘየድ ግድ መሆኑን ! " ይስማማል፡፡ ልዩነቱ የሚመጣው ቅጣቱ ምን እና እንዴት ይሁን በሚል ነው፡፡ ኢስላም ያስቀመጠው የወንጀለኛ መቅጫ ህግ አግማኝና አዋጭ ነው? ወይስ አይደለም? የሚለውን ጥያቄ ! " ቢመልስ ደግ ነው፡፡ በካንሰር የተጠቃ አካል ሁሉንም የሰውነት ክፍሎች ከመመረዙ በፊት ሊቆረጥ ይገባዋል፡፡

ኢስላም ሁሉንም አይነት የገንዘብ ማግኛ ዘዴዎችን ፈቅዷል፡፡ ሽያጭ፣ ካምፓኒዎችን ማቋቋም፣ ክራይ፣ የልውውጥ ሽያጭ ሰዎች በምድራዊ ህይወታቸው ተመችቷቸውና ተረጋግተው እንዲሰሩ የሚያደርጉ የንግድ ሥልቶችንና ሂደቶችን ፈቅዷል፡፡ የኢስላምን የንግድ ሥርኣት የጠበቁ የማንንም መብት የማይጨቁኑ በሁለት የንግድ ልውውጥ ባደረጉ ግለሰቦች ግሩፖች በጐ ፈቃደኝነት ላይ የተመሠረቱ ስራዎችን መሥራት ይፈቀዳል፡፡ ኢስላም የከለከላቸው የንግድ ሥርአቶች የሌሎችን መብት የሚነኩና የሚጥሡ የሆኑትን ነው፡፡ ወለድ ቁማርን የመሣሠሉ፡፡ ንብረትን የመጠቀም እና በፈቀዱት መንገድ የመጠቀም ነፃነትን ኢስላም ቢያስቀምጥም ገንዘባቸውን በትክክል መጠቀም አይችሉም፡፡ የራሣቸውን ንብረት ያወድማሉ፡፡ የሌሎችን ህይወት ያጠፋሉ፡፡ ያላቸውን ግለሰቦች ንብረት ላይ ማዕቀብ ይጥላል፡፡ 79" እብድ ህፃን እንዲሁም ቂል የሆነን ሰው ገንዘብ እንዳያጠፋው !631/ ይገባል፡፡ እብዱ የአእምሮው ጤንነት ሲስተካከ፡፡ ህፃኑንም ለቁም ነገር ሲበቃ፣ ቂ ንቃት ሲያገኝ፣ ንብረቱን የመጠቀም መብት ያገኛል፡፡ ይህ ጥበብና የሌሎችን ህይወት ሥርዓት ለማስያዝ የተቀመጠ ህግን አእምሮ ያላቸው ሰዎች አይስቱትም፡፡

ኢስላም የአንድነት የህብረት ሀይማኖት ነው፡፡ ኢስላም ሙስሊሞች አንድ እንዲሆንና እንዲተጋገዙ አዟል፡፡ አክብሮትና አሸናፊነት የሚገኘው በዚሁ መልኩ ነው፡፡ የአንድነት መስመሮችንም ጠቁሟል፡፡

የራስን ስሜት፣ የአስተሣሰብ፣ የብሄር፣ የአገር ጭፍን ተከታይነትን ማሸነፍ ያስፈልጋል፣ እነኝህ ነገሮች የልዩነት የግጭት ዋነኛ መንስኤዎች ናቸው፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል

﴿ وَلَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ تَفَرَّقُوا۟ وَٱخْتَلَفُوا۟ مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلْبَيِّنَـٰتُ ۚ وَأُو۟لَـٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ آل عمران: ١٠٥

“እንደነዚያ ግል ሚጃዎች ከመ ጡላቸው በኋላ እንደተለያ ት ና (በ ብ ፀው) እንደተወዛገቡት ወገኖች አትሁኑ። ለነርሱ ታ ላቅ ቅ ት ተዘጋጅቶላ ቸዋል፤” "ኢምራን ፡ 105"

ግጭት ኢ.ስላም ውስጥ ስፍራ የለውም፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ فَرَّقُواْ دِينَهُمۡ وَكَانُواْ شِيَعٗا لَّسۡتَ مِنۡهُمۡ فِي شَيۡءٍۚ إِنَّمَآ أَمۡرُهُمۡ إِلَى ٱللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُواْ يَفۡعَلُونَ ﴾ الأنعام: ١٥٩

“እነዚያ እምነታቸውን ከ ፈሉና ተለያ አንጃዎች ሆኑት፥ አንተ ነርሱ ወገን አይደለህም። ጉዳያቸው ለአላህ ተተወ ነው፥ (ተገቢ ቅት ይቀ ቸዋል)። ይ ሠሩት ነበፎን ሁሉም ይነግራቸዋል።" "አንአም ፡ 159"

ልዩነት፣ ግጭት ለጠላት በር ይከፍታል፡፡ አክብሮትንና አሸናፊነትን ያሣጣል፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَلَا تَنَٰزَعُواْ فَتَفۡشَلُواْ وَتَذۡهَبَ رِيحُكُمۡۖ وَٱصۡبِرُوٓاْۚ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ ﴾ الأنفال: ٤٦

“አላህን ታዘዙ። መልዕክተኛውንም ታዘዙ። አትወዛገቡ፥ ፍር ሃት ይይዛችኋል፥ ኃይላችሁም ይደክማልና። ታገሱም። አላህ ከታጋሾች ጋር ነውና።" "አንፋል ፡ 46"

በፖለቲካዊ ማህበራዊ ጉዳዬች ሙስሊሞች የትብብር ስልቶችን ማስቀመጥ ይህም ሰላምና መረጋጋትንን ይገልፃል፡፡

﴿ وَٱعۡتَصِمُواْ بِحَبۡلِ ٱللَّهِ جَمِيعٗا وَلَا تَفَرَّقُواْ ﴾ آل عمران: ١٠٣

“በአላህ (እምነት) ገመ ተሳ ሰሩ። አትለያ ።" "ኢ.ምራን ፡ 103"

ኢ.ስላም ተከታዬቹ እንዲማሩና እንዲሠለጥኑ የበፊት ታሪኮችን ተርኳል፡፡ የአላህ መልዕክተኞችና ህዝቦቻቸው የደረሱባቸውን አደጋዎች አትቷል፡-

﴿ تِلۡكَ مِنۡ أَنۢبَآءِ ٱلۡغَيۡبِ نُوحِيهَآ إِلَيۡكَۖ مَا كُنتَ تَعۡلَمُهَآ أَنتَ وَلَا قَوۡمُكَ مِن قَبۡلِ هَٰذَاۖ فَٱصۡبِرۡۖ إِنَّ ٱلۡعَٰقِبَةَ لِلۡمُتَّقِينَ ٤٩ ﴾ هود: ٤٩

“ይህ ሩቅ ከሆኑና በራዕይ ከገለ ን ልህ ታ ሪች አንዱ ነው። አንተም ሆንክ ወገኖችህ ከዚህ ቀደም አታውቁትም። ስለሆነም ታ ገስ። (መልካም) ፍጻሜ አላህን ለሚፈሩ ሰዎች ነውና።" "ሁድ ፡ 49"

ኢ.ስላም ሰዎችን ኃጢኖችን በሙሉ ተገዳድሯል የቁርኣንን አንድ አንቀጽ እንኳን ማምጣት ከቻሉ እንዲሞክሩ አሣውቋል፡፡ ይህ ጥያቄ ምድር ፍፃሜ ድረስ ቀጣይ ነው፡፡

﴿ قُل لَّئِنِ ٱجۡتَمَعَتِ ٱلۡإِنسُ وَٱلۡجِنُّ عَلَىٰٓ أَن يَأۡتُواْ بِمِثۡلِ هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانِ لَا يَأۡتُونَ بِمِثۡلِهِۦ وَلَوۡ كَانَ بَعۡضُهُمۡ لِبَعۡضٖ ظَهِيرٗا ﴾ الإسراء: ٨٨

" ሰው ልጆችም አጋንንትም ይህን ቁርኣን ሚመስል ለማም ት
በ ሰባ ሰቡ፥ ከፊሉ ከፊሉ ረዳት ቢሆኑ እንኳ፥ መ ሰሉ ማ ም ት
አይችሉም ።" በ ል:" "ኢስራዕ : "

የቁርኣን አንድ ክፍሉን እንኳን ማምጣት እንደማይችሉ፡፡ ገልጿል፡-

﴿ أَمۡ يَقُولُونَ ٱفۡتَرَىٰهُۖ قُلۡ فَأۡتُواْ بِعَشۡرِ سُوَرٖ مِّثۡلِهِۦ مُفۡتَرَيَٰتٖ وَٱدۡعُواْ مَنِ ٱسۡتَطَعۡتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ﴾ هود: ١٣

"ለመሆኑ "ቀጠፈው" ይላሉን? እር ሱን ሚመስል አሥር ተቀጠ
ምዕራ ፎችን አምጡ። (ይረዷችሁም ዘን-) ከአላህ ሌላ
ቻላችኋቸውን ሁሉ ጥሩ። እውነተኞች ከ ሆናችሁ (ይህን አ- ርጉ)።"
በላቸው።" "ሁድ : 13"

የቁርኣን ፈታኝ ጥያቄ እንኳን ቁርኣንን ወይም ከፊሉን አንድ አንቀፅ ብቻ ማምጣት አለመቻሉን፡፡ ከተቻለ መሞከር እንደሚቻል አሣውቋል፡፡

﴿ وَإِن كُنتُمۡ فِي رَيۡبٖ مِّمَّا نَزَّلۡنَا عَلَىٰ عَبۡدِنَا فَأۡتُواْ بِسُورَةٖ مِّن مِّثۡلِهِۦ وَٱدۡعُواْ شُهَدَآءَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ﴾ البقرة: ٢٣

"በባሪያችን (ሙሐመ) ላይ ባወረ- ነው (በዚህ ቁርኣን) ቅ ት
ጥር ሬ ካለባችሁ እር ሱን ሚመስል አንዲት " ሱራ" (ምዕራፍ)
እንኳ አምጡ። ከአላህ ውጭ ረዳቶቻችሁን ጥሩ፤ (ጥር ሬያችሁ)
እውነትን ያዘለ ከሆነ (ይህን አ- ርጉ)። " "በቀራ :23"

ኢስላም የነብዩ ρ ወደዚህ ምድር ! " የአለም ፍፃሜ አብይ ምልክት እንደሆነ፤ እርሣቸውም የመደምደሚያ ነብይ መሆናቸውን ተናግረዋል፡፡ "እኔ እና የአላም ፍፃሜ እንዲህ ነን" ጠቋሚ ጣታቸውንና የመሀል ጣታቸውን በማያያዝ ገልፀዋል፡፡" /ሙስሊም/

ኢስላም ስለ ፖለቲካ

ኢ.ስላም ፖለቲካዊ ነጥቦችን ይዳስሣል፡፡ ማህበራዊ ኢ.ኮኖሚያዊ ጉዳዬችን እንደሚመለከተው ፖለቲካንም ይመለከታል፡፡ ኢ.ስላማዊ የአገር ምስረታን ሂደት ያስተምራል፡፡ ኢ.ስላማዊ መንግስት የሸሪአን መርሆችና ሥርአቶች ለመፈፀም የሚያስችል ሥርአት ተደርጎ ይታያል፡፡

የሸሪአ መለኮታዊነት፡- የኢ.ስላም መርሆች ሸሪአዊ መነሻ አላቸው፡፡ ማንም ሰው ሊቃረነውና ሊሰርዘው አይቻለውም፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥٓ أَمْرًا أَن يَكُونَ لَهُمُ ٱلْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ ۗ وَمَن يَعْصِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَٰلًا مُّبِينًا﴾ الأحزاب: ٣٦

"አማኝ ወንዶችም ሆኑ አማኝ ሴቶች አላህና መልዕክተኛው አንዳች ነገር ሲወስኑ ከዚያ (ከነርሱ ውሳኔ) ተለ ምርጫ (እና ሐሳ ብ) ሎራቸው አይገባም። አላህንና መልዕክተኛውን ያልታዘዘ ግል ጥመትን በእርግጥ ጠ ል። " "አህዛብ ፡ 36"

እኩልነት ! " ሰው በሸሪአ ህግ ስር እኩል ነው፡፡ ! " ሙስሊም ለሸሪአ ማደርና መገዛት ግድ ይለዋል፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ ٱلْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَن يَقُولُوا۟ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۚ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ النور: ٥١

"አማኞች ወደ አላህና ወደ መልዕክ ተኛው በመካከላቸው ይፈርዱ ዘንበተጠሩ ጊዜ ቃላቸው፡- "ሰማን፤ ታዛገሮች ነን።" ማለት እንጅ ሌላ ሊሆን አይችልም። ሚ- ኑትም እነርሱ ናቸው።" " ር፡ 51"

በኢ.ስላም እይታ ማንም ሰው ልቅ ስልጣን የለውም፡፡ መንግስት፣ ንጉስ፣ መሪ ሸሪአ ከአስቀመጠለት መርህ መውጣት በፍፁም አይችልም፡፡ ሸሪአን ከጣሰ እርሱን መታዘዝም የሚለውን መፈፀም አያስፈልግም፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ሙስሊም ሰው መሪ) ያዘዘውን ይስማ፡፡ ይታዘዝ ያስደስተውንም ያላስደሰተውም ጉዳይ ላይ ወንጀል እንዲፈፅም ከታዘዘ አይስማው አይፈፅመው፡፡ " /ቡኻሪ ጥ3 ገፅ1469 ቁጥር 1 39/

ውይይት ኢ.ስላማዊ ፖለቲካዊ ሥርኣት ዋናው ምሰሶ ውይይትና ምክክር ነው አላህ I እንዲህ ይላል፡-

﴿فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ ٱللَّهِ لِنتَ لَهُمْ ۖ وَلَوْ كُنتَ فَظًّا غَلِيظَ ٱلْقَلْبِ لَٱنفَضُّوا۟ مِنْ حَوْلِكَ ۖ فَٱعْفُ عَنْهُمْ وَٱسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِى ٱلْأَمْرِ﴾ آل عمران: ١٥٩

“(መሐመ- ሆይ !) ለነሱ ፀባ መልካም መሆንህ ከአላህ እዝነት
መነጨ ነው። ፀባ ክ ና ልበ ደረቅ በሆንክ ኖሮ ከዙሪያህ
በተበተኑ ነበር። ስለሆነም (ስህተቶቻቸውን) ይቅ በላቸው።
ምሕረትም ጠይቅቸው። (ሁሉንም) ጉዳዮች አማክራቸው። ”
"ኢ.ምራን ፡ 159"

በዚህ የቁርኣን አንቀፅ በኢ.ስላማዊ ሸሪኣ የሚተዳደር ህዝብን መሪ የሆኑትን ነብዩ ρ ህዝባቸውን በምድራዊ ህይወታቸውና የዕለተ ዕለት ሂደታቸው ምክክር እንዲያደርጉ አላህ I ያዛቸዋል፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ባልደረቦቻቸውን ያማክራሉ፡፡ ያወያያሉ፡፡

አቡ ሁረይራ እንዳስተላለፉት፡- "የአላህ መልዕክተኛ ρ ባልደረቦቻቸውን ያማክሩ እንደነበረ ማንም የሚያወያይ አላየሁም፡፡" /ቲርሚዚ ጥ/4/ ገፅ 213 ቁጥር 1714

የኢ.ስላም የህግ ሊ.ቃውንት፣ መንግስትና መሪ ህዝቡን ማማከር ግዴታው መሆኑን አስፍረዋል፡፡ መሪ ! ር የማያደርጉ ! ተከታዬቹ ሀሣባቸውን የሚያቀርቡበት መድረክ እንዲዘጋጅላቸው መጠየቅ ይችላሉ፡፡ በኢ.ስላም እይታ መሪ የህዝቡ ተወካይ ነው፡፡ የተወከለበትን ህዝብ የመስማት ግዴታ አለበት፡፡ ኢ.ስላም እያንዳንዱ ግለሰብ ሀሣቡን የማቅረብ ነፃነት እንዳለውና የሚያቀርባቸውና ሂሶችና ቅሬታዎችም የሸሪኣን ሥርአት የጠበቀ መሆን እንዳለበት አስፍሯል፡፡ ሥርአትን ለማፍረስና ለመናድ የሚጋብዝ መሆን የለበትም፡፡ የአላ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "አዋጅ ታላቁ ጅህድ ግፈኛ መሪ ፊት እውነትን መናገር ነው፡፡" /ሙስተድረክ ጥ4 ገፅ 551 ቁጥር 543/

የነብዩ ρ ኸሊ.ፋዎች የኢ.ስላም ፖለቲካዊ ሥርአትን በመተግበር አስደናቂ ሁኔታዎችን አሣልፋዋል፡፡ ተከታዬቻቸው በነፃነት እንዲመክሯቸውና እንዲገስፃቸው በሩን ከፍተዋል፡፡ አቡበክር በመጀመሪያው የመሪነት ንግግራቸው እንዲህ ይላሉ፡- "እናንተ ሰዎች! የእናንተ መሪ ሁኛለሁ፡፡ ከእናንተ በላጭ ስለሆንኩ አይደለም፡፡ ትክክለኛ መስመር ላይ ካገኛችሁኝ አግዙኝ፡፡ ስህተት ላይ ካያችሁኝ አስተካክሉኝ፡፡ አላህን እየታዘዝኩ እናንተን ከመራሁ፡፡ እሺ. በሉኝ አላህ ላይ ጥፋት ከሰራሁ እናንተ እኔን መታዘዝ የለባችሁም፡፡"

ሁለተኛው ኸሊ.ፋ ዑመር፡- አንድ ቀን መድረክ ላይ ወጥተው ንግግር ያደርጋሉ፡፡ "እናንተ ሰዎች ሆይ! መንገድ ስስት ካያችሁኝ አስተካክሉኝ፡፡ ከሰዎቹ ውስጥ አንድ ያ ሰለጠነ ሰው እንዲህ አለ፡፡ መንገድ ሥተህ ካገኘንህ በሰይፋችን እናስተካክለህለን፡፡ ዑመር ይህንን ሲ.ሰሙ አልተቆጡም አልተበቀሉትም እጃቸውን ወደ ሰማይ ከፍ አድርገው አላህ ሆይ ምስጋና ይገባህ፡፡ በእኔ ስር ካሉ ሰዎች ስህተቴን የሚያር ኝ ሰው ስለሰጠኸኝ፡፡" አሉ፡፡

መሪ ይጠየቃል፡፡ ይገመገማል፡፡ አንድ ቀን ዑመር ሁለት ልብስ ለብሰው ንግግር ያደርጋሉ፡፡ "እናንተ ሰዎች ሆይ! ስሙ፡፡ ታዘዙ አንድ ሰው ቆመና መስማትም መታዘዝም የለም አለ፡፡ ዑመር ለምን አሉት? ሰውየው እርስዎ ሁለት

ልብስ ለብሰዋል፡፡ እኛ አንድ ልብስ ነው ያለን አለ ዑመር ! ሙስሊም አንድ ልብስ እንዲለብስ ትዕዛዝ አስተላልፏው ነበር፡፡)" ዑመር ድምጿቸውን ከፍ አድርገው አብዱላህ ኢብኑ ዑመር ሆይ! በማለት ተጣሩና ንገራቸው አሉ፡፡ የኔ ልብስ ለእርሱ ሰጥቼው ነው አለ፡፡ ሰዎየው አሁን እንሰማለን እንታዘዛለን አለ፡፡"

ኢስላም በዚህ መልኩ የህብረተሰብን የግለሰብን መብቶች እየጠበቀና እያከበረ ኑሯል፡፡ የኢስላም ሸሪአ ከግለሰብ ወይም ከቡድን ስሜት የራቀና የሰው ልጆችን መብትና ሥርአት የሚያከብር ብዙና ሁለንተናዊ ዘላለማዊ ህይማኖት ነው፡፡

ኢስላማዊ ሸሪአ የሰው ልጆች መሠረታዊና ቋሚ የሆኑ የሸሪአ ህግጋትና መርሆችን አክብረው ለእነርሱ የሚመቻቸውንና የህይወት ሂደታቸውን የሚያመቻችላቸውን ሥርአቶች የመዘርጋት መብት ሰጥቷቸዋል፡፡ በምድራዊ ህይወት ከዘመን ዘመን የሚለዋወጡ ሁኔታዎችን እያዩ እንዲያስተካክሉ እና አመቺና ቀላል ሥርአቶችን እንዲቀርፁ ፈቅዷል፡፡

በእነዚህ መሠረቶች ላይ በመቆም መብቶችንና ግዴታዎችን በሀገርና በህዝብ 51 ያሉ ግንኙነቶችን ማስመር ይቻላል፡፡

መሪና ህዝብ

መሪ በህዝብ ላይ ያሉት መብቶች የአላህን ሸሪኣ አስካልጣሰ ድረስ መስማትና መታዘዝ እርሱን መታዘዝ አላህን መታዘዝ ነው እርሱ ላይ ማመፅ አላህ ላይ ማመፅ ነው፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ وَأُوْلِي ٱلۡأَمۡرِ مِنكُمۡ ﴾ النساء: ٥٩

"እናንተ ያመፃችሁ ሆይ! አላህን ታዘዙ። መልዕክተኛውንና ከሓከ ላችሁ እነዚያን በኃላፊነት ቦታ ላይ ያሉትንም ታዘዙ። "
"ኒሣእ ፡ 59"

ለመሪ ምክርን በሥርአትና ሊቀበለው እንደሚችለው አድርጎ ማቅረብ፣ እርሱን እና የሚያስተዳድራቸውን ሰዎች የሚጠቅም ሀሳብ ና ራዕይ ማቅረብ፣ የህዝብን ፍላጐትና ዝንባሌ ማሣወቅ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ዲን ምክር ነው፡፡ ለማን ነው? ለአላህ ለኪታቡ ለመልዕክተኛው ለሙስሊም፤ መሪዎችና ተከታዬች፡፡" /ሙስሊም ጥ1 ገፅ 74 ቁጥር 1 52/

መሪ ችግርና መከራ በሚገጥመው ጊዜ ህዝቡ ከጐኑ ሊሰለፍ ይገባል፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "አንድ ሁናችሁ ባላችሁት መጥቶ እናንተን ለመበታተን አንድነታችሁን ለማጥፋት የሚጥር ካለ ግደሉት" /ሙስሊም ጥ3 ገፅ 14 0ቁጥር 1 52/

ህዝብና መሪ

ህዝብ በመሪው ላይ ያሉት መብቶች መብትና እኩልነት ፍትህዊነት ! ሰው መሪው ዘንድ በእኩልነት የመታየት መብት አለው፡፡ ማንም ማንንም አይበልጥም፡፡ አንድ ግሩኘ ሌላን ግሩኘ ማግለ አይችልም፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "አላህ ዘንድ የቂያማ ዕለት በጣም የሚወደደው እርሱ ዘንድም የሚቀርበው ሰው ፍትህዊ መሪ ነው፡፡ የቂያማ ዕለት አላህ ዘንድ የተጣላ ቅጣቱም በጣም የሚበረታበት ሰው ግፈኛ መሪ ነው" /ቲርሚዚ ጥ3 ገፅ 617 ቁጥር 1329/

ህዝብን አለማታለልና፡-

ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "አላህ የህዝብ መሪ ያደረገው፤ ህዝቡን አታሎ የሞተ፤ አላህ ሰውየው ላይ ጀነትን እርም አድርጐበታል፡፡" /ሙስሊም ጥ1 ገፅ 125 ቁጥር 142/

1. ህዝብን በተለያዩ ፖለቲካዊ ማህበራዊ ኢኮኖሚያዊ ጉዳዬች ላይ ማወያየት

ህዝብ አስተሣሠቡን አመለካከቱን እና እይታውን እንዲያቀርብ እድል መስጠት፣ ሀሣቡ ለህዝብ እስከጠቀመ ድረስ መቀበልና በተግባር ማዋል፡፡ የአላህ መልዕክተኛ የበድር ዘመቻ ጊዜ የውሀ ጉድጓድ ያለበት ስፍራ ከመድረሣቸው በፊት ቆሙ፡፡ አንድ የእርሣቸው ተከታይ ጠጋ አለና ጠየቃቸው፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ ሆይ! ይህ ስፍራ አላህ የመረጠልኹ ቦታ ነው? ወይስ የጦር ስልት ነው? አለ፡፡ የጦር ስልት ነው አሉ፡፡ ይህ ባልደረባቸው እንዲህ አለ፡- "ስለዚህ ከውሀ ምንጩ ኋላ እንስፈር፤ ጠላት ውሀውን እንዳይዝብን አለ፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ ይህንን ሀሣብ ተቀበሉ

2. የሙስሊሞች መሪ የህግ ምንጩ ሸሪአ መሆን አለበት፡፡ ሸሪአ መርሆች ማደር ግድ ይለዋል፡፡ የእራሱን ስሜትና ፍላጐት ሊደበልቅ አይገባውም፡፡

3. ከህዝብ አለመራቅ ፡- ህዝብ እንዳያገኘው አይዝጋ፡፡ አይኩራ፡፡ ከህዝብ ጋር ግንኙነት እንዳያደርግ የሚከለከሉ በመሀል ያሉ ሰዎች ሻቸው ፈቅደው ለጠሉት ስለሚከለክሉ በቀጥታ ከህዝብ የሚገናኝበትን መስመር ይክፈት፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "የሙስሊሞች መሪ የተደረገ ሰው ጉዳያቸውን ቅርበታቸውን ድህነታቸውን ላለመስማት ተደበቀ አላህ የቂያማ ዕለት ከእርሱ ድህነት ፍላጐት ጉዳይ ቦታ አይሰጠውም፡፡" /ሙስተድረክ ጥ4 ገፅ 105 ቁጥር 7027/

4. የሙስሊም መሪ የሸሪአ ህግጋት የህይወት መርህ መነሻ ሊሆን ግድ ይለዋል፡፡ መሪ ህዝብን የሚያስተዳድረው በቁርአንና በሀዲስ ነው፡፡ የሚያስተዳድርበት መርህ ሸሪአ እንጂ የራሱ ስሜትና ዝንባሌ ሊሆን አይገባም፡፡

5. ለህዝብ ማዘን፡- ከአቅም በላይ አላማዘዝ፡፡ ህይወታቸውን አለማጥበብ፡፡ አለማስቸገር፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "አላህ ሆይ! በእኔ ህዝቦች

ላይ በአንድ ጉዳይ ኃላፊ ሆኖ እነርሱን ካስጨነቀ አንተ አስቸግረው፡፡ በእኔ ህዝቦች በአንድ ጉዳይ ላይ ኃላፊ ሆኖ እዝነትና ምቾት ከሰው አንተ እዘንለት፡፡" /ሙስሊም ጥ3 ገፅ 145 ቁጥር 6731/

❖ የኢስላም አገር መሪ የሆነ ሰው የሙስሊሞች ወኪል ነውና እነዚህን ነጥቦች በትኩረት መመልከት አለበት፡-

1. የሸሪአን ህግ ለመፈፀም የሚችለውን ማድረግ ምቹ የሆነ ኑሮ እንዲኖሩ ማድረግ፡፡ ዲናቸውን ክብራቸውን እራሣቸውን ገንዘባቸውን የማጠብቁበትን ሁኔታ ማዘጋጀት፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- " ንም ሰው አላህ የሙስሊሞች ኃላፊ አድርጐት ምክር ካልሰጠ የጀነት ሽታ አያገኝም፡፡" /ቡኻሪ ጥ6 ገፅ 2614 ቁጥር 6731/

2. መሪ የሆነ ሰው በሙስሊሞች ላይ መሪን ሲሾም ሀላፊነት የሚሰጠው ሰው እምነት ያለውና ቁም ነገረኛ ሰው መሆን አለበት፡፡ የዘመድና የጓደኛ ማከማቻ መሆን የለበትም፡፡ ኃላፊነትን መስጠት ያለበት ለሚገባውና ለሚችል ሰው ነው አሉ፡- አቡበክር τ የመጀመሪያው ኸሊፋ የዚድ ኢብን አቢ ሱፍያንን ወደ ሻም በኃላፊነት ሲልኩት እንዲህ ብለውት ነበር፡- "የዚድ ሆይ! አንተ ዘመዶች አሉ ለእነርሱ አዳልተህ ሹመት እንዳትሰጥ፡፡ ይህ እኔ አንተን የምፈራልህ ነገር ነው፡ ፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "በሙስሊሞች ጉዳይ ኃላፊ የሆነ ሰው ለዝምድና ብሎ አንድን ሰው ሾመ የአላህ ቁጣ ይወርድለታል አላህ የዚህን ሰውዬ ግዴታ ሰላትም ሱንና ተግባር አይቀበለውም፡፡ ጀሀነም ያስገባዋል፡፡" /ሙስተድረክ ጠ4 ገፅ 104 ቁጥር 7024/

ዑመር τ ለጓደኞቻቸው አንድ ቀን እንዲህ አሉ፡፡ የሙስሊሞች ጉዳይ አሣስቦኛልና ኃላፊነት የምሰጠው ሰው ጠቁሙኝ አሉ፡፡ አብዱራህማን ኢብኑ አውፍ ተባሉ፡፡ ደካማ ነው አሉ፡፡ እገሌ አሉ፡፡ አልፈልገውም አሉ፡- ማንን ነው? የምትፈልጉት ተባሉ "ሰው እፈልጋለሁ፡፡ መሪያቸው ሲሆን ከእነርሱ አንድ ሰው የሚሆን፡፡ የእነርሱ አንድ ሰው የሚሆን የእነርሱ መሪ በማይሆን ጊዜ እንደመሪያቸው የሚሆን፡፡ አሉ ረቢዕ ኢብን ሀሪስን እንጂ አናውቅም አሉ፡፡ እውነታችሁን ነው አሉ፡፡ ሾሙት፡፡"

በታላቁ እውቅ አላህን ፈሪ ሊቅ ሀስነል በስሪ እና በሙስሊሞች መሪ ዑመር ኢብኑል አብዱልአዚዝ 04 የተካሄደው ውይይት በመሪና በተመሪ 04 ለሚኖር ግንኙነትና ውይይት አርአያ ስለሆነ ከዚህ በታች በዝርዝር አቅርቤዋለሁ፡፡

የሙዕሚኖች መሪ ሆይ! አስተውል! አላህ I ፍትሀ መሪ የተጣመመን አቃኝ፣ ግፈኛን አስተካካይ፣ አጥፊን መላሽ፣ ደካማን አጠናካሪ፣ የተበዳይን እንባ ጠራጊ፣ ችግረኛን አጋዥ፣ አድርጐታል፡፡

የሙዕሚኖች መሪ ሆይ! ትክክለኛ መሪ ልጆቹን እንደሚንከባከብ አባት ነው፡፡ ይጥርላቸዋል፡፡ ትልቅ ሰው የሚሆኑበትን መንገድ ይቀድላቸዋል፡፡ በህይወት እያለ ይሠራላቸዋል፡፡ ከሞተ በኃላ የሚጠቀሙበትን ያደልብላቸዋል፡፡

የሙዕሚኖች መሪ ሆይ! ጥሩ መሪ እንደ ሩህሩህ እናት ነው፡፡ እናት ለልጆቿ ታዝናለች፡፡ በችግርና በስቃይ ታረግዛለች፡፡ በፈተና እና በመከራ ትወልዳለች፡፡ እንቅልፏን ጿ ብላ ታጣለች፡፡ ሲነቃ ትነቃለች፡፡ ሲቀመጥ ትቀመጠጣለች፡፡ አንዴ ታጠበዋለች፡፡ ጊዜ ትከለክለዋለች፡፡ በጤናው ትደሰታለች፡፡ በበሽታው ትጨነቃለች፡፡

የሙእሚኖች መሪ ሆይ! ብርቱ መሪ ማለት ወላጅ የሌላቸውን የሚንከባከብ የችግረኞችን ልጆች የሚያሣድግ ትልልቆቹን ቦታ ቦታ የሚያስዝ ነው፡፡ የሙዕሚኖች መሪ ሆይ! ወሣኝ መሪ ማለት አካል ውስጥ እንዳለ ቀልብ ነው፡፡ በእርሱ መስተካከል ! ነገር ይስተካከላል በእርሱ መበላሸት ! ይበላሻል፡፡

የሙዕሚኖች መሪ ሆይ! አላህን ፈሪ መሪ በአላህና በፍጡራኑ 04 ያለ አስተዳዳሪ ነው፡፡ የአላህን ቃል ሰምቶ ለእነርሱ ይነግራል አላህን ይፈራል፡፡ እነርሱንም ይመክራል፡፡ ወደ አላህ ይቀርባል፡፡ እነርሱም እንዲቀርቡ ያደርጋል፡ ፡

የሙዕሚኖች መሪ ሆይ! ጌታው እምነት ጥሎበት ገንዘቡን፣ ልጆቹን ! ነገር ሰጥቶት እንደከዳ፣ ገንዘቡን እንዳባከነ፣ ቤተሰቡን እንዳደኸየ፣ ልጆቹን እንደበተነ፣ ባሪያ አትሁን፡፡

የሙዕሚኖች መሪ ሆይ! ልታውቀው የሚገባ ነገር አላህ I ያስቀመጣቸው የመቅጫ ህግጋት ከዕኩይ እና መጥፎ ነገር ለመገደብ ነው፡፡ ይህንን የመቅጫ ህግጋት ተፈፃሚ የሚያደርገው መሪ እራሱ እኩይ ወንጀል ቢሰራ እንዴት ይሆናል? አላህ I የገደለን ሰው እንዲገደል አዟል፡፡ ወንጀለኛውን መቅጣት ያለበት መሪ ከገደለስ እንዴት ነው ነገሩ?

የሙዕሚኖች መሪ ሆይ! መርሣት የሌለብህና ! ማስታወስ ያለብህ የሞትንና እና ከሞት በኋላ ያለን ህይወት ነው፡፡ ከሞት በኋላ ተከታይህ ትንሽ ነው፡፡ ሞት ላይ አጋዥ የለህም፡፡ ለሞትና ከሞት በኋላ ላሉት ከባድ ህይወቶች ራስህን አዘጋጅ፡፡

የሙዕሚኖች መሪ ሆይ! አንተ አሁን ካለህበት ቦታ የተለየ ቦታ ይጠብቅኃ፡፡ ረዘም ጊዜ ትጋደማለህ፡፡ ወላጆችህ ይሸሹሀል፡፡ በጨለማ ጉድጓድ ውስጥ አስረክበውህ ይጓዛሉ፡፡ ብቸኛና ነጠላ ! ትቀመጣለህ፡፡ ለዚህ ህይወት ስንቅ አዘጋጅ ጓደኛ 04 ፡፡

﴿ يَوْمَ يَفِرُّ ٱلْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ﴿٣٤﴾ وَأُمِّهِۦ وَأَبِيهِ ﴿٣٥﴾ وَصَٰحِبَتِهِۦ وَبَنِيهِ ﴾ عبس: ٣٤ - ٣٦

“በዚያ ቀን እያንዳንዱ ሰው ከወን- ሙ ይ ሸ ሻ ል። ከእናቱም፣ ከአባቱም፤ ከሚስቱም፣ ከልጆቹም ።” "አበሠ ፡ 34-36"

የሙእሚኖች መሪ ሆይ ! " አትርሣ፡-

﴿إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ ۝٩ وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ۝١٠﴾ العاديات: ٩ - ١٠

“ከመቃብሮች (ውስጥ) ያሉት (ሙታን) በተቀ ሰቀሱ ጊዜ (ምን ሊከሠት እንሚችል) አያውቅምን? በልቦናዎቹ ውስጥ ያሉ (ሚስጥሮች ም)በተገለጹ ጊዜ?” "አድያት ፡ 9-10"

ሚስጥር ይፋ ይሆናል፡፡ መፅሐፍ "ትንሹንም ትልቁንም ያካትታል የሚተወው ነገር የለም" የሙዕሚኖች መሪ ሆይ! አሁን አንተ ጊዜ አላህ እድሜህ ከመጠቅለሉ በፊት ተስፋ አስቆራጭ በሽታ ከመምጣቱ በፊት ቆርጠህ ተነሣ፡፡

የሙዕሚኖች መሪ ሆይ! በአላህ ባሪያዎች በአንተ ስር ያሉ ሰዎች ላይ ፍርድ ስትሠጥ ተጠንቀቅ፡፡ የግፈኞችን መንገድ አትከተል የማን አለብኞችን ጐዳና አትንዝበት አላህን የማያውቁ ሰዎችን ባህሪ አትላበስ፡፡ ይህን ካደረግክ እንደነርሱ ግፈኛ ትሆናለህ፡፡ ወንጀልህ ላይ ወንጀሎችን ትከምራለህ፡፡ ከባድ ጥፋትህ ላይ ክብደት ያለው ጥፋት ትጨምራለህ፡፡ አንተን አላህ ጋር የሚያጣላ ነገር እየሠሩ የሚደሰቱብህ ሰዎች እያታለሉህ በመጪው አለም የአንተን መልካም ነገር የሚያስወስድ ነገር እንድትፈፅም እያደረጉ የሚዝናኑብህ ሰዎችን ተጠንቀቅ፡፡ የዛሬውን ሀይልህን አትመልከት የነገውን አቅምህን አስተውል፡፡ የዛን ጊዜ አንተ በሞት ገመድ ተጠቅልለሀል፡፡ መልአክተ ነብያት የአላህ መልዕክተኞች ባሉበት አላህ ፊት ትዘረራለህ፡፡ ! " ለአላህ እጅ ሰጥቷል፡፡

የሙዕሚኖች መሪ ሆይ! እኔ ምክር መስጠት የሚችሉ መካሪዎችን ያህል ምክሬ ባይደርስህም ምክር ለእርስዎ በማዘንና በማሰብ የከተብኩት ነው፡፡ የኔን ምክር ወዳጁ የታመመበት ሐኪም ነውና የሚከብድና የሚኮሰኩስ መድሐኒት በግድ እንዲወስድ እንደሚያደርግ ሀኪም ምክሬን ይውሰዱልኝ፡፡

የሙዕሚኖች መሪ! ወሰላሙ አለይኩም ወራህመቱ ወበረካቱ፡፡

ውጫዊ የፖስቲካ ስርዓት

ውጫዊ የፖለቲካ ስርዓት ለሁለት ይከፈላል፡-

04 *የፖለቲካ ስርዓትና*

የጦርነት የፖለቲካ ስርዓት

የውጊያ ፖስቲካ

ይህ በኢስላም ጂሀድ በመባል ይታወቃል፡፡ ጅሀድ አጠቃላይ በሆነው በኢስላም ግንዛቤ ሠፊ ትርጉም ያለው ሲሆን፡፡ ራሱን ከሀራምና ከተከለከሉ ነገሮች መጠበቅ፡፡ እንዲሁም ግዴታ የተደረጉና ሊፈፀሙ የሚገባቸውን ነገሮች መፈፀም ነው፡፡ የአላህን ውዴታ ለመጐናፀፍ የሚቻለውን ያህል መጣር ማለት ነው፡፡

ጠበብ ያለው የጅሀድ ትርጉም ደግሞ፣ በራስ፣ በመገንዘብ፣ በክብር፣ ወይም በአገር ላይ የመጣን የማጥፋት ዘመቻ መመከት፤ እንዲሁም ኢስላም እንዳይሰበክ የሚከላከሉ ቃላቶችን ለማስተካከል የሚደረግ ጦርነት ነው፡፡ በዚህ ግንዛቤ መሠረት ይህ ሂደት በኢስላም ውስጥ ብቻ የተፈጠረ ወይም የሚገኝ ጦርነት አይደለም፡፡ ከድሮ ጀምሮ ያለና የነበረ ስርዓት ነው፡፡

በየሁዶች መፅሐፍ ውስጥ ሠፍሮል፡፡ በሀያኛው የኦሪት ክፍል ውስጥ የሁዶች የጦርነት ህግ አላቸው፡፡ እንዲህም ይላል "ለጦርነት የምትሄድበት ከተማ ስትደርስ የሠላም ጥሪ አድርግ፡፡ ጥሪህን ከተቀበሉ ሠላምን ከመረጡ እዛው ውስጥ ያለው ህዝብ በአንተ ሥር ነው፡፡ በባርነትም አው[illegible]ው የሠላም ጥሪህን አሻፈረኝ ካሉ ክበባቸው፡፡ ጌታ ባንተ እጅ ሥር ከጣለልህ ሁሉንም ወንዶች በሠይፍ አንገታቸውን በላቸው፡፡ ሴቶች ህፃናት እንስሶችና በከተማዋ ውስጥ ያሉ የአንተ ንብረት ናቸው፡፡ ጌታ ከጠላቶችህ ላይ የሠጠህን ማርክ ከአንተ የራቁና እንቢ ያሉ ከተሞችን እንዲሁ አድርግ፡፡"

ኦሪት አስረኛ ክፍል ቁጥር 24 *ላይ እንዲህ ይላል "እኔ በምድር ላይ ሠላምን ላሠፍን የመጣሁ እንዳይመስላቹ ሠላምን ሳይሆን ሠይፍን ለማንገሥ ነው የመጣሁት፡፡ እኔ እኮ የመጣሁት ልጅን የአባቱ ተቃራኒ ሴት ልጅን የእናቷ ጠላት ምራትን የአባቱ ጠላት የሰው ልጅ ጠላት ቤተሰቦቹን ለማድረግ ነው፡፡ አባቱንና እናቱን ከኔ በላይ የወደደ ለእኔ አይሆንም፡፡ ወንድ ልጅን ወይም ሴት ልጅን ከኔ በላይ የወደደ የኔ አይሆንም፡፡ ህይወቱን ለኔ ብሎ የሠዋ ህይወቱን) ያገኘዋል፡፡"*

ግዛትን ለማስፋፋት ሥልጣንን ለማጐልበት በቀልን ለመፈፀም የሚደረጉ ጦርነቶች ጥፋትና መከራን ስለሚያመጡ በኢስላም ተቀባይነት የላቸውም፡፡

የኢስላም የጅሀድ ጦርነት መያዣና መጨበጫ ጦርነት አለው፡፡ ጠላት አይገደልም፡፡ ጦርነት የተሣተፈና ያገዘ ሲቀር፡፡ በጦርነት ላይ

አዛውንቶችን፣ ህፃናትን፣ ሴቶችን፣ በሽተኞችን፣ ቁስለኞችን፣ ሐኪሞችን፣ ምርኮኞችን፣ መግደል የተከለከለ ነው፡፡ እራሳቸውን አምላክን ለመገዛት የሰው ሰዎች አይነኩም፡፡ በጦርነት ላይ የቆሰለ ሰው ማሰቃየት፣ የሞተን ሰው አካል መቁረጥ አይፈቀድም፡፡ ከጦር ሜዳ የሸሸ አይሣደድም፡፡ እንስሳቶች አይገደሉም፡ ፡ ቤቶች አይፈርሱም፡፡ የአምልኮት ቦታዎች አይነኩም፡፡ ውሀና የጉድጓድ ውሀ አይመረዝም፡፡ እፅዋቶች ዛፎች አይቆረጡም፡፡ አይቃጠሉም፡፡

ይህ አስተምሮት ነብዩ ρ የእርሣቸው ኸሊፋዎች ኢስላምን ለማብራራትና ለማስፋፋት፣ እንዲሁም ጦር የሰበቀን ጠላት ለመዋጋት ሲዘምቱ፣ በአፅንኦት ይሠጥ የነበረ የጦርነት ምክር የተወሰደ ነው፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "አላህን የካዱ በአላህ ስም ከዘመቱባቸው ዝመቱ /ተዋጉ/ አታታሉ የሞተን አትቆራርጡ ህፃንን አትግደሉ፡፡" /ሙስሊም ጥ3 ገፅ 1357 ቁጥር 1731/

አቡበክር τ የሚልኳቸውን ወታደሮች እንዲህ ይሏቸው ነበር "ቁሙ በአስር ነጥቦች እመክራችኃለሁ፡፡ እንዳትረሱ ያዙ፡፡ "አታታሉ፤ አትስረቁ፤ አታሞኙ፤ ሙታንን አትቁረጡ፤ ህፃን ልጅ አትግደሉ፡፡ ሽማግሌና ሴትን አትግደሉ፡፡ የዛፍ አትንቀሉ፤ አታቃጥሉ፤ ፍሬ ያለው ተክል አታጥፉ፤ በግ ከብት ወይም ግመልን ለመብላት ካልሆነ አትረዱ፡፡ እራሳቸውን ለአምልኮት የሠው ሠዎች መንገዳቹ ላይ ታገኛላቹ፡፡ እራሳቸውን ላአምልኮት እስከተው ድረስ ተዋቸው፡፡" /ጠበሪ ጥ3 ገፅ226/

የጦር ምርኮኞች በኢስላም ብዙ መብቶች አሏቸው፡፡ እነሱን ማሠቃየት ማንገላታት ማዋረድ ማሸበር አይቻልም፡፡ ምግብ መጠዋ በመከልከል አሠቃይቶ መግደል በጣም 26/ ነው፡፡ እነርሱን ማክበር በጥሩ ሁኔታ ማስተናገድ ይገባል፡፡ አላህ ρ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَيُطْعِمُونَ ٱلطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِۦ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ﴿٨﴾ إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ ٱللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنكُمْ جَزَآءً وَلَا شُكُورًا ﴾
الإنسان: ٨ - ٩

“ምግብን፥ ለችግረኛ፣ ለ... ልጅና ለምርኮኛ ይመግባሉ፤ “ምናበላችሁ አላህን ውዴታ በመሻት ነው። ከናንተ (ለውለታችን) ምላሽም ሆነ ምስጋና አንሻም። ” "ኢሣእ : -9"

የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብሏል "ምርኮኛን ልቀቁ፡፡ ረሀብተኛን ግቡ በሽተኛን ጠይቁ፡፡" /ቡኻሪ ጥ5 ገፅ 1109 ቁጥር 2 1/

የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ አሉ፡-

﴿ إِذَآ أَثْخَنتُمُوهُمْ فَشُدُّوا۟ ٱلْوَثَاقَ فَإِمَّا مَنًّۢا بَعْدُ وَإِمَّا فِدَآءً حَتَّىٰ تَضَعَ ٱلْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ﴾ محمد: ٤

“እነዚያን ካዱ ሰዎችን (ውጊያ ላይ) በምታገኟቸው ጊዜ አንገቶቻቸውን ምቷቸው። ባዳከማችኋቸውም ጊዜ ማ ሰሪያዎችን አጥብቁ (ማርኳቸው)። (ምርኮኞችን ጉዳይ በሚመለከትም) ወይ

በነፃ አለያም ቤዛ ተቀብላችሁ መልቀቅ ትችላላችሁ። ርነ ቱ እስኪጠናቀቅ - ረስ (ይህን ፈ ጣ። ይህን (ታዛችኋል)። »
"ሙሀመድ : 4"

የኢስላም መሪ ምርኮኞችን በተመለከተ በዚህ የቁርአን አንቀጽ መሠረት የመስራት መብት አለው፡፡ ለህዝብ የሚያወጣውን መንገድ በመከተል አለማቀፍ የምርኮኞችን አያያዝ ስምምነት የሚያክል እይታ ሊኖረው ይችላል፡፡ ምርኮኞችን በነፃ መልቀቅ ወይም የገንዘብ ቅጣት በመቅጣት አልያም በሌሎች ምርኮኛ ሙስሊሞች በመቀየር ሊሆን ይችላል፡፡

በጦርነት የተሸነፉ ህዝቦች ክብራቸው ገንዘባቸው ቤቶቻቸው ይጠበቃል፡፡ ፍትህ ያለው ግንኙነት ይመሠረታል፡፡ ለዚህም ቁልጭ ያለ ማስረጃ አለ፡፡ ይህም ሁለተኛ ኸሊፋ ዑመር የቤተል መቅደስ ህዝቦችን አሸንፈው ሲገቡ፣ የሰጡት ውል ተምሣሌታዊ ውል ነው፡፡ እንዲህ ይላል፡- "በአላህ ስም እጅግ በጣም ሩህሩህና አዛኙ በሆነው፡፡ ይህ የሙእሚኖች መሪ ኡመር ኢብኑል ኸጧብ ለቤተል መቅዲስ ህዝብ የሠጠው የሠላም ውል ነው፡፡ ለህዝባቸው ለገንዘባቸው የቤተክርስቲያናቸው ለመስቀሎቻቸው .... የሠጠው የሠላም ውል ነው፡፡ .... ሀይማኖታቸውን እንዲቀይሩ አይገደድም፡፡ ከነርሱ ማንም አይነካም ... " አሸናፊ ህዝብ ለተሸናፊ ወገኖች እንዲህ ዓይነት ፍትህ፣ ይቅር ባይነት፣ የመንፈስ ልዕልና ያለው ውል የተዋዋለ ታሪክ ድርሣን ውስጥ ይገኝ ይሆን? ኡመር τ የፈለገውን ማለት የሚችልበት እድል ነበረው፡፡ ግን ተልዕኮው ማሣቀቅና ማሸማቀቅ ሳይሆን ኢስላምን ማስፋፋትና መግባባት ስለነበር ለሠዎች መልካምን መለገስ ነው፡፡ ይህ የሚያሣየው ኢስላማዊ ጦርነት ምድራዊ ብለፅግና ለማግበስበስ አለመሆኑን ነው፡፡

ከኢስላማዊ አገር ጋር ውል የፈፀሙ ወገኖች " እንደ ሙስሊም ይታያሉ፡፡ ሙስሊሞች ላይ ግዴታ የሆነ ግዴታ ይሆንባቸዋል፡፡ ለሙስሊሞች የሚሠጥ መብት ይሠጣቸዋል፡፡ ሐይማኖታዊ ነፃነታቸውና መለያ የሆኑ አምልኮታዊ ተግባራትን ! በየሀይማኖታዊ ቦታው ይፈፅማል፡፡ አላህ I እንዲህ ይላል፡-

﴿ لَّا يَنْهَىٰكُمُ ٱللَّهُ عَنِ ٱلَّذِينَ لَمْ يُقَٰتِلُوكُمْ فِى ٱلدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُم مِّن دِيَٰرِكُمْ أَن تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوٓا۟ إِلَيْهِمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُقْسِطِينَ ﴾ الممتحنة: ٨

"ለነዚያ በእምነታችሁ ሰበብ ላልተዋጓችሁና ከቤቶቻችሁም ላላስወ ችሁ (ከሓዲያን) መልካም ልትውሉላቸው፥ ፍትሃዊ ልትሆኑላቸውም አላህ አይከለክላችሁም። አላህ ፍትሃውያንን ይወዳልና።" " ተሂና : "

የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "አዋጅ! ውል የገባ ሰው ላይ ግፍ የፈፀመ፣ ወይም ያዋረደ፤ አልያም ከሚችለው በላይ የያዘዘ፤ ወይም ያለፈቃድ

አንድ ነገር የማው እኔ የቂያማ ዕለት እሞገተዋለሁ፡፡" /አቡዳውድ ጥ3 ገፅ 170 ቁጥር 3052/

ኢስላም ስለ ኢኮኖሚ

ገንዘብ የህይወት ምሶሶ ነው፡፡ ኢስላም ሚዛናዊ ህብረተሰብ በመገንባትና ማህበራዊ ፍትህ ለማንገስ ለግለሰብም ለህብረተሰብ የተመቻ ህይወት ለመመስረት የሚጥር ዲን ነው፡፡ አላህ ቁርኣን ውስጥ ገንዘብን እንዲህ በማለት ይገልፃል፡፡

﴿ٱلْمَالُ وَٱلْبَنُونَ زِينَةُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ الكهف: ٤٦

“ገንዘብና ልጆች ዚህች ዓለም ጌ ች ናቸው።” "ካህፍ ፡ 46"

ኢስላም ሰዎች በስርዓት ገንዘብን ለማግኘት እንዲተጉ አዟ ፡፡ ንግድ፣ ግብርና፣ ኢንድስትሪ መልካም የሆኑ የገንዘብ ምንጮች ናቸው፡፡ ኢስላም ለራሱ ቤተሰብ የሚለፋን አመስግኗል፡፡ ሠርተው መኖር የሚችሉ ሠዎች በልመና ገንዘብ እንዳያገኙ ከልክሏል፡፡ ይህንን በተመለከተ ብዙ የቁርኣን አንቀጾች እና የነብዩ ρ አስተምህሮቶች አሉ፡፡

ኢስላም ሠርቶ መብላትን አላህ ባልከለከለው መንገድ የሚደረግ የገንዘብ ፍለጋ ኢስላም በጣም አበረታቶል፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡፡ ማንም ሰው ጥሩ ምግብ አልበላም፡፡ በእጅ የለፋበትን ከመብላት የሚበልጥ፡፡ የሚበላ በላጭ ማንም የለም የአላህ ነብይ ዳውድ υ በእጅ የሠሩትን ነበር የሚበሉት፡፡ /ቡኻሪ ጥ2 ገፅ 730 ቁጥር 1966/

ኢስላም ስራን ያበረታታል፡፡ ሰርቶ መብላትን ከስራ በላጭ መሆኑን ይገልፃል፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብሏል፡- "አንዳችሁ ገመድ ይዞ፣ እንጨት ስብሰቦ፣ በወገቡ ተሸክሞ፣ ቢሸጥ አላህ ክብሩን ይጠብቅለታል፡፡ ሰው ለምኖ ከሚሰጡት ወይም !966/ ሉት ይበልጥለታል፡፡" /ቡኻሪ ጥ2 ገፅ535 ቁጥር 1402/

በቁርኣን ውስጥ ረዥሙ የቁርኣን አንቀጽ የገንዘብ ልውውጥን የሚመለከት ነው፡፡ እቺም የብድር አንቀጽ በመባል ትታወቃለች፡፡ በቁርኣን ውስጥ መሸጥ ንግድ መስጠት የሚሉት ቃላቶች በተደጋጋሚ ተገልጸዋል፡፡ ከዚያም ይህ የቁርኣን አንቀጽ ይገኝበታል፡-

﴿وَأَحَلَّ ٱللَّهُ ٱلْبَيْعَ وَحَرَّمَ ٱلرِّبَوٰاْ﴾ البقرة: ٢٧٥

“አላህ ንግ- ን ፈቀደ። ሪባን ግን ከለከለ። ” "በቀራ ፡ 275"

አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَٱلَّذِينَ إِذَآ أَنفَقُواْ لَمْ يُسْرِفُواْ وَلَمْ يَقْتُرُواْ وَكَانَ بَيْنَ ذَٰلِكَ قَوَامًا﴾ الفرقان: ٦٧

“እነዚያ በለገሱ ጊዜ ማያባክኑ ወይም ማይነፍጉ፥ በነኝህ ሐከል ሆነን (ሚዛናዊ እና) ትክክለኛ (ባሕሪ) ሚከተሉ ናቸው። ” "ፉርቃን : 67"

ኢስላም የግል ሀብትን ነፃ የንግድ ልውውጥን ይፈቅዳል፡፡ በቁርኣን ውስጥ የሌላን ንብረት መንካት በአፅንኦት ተከልክሎል አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَلَا تَأْكُلُوٓاْ أَمْوَٰلَكُم بَيْنَكُم بِٱلْبَٰطِلِ ﴾ البقرة: ١٨٨

“ከሓከላችሁ አንዱ ሌላውን ገንዘብ ያለ አግባብ አይብላ። ” "በቀራ : 1 "

ገንዘብ በኢስላም እይታ ወሳኝ ! የህይወት ጥያቄዎች ዋናውን ስፍራ ስለሚይዝ ግለሰቦችም ቡድኖች ከገንዘብ መሸሽ ስለማይችሉ ኢስላም ገንዘብ የማግኛና የማውጫ ዘዴዎችን ጠቁሞል፡፡ ገንዘብ ያካበተ ሰው ከመቶ 2.5% ለዘካ እንዲያወጣ አዞል፡፡ ከሀብታም የገንዘብ ባላባቶች ተይዞ ለድሆች የሚሠጥ ገንዘብ ነው፡፡ አንድ ሀብት 5 ግራም ወርቅ በላይ ሆኖ አመት ሲሞላው ከዚህ ሀብት ላይ 2.5% ለድህ ይሠጣል፡፡

በኢኮኖሚያዊ የህይወት ዘርፍ ጠቃሚዎቹ ሂደቶችን የሚጠቀሙ አቅጣጫዎችን ትንሽ እናሳያለን ዋና ዋናዎቹ፡-

ኢስላም ንግድን 35 ስራዎች በላይ ምርጥና አዋጭ የሥራ ዘርፍ አድርጓታል፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ በመባል ተጠየቁ፡፡ ከስራ . ምርጥ ወይም አዋጭ የቱ ነው? "በእጅ የሚሠራ የሙያ) ሥራ የተፈቀደ ሽያጭና ንግድ ሁሉ፡፡" /ሙስተድረክ ጥ2 ገፅ 12 ቁጥር 215 /

ኢስላም ንግድ በእምነት በእውነት ላይ ተመሥርቶ እንዲካሄድ አዟል ማጭበርበርና የሚሸጠውን ንብረት ድክመት መደበቅ ተከልክሎል የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ሁለት ተሻሻጮች እስካልተለያዩ ድረስ ሽያጭን የማፍረስ) ምርጫ አላቸው፡፡ ግን ሁለቱም እውነተኛውን ከተነጋገሩ በሽያጫቸው አላህ በረከት ያደርግላቸዋል፡፡ ሁለቱም ከደበቁ ከዋሹ የንግዳቸው በረከት ይነሣል፡፡" /ቡኻሪ ጥ2 ገፅ732 ቁጥር 1973/

- በገገርና ሻጭ ላይ ፈታ ማለት፡፡ ምክንያቱም ንግድ በገገርና በሻጭ 32 ቋሚ ግንኙነትን ይፈጥራል፡፡ ጥቅም ለማግበስበስ በሚደረግ አግባብ የለሽ ስግብግብነት ወንድማማችነት ይፈርሳል፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ሲሸጥ፣ ሲገዛ፣ ሲከፍል፣ ለቀቅ ያደረገን ሰው አላህ ይዘንለት፡፡" /ቡኻሪ ጥ2 ገፅ 730 ቁጥር 1970/
- ግብይት ላይ ! አለማስገባት፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ሽያጭ ላይ ! ማብዛትን ተው፡፡ እርሱ ይሠጣል፡፡ ከዚያም ያጠፋል፡፡" /ሙስሊም ጥ3 ገፅ 122 ቁጥር 1607/

❖ እቃ ገዝቶ ግገርውን መሠረዝ የፈለገን ሠው ማስተናገድ፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "የገዛውን መመለስ የፈለገ ሰው የመለሰለት አላህ የቂያማ እለት ስህተቱን ይሠርዝለታ፡፡" /ኢብኑ ሂባን ቀ11 ገፅ 402 ቁጥር 5029/

❖ ኢስላም የብድር አገልግሎትን መስጠት አበርትቷል፡፡ ይህም ወለድና መንገድን ለመዝጋት ታላቅ መንገድ ነው፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋ :- ሙስሊም ሰውን ሁለት ዲርሐም ብድር የሰጠ ሠው ሁለት ጊዜ ሰደቃ እንደሠጠ ይቆጥርለታል፡፡/አቡያእላ ቀ ገፅ443 ቁጥር 5030/

❖ ኢስላም ተበድሮ መክፈል የቸገረውና የተጨናነቀን ሰው ትንፋሽ እንዲሠጠው ያዛል፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَإِن كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ ﴾ البقرة: ٢٨٠

"(ባለዕዳው ሰው) ገንዘብ ሌለው ችግረኛ ከሆነ (እዳውን) ገንዘብ እስኪያገኝ - ረስ ልታዘገ ለት ይገባል፡፡ " "በቀራ ፡ 2 0"

የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ብድሩን መክፈል ያቃተውን ሰው ጊዜ የሠጠ በሁሉም ቀን ሰደቃ ይቆጠርለታል፡፡ ቀኑ ከደረሰ በኋላ ቀን ያረዘመለት ያው ሰደቃ) ይሆንለታል፡፡" /ኢብኑ ማጃ ቀ2 ገፅ 0 ቁጥር 241 /

ኢስላም ብድር ወስዶ መክፈል ያቃተውን ሰው ይቅርታ ማለትንና ብድርን ማንሳትን ከፍ ያለ ደረጃ እንዳለው ገልኣል፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَأَن تَصَدَّقُواْ خَيْرٌ لَّكُمْ ﴾ البقرة: ٢٨٠

"(ባለዕዳው ሰው) ገንዘብ ሌለው ችግረኛ ከሆነ (እዳውን) ገንዘብ እስኪያገኝ - ረስ ልታዘገ ለት ይገባል፡፡ ብ ትሰርዙለት ደግሞ ለናንተ በለጠ ነው ከገባችሁ፡፡" "በቀራ ፡ 2 0"

የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "የቂያማ ቀን ጭንቀት መገላገል የፈለገ ሰው ብድር ያለበትን ሰው ፈልጎ ያግዝ)፡፡ ወይም ለርሱ መልካም ይዋል፡፡" /በይሀቂ ኩብራ ቀ5 ገፅ356 ቁጥር10756/

ኢስላም የኢኮኖሚ መዋቸቅን ሊያስከትሉ የሚችሉ ነገሮችን ለመቅረፍ የሚያስችል ህግጋቶችን አስቀምጦአ! ፡፡ የመኪና አደጋ "0756/ በሁለት በኩል እንደሚዘጋጅ፡፡ አደጋ መከላከያ ዋና ዋናዎቹ የሚከተሉት ናቸው፡፡

1. አራጣ እርም ነው፡፡ ምክንያቱም አራጣ የሌለውን ሰው ድክመት ድህነት) ተጠቅሞ ለመከበር የሚደረግ ጉዞ ነው፡፡ አራጣ የተስፋፋው ሰዎች ያለ ጥቅም ! ተጋገዝ መረዳዓት በማቆማቸው ነው፡፡ የተወሠኑ ሠዎች እጅ ብቻ ሙሉዕ ይሆንና ሌሎቹ የእነሱን እጅ ይመለከታሉ፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَذَرُواْ مَا بَقِيَ مِنَ ٱلرِّبَوٰٓاْ إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ ﴿٢٧٨﴾ فَإِن لَّمۡ تَفۡعَلُواْ فَأۡذَنُواْ بِحَرۡبٖ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦۖ وَإِن تُبۡتُمۡ فَلَكُمۡ رُءُوسُ أَمۡوَٰلِكُمۡ لَا تَظۡلِمُونَ وَلَا تُظۡلَمُونَ ﴾ البقرة: ٢٧٨ - ٢٧٩

"እናንተ ያመፃችሁ ሆይ! አላህን ፍሩ። (ይህ ማስጠንቀቂያ ከተላለፈላችሁ በኋላ) ከሰዎች ላይ ያላችሁን አራ ገንዘብ ተዉ። በእርግጥም አማኞች ከሆናችሁ (ይህንን ፈ መ)። ቀባችሁ ዋና ገንዘባችሁን ታገኛላችሁ። አትበ- ሉም። አትበደሉም።(ታዘዛችሁትን) ባትፈ መ ከአላህና ከመልዕክተኛው ዘን- ርነት እንደ ታወጀባችሁ እወቁ። (ከአራ) ከታ » "በቀራ ፡ 27 "

2. ብድርን ላለመመለስ ግዜን ማራዘም፡- ኢስላም እርም አርጓል፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ብድር መክፈል እየቻለ የሚያንጓትት ሰው ወንጀለኛ ነው፡፡"

/ቡኻሪ ቁጥር 22 7/

3. ኢስላም በድብቅ ማከማቸትን 7 " አድርጓል፡- የሰዎችን ቀለብና አስፈላጊ ነገሮች በውድ ዋጋ ለመሸጥ በማለት ማከማቸት በኢስላም እርም ተደርጓል፡፡ ይህ ድርጊት ግለሰብን ህዝብን አገርን የሚያወድም ተግባር ነው፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ያከማቸ ሰው ወንጀለኛ ነው፡፡"/ሙስሊም ጥ3 ገፅ 1227 ቁጥር 1605/

4. አግባብ ያልሆነ ታክስ፡- ይህ ነጋዴዎች ከሚከፍሉት ዘካ ወጪ የሚወስዱባቸው ገንዘብ ሲሆን ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡፡ " አለአግባብ የሰዎችን) ገንዘብ የሚወስድ ሰው ጀነት አይገባም፡፡" /ኢብኑ ኹ ዘይማ ጥ4 ገፅ 51 ቁጥር 2333/

የሰዎችን ንብረት ያለ አግባብ የወሰደ፣ የተባበረ፣ የመሰከረ፣ የፃፈ በዚህ የነብዩ ρ ንግግር ውስጥ ይገባሉ፡- "በዝርፊያ ገንዘብ የበቀለ ደምና ስጋ ጀነት አይገባም፡፡ እርሱ ጀሐነም ነው የሚገባው፡፡" /ኢብኑ ሂባን ጥ12 ገፅ 37 ቁጥር 5567/

5. ኢስላም ገንዘብን ደብቆ ማከማቸት አለአግባቡ መሰብሰብን ሀራም አድርጓል፡፡ ገንዘብ ሲንቀሣቀስ እና ዘካ ሲወጣበት የግለሰብን የአገርን ፍላጎት ያሟላል ክፍተትን ይከድናል፡፡ ገንዘብን መደበቅና ለብቻ ማደለብ በግለሰብ በህዝብ በአገር ላይ ከፍተኛ ጉዳት ያደርሣል፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَٱلَّذِينَ يَكۡنِزُونَ ٱلذَّهَبَ وَٱلۡفِضَّةَ وَلَا يُنفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ فَبَشِّرۡهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٖ ﴾ التوبة: ٣٤

"እነዚያን ወርቅና ብርን ሚያከማቹትን፥ በአላህ መገ- ም ማይመፀው ቱትን በአሳማሚ ቅት አብስራቸው » "ተውባ ፡ 34"

6. ኢስላም የግለሰብን ሀብት የማፍራት መብት ያከብራል፡፡ ግለሰቡም ለሰው ልጆች ሊያደርገው የሚገቡ ግዴታዎች አሉበት፡፡ ለድሆች መለገስ ለተለያዩ በጐ አድራጐት ተግባራት ማዋል፡፡ ትምህርት፣ ሆስፒታሎች ወላጅ ያጡ ህፃናት መንከባከቢያ፣ መስጂዶችን እንዲሁም ለህብረተሰብ የሚጠቅሙ ነገሮችን መፈፀም ግድ ይለዋል፡፡ ይህ ሂደት ገንዘብ በተወሰኑ ሰዎች ቁጥጥር ሥር ብቻ እንዳይውል ያደርገዋል፡፡

7. ሚዛን ማጉደል ሀራም ነው፡- ይህ ሂደት ሥራ ላይ ነኝ ብሎ ማታለል ማጭበርበር ነው፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَيۡلٞ لِّلۡمُطَفِّفِينَ ١ ٱلَّذِينَ إِذَا ٱكۡتَالُواْ عَلَى ٱلنَّاسِ يَسۡتَوۡفُونَ ٢ وَإِذَا كَالُوهُمۡ أَو وَّزَنُوهُمۡ يُخۡسِرُونَ ﴾ المطففين: ١ - ٣

“ለ“ አሉጦ ፊፊን” ወዮላቸው! ለነዚያ ከ ሰዎች በሚያስሰፍሩበት ወቅ ማሄ ስሞ ሉ ለነርሱ (ለ ሰዎች) በሚሰፍሩላቸው ወይም በሚመዘኑላቸው ወቅ ሚያጐ- ሉ (ለሆኑት)። ” "ሙጠፊፊን ፡ 1-3"

. ለብዙ ሰዎች የሚያገለግሉ የህዝብ መጠቀሚያዎችን ለግል ንብረትነት ማዋል የተከለከለ ነው፡፡ ውሀ፣የግጦሽ መሬት የመሣሠሉ ነገሮችን ለግል ሀብትነት አውሎ ህዝቡን ! ከባድ ሀራም ነው፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ሙስሊሞች በሦስት ነገሮች በጋራ መጠቀም ይችላሉ፡፡ በግጦሽ፣ በውሀ፣ በእሣት"

/አህመድ ጥ5 ገፅ 364 ቁጥር 23132/

9. አላህ I በእዚህ ቁርአን አንቀፅ ሥር የሚካተቱ ነገሮችን ሁሉንም ሀራም አድርጓል፡-

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَأۡكُلُوٓاْ أَمۡوَٰلَكُم بَيۡنَكُم بِٱلۡبَٰطِلِ ﴾ النساء: ٢٩

“እናንተ ያመኑችሁ ሆይ! አንዳችሁ ፣ ሌ ላኛውን ገንዘብ ያለ አግባብ አይብላ።” "ኒሣእ ፡ 29"

10. የትኛውንም አይነት ዝርፊያ ቅሚያ በእስላም እርም ነው፡፡ ምክንያቱም ሰዎች ላይ ግፍ መፈፀም ህዝብን ማስከፋት ነው፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "የሙስሊምን ንብረት በእጁ የወሰደ ሰው አላህ እርሱ ላይ ጀነትን እርም አድርጐበታል፡፡ እሣት አይቀርለትም፡፡ አንድ ሰው የአላህ መልዕክተኛ ρ ሆይ! ትንሽ እንኳ ቢሆን አለ፡፡ የመፋቂያ ቁራጭ እንኳ ቢሆን" አሉ፡፡ /ሙስሊም ጥ1 ገፅ 122 ቁጥር 137/

11. ኢስላም ስርቆትን እርም አድርጓል፡- ስርቆት የሰውን ንብረት ያለ አግባብ መውሰድ መቀማት ነው፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَٱلسَّارِقُ وَٱلسَّارِقَةُ فَٱقۡطَعُوٓاْ أَيۡدِيَهُمَا جَزَآءَۢ بِمَا كَسَبَا نَكَٰلٗا مِّنَ ٱللَّهِ ﴾ المائدة: ٣٨

“ ወን- ወይም ሴት ሌቦች ን ለፈፀሙ ኃጢአት ዋጋ እጆቻቸውን ቁረ_ቸው። (ይህ) ከአላህ ሆነ ቅት (ነው)። ” "ማኢዳ ፡ 3 "

12. ኢስላም ጉቦን ሀራም አድርጓል፡- የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ጉቦ የሚሠጥ የሚቀበል አላህ ቁጣ ይውረድባቸው፡፡"

ጉቦ የሚሠጥ፣ ጉቦ የሚቀበል፣ ጉቦ ለመቀባበል ሁኔታዎችን የሚያመቻች ! . የአላህ እርግማን ይውረድባቸው፡፡ ምክንያቱም ጉቦ በስርዓት ይካሄድ የነበረን የፍርድ ሂደት ያዛባል፡፡ ግፍን እና ጭቆናን ያስፋፋል፡፡

13. ኢስላም ከሸሪአ ውጭ የሆኑ የንግድ ፍክክሮችን እርም ያደርጋል፡፡ ወንድሙ ጓደኛው የሚሸጥበት ቦታ መሸጥ ጥላቻን እና አለመግባባትን ይፈጥራል፡፡ እንዲህ ዓይነት ሂደቶች በመግባባትና በስምምነት ሊፈፀሙ ይገባል፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ወንድሙ በሚሸጥበት ሰውየው አይሽጥ፡፡ ወንድሙ ያጨውን ሴት አይጭ፡፡ ካልፈቀደለት በስተቀር፡፡" /ሙስሊም ጥ2 ገፅ 1032 ቁጥር 1412/

ኢስላም ከላይ ከተጠቀሱት አቅጣጫዎች ሌሎችም ነጥቦችን ለንግድና ኢኮኖሚያዊ ሥርአትዎቹና አስተማማኝ ሁኔታን የሚፈጥሩ ጉዳዬችን ጠቅሷል፡፡

ኢስላም ስለ ማህበራዊ ግንኙነት

ኢስላም ማህበራዊ ጉዳዬችን እየዳሰሰና የሁሉንም ግለሰብ ግዴታና መብት አስቀምጧል ይህም ማህበረሠባዊ መረጋጋትን ለመፍጠርና የተመቸ ህይወትን ለማስቀመጥ ያመቻል፡፡ አላህ በተለየ መልኩ ካስጠመጣቸው ግዴታዎችና መብቶች ውስጥ የተወሰኑትን እንመልከት፡፡

የወላጅ መብቶች

የወላጅ ሀቅ በኢስላም ከፍተኛ ቦታ ተሰጥቶታል፡፡ ወላጅን ማክበርና መታዘዝ ከኢስላም ምሰሶዎች ውስጥ ነው፡፡ አላህን በወንጀል እስካላዘዙ ድረስ በሌሎች ነጥቦች እነርሱ ያሉትን መፈፀም ግዴታ ነው፡፡ የእነርሱን የምግብ የመጠጥ የልብስ የመጠለያ ፍላጐት ማሞላት ግዴታ ነው፡፡ እነርሱ ላይ መጮህ ከባድ ወንጀል ነው፡፡ የእነርሱ ስሜት መጠበቅ በንግግርና በተግባር ማስደሰት የሚያስከፋቸውን ጐን መጠበቅ ያስፈልጋል፡፡ አላህ I ቁርአን ላይ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّآ إِيَّاهُ وَبِٱلْوَٰلِدَيْنِ إِحْسَٰنًا ۚ إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِندَكَ ٱلْكِبَرَ أَحَدُهُمَآ أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُل لَّهُمَآ أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُل لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٢٣﴾ وَٱخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ ٱلذُّلِّ مِنَ ٱلرَّحْمَةِ وَقُل رَّبِّ ٱرْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِى صَغِيرًا ﴾ الإسراء: ٢٣ - ٢٤

"ጌታህም እርሱን እንጂ እንዳታመልኩ ደንግጓል። ለወላጆቻችሁም መልካም እን- ትውሉ (ወስኗል)። በተለይም አንዳቸው ወይም ሁለ ቱ ከናንተ ዘን- ሆነው እርጅና ከተጫጫናቸው "ኡፍ" አትበላቸው። አትገላም ቸውም። መልካምን ቃል ብቻ ተናገራቸው። ከእዝነት መነጨን ትሕትና ክንፍ ዝቅ አ- ርግላቸው። "ጌታዬ ሆይ! በልጅነቴ ተንከባክበው እንዳሳደጉኝ እዘንላቸው።" በልም። " "ኢስራእ ፡ 23-24"

ኢስላም የወላጅን ሐቅና ደረጃ በተደጋጋሚ አውቋል ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "የአላህ ውዴታ የሚገኘው ወላጅን በማስደሰት ነው፡፡ የአላህ ቁጣ የሚወጣው ወላጅን በማሳዘን ነው፡፡" /ኢብኑ ሂባን ጥ2 ገፅ 172 ቁጥር 429/

ይህ የወላጅ መብት በኢስላም ፅ! ነጥብ ነው፡፡ ምንም እንኳን ወላጆችና ልጅ በሐይማኖት ቢለያዩም የወላጅ መብት አይጣስም፡፡ አስማእ የአብበከር ልጅ እንዳስተላለፉት ነብዩ ρ ዘመን እናቴ ሙሽሪክ ካፊር) እያለች መጣች፡፡ የአላህን መልዕክተኛ ρ በእናቴ ጉዳይ) ጠየቅኳቸው፡፡ እናቴ እኔን ፈልጋ መጣች፡፡ ዝምድናዬን ልቀጥል ወይ? አልኩኝ፡፡ አዎን እናትሽን ተንከባከቢ፡፡" አሉ፡፡ /ቡኻሪ ጥ2 ገፅ924 ቁጥር2477/

እናት ከአባት የበለጠ መብትና ሐቅ አላት አቡሁረይራ ባስተላለፉት ሐዲስ አንድ ሰው ለነብዩ ρ እንዲህ አሏቸው፡- የአላህ መልዕክተኛ ρ ሆይ!

24 ሰው በላይ በጣም ልቀርበው የሚገባው ማን ነው? እናትህ፡፡ ከዛም እናትህ፡፡ ከዛም እናትህ፡፡ ከዛም አባትህ፡፡ ከዛም ቅርብ ቅርብ አሉ፡፡ /ሙስሊም ጥ4 ገፅ 1974 ቁጥር 254 /

እናት ሦስት ጊዜ በተደጋጋሚ ተጠቅሣለች፡፡ አባት አንድ ጊዜ ተወስቷል ምክንያቱም እናት ከአባት በላይ ችግርን መከራን አሣልፋለች፡፡ ልጅ ከመወለድ በፊት ብዙ መከራና ስቃይ፡፡ አላህ I እንዲህ በማለት ገልፆታል "

﴿ وَوَصَّيۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ بِوَٰلِدَيۡهِ إِحۡسَٰنًاۖ حَمَلَتۡهُ أُمُّهُۥ كُرۡهًا وَوَضَعَتۡهُ كُرۡهًاۖ وَحَمۡلُهُۥ وَفِصَٰلُهُۥ ثَلَٰثُونَ شَهۡرًاۚ حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُۥ وَبَلَغَ أَرۡبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوۡزِعۡنِيٓ أَنۡ أَشۡكُرَ نِعۡمَتَكَ ٱلَّتِيٓ أَنۡعَمۡتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَٰلِدَيَّ وَأَنۡ أَعۡمَلَ صَٰلِحًا تَرۡضَىٰهُ وَأَصۡلِحۡ لِي فِي ذُرِّيَّتِيٓۖ إِنِّي تُبۡتُ إِلَيۡكَ وَإِنِّي مِنَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ ﴾ الأحقاف: ١٥

" ሰውን ልጅ፥ ለወላጆቹ መልካም ይውል ዘን- አዘዝን። እናቱ በጭንቅ (በችግር፣ በስቃይ...) አረገዘችው። በጭንቅም ወለደችው። ከተረገዘ አንስቶ ጡት እስኪጥል - ረስ ያሉት ጊዚያት (ለእናቱ ቀላል አይደሉም)። ሠላሳ (- ካም) ወራት ናቸው፡፡ (ለአላህ ፈቃ- ያደረ አማኝ) ጥንካሬን በተጐናፀፈና ዕ- ሜውም አርባ ዓመታት በደረ ጊዜ፡- "ጌታዬ ሆይ! ለኔም ለወላጆቼም ለለገስከን ፀጋዎች አመሰግንህ ዘን- ፥ አንተ ምትወደውን ተግባርም እፈፅም ዘን- አስችለኝ። ዝርያዎቼንም መልካም አ- ርግልኝ። እኔ ወደ አንተ (በንስሐ) ተመልሻለሁ። እኔ ለፈቃ- ህ ካደሩ ሰዎች (ከሙስሊሞች) ነኝ።" ይላል።" "አህቃፍ ፡ 15"

ኢስላም የወላጆችን ሀቅ ከሞቱ በህዋላም ቀጣይ ሐቅ አድርጓታል፡፡ አንድ የበኒ ሰለማ ጐሳ ሰው ነብዩን ρ እንዲህ በማለት ጠየቀ፡- የአላህ መልዕክተኛ ρ ሆይ! ወላጆቼ ከሞቱ በኋላ ለነርሱ የማደርገው ምን መልካም ነገር ይኖራል? "አዎን ለእነርሱ ዱዓ ማድረግ፡፡ አላህ ይቅርታ እንዲላቸው መፀለይ፡፡ ከሞቱ በኋላ የእነርሱን ቃል መሙላት፡፡ በእነርሱ ብቻ የሚቀጥል ዝምድና መቀጠል የእነርሱን ወዳጆችን ማክበር" አሉ፡፡ /አቡ ዳውድ ጥ4 ገፅ336 ቁጥር5142/

ወላጆች በዚህ ዘመን በጣም ብዙ እንግልትና መከራ እየደረሰባቸው ይገኛል፡፡ እርጅና ሲመጣባቸው ልጆች ለወላጆቻቸው እገዛ ማድረግ መንከባከብና ማገዝ ይተዋሉ፡፡ ይህ በጣም አፀያፊ ድርጊት ነው፡፡ ሰዎች ወላጆቻቸውን መንከባከብ ግድ ይላቸዋል፡፡

ባል በሚስቱ ላይ ያሉት መብቶች

❖ ቤተሰብን መምራት፡- ባል የቤቱ አለቃ አውራ ነው፡፡ ለቤተሰቡ መልካም ነገር ለማምጣት ይጥራል፡፡ ያማክራል፡፡ ያወያያል፡፡ ከባለቤቱ ጋር በስምምነት ለመኖር የሚያስችሉ ነገሮችን ያፈላልጋል፡፡ አላህ I እንዲህ ብሎል፡-

﴿ٱلرِّجَالُ قَوَّٰمُونَ عَلَى ٱلنِّسَآءِ بِمَا فَضَّلَ ٱللَّهُ بَعۡضَهُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٖ وَبِمَآ أَنفَقُواْ مِنۡ أَمۡوَٰلِهِمۡ﴾ النساء: ٣٤

"ወንዶች ሴቶች አሳዳሪዎች (ደጀ ኖች) ናቸው። ለአንደኛቸው ከሌላቸው በለጠ (ጥንካሬን) ስለለገሰው፤ እንደውም እነርሱ (ወንዶች) (ሴቶችን) ከገን ዘቦቻቸው ስለሚለግሱ » "ኒሣእ ፡ 34"

ብዙ ጊዜ) ወንዶች በህይወት የሚገጥማቸውን ችግርና ፈተና በእርጋታና በማስተዋል ለማለፍ ይጥራሉ፡፡ ሴቶች ግን ብዙ ጊዜ በስሜትና በፍላጐት ላይ ብቻ የተመሠረተ ውሳኔ ያስተላልፋሉ ይህ ማለት ግን ወንዶች ሳያማክሩና ሳያወያዩ ሁሉንም ነገር ይወስናሉ ማለት አይደለም፡፡

ሚስት ባሏን የመታዘዝ ያለውን የመፈፀም ግዴታ አለባት፡፡ የሚያዘውን ነገር ከአላህ ትዕዛዝ ጋር እስካልተጋጨ ድረስ ትታዘዘዋለች፡፡ አይሻ እንዳስተላለፉት የአላህ መልዕክተኛ ሆይ! ሴት ላይ ትልቁ ግዴታ ያለባት የማን ነው? አልኩ፡፡ የባልዋ አሉ፡፡ የወንድ ልጅ ዋናው ግዴታ የማን ነው አልኩ "እናቱ" አሉ፡፡ /ሙስተድረክ ጥ4 ገፅ167 ቁጥር 7244/

ወደ አልጋ ግብዣ ሲያደርግላት እንቢ ልትለው አይገባም ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ወንድ ሚስቱን ወደ አልጋ ጠርቶአት እንቢ ካለችው እሱ ተቆጥቶባት ካደረ እስኪ ነጋ ድረስ መላኢካ ይቸበችባታል ይረግሟታል)፡፡" /ሙስሊም ጥ2 ገፅ1060 ቁጥር1436/

የግሉን ንብረት ልጆችና ክብር መጠበቅ አለባት፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ከሴቶች በላጮ ሴት የምታስደስትህ፣ ስታዛት ምትፈፅምልህ፣ አንተ ከርሶ ስትርቅ ራሶንና ንብረትህን የምትጠብቅልህ፡፡ ይህንን የቁርኣን አንቀጽ አንብቡ፡፡"

﴿ٱلرِّجَالُ قَوَّٰمُونَ عَلَى ٱلنِّسَآءِ﴾ النساء: ٣٤

"ወንዶች ሴቶች አሳዳሪዎች (ደጀ ኖች) ናቸው።" "ኒሣእ ፡ 34"

/አጢያለሲ ገፅ306 ቁጥር 2325/

ከቤት ስትወጣ እርሱ አውቆና ፈቅዶ መሆን አለበት፡፡ የማይፈልገውን ሰው እቤት ማስገባት የለባትም፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡፡ "እናንተ በሴቶቻችሁ ላይ መብቶች አላችሁ፡፡ ሴቶቻቹሁም በእናንተ ላይ መብቶች

አሏቸው፡፡ የእናንተ መብቶች መሚስቶቻቹ ላይ እናንተ የምትጠሉትን መስተንግዶ ላያደርጉ የማትፈልጉትን ሰው ቤት ላያስገቡ፡፡ አዋጅ! እናንተ ላይ ያለው የእነርሱን መብት ልብሳቸውን እና ምግባቸውን በትክክል ልትሰጡ ነው ፡ ፡ /ኢብኑ ማጃህ ጥ1 ገፅ594 ቁጥር1 51/

ከቤት ወደ ቦታ ስትሄድ እርሱን ታስፈቅዳለች፡፡ እርሱ የሚጠላውን ሰው ቤት አታስገባም፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "እናንተ ሚስቶቻቹህ ዘንድ መብቶች አሏቹ! ሚስቶቻቹም እናንተ ዘንድ መብት አላቸው፡፡ እነርሱ ዘንድ እናንተ ያላቹችሁ መብት እናንተ የማትወድት መስተንግዶ ላያደርጉ እናንተ የማትወትን ቤታችሁ እንዲገባ ! ያደርጉ ነው፡፡ አዋጅ! እነሱ እናንተ ዘንድ ያላቸውን መብት በአልባሣቸውና በምግባቸው የሚገባውን ልታደርጉ ነው፡፡" /ኢብኑ ማጃህ ጥ1 ገፅ594 ቁጥር1 51/

ቀደምት ሙስሊሞች እነዚህን አስተምሮቶች በተግባር ያውሉ ነበር፡፡ ኡማማ ቢንት ሃሪስ የተባለች መካሪ ሴት ልጅን አያስ ቢንት አውፍ አሸይባኒ ትዳር ልትመሰርት ስትል እንዲህ በማለት ምክር ለገሰቻት፡- "ልጄ ሆይ! እንግዴህ የተወለድሽበትን ቤት ያደግሽበትን ቀዬ ለቅቀሽ ወደ ማታውቂው ሰው ዘንድ መሄድሽ ነው፡፡ ያለመድሽው የትዳር አጋር ነው፡፡ አገልጋይ ሁኚው፡፡ ባሪያ ይሆንልሻል፡፡ አሥር ነገሮች ጠንቅቀሽ ፈፅሚ፡፡ የችግር ቀን ስንቅ ይሆንሻል፡፡"

1. እርሱ ባለው ነገር ተብቃቂ፡፡

2. ያለሽን እሺ በይው፡፡

3. አይኑ የሚያርፍበትን አፍንጫ የሚያሸተውን ነቅተሽ ጠብቂ፡፡

4. የሚያስጠላ ነገር ካንቺ ላይ እንዳይመለከት፡፡ መጥፎ ጠረን ካንቺ ላይ እንዳያሸት፡፡

5. የሚተኛበትን እና የሚበላበትን ሰዓት እወቂ፡፡

6. ምግብ ማግኘት ባለበት ሰዓት አለማግኘት ያተክናል፡፡ የመተኛን ሰዓት [illegible] ለፍ ያበሳጫል፡፡

7. ንብረቱን ጠብቂ ልጆቹን ተንከባከቢ፡፡

. የንብረት መጠበቂያው በሥርዓት ገንዘብን ማውጣት ሲሆን ልጆቹን በሥርዓቱና በትክክል ማሳደግ ነው፡፡

9. አመፀኛ አትሁኝበት፡፡ ሚስጥሩንም አትበትኝበት፡፡

10. አመፀኛነት ልብ ውስጥ ክፋትን ይተክልበታል፡፡ ሚስጥሩን ካባከንሽበት ተንኮል ይሸርብብሻል፡፡

አደራሽን እሱ በጭንቀት ተጠብቦ አንቺ እርሱ ፊት ደስተኛ እንዳትሆኚ፡ ፡ እርሱ ደስተኛ ሲሆን ሀዘን አይዋጥሽ፡፡/Islamweb.net/

ሚስት ባልዋ ላይ ያልዋት መብቶች

መህር ሚስት ባልዋ ሊሰጣት ግድ የሚለው የሚስቱ ንብረት ነው፡፡ ያለመህር ትዳር አይመሠረትም፡፡ ትዳር ከተመሠረተ በኋላ ! ስቱ መህሩን በይቅርታ ልታልፈው ልትመልስለት ትችላለች፡፡ ከትዳር በፊት ይቅር ማለት አትችልም፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَءَاتُواْ ٱلنِّسَآءَ صَدُقَٰتِهِنَّ نِحۡلَةٗۚ فَإِن طِبۡنَ لَكُمۡ عَن شَيۡءٖ مِّنۡهُ نَفۡسٗا فَكُلُوهُ هَنِيٓـٔٗا مَّرِيٓـٔٗا ﴾ النساء: ٤

"ለሴት ልጅ (በጋብቻዋ ወቅት) ግዴታ ሆነን ጥሎሽ (መህር) በደስታ ስጡ። ግና እነርሱ ከዚያ (ከመህራቸው) ተወ ሰነን ያ ህል በ ፍላጐታቸው ካበረከቱላችሁ መልካምና ፍቂ- በመሆኑ (በአግባቡ) ተ ጠ ቀ መፀ ት "ኒሣእ : 4"

የእርሱን ወጪ መሸፈን ባል ለሚስቱ ተገቢውን መጠለያ ቤት)፣ የህይወት መሠረታዊ ፍላጓቶችን የሚበላ፣ የሚጠጣ፣ የሚለብስ፣ የሚያስፈልጋትን ወጪ የ ሸፍን ግዴታ አለበት፡፡ ይህም ግዴታ የእርሱን አቅምና ችሎታ ላይ የሚንጠላጠል ነው አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ لِيُنفِقۡ ذُو سَعَةٖ مِّن سَعَتِهِۦۖ وَمَن قُدِرَ عَلَيۡهِ رِزۡقُهُۥ فَلۡيُنفِقۡ مِمَّآ ءَاتَىٰهُ ٱللَّهُۚ لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفۡسًا إِلَّا مَآ ءَاتَىٰهَا ﴾ الطلاق: ٧

"ችሎታው ያለው ሰው ችሎታውን ያህል ቀለብ ይለግስ። ሲሣይ ጥበ ት ያ ለበ ትው አላህ ከሰጠው (ሲሣይ) (አቅመኝ ያ ህል) ይቀልብ። አላህ ነፍስን ከሰ ትን በላይ አያስገ- ዳትም። " "ጧላቅ : 7"

ኢሰላም ሙስሊሞችን ለትዳር ያበረታታል፡፡ ሙስሊሞች በትዳራቸው ውስጥ የሚያወጡትን ወጪ " እንደ ሰደቃ ምፅዋት ይቆጠራል፡፡ ቤተሰብን ማብላት፣ ሚስትን ማጉረስ፣ ከማህበራዊ ግዴታነቱ ባሻገር የአላህን ሽልማት ያስገኛል፡፡ ነብዩ ρ ሰአድ ኢብኑ አቢ ወቃስ እንዲህ ብለውታል፡- "አንተ ምንም ያህል ወጪ ብታወጣ ለአንተ ሰደቃ ነው፡፡ ሚስትህን በአፍዋ የምትጉርሰው እንኳን ቢሆን..."/ቡኻሪ ጥ3 ገፅ 1006 ቁጥር 2591/

- ❖ መልካም ግንኙነትና አብሮ መተኛት፡- ባል ካሉበት መሠረታዊ ግዴታዎችና ሸሪኣ ካስቀመጣቸው ነጥቦች አንድ ባል በሚስቱ የፍቅር የሠላም የደስታ ምንጭ ! / ነው፡፡ ሚስት የሚንከባከባት ባል ፍቅር የሚለግሳትን ጓደኛ ትሻለች፡፡ ባል የሚስቱን የግብረ ሥጋ ፍላጐት የማ ላት ግዴታ አለበት፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡- "" በል ከሚስቱ የሚያገኘው የስሜት እርካታ እንዳለ ሚስትም ከባሏ ይህንን እርካታ የማግኘት መብት አላት፡፡

- የሚስቱን ሚስጥር መጠበቅ፡- ባል ከሚስቱ ብዙ የሚሰማውና የሚያየው ነገር ይኖረዋል፡፡ በእነርሱ የሚያልፍ የሁለታቸው ብቻ የሆኑ ጉዳዬች ይኖራሉ፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "የቂያማ ዕለት አላህ ዘንድ መጥፎ በመባል የሚታወቁ ሰዎች፡- ባል ለሚስቱ ሚስጥርይ የነግራል፡፡ እርስዋም ሚስጥር) ትነግረዋለች፡፡ በኋላ እርሱ ሚስጥሯን ይረጫል፡፡" /ሙስሊም ጥ2 ገፅ1060 ቁጥር 1437/

ባል ለሚስቱ በጣም መልካም መሆን ይገባዋል፡፡ ለሁለቱ የትዳር ህይወት ጋር የተያያዙ ነገሮችን ሊያማክራት ይገባል፡፡ እኔ ያልኩት ብቻ ይሁን አይልም፡፡ የራሱን ውሣኔ ብቻ አይፈፅምም፡፡ ፍቅርና ውዴታ እንድትጐናፀፉ የሚያደርጋትን የተለያየ ነገር ለማድረግ ይሞክራል፡፡ ማጫወት መቀለድ ማሣሣቅ አንዱ ደስታን የሚጭር መንገድ ነው፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ከሙዕሚኖች ውስጥ ኢማናቸው የሆኑ ሰዎች ባህሪያቸው ውብ የሆነ ነው፡ ፡ ከናንተ ውስጥ የተሻሉት ለሚሰቶቻቸው ምቹ የሆኑት ናቸው፡፡" /ኢብኑ ሂባን ጥ9 ገፅ4 3ቁጥር 4176/

ስታስቀይመው ይታገሣት፡፡ ስህተቱን ይለፋት፡- ጥፋት አሣዳጅ አይሁን፡ ፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "አንድ ሙእሚን አማኟን ሴት አይጥላት፡፡ አንድ ባህሪዋን ቢጠላ ሌላውን ባህሪዋን) ይወዳል፡፡" /ሙስሊም ጥ2 ገፅ 1091 ቁጥር 1469/

ህይወቷ አጉል ነገር ላይ እንዳይወድቅ መጠበቅ፡- ለወንጀልና ጥፋት የሚያጋልጡ ቦታዎች እንዳይወስዳት፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ قُوٓاْ أَنفُسَكُمۡ وَأَهۡلِيكُمۡ نَارٗا وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلۡحِجَارَةُ ﴾ التحريم: ٦

"እናንተ ያመቻችሁ ሆይ! ነፍሶቻችሁ ንም በ ቤቦቻ ች ሁ ፃም መቀ ጠያዋ ሰዎች እና - ንጋይዎች ከሆነች እሳት ጠ ብ ቁ። "ተህሪም ፡ 6"

የእርሷ የግሏ የሆነውን ንብረት አይቀማት፡- እርሷን ሣያስፈቀድ የእርሷን ንብረት ምንም መንካት የለበትም፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "የሙስሊምን ንብረት መንካት አይቻልም፡፡ የእርሱ ይሁንታ ፈቃድ) እስካልተገኘ ድረስ"

- ፍትህና እኩልነት፡- ከአንድ በላይ ሚስት ያለው ሰው በእነርሱ 3 ፍትህዊ ሊሆን ሁሉንም በእኩልነት ሊያለብስ ሊያበላ ሊያጠጣ በእኩል ቀኑንም ሊያከፋፍል ይገባዋል፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል "ሁለት ሚስቶች ያሉት ለአንዳቸው ያዳላ፣ የቂያማ ዕለት አንድ ጐኑ ተንጋዶ ይመጣል፡፡" /አቡዳውድ ጥ2 ገፅ 242 ቁጥር 2133/

የባልና የሚስት ግንኙነት ሥርዓቶች

የባልና የሚስት ግንኙነት ሥርዓቶች አሏቸው እነዚህን በጥቂቱ እንመለከታቸዋለን ባልና ሚስት ሊያውቋቸው ይገባል፡፡

አላህን ማውሣት ዚክር) ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል "አንዳችሁ ሚስቱን መገናኘት ሲፈልግ እንዲህ ይበል፡፡ ቢስሚ አሏሁመ ጀኒብና ሸይጧን ወጀኒብ አሸይጧን ማረዘቅተና ቢስሚላህ አላህ ሆይ ከሸይጧን ጠብቀን፡፡ የሰጠኸንንም ከሸይጣን ጠብቀው) ይህንን ካሉ የሚወለደው ልጅ ከሸይጣን ጥብቅ ይሆናል፡፡

መጫወትና መቀላለድ፡- ነብዩ ρ ጃቢርን እንዲህ ብለውታል ጃቢር ሆይ አገባህ ወይ? አዎን አልኩ፡፡ልጃገረድ ወይስ አግብታ የምታቅ አሉ፡፡ አግብታ የምታቅ አልኩ፡፡ ልጃገረድ አታገባም ነበር? ታጫውታለህ ታጫውትሀለች፡፡ ታስቃታለህ ታስቃሀለች፡፡" አሉ፡፡ /ቡኻሪ ጥ5 ገፅ 2053 ቁጥር 5052/

ሚስትን በመሣም ማዝናናት፡- አዒሻ ባስተላለፉት ሀዲስ የአላህ መልዕክተኛ ρ ፆመኛ ሆነው ይስሟት ነበር፡፡" /ኢብኑ ኹዘይማ ጥ5 ገፅ 246 ገፅ 2003/

ባልና ሚስት ባስፈለጋቸው መልኩ የግብረ ሥጋ ግንኙነት ማድረግ፡፡ ዑመር ነብዩ ρ ዘንድ መጡና እንዲህ አሉ፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ ሆይ! ጠፍቻለሁ፡፡ "ምን አከሠረህ" አሉ፡፡

የአ መልዕክተኛ ρ ምንም አልመለሱም የአላህ መልዕክተኛ ρ ወህይ መጣላቸው ይህ የቁርኣን አንቀፅ ወረደ

﴿نِسَآؤُكُمۡ حَرۡثٞ لَّكُمۡ فَأۡتُواْ حَرۡثَكُمۡ أَنَّىٰ شِئۡتُمۡ﴾ البقرة: ٢٢٣

"ሴቶቻችሁ ለናንተ (እንደ) እርሻ ቦታ (ፍሬ ምታገኙባቸው) ናቸው። እርሻዎቻችሁን (በወሰቡ ብልቶቻቸው ብ ቻ)ጥ ች ሁ አካኋን ተገናኟቸው።"
"በቀራ 223

ከፊትም ከኋላም መቀመጫን እና በወር አበባ ጊዜ እንዳትደርስ) /ቲርሚዚ ጥ5 ገፅ 216 ቁጥር 29 0/

የዘመድ ሀቅ

ዘመድ ማለት የእርሱ ቤተሰብ፣ ዘመዶቹ የደም ትስስር ነው፣ ገንዘብ ካለው ዘመዶቹን እንዲረዳ፣ ኢስላም ጥሪ አድርጓል፡፡ ከዘካ ላይ እንዲሰጣቸው ሰደቃ ሊያደርግ እንዲያስታውሣቸው ጠበቅ ያለ ትዕዛዝ ተላልፏል፡፡ የዘመዶቹን ሥሜት ማጤን በደስታና በሀዘን ጊዜ አብሮ መሆን አላህ I እንዲህ ብሎዋል፡-

﴿ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِى تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَ ﴾ النساء: ١

"ያ ን በ ሱ (ጋራ መብቶቻችሁን) ምትጠያ ቁ በትን አላህ ፍሩ፤ ዝም- ናንም (ከመቁ ረጥ ተ ጠ ንቀ ቁ)።ኒሣእ ፡ 1"

ሙስሊም ዝምድናን መቀጠል አለበት፡፡ ምንም እንኳን እነርሱ ግድ ባይኖራቸው ከበደሉት ይቅርታ ያድርግላቸው፡፡ እነርሱ ቢገፉትና ቢያርቁት ይቅረባቸዋል፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ዝምድናን ቀጣይ ማለት የጠየቁትን የሚጠይቅ አይደለም ዝምድና ቀጣይ ማለት ዝምድና ሲቆረጥ የሚቀጥል ነው፡፡" /ቡኻሪ ጥ5 ገፅ2233 ቁጥር763/

ኢስላም ዝምድና መቁረጥ አደገኛ መሆኑን ገልጿል፡፡ ዝምድና መቁረጥ ከከባድ ወንጀል ይመደባል፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "የአላህ ፍጡርን ፈጥሮ ሲጨርስ ዝምድና መጣ፡፡ አላህ) ተው አለው፡፡ ይህ ዝምድናን የምጠብቅበት ቦታ ነው አለ፡፡ የቀጠለሽን እንድቀጥል የቆረጠሽን እንድቆርጥ አትፈልጊምን አላህ)? አለ፡፡ እንዴት ጌታዬ ሆይ! አለች ይህ ለአንቺ ነው አለ፡፡ ከዚያም አቡሁረይራ ይህንን የቁርኣን አንቀጽ አነበቡ፡-

﴿ فَهَلۡ عَسَيۡتُمۡ إِن تَوَلَّيۡتُمۡ أَن تُفۡسِدُواْ فِى ٱلۡأَرۡضِ وَتُقَطِّعُوٓاْ أَرۡحَامَكُمۡ ﴾ محمد: ٢٢

"(ከኢስላም) ብትሸሹ ም- ርን ትበክላ ላችሁ፤ ዝም- ናንም ትቈ ላችሁ (እናም ይህ ባሕሪያችሁ ወደዚያ እንዳይመሁችሁ ተጠንቀቁ)።"
"መሐመድ ፡ 22"

/ቡኻሪ ጥ5 ገፅ 2233 ቁጥር5645/

የልጆች መብት

መልካም ትርጉም በሚሰጡ ስሞች መሰየም፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "እናንተ የቂያማ ዕለት በስማችሁና በአባቶቻችሁ ስም ትጠራላችሁ፡፡ መጠሪያችሁን ጥሩ አድርጉ፡፡" /ኢ.ብኑ ሂባን ጥ13 ገፅ135 ቁጥር 5 1 /

- ❖ የልጆችን ህይወት መንከባከብ፡- ልጆች የሚያስፈልጓቸውን የመጠለያ የምግብ የመጠጥ የልብስ አቅርቦት ማሟላት፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "በስሩ ያለውን ልጅ) ያባከነ ሰው፣ ወንጀል ይኼ ብቻ ይበቃዋል፡፡" /አልሙስተድረክ ጥ4 ገፅ545 ቁጥር 526/
- ❖ የሚጠቅማቸውን ዕውቀት እንዲያገኙ ማድረግ፤ በጥሩ ባህሪ የተዋቡ ጓደኞች እንዲኖራቸው መርዳት፡፡ መልካም ባህሪዎች እንዲያደብሩ ማገዝ ታላቅን እንዲያከብሩ እውነተኛ ትሁት ታማኝ ለወላጆቻቸው ታዛዥ እንዲሆኑ ማድረግ፡፡

ከእኩይ ንግግርና ስራ እንዲርቁ ማድረግ፡፡ ውሸት ማጭበርበር ማታለል ስርቆት የወላጅን መብት መርገጥ !526/ መጥፎ ባሕሪያት እንዲርቁ ማድረግ፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ልጆቻችሁን ተንከባከቡ መልካም ስብዕና ገንቡላቸው፡፡" /ኢ.ብኑ ማጃ ጥ2 ገፅ11211 ቁጥር3671/

ለልጆች ዱኣ ማድረግ፡፡ እነርሱን አለመርገም፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡ - "እራሳችሁ ላይ ዱኣ እርግማን) አታድርጉ ልጆቻቹ ላይም ድኣ አታድርጉ፡፡ አገልጋዪቻቹ ላይም ድኣ አታድርጉ፡፡ ጉረቤታቹ ላይ ዱኣ አታድርጉ! አላህ I ጥሪ ከሚሰማበት ሰዓት ጋር እርግማን) ዱኣችሁ ተቀባይነት እንዳያገኝ፡፡" /አቡዳውድ ጥ2 ገፅ ቁጥር 1532/

ልጆችን እኩል ማሣደግ፡፡ ለልጆች በሚደረግ እንክብካቤ የስጦታ በረከት አንድን ልጅ ! ልጅ አለመለየት፡፡ ን እኩል ማየት፡፡ ፍቅር መስጠት፡ ፡ ልጆችን መለየት ቂም ይዘው እንዲያድጉ ያደርጋል፡፡ ወላጆቻቸውንም ያስቀይማሉ፡፡

ኑእማን ኢ.ብን በሺር እንዳስተላለፉት፡- አባቴ ከንብረቱ ላይ የተወሰነ ነገር ሰጠኝ፡፡ እናቴ ዑምራ ቢንት ረወሀ የምስማማው ! ነብዩ ρ ከገለፅክላቸው በኋላ ብቻ ነው አለች፡፡ አባቴ ወደ ነብዩ ρ ለኔ የሰጠኝን ስጦታ ለመግለፅ ሂደ፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ "ይህንን 45 ልጆችህ አድርገህልን? አሉ፡፡ አይ አለ፡፡ " "አላህን ፍሩ፡፡ ልጆቻችሁን በእኩልነት ያዙ፡፡" አሉ፡፡ አባቴ ተመለሰ ስጦታውን መለሰ፡፡ /ሙስሊም ጥ3 ገፅ 1242 ቁጥር 1623/

የጐረቤት ሀቅ

ኢስላም ለጐረቤት ታላቅ ደረጃን ብዙ መብቶችን አጐናፅፏል፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ጅብሪል እኔን በጐረቤት ጉዳይ አደራ አለኝ፡፡ አደራው ከመብዛቱ የተነሣ) ውርስ ይገባዋል ይለኛል ብዬ ፈራሁ፡፡" /ቡኻሪ ጥ5 ገፅ 2239 ቁጥር 566 /

ኢስላም ጐረቤትን በምንም መልኩ ማስቀየም እንደ! ይቻል ደጋግሞ አሣውቋል፡፡ አቡሁረይራ ባስተላለፉ ሀዲስ ለነብዩ ρ እንዲህ፡- "እገሊት ቀን ትፆማለች፡፡ ሌሊት ትሰግዳለች፡፡ ጐረቤቷን በምላስዋ ታውካለች፡፡" ተባሉ እርስዋ መልካ! የላትም፡፡ የእሣት ናት" አሉ፡፡ "እገሊት ግዴታ ሰላት ትሰግዳለች፡፡ ረመዷን ትፆማለች፡፡ ትርፍራፊዋን ለድመት ትመፀውታለች፡፡ ማንንም በምላስዋ አትነካም፡፡" ተባሉ፡፡ "እርስዋ የጀነት ናት፡፡" አሉ፡፡ /ቡኻሪ ጥ5 ገፅ 2239 ቁጥር 566 /

ጐረቤትን መረበሽ የኢማን ተፃራሪ ነው፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ወላሂ አላመነም፡፡ ወላሂ አላመነም፡፡ ወላሂ አላመነም፡፡ ማን ነው? የአላህ መልዕክተኛ ሆይ! ተባሉ፡፡ ጐረቤቱ ምን ተንኮል ይሠራብኛል ብሎ የሚፈራው ሰው፡፡" አሉ፡፡ /ሙስተድረክ 4 ጥ4 ገፅ 1 4ቁጥር 5670/

- ❖ **የጐረቤትን ረብሻ መቻል ለጐረቤት ማዘን**

አንድ ሰው ለኢብኑ አባስ እንዲህ አላቸው፡- እኔ ጐረቤት አለኝ፡፡ ሰላም ይነሣኛል፡፡ ይሰድበኛል፡፡ ያስቸግረኛል፡፡ እንዲህ አሉት "እርሱ በአንተ አላህን ከወንጀ አንተ ደግሞ በእርሱ አላህ ዘንድ ተቃረብ በል ሂድ፡፡" /ኢህያእ ዑሉሙዲን ጥ2 ገፅ 212/

- ❖ **ጐረቤት በመብት ጉዳይ ሦስት ደረጃዎች አሉት**

ሙስሊምና ዘመድ ጐረቤት፤ ይህ ሰው ሦስት ሀቆች አሉት የዝምድና የጉርብትና የኢስላም ሀቆች አሉት፡፡

ሙስሊም ጐረቤት፡- ሁለት ሀቆች አሉት፡፡ የጉርብትና እና የእስልምና ሀቅ፡፡

ሙስሊም ያልሆነ ጐረቤት፡- አንድ ሀቅ አለው፡፡ እርሱም የጉርብትና ሀቅ ነው፡፡ አብዱላህ ኢብኑ ዑመር ቤት ፍየል ታረደ፡፡ እቤት ሲመጡ ለየሁዲው ጐረቤታችን ላካችሁለትን? ለየሁዲው ጐረቤታችን ላካችሁለትን? አ ? የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ ሲሉ ሰምቻለሁ፡፡ "ጅብሪል ስለ ጐረቤት ከባድ አድርጐ ሲያዘኝ ውርስ ይገባዋል ይለኛል ብዬ ነበር፡፡" አሉ /ቲርሚዚ ጥ4 ገፅ 335 ቁጥር 1943/

የጎደኛ ሀቅ

ኢስላም ጓደኛን አክብሮ ስለመያዝ ብዙ ነጥቦችን አስቀምጧል፡፡ ለጓደኝነት መብቶችን አድርጓል፡፡ መልካም ነገር ላደረገ ምክር ለለገሰ ጓደኛ መልካም መልስ መስጠት አስፈላጊ ነው፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል "አላህ ዘንድ ጥሩ ወዳጆች ለጓደኛው መልካም የሆነ ነው፡፡ ለአላህ ቅርብ ሰው ለጐረቤቱ ጥሩ የሆነ ሰው ነው፡፡"/ኢብኑ ኹዘይማ ጥ4 ገፅ 140 ቁጥር 2539/

የእንግዳ ሀቅ

የእንግዳ ሀቅ መስተንግዶ መልካም አቀባበልና ማግኘቱ ነው፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "! ሙስሊም ላይ አንድ ለሊት እንግዳ ማስተናገድ ግዴታ ነው፡፡" /ቡኻሪ አዳበል ሙፈረድ/

ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "በአላህና በመጨረሻው ቀን ያመነ የእንግዳውን "ቂራ" የሦስት ቀን መስንግዶ) ያሣምር አሉ፡፡ የእንግዳ "ቂራ" ማለት ምንድን ነው? ተባሉ፡፡ ሦስት ቀን) ማለት ነው፡፡ ከሦስት ቀን በላይ የሆነው ሰደቃ ነው፡ ፡" /አቡየእላ/

በኢስላም እንግዳን ማስተናገድ ከታላላቅ ስራዎች ይቆጠራል፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "የፈረሱን ልጓም ይዞ በአላህ መንገድ የሚታገል የሰዎችን ተንኮል የሚርቅን እንዲሁም ፍየሉን ይዞ ርቆ) እንግዳውን እያስተናገደ ሀቁን የሚወጣን የመሰለ መልካም) ሰው የለም፡፡" /ሙስተድረክ ጥ2 ገፅ 76 ቁጥር 237 /

ኢማም ገዛሊ ኢህያ ዑሉሙ ዲን በተሰኘው ድርሣናቸው እንዲህ ብለዋል፡ - "ነብዩ ρ ቤታቸው የመጣን ሰው ያስተናግዳሉ፡፡ እንግዳው ሰው ጋር ዝምድና ወይም የጥቢ ግንኙነት እንኳ ባይኖራቸው ለእንግዳቸው ልብሣቸውን አንጥፈው ያስቀምጡታል፡፡"

እርሣቸው ተደግፈውት የነበረውን ትራስ ለእርሱ አሣልፈው ይሰጣሉ፡፡ ሰውየው እንቢ እንኳን ቢል ተጭነው ይሰጡታል፡፡ እርሣቸው ዘንድ በእንግድነት የቀረበ ነብዩ ρ በጣም ቸርነታቸው ያስደምመዋል፡፡ ብዙ እንግዶች ካሉም ! እኔን ብቻ እያጫወተኝ ነው እስኪል ድረስ 40 በእኩልነት የጨዋታ እድል ይሠጣሉ፡፡ ሁሉንም ያዋራ! ሁሉንም ያዳምጣሉ፡፡ የነብዩ ρ ስብስብ የዕርጋታ የአማና ነው፡፡ ጓደኞቻቸውን በሚያስደስታቸው ስም ይጠራሉ፡፡ አክብሮታቸውንም ፍቅራቸውን ይገልፃሉ፡፡ ነብዩ ρ ከቁጣ የራቁ ለመደሰት የቀረቡ ናቸው፡፡

የሰራተኞች መብት

ኢስላም በሥራ፣ በአሰሪና በሰራተኛ ማዕከል ሊኖር የሚገባውን ግንኙነት አስቀምጧል፡፡ ከእነዚህ መብቶችና ሥርዓቶች ጥቂቱን እንመልከት፡-

ኢስላም በአሰሪና በሰራተኛ 40 ያለን ግንኙነት የወንድማማችና የእኩልነት የሰው ልጅን ስብአዊ መብቶች ያከበረና ቦታ የሚሰጥ ግንኙነት እንዲሆን አድርጓል፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ሰራተኞቻችሁ ወንድሞቻችሁ ናቸው፡፡ ወንድሙ ሰራተኛው) በስሩ ያለ ሰው ከሚበላው ይመግበው፡፡ ከሚለብሰው ያልብሰው፡፡ ከአቅማቸው በላይ አትዘዝዋቸው፡፡ ካዘዛችኋቸው እገዟቸው፡፡" /ቡኻሪ ጥ1 ገፅ 20 ቁጥር 30/

ከላይ በተጠቀሰው ሀዲስ እንደተገለፀው ሰራተኞችን ከአቅም በላይ ማዘዝ አግባብ አይደለም፡፡ ከአቅማቸውና ! / በላይ ሥራ ከታዘዙ የዚህን ማካካሻ ጉርሻ መስጠት ደሞዝ መጨመር አልያም በጉልበት ማገዝ ግድ ይላል፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ከአቅማቸው በላይ ትዕዛዞች ከዘዛችኋቸው እርዷዋቸው፡፡"

ኢስላም አሠሪ የሠራተኛውን ደሞዝ በአግባቡና በሰዓቱ መክፈል እንደሚገባ አሳውቋል፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ሦስት ሰዎች የቂያማ ዕለት ሞጋቻቸው ነኝ በአላህ ስም ተገዝቶ ቃሉን ያፈረሠ፣ ነፃ የሆነን ሰው ባሪያ ነው ብሎ) ሸጦ ገንዘብን የበላ ሰው፣ ሠራተኛ ቀጥሮ ስራ አሰርቶ ሀቁን ያልሠጠ ሰው፡፡" /ቡኻሪ ጥ2 ገፅ776 ቁጥር2114/

ሠራተኛ ቀጥሮ ስራ ከመስራቱ በፊት ዋጋ መነጋገር ነብዩ ρ አቡ ሰኢድ ባስተላለፉት ሀዲስ፡- "ዋጋ ሳይነጋገሩ ስራ ማስጀመርን ከልክለዋል፡፡ አሠሪው የሚከፍለውን ዋጋ ሳይነጋገር በፊት ስራ አያስጀምር፡፡" /አህመድ ጥ3 ገፅ59 ቁጥር115 2/

አሠሪ ሠራተኛውን ስራውን እንደጨረሰ ደሞዙን እንዲከፍለው ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "የሠራተኛን ደሞዝ ላብ ከመድረቁ በፊት ስጠው፡፡" /ኢብኑ ማጃ ጥ2 ገፅ 17ቁጥር 2443/

አሠሪ መብቶች

ኢስላም የሠራተኛን መብቶች እንዳስቀመጠ አሠሪን መብቶችንም አስቀምጦል፡፡ ሠራተኞች የአሠሪያቸውን ተልእኮ መፈፀም አለባቸው፡፡ የተሠጣቸውን ተግባር አጣምረው አስተካክለውና በተሳካ ሁኔታ ሳያጉሉ ሳያበላሹ መከወን ግድ ይላቸዋል፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- አንዳቹ ስራ ስትሠሩ ጥርት አድርጋችሁ መስራታችሁን አላህ ይወድላቹሀል፡- /አቡየእላ ጥ7 ገፅ349 ቁጥር43 6/

ኢስላም ሠራተኞችን ለማበረታታትና ጠንክረው እንዲሠሩ የሚያደርጉ ኢስላማዊ መልዕክቶች አሉት፡፡ ነብዩ ρ "ምርጥ ስራ በሐቅ የተሠራና በልፋት የሚገኝ ነው፡፡" /አሕመድ ጥ2 ገፅ 334 ቁጥር 393/

ኢስላምና መልካም ሥነ ምግባር

የኢስላም ተልዕኮ ዋና ቁምነገር መልካም ባህሪን መገንባት ነው፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- እኔ እኮ "የተላኩት መልካም ባህሪያትን ለመገንባት ነው" /ሙስተድረክ ጥ2 ገፅ 334 ቁጥር 393/

ኢስላም የትኛውንም አይነት መልካም ባህሪና ስራ አዟል፡፡ ከመጥፎ ነገራት ከልክሏል፡፡

አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ خُذِ ٱلْعَفْوَ وَأْمُرْ بِٱلْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ ٱلْجَٰهِلِينَ ﴾ الأعراف: ١٩٩

“ይቅ ባይ ሁን። በመልካምም እዘዝ። ከማሃይማንም ራስህን አግልል።” "አዕራፍ 199"

ኢስላም ሙስሊም ሊጓዝበት የሚገባን መስመር አስቀምጧል፡፡ ከህብረተሰቡ ጋር ሊኖር የሚገባን ግንኙነት አስምሯል፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ሀራም ነገሮችን እራቅ፡፡ ምርጥ የአላህ ባሪያ ትሆናለህ፡፡ አላህ የሰጠህን ወድደህ ተቀበል፡፡ 34 ሀብታም ትሆናለህ፡፡ ለጐረቤትህ መልካም አድርግ፡፡ ሙእሚን ትሆናለህ፡፡ ለራስህ የምትወደውን ! 9 ውደድ፡፡ ሙስሊም ትሆናለህ፡፡ ሣቅ አታብዛ፡፡ ሣቅ ማብዛት ቀልብን ያገድላል፡፡" /ቲርሚዚ ጥ4 ገፅ551 ቁጥር 2305/

ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ሙስሊም ማለት ሙስሊሞችን ከምላሱ እና ከእጅ ! 9 ያደረገ ነው፡፡ ሙሀጂር ማለት አላህ ከከለከለው የራቀ ነው፡፡" /ቡኻሪ ጥ1 ገፅ 13 ቁጥር 10/

ነብዩ ρ እንዲህ አሉ፡- "ደሀ ማን እንደሆነ ታውቃላቹ? ከኛ ደሀ ማለት ሳንቲምም ንብረት የሌለው ነው አሉ፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ አሉ፡- ከኔ ህዝቦች ደሀ ማለት ከቂያማ ዕለት ሰላት ዘካ ፆም ይዞ ይመጣል፡፡ ይህንን ሰድቦል፡፡ ይህንን በድሏል የዚህን ደም አፍሶል፡፡ ይህንን መትቷል፡፡ በዚህ ከመልካም ስራው ይሠጣል፡፡ ያለበትን ወንጀል) እኛ ከፍሎ ሳይጨርስ መልካም ስራው ካለቀበት ከነሱ ወንጀል ለርሱ ይሠጣል፡፡ ከዚያ እርሱ እሳት ይጣላል፡፡" /ሙስሊም ጥ4 ገፅ1997 ቁጥር 5431/

እርም የተደረጉ ነገሮች

በኢስላም እርም የተደረጉ ነገሮችን ለናሙና ያህል እንጥቀስ:-

❖ *ሰባት ታላላቅ ወንጀሎች:- አቡ ሁረይራ እንዳስተላለፉት ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል:- "ሰባት አጥፊዎችን ተጠንቀቁ" የአላህ መልዕክተኛ ሆይ! ምንድን ናቸው? አሉ:: "በአላህ ማጋራት፣ መተት፣ አላህ እርም ያደረገውን ነፍስ ያለ አግባብ ማጥፋት፣ ወላጅ የሌለውን ልጅ ገንዘብ መብላት፣ ወለድ መብላት ፣ የጦር ፍጥጫ ላይ መሸሽ ፣ ከወንጀል) ዝንጉ ጥብቅ የሆኑ ሴቶችን በዝሙተኝነት) መስደብ::" /ብኻሪ ጥ5 ገፅ 2175 ቁጥር 5431/*

የተረገሙ ሰባት ከባድ ወንጀሎችን መራቅ:- ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል:- አላህ ከፍጡራኖች ሰባቱን ከእዝነት አርቋቸዋል:- ሠባቱንም ሦስት ሦስት ጊዜ ደጋግመው ተናግረዋል:: ነብዩ ρ የተረገሙ:: የተረገሙ:: የተረገሙ ናቸው:: አሉ:: የሉጥ ህዝቦች የሠሩትን ሥራ ወንድ ለወንድ ወሲብ) የተረገመ ነው:: ሴትን ከነልጅዋ አጣምሮ) ያገባ የተረገመ ነው:: ወላጆቹን ቅንጣት ያህል የሰደበ የተረገመ ነው:: እንስሳም የተገናኘ የተረገመ ነው የመሬትን የድንበር ምልክት የቀየረ የተረገመ ነው:: ከአላህ ውጭ ! / ያረደ የተረገመ ነው:: ከባርነት ነፃ ያወጣውን ክዶ ነው ያወጣኝ ያለ:: /ሙስተድረክ ጥ4 ገፅ 396 ቁጥር 053/

❖ *መበደልና ድንበር ማለፍ 96 ነው:- ሌላን ወገን በንግግር በተግባር መበደልና ማስከፋት፣ የሠዎችን ሐቅ ለሚገባቸው አለመስጠት አላህ I እንዲህ ብሎል::*

﴿ قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ ٱلْفَوَٰحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَٱلْإِثْمَ وَٱلْبَغْيَ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ وَأَن تُشْرِكُواْ بِٱللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ سُلْطَٰنًا وَأَن تَقُولُواْ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴾ الأعراف: ٣٣

"ጌታዬ እርም ያደረገው በግል ም ይሁን በስውር ሚፈፀመ ፀያፍ ተግባራትን፣ ኃጢአትን፣ ያለ አግባብ ሚፈፀምን በደል፣ ቆ ት (ተ ጋ ፁት) ጣት ሌለውን አ ካል በአላህ ማጋራታችሁንና በአላህ ላይ ማታውቁትን ማለታችሁን ነው።" በላቸው። " "አእራፍ : 33"

❖ *ዝምድናን መቁረጥ ዘመድን መዝጋት % ነው:- አላህ I እንዲህ ብሎል::*

﴿ فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِن تَوَلَّيْتُمْ أَن تُفْسِدُواْ فِي ٱلْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوٓاْ أَرْحَامَكُمْ ﴿٢٢﴾ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَعَنَهُمُ ٱللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمَىٰٓ أَبْصَٰرَهُمْ ﴾ محمد: ٢٢ - ٢٣

"(ከኢስላም) ብትሸሹ ም- ርን ትበክላ ላችሁ፣ ዝም- ናንም ትቄ ላችሁ (እናም ይህ ባሕሪያችሁ ወደዚያ እንዳይመሉችሁ ተ ጠ ንቀ ቁ)እነዚያን (ይህን ሚፈ ሙትን) አላህ ረግማ7ቸዋል።

አደንቁሯቸዋልም። ዓይኖቻቸውንም አውሯል።" "ሙሐመድ ፡ 22-23"

ዝምድናን መቁረጥ ማለት ዘመድን አለመጠየቅ፤ ደካማ ደሐ የሆኑ ዘመዶችን አለመንከባከብ፤ ገንዘብ ካለው ዘመዶቹን ከገንዘብ ሊሠጣቸው ይገባል፡ ፡ እሱም ዘመዶቹም ሐብታም ! " መጠየቅ አለበት፡፡ ድሐ ! " መጠየቅና መርዳት አለበት፡፡ እራሱ ደሐ ! " ዘመዶቹን መጠየቅ አለበት፡፡ መልካም ቃል በመለዋወጥ፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ዘመዶቻችሁን በሰላምታም ቢሆን ቅረቡቸው፡፡"

ኢስላም ዝሙትን ሐራም አድርጓል፡፡ ኢስላም ዝሙትን ወደ ዝሙት የሚያሸጋግሩ ነገሮችን እርም አድርጓል፡- አላህ I እንዲህ ብሏል

﴿ وَلَا تَقْرَبُوا۟ ٱلزِّنَىٰٓ ۖ إِنَّهُۥ كَانَ فَٰحِشَةً وَسَآءَ سَبِيلًا ﴾ الإسراء: ٣٢

“ዝሙትን አትቅረቡ። እርሱ እጅግ ፀያፍ (ተግባር) እና ከ መጥ-ነውና።" "ኢስራእ ፡ 32"

ዝሙት ሐራም የተደረገው ክብር እንዳይነካ መልካም ባህሪ እንዳይበላሽ ለመጠበቅ ነው፡፡ ህብረተሰብ ከመፈረካከስ ለመታደግ ነው፡፡ የዘርን ጥራት ለመጠበቅ፡፡ ወራሽ የሆኑ ሰዎች ወራሽ ካልሆኑ ወገኖች ለመለየት ነው፡፡ ከፍተኛ የዝሙት ደረጃ በዝምድና ምክንያት ማግባት የተከለከለ ዘመድ ጋር ዝሙት መፈፀም ነው፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "በዝምድና ማግባት የተከለከለውን ሠው ዝሙት የሠራን ! ው ገደሉት፡፡" /ሙስተድረክ ጥ4 ገፅ397 ቁጥር 054/

- ❖ ሴት ለሴት መገናኘት ከባድ በጣም ከባድ ወንጀል ነው ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ሴት ለሴት መገናኘት ዝሙት ነው፡፡"
- ❖ በእብለት መመስከር፡፡ ከኢስላም ዕይታ ከከባባድ ወንጀሎች ይቆጠራል፡፡ በሐሰት መመስከር በሕዝብ 97 መተማመንን ያደፈርሳል፡፡ በደልን ያበረክታል በእብለት መመስከር መሠረቱ ራስን ማርከስ ነው፡፡ ያልሆነን የማታውቀውን ነገር ሆኖል አይቻለሁ ብሎ ወንጀለኛን ማገዝ ማበረታታት ሲሆን የምትመሠክርበትን ሰው መበደልና የሌላውን ሰው ህይወት ማበላሸት ነው፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "የታላቅ ወንጀሎችን ቁንጮ ልንገራቹ አሉ፡፡ አዎ! የአላህ መልዕክተኛ ሆይ! አልን፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ አሉ፡- በአላህ ማጋራት የወላጅ ሐቅን ማጥፋት ደገፍ ብለው ነበር ቁጭ አሉ "አዋጅ! በሐሰት መመስከር፡፡ አዋጅ በሐሰት መመስከር ደጋግመው አሉ፡፡ መደጋገማቸውን አያቆሙምን፡፡" አልኩ፡፡ /ቡኻሪ ጥ5 ገፅ2229 ቁጥር5631/
- ❖ ቁማርና መጠጥ ሀራም ነው፡፡ ግለሰብንም ህብረተሰብን የሚያስተምረው ምንም ፋይዳ የሌለው የሰው ልጅ ለፍቶ ጥሮና ተግቶ ገንዘብ ሊያገኝ የሚችልበትን ግዜውን በእድልና በቁማር ላይ ወስኖ መቅረት በኢስላም እርም ተደርጓል፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል

﴿ إِنَّمَا ٱلۡخَمۡرُ وَٱلۡمَيۡسِرُ وَٱلۡأَنصَابُ وَٱلۡأَزۡلَٰمُ رِجۡسٞ مِّنۡ عَمَلِ ٱلشَّيۡطَٰنِ فَٱجۡتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ ﴾ المائدة: ٩٠

"እናንተ ያመፃችሁ ሆይ! አስካሪ መ ጠጥ፥ ቁማርም፥ ያታትም፥ አዝላም ም ሰይ ን - ርጊት ሆኑ እርኩስ ነገሮች ናቸው። ት- ኑ ዘን- ከነኝህ ነገሮች ታቀቡ።" "ማኢዳ : 90"

- ❖ ኸምርና መጠጥ) የጠጪውን አእምሮ ይቀይረዋል፡፡ በዚህ ምክንያት ብዙና ከባባድ ወንጀሎች ይፈፀማሉ፡፡ ቁማር ቆምሮ በቁማር ገንዘብ ካገኘ የሌላውን ሰው ገንዘብ በሐራም እንደበላ ይቆጠራል፡፡ በድጋሚ ለማሸነፍ ተንኮ ይሸርባል፡፡ በቁማር ካልተሳካለት ገንዘብን ፋይዳ ቢስ በሆነ ቦታ አወጣ ማለት ነው ቁማርተኛ ገንዘብ ሲያጣ ወደስርቆት መቀማት ይሠማራል፡፡
- ❖ ቅሚያ፣ ግድያ ሽብር ማንሳት የተወገዙ ናቸው፡፡ ይህ ግለሰብን ያውካል ህብረተሰብን ! " ይነሳል፡፡

አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ إِنَّمَا جَزَٰٓؤُاْ ٱلَّذِينَ يُحَارِبُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَيَسۡعَوۡنَ فِي ٱلۡأَرۡضِ فَسَادًا أَن يُقَتَّلُوٓاْ أَوۡ يُصَلَّبُوٓاْ أَوۡ تُقَطَّعَ أَيۡدِيهِمۡ وَأَرۡجُلُهُم مِّنۡ خِلَٰفٍ أَوۡ يُنفَوۡاْ مِنَ ٱلۡأَرۡضِۚ ذَٰلِكَ لَهُمۡ خِزۡيٞ فِي ٱلدُّنۡيَاۖ وَلَهُمۡ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ المائدة: ٣٣

" ነዚያ አላህንና መልዕክተኛውን ሚ ዋጉት፥ ም- ር ላይም ብክለትን ለማስ ት ሚጥሩት ቅታቸው፥ መግደል ወይም መ ሰቀል ወይም እጆቻቸውንና እግሮቻቸውን በማፈራረቅ መቁጥ ወይም ከሀገር ማባረር ነው። ይህ ለነር ሱ በዚህች ዓለም ውርደት ሲሆን፥ በመጭው ዓለምም ታላቅቅት አለባቸው (ይጠብቃቸዋል)። " "ማኢዳ : 33"

- ❖ በጥፋቱ 3 ቅጣቱ ይሠጣል፡፡ ኢብኑ አባስ ስ ሸፈታ እንዲህ ብለዋል፡- ከገደሉና ገንዘብ ከዘረፉ ይገደላሉ ይሠቀላሉ፡፡ ገንዘብ ከዘረፉና ካልገደሉ፣ እጃቸውንና እግራቸው በየተራ ይቆረጣሉ፡፡ መንገደኛን ስጋት ውስጥ ካስገቡ ገንዘብ ካልዘረፉ፣ ከመሬት ይባረራሉ፡፡ /በይሐቂ ጥ ገፅ2 3 ቁጥር17090/
- ❖ በውሸት ! መፈፀም ሰውየው ሆን ብሎ ይዋሻል፡፡ 3 ይፈፅማል፡፡ በዚህም ውሸቱና መሐላው የሌላን ሰው ሀቅ ለመውሰድ የተደረገ ጥረት ነው፡፡ የሚን አልገሙስ ትባላለች) ገሙስ የተባለችው መሐላውን በውሸት የፈፀመን ሰው ስራ የእሳት ቤቶች ስለሚያደርገው ነው፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "የሙስሊምን ሐቅ በመሐላው የወሰደ ስራ አላህ ሰውየው ላይ እሳትን ግዴታ አድርጎበታል፡፡ ጀነትን እርም አድርጎበታል፡፡ ጀነትን እርም አድርጎበታል፡፡ አንድ ሰው ለነብዩ ρ እንዲህ አላቸው፡የአላህ

መልዕክተኛ ሆይ! ትንሽም ቢሆን? "የመፋቂያ ቁራጭም ቢሆን አሉ፡፡" /ሙስሊም ጥ1 ገፅ122 ቁጥር 137/

- ራስን መግደል ሠው ራሱን ማጥፋት በጣም ከባድ ወንጀል ነው፡፡ አላህ I እንዲህ ብሎል፡-

﴿وَلَا تَقْتُلُوٓاْ أَنفُسَكُمْۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ٢٩ وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ عُدْوَٰنًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًاۚ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرًا﴾ النساء: ٢٩ - ٣١

"ነፍሶቻችሁንም አትግደሉ። አላህ ለናንተ እጅግ አዛኝ ነው። በጠ ላት ነት ስሜት ተ ነሳ ስቶና በ ግ ፍ ይ ህን ፈፀመ (ንጹ ሕ ነፍስን ያጠ) ወደፊት እሳትን እናስገባዋለን። ይህ ለአላህ ቀላል ነው። "
"ኒሣእ ፡ 29-31"

ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- በአንድ ነገር እራሱን የገደለ ሰው የቂያማ እለት በገደለበት መሣሪያ በራሱ ይቀጣበታል፡፡ /ሙስሊም ጥ1 ገፅ104 ቁጥር110/

ውሸት፣ ማጭበርበር፣ ቀጠሮ ማፍረስ፣ እምነትን መካድ፣ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَخُونُواْ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ وَتَخُونُوٓاْ أَمَٰنَٰتِكُمْ وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ الأنفال: ٢٧

"እናንተ ያመኑ ችሁ ሆ ይ! አላህንና መልዕክተኛውን አትክዱ። እያወቃችሁም ተ ለባችሁን ኃላፊነቶችና ግዴታዎች ያለመወ ት ጥ ት አትፈ ጽሙ " "አንፋል ፡ 27"

አራት ነገሮች ያሉበት ሰው ግልፅ ያለ ሙናፊቅነት ነው፡፡ ከነሱ ውስጥ ከፊሉ ያለበት ሰው እስከሚጠራ ድረስ ሙናፊቅነት) ባህሪ አሉበት፡፡ "ሲታመን ከካደ፡፡ ሲያወራ ከዋሸ፡፡ ቃሉን ካፈረሰ፡፡ ሲከራከር ከደረቀ፣ በሙስሊም ዘገባ "ቢሰግድ ቢያም ወይም ሙስሊም ነኝ ቢልም እንኳ፡፡" /ሙስሊም ጥ1 ገፅ7 /

ኩርፊያና ምቀኝነት

ማኩረፍ፣ ምቀኛ መሆን የተከለከለ ነው፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "አትጣሉ፣ አትመቀኛኙ ፣ አትኳረፉ የአላህ ባሪያ መንድማማች ሙስሊም ወንድሙን ከሦስት ቀን በላይ አይፈቀድለትም፡፡" /ሙስሊም ጥ4 ገፅ19 3 ቁጥር 2559/

ነብዩ ρ በምቀኝነት ምክንያት የሚከሰቱ ነገሮችን ዘርዝረው ገልፀዋል፡- "ምቀኝነትን እራቁ! እሳት እንጨትን እንደሚጨርስ ምቀኝነት መልካም ስራን ያወድማል፡፡" /አቡዳውድ ጥ4 ገፅ 276 ቁጥር 4903/

እርግማን፣ ክፉ ንግግር፣ ስድብ፣ 76 ናቸው፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ሙእሚን ተራጋሚ አልያም አሽሟጣጭ አልያም ክፍ የሚወጣው ወይም የሚሳደብ አይደለም፡፡" /አህመድ ሞ1 ገፅ 416 ቁጥር 394 /

መጥፎ ንግግር ከጠላትም ጋር ቢሆን የተከለከለ ነው፡፡ አቡሁረይራ እንዳስተላለፉት የአላህ መልዕክተኛ ρ እንዲህ አሏቸው የአላህ መልዕክተኛ ሆይ ሙሽሪኮችን እርገ! ቸው፡፡ "የኔ ተልዕኮ ተራጋሚነት አይደለም፡፡ እኔ እኮ የተላኩት በእዝነት ነው፡፡" /ሙስሊም ጥ4 ገፅ2006 ቁጥር 2599/

❖ ሥስት ስግብግብነት፡- ኢስላም ገንዘብን የሚያየው አላህ ለሠዎች የሠጣቸው አደራ እንደሆነ ነው፡፡ ሰው ገንዘብን ለራሱ መልካም ስራ ለመስራት የተቸገረን ለመርዳት ሊየወጣው ይገባል፡፡ ኢስላም ገንዘብ እያለው የተቸገሩ ሰዎች እርዳታ እየጠየቁት ለመስጠት ፍቃደኛ ያልሆነን ሰው ከኢማን የራቀ ሰው አድርጎ ይቆጥረዋል፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ሁለት ባህሪዎች ሙእሚን ላይ አይሠበሠቡም፡፡ ንፍገትና መጥፎ ሥነ ምግባር፡፡" /ቲርሚዚ ጥ4 ገፅ 343 ቁጥር 1962/

ነብዩ ρ ንፉግነትንና ስስት በህብረተሰብ ውስጥ ሲረጭ ህብረተሰብ ላይ የሚደርስን አደጋና ጥፋት ገልጿል፡- "ግፍን ራቁ፡፡ ግፍ የቂያማ ዕለት ተባዝቶ ይመጣል፡፡ ንፉግነትን እራቁ፡፡ ከናንተ በፊት የነበሩትን ያጠፋቸው እርሱ ነው፡፡ ደማቸውን ማፍሰስ ጥብቁን ነገር ለመንካት አበቃቸው፡፡" "ሙስሊም ጥ4 ገፅ 1996 ቁጥር 257 "

ኢስላም ገንዘብን ማባከን ያላግባብ ማጥፋትን እርም አድርጓል፡፡ አላህ I እንዲህ ብሎል፡-

﴿ وَءَاتِ ذَا ٱلْقُرْبَىٰ حَقَّهُۥ وَٱلْمِسْكِينَ وَٱبْنَ ٱلسَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا ﴿٢٦﴾ إِنَّ ٱلْمُبَذِّرِينَ كَانُوٓا۟ إِخْوَٰنَ ٱلشَّيَـٰطِينِ ۖ
وَكَانَ ٱلشَّيْطَـٰنُ لِرَبِّهِۦ كَفُورًا ﴾ الإسراء: ٢٦ - ٢٧

“ለዝም- ና ባለቤቶች - ርሻቸውን ስ ቸው። ለ- ሆችና ሜገ- ላይ ስንቅ ለተቋረጠባቸውም እንዲሁ። ግና አባካኝ አትሁን። አባካኞች ሰይ ናትወን- ሞች ናቸውና። ሰይ ንም ለጌታው ብር ቱ ከሓዲ ነው።” "ኢስራእ ፡ 26-27"

ቀሳልና ገር ማድረግ

አላህ I እንዲህ ብሎል፡-

﴿ قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ لَا تَغْلُوا۟ فِى دِينِكُمْ غَيْرَ ٱلْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوٓا۟ أَهْوَآءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا۟ مِن قَبْلُ
وَأَضَلُّوا۟ كَثِيرًا وَضَلُّوا۟ عَن سَوَآءِ ٱلسَّبِيلِ ﴾ المائدة: ٧٧

“ መ ሐ ባለበ ቶች ሆ ይ ! በ ሃይማኖታችሁ ከእውነት ውጭ ወ ሰንን አትለ ። ከአሁን በፊት ጠመዱ ብዙዎቹንም ያ ጠ መመ ቅነን ጉዳና ሳቱ ሕዝቦችን ስሜትም አትከተሉ።” በላቸው።” "ማኢ ዳ ፡ 77"

ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "በርግጥ ዲን ገር ነው፡፡ ድንጋይ የሚገፋን ሰው ዲን ይረታዋል፡፡ ትክክል ለመሆን ጣሩ) ፅኑ እናንተ እስከተጋችሁና እስከፀናቹ ድረስ) አላህ ጀነትን ይሰጣቹሐል አይዟችሁ፡፡" /ቡኻሪ ጥ1 ገፅ 23 ቁጥር 39/

❖ **ኩራት ትእቢት ማን አለብኝነት፡- አላህ I እንዲህ ብሏል፡-**

﴿ وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِى ٱلْأَرْضِ مَرَحًا ۖ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿١٨﴾ وَٱقْصِدْ فِى مَشْيِكَ
وَٱغْضُضْ مِن صَوْتِكَ ۚ إِنَّ أَنكَرَ ٱلْأَصْوَٰتِ لَصَوْتُ ٱلْحَمِيرِ ﴾ لقمان: ١٨ - ١٩

“ጉንጭህንም ከሰዎች አታዙር። በም- ርም ላይ እ ተንበ ረርክ አትሂ- ። አላህ በኩራት ሚንበ ረርን ሁሉ አይወ- ምና።”“ በእርምጃህም ሓከለኛ ሁን። (ስት ናገርም) - ም ህን ዝቅአ- ርግ። ከ- ምጾች ሁሉ አስቀያሚው አህያ - ም ነውና። ” "ሉቅማን ፡ 1 -19"

ነብዩ ρ እንዲህ አሉ፡- "በቀልቡ ውስጥ በጣም ትንሽ ኩራት ያለበት ሰው ጀነት አይገባም፡፡ አንድ ሰው እንዲህ አለ፡- የአላህ መልዕክተኛ ρ ሆይ! ሰውየው ልብሱ ጥሩ፣ ጫማው ጥሩ እንዲሆን ይፈልጋል? ነብዩ ρ "አላህ የውበት ፈጣሪ ነው፡፡ ውበትም ይወዳል፡፡" ኩራት እውነትን አለመቀበል፡፡ ሰውን መናቅ ነው፡፡" /ሙስሊም ጥ1 ገፅ 93 ቁጥር 39/

ሰው መጥራትና መሰየም በማይፈልግበት መጥራት፡፡ ሰውን በንግግር፣ በምልክት፣ በጥቅሻ መስደብ ማንቋሸሽ ማሾፍ የተከለከለ ነው፡-

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّن قَوْمٍ عَسَىٰٓ أَن يَكُونُوا۟ خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا نِسَآءٌ مِّن نِّسَآءٍ عَسَىٰٓ أَن يَكُنَّ خَيْرًا مِّنْهُنَّ ۖ
وَلَا تَلْمِزُوٓا۟ أَنفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا۟ بِٱلْأَلْقَٰبِ ﴾ الحجرات: ١١

“እናንተ ያመኑችሁ ሆይ! ከውስ ችሁ ወንዶች በወንዶች ላይ አይሳለቁ ምናልባትም (ሚፈዝባቸው ወገኖች) ከነርሱ

(ከሚያፌዙት) በለጡ ሊሆኑ ይችላሉና። ሴቶች ም ሴቶች ላይ (አይሳለቁ) ምናልባትም (ሚፌዝባ ቸው ወገኖች) ከነርሱ (ከሚያፌዙት) በለጡ ሊሆኑ ይችላልና። አንደኛው ሌላኛውን አያነውር። በመጥፎ ስሞችም አትጠራሩ። " "ሁጅራት ፡ 11"

- ❖ የሰውን ጥፋት መፈልፈል፡፡ ሰውን መከታተል፡- የሠውን ልጅ ከመሠረቱ መጥፎ ጥርጣሬ አርግዞ ሰውን መከታተል የሰው ስህተት ማሳደድ የተከለከለ ነው፡፡ አላህ I እንዲህ ብሎል፡-

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱجۡتَنِبُواْ كَثِيرٗا مِّنَ ٱلظَّنِّ إِنَّ بَعۡضَ ٱلظَّنِّ إِثۡمٞۖ وَلَا تَجَسَّسُواْ وَلَا يَغۡتَب بَّعۡضُكُم بَعۡضًاۚ أَيُحِبُّ أَحَدُكُمۡ أَن يَأۡكُلَ لَحۡمَ أَخِيهِ مَيۡتٗا فَكَرِهۡتُمُوهُۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ إِنَّ ٱللَّهَ تَوَّابٞ رَّحِيمٞ ﴾ الحجرات: ١٢

"እናንተ ያመኑችሁ ሆይ! ከጥር ሬ ብዙዉን ታቀቡ። ጥር ሬ ከፊሉ ኃጢአት ነውና። አንደኛችሁ ሌላኛ ችሁን ነውር አይከታተል። እርስ በርስም አትተማሙ ከሓከላችሁ ሞተ ወን- ሙ ሥጋ መብላ ሚሻ አለን? ሁላች ሁም (ይ ህን) ት ጠ ላላች ሁ (ሐሜት ንም ይ ህን ያ ህል ትጠሉ ይገባል)። አላህንም ፍሩ። አላህ ንስሐን ተቀባይ፥ አዛኝም ነውና። " "ሁጅራት ፡ 12"

ነብዩ ρ እንዲህ አሉ ሰው ማማት ምን እንደሆነ ታውቃላቹ? አላህና መልዕክተኛው ናቸው የሚያውቁት" አሉ፡፡ "ወንድምህን በማይወደው ነገር ማንሣት ነው፡፡" አሉ፡፡ የምለው ነገር ወንድሜ ላይ ካለስ? ተባሉ "እርሱ ያለበትን ከተናገርክ በእርግጥ አምተኸዋል፡፡ የሌለበትን ! " ቀጥፈህበታል፡፡" /ሙስሊም ጥ4 ገፅ 2001 ቁጥር 25 9/

ሰዎች የሚያወሩትን ተደብቀህ ከሰማህ ይህ ተግባር የሰውን ሚስጥር አሣድዶ ለማውጣት የሚደረግ ጥረት ነው፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ሰዎች እየጠሉት ወይም እየሸሹት የሰው ወሬ የሚሰማ የቂያማ እለት በጆሮው ላይ ሬንጅ ይደፋበታል፡፡" /ቡኻሪ ጥ6 ገፅ 25 1 ቁጥር 6635/

በሰው ቁስል መደሰት 9 ነው፡- ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "በወንድምህ ላይ በደረሰ መከራ) ደስታህን አትግለፅ፡፡ አላህ እርሱን ይገላግለውና አንተን ይፈትንሀል፡፡" /ቲርሚዚ ጥ4 ገፅ 662 ቁጥር 2506/

በማያገባህ አትግባ፡- ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ሰውየው ላይ ኢስላም የማማር ምልክቱ በማያገባው አለመግባቱ ነው፡፡" /ኢብኑ ሂባን ጥ1 ገፅ 466 ቁጥር 229/

- ❖ ፍርድን ማዛባት፡- ዳኛ በኢስላም እይታ የሸሪአ ህግ አስፈፃሚ ነው፡፡ የሸሪአ ህግጋት የሚፈፀሙት በእርሱ በኩል ነው፡፡ ዳኛ ፈርድ ካዛባ ከባድ ጥፋት አጥፍቷል፡፡ የተሰጠውን ሀላፊነት አጉድሏል፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡፡ "ሁለት ቃዲዎች ዳኞች) የእሣት ናቸው፡፡ አንድ ቃዲ የጀነት ነው፡፡ በትክክል የፈረደ ዳኛ የጀነት ነው፡፡ ፍትህ አዛብቶ የፈረደ ዳኛ

የእሣት ነው፡፡ ባለማወቅ የፈረደ ዳኛ የጀሀነም ነው፡፡ ይህ ባለማዎቁ የፈረደው ዳኛ) ምን ወንጀል አለው? አሉ፡፡ "ወንጀሉ ሣይማር ቃዲ ! " ነው" አሉ፡፡ /ኢብኑ ሂባን ጥ1 ገፅ 466 ቁጥር 229/

❖ ስሜት የለሽ መሆን፡- ሀራም ሲሰራ ወንጀል ሲፈፀም እንደተራ ክስተት ያለምንም ቀናኢነት ማለፍ ነው፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ አሉ፡- "ሦስት ሰዎች) አላህ የቂያማ ዕለት አያዝን□ቸውም፡፡ ወላጆቹን የበደለ፤ ወንድ ለመምሰል የምትሞክር ሴት፡፡ ቀናኢነት የሌለው ሰው፡፡" /ነሣኢ ጥ 5 ገፅ 0/

ወንድ ሴት መምሰል ሴት ወንድ መምሠል፡- ኢብኑ አባስ እንዳስተላለፉት፡- "የአላህ መልዕክተኛ ρ ሴት ለመምሰል የሚጥሩ) ወንዶችን፤ ወንድ ለመምሰል የሚጥሩ) ሴቶችን ረግመዋል፡፡" /ቡኻሪ ጥ5 ገፅ 2207 ቁጥር 5546/

❖ የሠሩትን በጐ ሥራ ማወጅ፡- ማለትም ባደረግከው መልካም ነገር በሠራኸውን ጥሩ ሥራ መመፃደቅ፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ተጠንቀቁ! በመልካም ሥራ አትመፃደቁ፡፡ እርሱ ምስጋናን ያጠፋል፡፡ የአላህን) ሽልማት ያስቀማል፡፡ ከዚያም ይህንን የቁርኣን አንቀፅ አንብቡ

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تُبۡطِلُواْ صَدَقَٰتِكُم بِٱلۡمَنِّ وَٱلۡأَذَىٰ ﴾ البقرة: ٢٦٤

“እናንተ ያመናችሁ ሰዎች ሆይ! እንደዚያ ገንዘቡን ለይ ልኝ እንደሚለግሰውና በአላህና በመጨረሻው ቀን እንደማያምነው ሰው ልገሳችሁን በመጽደቹ በማስከ ት ከን ቱ አታ- ርጉ። ” "በቀራ ፡ 264"

❖ የሠጡትን ሥጦታ መቀማት፡- ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- " የሠጠውን) ሥጦታ የመለሰ ሰው እንደውሻ ነው፡፡ ያስታውክና ወደ አስታወከው ይምለሣል፡፡" /ቡኻሪ ጥ2 ገፅ 915 ቁጥር 2249/

❖ ሰው ማጣላት ማጋጨት፡- የሰዎችን መልካም ግንኙነት ለማባላሸት የሚጥር፤ ከባድ ቅጣት ይጠብቀዋል፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَلَا تُطِعۡ كُلَّ حَلَّافٖ مَّهِينٍ ۝١٠ هَمَّازٖ مَّشَّآءِۭ بِنَمِيمٖ ﴾ القلم: ٩ - ١١

“ወኩላ ሚያበዛን ወራዳ ሁሉ አትታዘዝ። ሐሜተኛንና ነገር አሳባቂ ን "ቀለም ፡ 10-11"

ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ነገረኛ ጀነት አይገባም" /ሙስሊም ጥ1 ገፅ 101 ቁጥር 105/

ነገረኛ፣ ሰዎች ያላቸውን መልካም ግንኙነት ወደ ጠርነትና ግጭት ይቀይራል፡፡

- ኑዛዜ ላይ የሌበትን ብድር አለብኝ ብሎ መናዘዝ፤ ወራሾችን ለመጉዳት ተብሎ የሚደረግ ነው፡፡ አላህ I እንዲህ ብለዋል፡-

﴿مِنۢ بَعۡدِ وَصِيَّةٖ يُوصَىٰ بِهَآ أَوۡ دَيۡنٍ غَيۡرَ مُضَآرّٖۚ ﴿١٢﴾﴾ النساء: ١٢

“(ይህ ክፍፍል ሚፈፀመው (! ች) ወራሾችን ማይጐዳ ኑዛዜ ቃል (ከተፈፀመ ወይም እዳው (ከተከፈለ) በኋላ ነው። ” "ኒሣእ ፡ 12"

የተከለከሉ ምግቦችና መጠጦች

አስካሪ መጠጥ በአስካሪ መጠጥ ሥር የሚካተቱ ነገሮች፡፡ እንደ አደንዛዥ እፅ፣ አይነት የሚበሉ የሚጠጡ ወይም በአፍንጫ የሚወሰዱ አስካሪ ነገሮች እርም ተደርገዋል፡፡ አላህ I እንዲህ ብትል፡-

﴿إِنَّمَا ٱلۡخَمۡرُ وَٱلۡمَيۡسِرُ وَٱلۡأَنصَابُ وَٱلۡأَزۡلَٰمُ رِجۡسٞ مِّنۡ عَمَلِ ٱلشَّيۡطَٰنِ فَٱجۡتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ ۝٩٠ إِنَّمَا يُرِيدُ ٱلشَّيۡطَٰنُ أَن يُوقِعَ بَيۡنَكُمُ ٱلۡعَدَٰوَةَ وَٱلۡبَغۡضَآءَ فِي ٱلۡخَمۡرِ وَٱلۡمَيۡسِرِ وَيَصُدَّكُمۡ عَن ذِكۡرِ ٱللَّهِ وَعَنِ ٱلصَّلَوٰةِۖ فَهَلۡ أَنتُم مُّنتَهُونَ﴾ المائدة: ٩٠ - ٩١

"አስካሪ ጠጥ፣ ቁማርም፣ ያታትም፣ አዝላ ም ም ሰይ ን - ርቱ ሆኑ እርኩስ ነገሮች ናቸው። ት- ኑ ዘን- ከነኝህ ነገሮች ታቀቡ። ሰይ ን ሚሻው በአስካሪ ጠጥና በቁማር አማካይነት በሓከላችሁ ጥል በመሬር አላህን ከማስታወስና ከሶላት ሊያዘናጋችሁ ነው። (እነኝህን እርኩስ ነገሮች) ትታቀባላችሁን?" "ማኢዳ ፡ 90-91"

ኢስላም የአስካሪ መጠጥን ሥር ለመንቀል የሚያስችል መረህ ዘርግቷል፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "አላህ I አስካሪ መጠጥን ረግሟል፣ ቀጂውን ፣ ጠጪውን፣ ጨማቂውን አስጨማቂውን፣ ተሸካሚውን፣ የሚሸከሙለትን ፣ ሻጩን ፣ ገገርውን ፣ ዋጋውን ተጠቃሚውን 0) ረግመዋል፡፡"/ሙስተድረክ ጥ2 ገፅ 37 ቁጥር 2235/

ኢስላም በእዚህ ጠንካራና ብርቱ ትዕዛዙ አእምሮን የሚቀይርና የሚያበላሽ መጠጥን አውግዟል፡፡ ምክንያቱም መጠጥ የሰው ልጅን ከሰብአዊ ፍጡርነት አውጥቶ እንስሣ ያደርገዋልና ነው፡፡ ኢስላም የሚፈልገው አእምሮው ጤነኛ በትክክል ማሠብ የሚችል ሰው ነው፡፡ በመጠጥ ሱስ የተበላሸ ሰው የመጠጥ ፍላጎቱን ለማርካት ሁሉንም አይነት ሥርቆት ነፍስ ማጥፋት ሊጠቀም ይችላል፡፡ ስለዚህም ኢስላም አስካሪ መጠጥን የጥፋት / መፈልፈያ በማለት ይጠራዋል፡፡

- ❖ ያለእርድ የሞተ እንስሣ የአሣማ ሥጋ እነዲሁም፡- በዚህ የቁርኣን አንቀጽ ሥር የሚካተቱ ነገሮች / የተከለከሉ ናቸው፡፡

﴿حُرِّمَتۡ عَلَيۡكُمُ ٱلۡمَيۡتَةُ وَٱلدَّمُ وَلَحۡمُ ٱلۡخِنزِيرِ وَمَآ أُهِلَّ لِغَيۡرِ ٱللَّهِ بِهِۦ وَٱلۡمُنۡخَنِقَةُ وَٱلۡمَوۡقُوذَةُ وَٱلۡمُتَرَدِّيَةُ وَٱلنَّطِيحَةُ وَمَآ أَكَلَ ٱلسَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيۡتُمۡ وَمَا ذُبِحَ عَلَى ٱلنُّصُبِ وَأَن تَسۡتَقۡسِمُواْ بِٱلۡأَزۡلَٰمِۚ ذَٰلِكُمۡ فِسۡقٌ﴾ المائدة: ٣

"በክት፣ ፈሳሽ ደም፣ አሳማ ሥጋ፣ ከአላህ ው ጭ በሆነ አካል (ስም) ታረደም፣ ታንቀው ተገደሉ፣ ተደብ - በው ሞቱ፣ (ከፍታ ካለው ቦታ) ተንከባለው ሞ ቱ፣ ተወግተው ሞ ቱም፣ ከነርሱ አውሬ በላላቸውም (እንስሳት) በናንተ ላይ እርም ተደር ገዋል፣ (ከነኝህ ሓከል ሕይወታቸው ሳያልፍ ደርሳችሁ) ያረዳችኋ ቸው ሰቃ ሩ፣

(እነርሱስ ተፈቅዶዋል)። ለ ያ ታት ታረዱ (እንስሳትም)፥ በአዝላም
እ- ልን ሏታችሁም እንዲሁ (እርም ተ ደ ርዣሹ ኋ ል)። ይ ህ
(በአዝላም እ- ልን ሏት) አመ ነው። » "ማኢዳ ፡ 3"

ሆን ብሎ የአላህ ሥም ሣይጠራ የታረደ ሥጋም ነው፡፡ አላህ I ቁርኣን ላይ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَلَا تَأْكُلُوا۟ مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ ٱسْمُ ٱللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُۥ لَفِسْقٌ ﴾ الأنعام: ١٢١

"(ሲታረ-) አላህ ስም ያልተወሳበትን (እንስሳ ሥጋ) አትመገቡ። »
"አንአም ፡ 121"

አዳኝ የዱር እንስሣትን እና ጥንብ የሚበ እንስሣትን፤ መብላት የተከለከለ ነው፡፡ አንበሣ፣ ነብር፣ ጅብ፣ የመሣሠሉ፡፡ ከበራሪዎች ጠንቆሪያ ያላቸው ጥንብ አንሣ፣ አሞራ፣ ንስር፣ መብላት የተከለከለ ነው፡፡ ኢብኑ አባስ እንዳስተላለፉት ነብዩ ρ ክራንች ጥርስ ያላቸው እንስሣትና ዚሚኸለብ ማደኛ ጥፍር) ያላቸው በራሪዎችን ከልክለዋል፡፡ /ረዋሁ አል ጀመአ/

የሰው ልጅን የሚጐዱ ምግቦች፣ መጠጦችን መጠጣት፣ ሲጋራ ጉጂ ነገሮች የተከለከሉ ናቸው፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ ٱلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ ٱلرَّسُولَ ٱلنَّبِىَّ ٱلْأُمِّىَّ ٱلَّذِى يَجِدُونَهُۥ مَكْتُوبًا عِندَهُمْ فِى ٱلتَّوْرَىٰةِ وَٱلْإِنجِيلِ يَأْمُرُهُم بِٱلْمَعْرُوفِ وَيَنْهَىٰهُمْ عَنِ ٱلْمُنكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ ٱلطَّيِّبَٰتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ ٱلْخَبَٰٓئِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَٱلْأَغْلَٰلَ ٱلَّتِى كَانَتْ عَلَيْهِمْ ۚ فَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ بِهِۦ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَٱتَّبَعُوا۟ ٱلنُّورَ ٱلَّذِىٓ أُنزِلَ مَعَهُۥٓ ۙ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴾ الأعراف: ١٥٧

"ለነዚያ በተውራትና ኢንጂል ውስጥ ተ ፎ ሚያገኙትን
ማይ ፍና ማያነብ መልዕክተኛ ለሚከተሉትም (እዝነቴን
እ ለሁ)። (ይህ መልዕክ ተኛ) በመልካም ያዛቸዋል። ከክ ም
ይከለክላቸዋል። መልካም ነገሮችን ይፈቅ ላቸዋል፤ መጥፎ ነገሮችን
እርም ያደርግላቸዋል። ሸክማቸውን ያራግፍላቸዋል፤ ተጫናቸውን
ቀ ንበርም ያወር- ላቸዋል። እነዚያ በር ሱ ያመኑት፣ ያከበሩት፣ አጋር
ሆነት ና ለዉ ወረደለትን ብርሃን ተከተ ሉት በእርግጥም
ሟ ኑት እነርሱ ናቸው።" "አእራፍ ፡ 157"

በዚህ ርዕስ ገዢ የሆነው መርህ ይህ የነብዩ ρ ንግግር ነው፡፡ "መጉዳትም የለም መጐዳትም የለም፡፡" /ኢብኑ ማጃህ ፡ 231/

❖ የሀረና የወርቅ ልብስ ወንዶች መልበስ አይችሉም ሴቶች ግን ይችላሉ፡፡

ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ለእኔ ህዝቦች ሀርና ወርቅ ለሴቶች ፈቅጃለሁ፡፡ ለወንዶቹ እርም አድርጊያለሁ?" /አህመድ ጥ4 ገፅ 407 ቁጥር 19662/

ኢስላም ያዘዛቸው ነገሮች

ኢስላም በንግግርና በተግባር ፍትህዊነት ሊኖር እንደሚገባው አሣውቋል፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏዋል፡-

﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَأۡمُرُ بِٱلۡعَدۡلِ وَٱلۡإِحۡسَٰنِ وَإِيتَآيِٕ ذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ وَيَنۡهَىٰ عَنِ ٱلۡفَحۡشَآءِ وَٱلۡمُنكَرِ وَٱلۡبَغۡيِۚ يَعِظُكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَذَكَّرُونَ﴾ النحل: ٩٠

"አላህ ፍትህን፣ በጐ መሥራትንና ለዘመ መስገስን ያዛል። ፀያፍ ተግባራትንና ግፍን (አጥብቆ ይከለክላል። ትገ ሰጹ ዘን- ያዛችኋል።"
"! ፡ 90"

ፍትህዊነት ለዘመድም ለባዳ ለወዳጅም ለጠላት ፍትህ ገዥ መርህ ነው፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَإِذَا قُلۡتُمۡ فَٱعۡدِلُواْ وَلَوۡ كَانَ ذَا قُرۡبَىٰۖ وَبِعَهۡدِ ٱللَّهِ أَوۡفُواْۚ ذَٰلِكُمۡ وَصَّىٰكُم بِهِۦ لَعَلَّكُمۡ تَذَكَّرُونَ ١٥٢﴾ الأنعام: ١٥٢

"ስትናገሩም ፍትሃዊ ሁኑ፥ ቂብ ዘመዱ ችሁን በሚመለከት እንኳ ቢሆን። አላህን ቃልኪዳን መሉም። ይህ፥ (አላህ) ትገ ሰጡ ዘን- ደነገገላችሁ መመሪያ ነው። " "አንአም ፡ 152"

ፍቅርና ጥላቻ አልያም ሙስሊም መሆንና አለመሆን የፍትህን ፅኑነት አይነቀንቀውም፡፡ አላህ I እንዲህ ብሎል፡-

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُونُواْ قَوَّٰمِينَ لِلَّهِ شُهَدَآءَ بِٱلۡقِسۡطِۖ وَلَا يَجۡرِمَنَّكُمۡ شَنَـَٔانُ قَوۡمٍ عَلَىٰٓ أَلَّا تَعۡدِلُواْۚ ٱعۡدِلُواْ هُوَ أَقۡرَبُ لِلتَّقۡوَىٰۖ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ﴾ المائدة: ٨

"እናንተ ያመፆችሁ ሆይ! ለአላህ ቀጥተኞች፥ በፍትህም መስካሪዎች ሁኑ። ለ ሰዎች ያላችሁ ጥላቻ ፍትሃዊ ከመሆን አያግዳችሁ። ፍትሃዊ ሁኑ። እርሱ አላህን ለመፍራት (ባሕሪ) ቀረብ ያለ ነው። አላህን ፍሩ። አላህ ምትሠሩትን ሁሉ ዐዋቂ ነውና።" "ማኢዳ ፡ "

ኢስላም ከራሱ በላይ ! መሰዋትን፤ እኔን ከማስቀደም እነርሱን ማስቀደም ይመክራል፡፡ ህዝብ ውስጥ የሌላን ጥቅምና ደስታ ከራስ ጥቅምና ደስታ የሚያስቀድሙ ሰዎች ሲበዙ ህብረተሰቡ መልካምና ጤነኛ የሚተዛዘንና የሚረዳዳ ይሆናል፡፡ አላህ I የራሳቸውን ድርሻ ! አስቀድመው የሚሠጡ ዎችን ሲያወድስ እንዲህ በማለት ነው፡-

﴿وَيُؤۡثِرُونَ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمۡ وَلَوۡ كَانَ بِهِمۡ خَصَاصَةٞۚ وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفۡسِهِۦ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ﴾
الحشر: ٩

"እነርሱን (ስደተኞችን) ከራሳቸው ያስቀ- ማሉ፥ በ ነፁ ላይ ች ግ ር በኖርባቸውም እንኳ። ከነፍሳቸው ንፍገት ተጠበቁ፥ እነዚያ ዳኑት እነርሱ ናቸው።" "ሀሽር ፡ 9"

ኢስላም መልካምና ጥሩ ጓደኛ፣ ወደጅ እንዲኖር አጥፌና የተበላሸ ሥነ-ምግባር ያለው ሰው እንዳንጓዳኝ ያሳስባል፤ ነብዩ ρ መልካም ሥነ- ምግባር ያለው ሠው ጓደኛ አድርጓ መያዝ ያለውን ውጤት መጥፎ ጓደኛ የያዘ ሠው ያለውን አደገኝነት እንዲህ በማለት ገልፀዋል፡- "የመልካም ጓደኛና የመጥፎ ጓደኛ ምሳሌው፣ ሽቶ ሻጭና የብረት ቀጥቃጭ አይነት ነው፡፡ ሽቶ ሻጭ ወይ ሽቶ ይሠጥሀል፡፡ ወይ ትገዛዋለህ፡፡ አሊያም ጥሩ መአዛ ትወስዳለህ፡፡ ብረት ቀጥቃጭ ወይ ልብስህን ያቃጥለዋል፡፡ አልያ መጥፎ ሽታ ትወስዳለህ፡፡" /ቡኻሪ ጥ5 ገፅ 2104 ቁጥር 5214/

ግጭትና አለመግባባት ሲኖር ማስታረቅና ማግባባት ግድ ይላል፡- አላህ I እንዲህ ብሎል፡-

﴿لَّا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّن نَّجْوَىٰهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَـٰحٍ بَيْنَ ٱلنَّاسِ ۚ وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ ٱبْتِغَآءَ مَرْضَاتِ ٱللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ النساء: ١١٤

"ከሚስጥራዊ ውይይቶቻ ቸው ብዙዎቹ ደግ ነገር ለባቸውም፤ ም ዋትን፣ መልካ ም ነገርን ወይም ከሰዎች መካከል እርቅ ማውረ- ን ሚያ ዘው ሲቀር፥ (እንዲህ ዓይ ነቱስ ይወደዳል)። አላህን ውዴታ በ መሻ ት ይ ህን ፈፀመ (በ ጐ ዓላማ ያለው ውይይትና ምክክር ያደረገ) ታ ላቅ ም ንዳን እንለግሰዋለን።" "ኒሣእ ፡ 114"

እርቅና ! ማውረድ በኢስላም ከፍተኛ ደረጃ ያለው ሥራ ነው፡፡ እርቅ በኢስላም ከሠላት ከፆም ከሌሎች ኢባዳዎች ከፍ ያለ ነገር አለው፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ከፆም፣ ከሠላት፣ ከሰደቃ፣ በላይ ደረጃ ያለውን ልንገራቹ ወይ? በሁለት ሠው ! እርቅ ማምጣት በሁለት ሠው ! ግጭት መፍጠር ኢማን) የሚላጭ ነገር ነው፡፡" /ቲርሚዚ ጥ4 ገፅ 663 ቁጥር 2509/

የተጣሉ ሰዎችን ለማግባባትና ለማስታረቅ መዋሸት፤ በኢስላም ይቻላል፡፡ የተጣሉን ለማስታረቅ የተራራቁን ለመሰብሰብ አላማን አንድ ለማድረግ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ከውሸታም አልቆጥረውም፡፡ በሰው ! እርቅ የሚያሠፍን፡ ፡ የሚናገረውን ነገር እርቅ ለማውረድ ነው፡፡ ጦርነት ላይ የሚናገር የሚዋሽ ለስትራቴጂ) ሚስቱን ለማጫወት) የሚዋሽ ባልዋን ለማጫወት) የምትዋሽ ሚስት፡፡" /አቡዳውድ ጥ4 ገፅ 2 1 ቁጥር 4921/

ኢስላም በጥሩ ማዘዝ ከመጥፎ መከልከልን ከዋና ዋናዎቹ የትዕዛዝ ቆጥሯቸዋል፡፡ ! በሚችለውና በገራለት መስመር ኸይርን ለማስፋፋት ህብረተሰብ ውስጥ እኩይ ነገር እንዳይከሰት ለማድረግ እንዲችል ነብዩ ρ እንዲህ

ብለዋል፡- ከናንተ ውስጥ መጥፎ ያየ በእጅ ካልቻለ በምላሱ ይቀይረው፡፡ ካልቻለ በቀልቡ ይጥላ ይህ የደካማ ኢማን ሥራ) ነው፡፡" /ሙስሊም ጥ1 ገፅ 69 ቁጥር 49/

ነብዩ ρ በጥሩ ማዘዝ ከመጥፎ ነገር ሰው እንዲርቅ አለማዘዝ የሚያመጣውን አደጋ እንዲህ በማለት ገልፀውታል፡- "አላህ በከለከለው ነገር የሚከለከልና በማይከለከል ሰው ! / ያለው ልዩነት መርከብ ላይ እንደወጡ ሰዎች ነው ክፍሎቹ ከመርከቧ) ከላይ ሲሆኑ ከፊሎቹ ደግሞ ከታች ናቸው፡፡ ከታች ያሉት ሰዎች ውሀ ሲፈልጉ በላይ ባሉት በኩል ሲያልፉ እንዲህ አሉ፡፡ የራሣችንን ድርሻ ከታች ቀድደን ብንወስድ ከእኛ በላይ ያሉትን ባናውካቸው ይሻላል)? የሚፈልጉትን እንዲያደርጉ ከተዋቸው ! / አደጋ ይደርስባቸዋል፡፡ እጃቸውን ከያዟቸው እነርሱም ነፃ፤ ! / ነፃ ይወጣሉ፡፡" /ቡኻሪ ጥ2 ገፅ 2 ቁጥር 2361/

አላህ I በጥሩ ማዘዝ ከከንቱ ነገር !361/ ሲቀር የሚደርሰውን አደጋ እንዲህ በማለት ገልፆታል፡፡

﴿ لُعِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۢ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ عَلَىٰ لِسَانِ دَاوُۥدَ وَعِيسَى ٱبۡنِ مَرۡيَمَۚ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَواْ وَّكَانُواْ يَعۡتَدُونَ ٧٨ كَانُواْ لَا يَتَنَاهَوۡنَ عَن مُّنكَرٖ فَعَلُوهُۚ لَبِئۡسَ مَا كَانُواْ يَفۡعَلُونَ ﴾ المائدة: ٧٨ - ٧٩

“ከእስራኤል ልጆች እነዚያ ካዱት በዳው- ና በመፀ ም ልጅ በ ዒሳ ምላስ ተረገሙ ይህ ሆነው ኃጢአት በ መፈፀማቸውና ወሰንን (ሁሉ) በማለ ቸው ነው። ” "ማኢዳ ፡ 7 "

በጥሩ የማዘዝና ከመጥፎ የመከልከል ሥርአቶችና

በጥሩ ማዘዝ ከመጥፎ !361/ የራሱ የሆኑ ሥርአቶችና መስፍርቶች አሉት የሚያመላክተውን መልካም ነገር የሚያስጠነቅቀውን እኩይ ምግባር እራሱ ማወቅ አለበት፡፡ አልያ የሰዎችን ሀይማኖተኝነት አደጋ ውስጥ ይከተዋል፡፡ ሱፍያን አብዱላህ አሰቀፊ እንዳስተላለፉት፡- የአላህ መልዕክተኛ ρ ሆይ! አጥብቄ የምይዘውን ነገር ይንገሩኝ አለ፡፡ አላህ ጌታዬ ነው በል፡፡ ከዚያም ፅኑ ሁን፡፡ አሉ፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ሆይ! እኔ ላይ የምትሰጉት ምንድን ነው? አልኩኝ፡፡ የራሣቸውን ምላስ ይዘው ከዚያ "ይኼ" አሉ፡፡

አቡ ሀቲም ይህንን ሀዲስ ሲያብራሩ ነብዩ ρ ምላሣቸውን በእጃቸው ይዘው ይኼ ያሉበት ምክንያት በተግባር ለማሣየት ነው፡፡ እናም የመማሪያ እና የማስተማሪያን ቦታ እንዲለይ ለማድረግ ነው፡፡ /ሶሂህ ኢብኑ ሂባን ጥ13 ገፅ 6 ቁጥር 5699/

- እርሱ ሊያስተካክለው የፈለገውን ነገር፤ ወደ ባሰ ችግርና ጥፋት የሚዘፍቅ አለመሆኑን መረዳት አለበት፡፡
- እራሱ የማይሰራውን ነገር ማዘዝ፣ የሚፈፅመውን ጥፋት !699/ የለበትም፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفۡعَلُونَ ۝٢ كَبُرَ مَقۡتًا عِندَ ٱللَّهِ أَن تَقُولُواْ مَا لَا تَفۡعَلُونَ ﴾

الصف: ٢ - ٣

“እናንተ ያመናችሁ ሆይ! ማ ት ሑት ን ለም ን ት ናገራላች ሁ? ማትሠሩትን መናገራችሁ ከአላህ ዘንድ በእጅጉ ተጠላ። ” "ሶፉ : 2-3"

- ቻይ መሆን አለበት፡፡ በስርአት ! ምክር ለሰዎች ሂዳያ የሚጓጓ መሆን አለበት፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "እዝነት ባለበት ቦታ " ያሸንፋል፡ ፡ እዝነት በሌለበት ቦታ " ነገር ይበላሻል፡፡" /ሙስሊም ጥ4 ገፅ 2004 ቁጥር 2594/

በተሰማራበት የዳዕዋ ሥራ ላይ ለሚደርስበት እንግልትና መከራ ቻይና ታጋሽ መሆን አለበት፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَأۡمُرۡ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَٱنۡهَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ وَٱصۡبِرۡ عَلَىٰ مَآ أَصَابَكَۖ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنۡ عَزۡمِ ٱلۡأُمُورِ ﴾ لقمان: ١٧

“በመልካም እዘዝ። ከክ ም ከልክል። ሚያገኙህን (ፈተናዎች) ሁሉም ታገስ። ይህ በቁምነገር ሊይያዙ ከሚገባቸው ነገሮች ውስጥ ነው።” "ሉቅማን : 17"

በመልካም ባህሪዎች መዋብ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ኢማኑ ባህሪው የተዋጣለት ለቤተሰቡ ምርጥ ኢማኑ ሙሉዕ የሆነ ሙዕሚን ነው፡፡" /ቲርሚዚ ጥ5 ገፅ 9 ቁጥር 2612/

ነብዩ ρ በመልካም ባህሪ የተዋበን ሰው ሲገልፁ እንዲህ ብለዋል፡- "እኔ ዘንድ በጣም የሚወደድ ከእኤም የቂያማ ዕለት በቅርብ የሚቀመጥ፣ በመልካም ባህሪ በላጫችሁ ነው፡፡ እኔ ዘንድ የተጠላ ከእኤም የቂያማ እለት በሩቅ የሚቀመጠው ወረኞች፤ የማያውቁትን የሚናገሩ ሙተፋይሂቀን ናቸው አሉ፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ ሆይ? ሙተፋይ ሂቁን ማለት ምን ማለት ነው? አልን፡፡ ኩራተኞች ማለት ነው? አሉ፡፡" /ቲርሚዚ ጥ4 ገፅ 370 ቁጥር 201 /

- ጥሩ ነገርን መስራት ታዝዋል፡- ጃእፍር ቢን መሀመድ ከአባታቸው ይዘው እንዳስተላለፉት፡- ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "መልካም ነገር ለሚገባውም ለማይገባው ሰው ፍፅም፡፡ ለሚገባው ሰው መልካም ከሰራህ) የሚገባው ነው፡፡ የሚገባውን ካላገኘህ አንተ መልካም መስራት) ይገባሀል፡፡" /ሺሀብ ጥ1 ገፅ 436 ቁጥር 747/
- መረጃን ስንለዋወጥ እርግጠኛ መሆን ያስፈልጋል፡፡ ፍርድና ብይን ከመስጠት በፊት መደም ደመያ ላይ ከመድረስ በፊት እርግጠኛ መሆን ግድ ይላል፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِن جَآءَكُمۡ فَاسِقُۢ بِنَبَإٖ فَتَبَيَّنُوٓاْ أَن تُصِيبُواْ قَوۡمَۢا بِجَهَٰلَةٖ فَتُصۡبِحُواْ عَلَىٰ مَا فَعَلۡتُمۡ نَٰدِمِينَ ﴾ الحجرات: ٦

"እናንተ ያመኑችሁ ሆይ! እኩ ይ ግ ጠበ ወሬን ቢያመላችሁ (ትክክለኛ ነቱን) አረጋግጡ፤ ሰዎችን ባለማወቅ እንዳትጐዱና በዚህም ሳቢያ ለፀፀት እንዳትዳረጉ (ይህን ፈ ጽሙ፡፡ " "ሁጅራት ፡ 6"

- ምክር መለገስ፡- ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ዲን ምክክር ነው" የአላህ መልዕክተኛ ρ ሆይ ለማን? አልን "ለአላህ ፤ ለቁርኣን፣ ለመልዕክተኛው፣ ለሙስሊም መሪዎችና ህዝባቸው፡፡" አሉ፡፡ /ሙስሊም ጥ1 ገፅ 74/

ለአላህ ብሎ መመካከር ት፡- በእርሱ ማመን፣ እርሱን ብቻ ፤ በእርሱ አለማጋራት፡፡

ለቁርኣን መመካከር ማለት ቁርኣን የአላህ ንግግር መሆኑን የመጨረሻ የሠ! ይ መፅሐፍ መሆኑን ማመን፡፡ ቁርኣን ትዕዛዝ መፈፀም ቁርኣንን የህይወት ሥርዓት አድርጐ መያዝ ነው፡፡

ለመልዕክተኛው ምክክር ማለት እርሣቸው የተናገሩትን ማመን፤ ያዘዙትን መፈፀም፤ የከለከሉትን መራቅ፡፡ እርሣቸውን መውደድና ማፍቀር፤ የእርሣቸውን ፈለግ መከተል፤ ሰዎች በእርሣቸው መስመር እንዲጓዙ ጥሪ ማድረግ፡፡

ለሙስሊም መሪዎች ምክክር ማለት፡- ለዲናቸውና ለህዝባቸው የሚጠቅማቸውን ምክር መለገስ፤ ወጠኑትን ነገር ከግብ እንዲያደርሱ ማገዝ፤

እነርሱ ላይ አለማመፅ፣ በሥርዓትና በትህትና መምከር፣ የሰዎችን ሀቅ እንዳይዳፈሩ መምከር፡፡

ህዝብን መምከር ማለት፡- ህዝብ ለዲንና ለምድራዊ ህይወት የሚጠቅመውን መስመር ማመላከት፣ ህይወታቸው ምቹና አስደሣች እንዲሆን መምከር፣ መከራና ችግር እንዳይነካቸው ማስታወስ፣ ለእራሱ የሚወደውን እነርሱም እንዲወዱት ማሣየት፡፡

ኢስላም ሥጦታ መስጠትንና ቸርነትን መክሯል፡- ይህም የሰዎችን ውዴታና ፍቅር ያመጣል፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "አላህ ሁለት ባህሪዎችን ይወዳል፡- መልካም ባህሪና ቸርነት፡፡ አላህ ሁለት ባህሪዎችን ይጠላል፡- "እኩይ ሥነ- ምግባርና ንፉግነትን፡፡ አላህ አንድ ባሪያን ከዎደደው የሰዎችን ጉዳይ እንዲያወጣ ያደርገዋል፡፡"

ቸርነት አለው ልኩን አላህ I በዚህ መልኩ አስቀምጦታል፡-

﴿ وَلَا تَجۡعَلۡ يَدَكَ مَغۡلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبۡسُطۡهَا كُلَّ ٱلۡبَسۡطِ فَتَقۡعُدَ مَلُومًا مَّحۡسُورًا ﴾ الإسراء: ٢٩

"እጅችህን ወደ አንገትህ ታጠ አታ- ር ጋቸው። ሙሉ በሙሉም አትዘርጋቸው። ተወገዘክና ገንዘብ አልባ ትሆናለህና።" "ኢስራእ : 29"

❖ የሰውን ድክመትና ክፍተት መሸሸግ፡- ኢስላም የተጨነቁ ሰዎችን መፈወስ፡፡ የተቸገሩ ሰዎችን መርዳት፣ መሠረታዊ ጉዳይ እንደሆነ አስቀምጧል፡፡ ሆኖም የሰዎችን ክፍተትና ድከመት ለሰው መዘርዘር አላስፈላጊ ነገር መሆኑን አስቀምጧል፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ከሙዕሚን ላይ ጭንቀትን ያነሣ፣ አላህ በቂያማ ዕለት ጭንቀት ይፈውሰዋል፡፡ የተቸገረ የተጠበበን ሰው፣ ያገራ) ሰው በምድራዊና በመጭው አለም ህይወቱ አላህ ያገራለታል፡፡ ሙስሊምን ክፍተቱን) የሸፈነ በዱንያም በመጭው አለምም አላህ መጠለያ ይሰጠዋል፡፡ አላህ የባሪያው አጋዥ ነው፡፡ ባሪያ የወንድሙ አጋዥ እስከሆነ ድረስ፡፡" /ሙስሊም ጥ4 ገፅ 2074 ቁጥር 2599/

ኢስላም ትዕግስት ወሣኝ መሆኑን አሣውቋል፡- ትዕግስት አላህ ያዘዘውን ነገር በብርታት ለመወጣት ወሣኝ ሲሆን፣ ከተከለከለም ነገር ለመታቀብ መሠረታዊ ነው፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَٱصۡبِرۡ لِحُكۡمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعۡيُنِنَا ﴾ الطور: ٤٨

"ለጌታህ ፍር- ታገስ አንተ በጥበቃችን ሥ ር ነህ።" "ጡር : 4 "

በህይወት ውስጥ የሚገጥሙ እንቅፋቶችን፣ ፈተናዎችን፣ መሠናክሎችን በትዕግስት ተቀብሎ ከመከራ ለመውጣት ጥረት ማድረግ ያስፈልጋል፡፡ ፈተና

የአላህ ፍርድ ነውና አይቀርም፤ ግና ፈተናን በትዕግስት ተቀብሎ ማስተናገድ በህዋላ ለከፍተኛ ደረጃ ያበቃል፡- አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَلَنَبْلُوَنَّكُم بِشَيْءٍ مِّنَ ٱلْخَوْفِ وَٱلْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ ٱلْأَمْوَٰلِ وَٱلْأَنفُسِ وَٱلثَّمَرَٰتِ ۗ وَبَشِّرِ ٱلصَّٰبِرِينَ ﴿١٥٥﴾ ٱلَّذِينَ إِذَآ أَصَٰبَتْهُم مُّصِيبَةٌ قَالُوٓا۟ إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّآ إِلَيْهِ رَٰجِعُونَ ﴿١٥٦﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَٰتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ ۖ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُهْتَدُونَ ﴾ البقرة: ١٥٥ - ١٥٧

“ከፍርሃትና ከረሃብ በጥቂት ነገር፥ ከገንዘብና ከልጆችም፥ ከፍራፍሬዎችም በመቀነስ በእርግጥ እንሞክራችኋለን። (ሙሐመድ ሆይ!) ታጋሾችን (በገነት) አብስር፤ እነዚያን ጣራ (ችግር) በሚያገኛቸው ወቅት፡ - “እኛ አላህ ነን። መመለሻችንም ወደር ሱው ነው።” ማሉት ን። እነዚያ (ከላይ ተገለፁት - ንቅ ባሕ ሪያ ት ባለቤቶች) አላህ በረከትና እዝነት (ሰፍኖባቸዋል)። (ወደ እውነት) ተመሩም እነር ሱ ናቸው።” "በቀራ ፡ 155-157"

ንዴትን ማሣለፍ፣ ያሥቀየመን ሰው መበቀል እየቻሉ ይቅርታ መለገስ፡- ሰዎች ንዴታቸውን ማሣለፍ መዋጥ የበደላቸውን ሰው ይቅርታ ማለት ከቻሉ በህብረተሰብ ውስጥ ከፍ ያለ ትስስር ይቅርታ መባባልና መቻቻል ይኖራል፡፡ አለመግባባት ጥላቻ ! ሚያመጡ ነገሮች አይነተኛ መንገድ ነው፡፡ አላህ I ጥላቻን በፍቅር በደልን በይቅርታ ብስጭትን በትዕግስት የሚያሣልፉ ሰዎችን ደረጃና ከፍተኛ ሽልማት እንዲህ በማለት ገልፆታል፡-

﴿ وَسَارِعُوٓا۟ إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا ٱلسَّمَٰوَٰتُ وَٱلْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٣﴾ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ فِى ٱلسَّرَّآءِ وَٱلضَّرَّآءِ وَٱلْكَٰظِمِينَ ٱلْغَيْظَ وَٱلْعَافِينَ عَنِ ٱلنَّاسِ ۗ وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلْمُحْسِنِينَ ﴾ آل عمران: ١٣٣ – ١٣٤

“ ጌታ ች ሁኑ ም ሕ ረት ለመገኘትና ስ ቲ ሰማ ያ ት ንና ም - ርን ስ ት ሚመጥነውን ገነት ለመውረስ ተቻ ! ሉ። አላህን ለሚፈሩ ሰዎች ተዘጋጅታለች። ለነዚያ በደግም ሆነ በክ ም ቀን (ገንዘባቸውን በአላህ መንገ-) ለሚለ ግሱ፣ ቁ ቸውን ለሚቆጠሩና ሰዎችን ይቂ ባዮች ለሆኑ። አላህ መልካም ሠሪዎችን ይወዳል። ” "ኢምራን ፡ 133-134"

ኢስላም በደልን በመልካም ሥራ እንድንመልስ አዞናል፡- ይህም ልቦናን ለማቀራረብ ክፍትን እና ግጭትን ለማጥፋት ይረዳናል፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡ -

﴿ ٱدْفَعْ بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ فَإِذَا ٱلَّذِى بَيْنَكَ وَبَيْنَهُۥ عَدَٰوَةٌ كَأَنَّهُۥ وَلِىٌّ حَمِيمٌ ﴿٣٤﴾ ﴾ فصلت: ٣٤

“መልካም ሥራና ክ ሥራ ፈ ሞ እኩል አይደሉም። (ሰዎች ባንተ ላይ ማያ ደ ፎትን በደል) በዚያች መልካም በሆነችው (ምግባርህ) መልስ። ያን ጊዜ ጥለኛህ ልክ እንደቂብ ወዳጅህ ይሆናል። ” "ፉሲለት ፡ 34"

ኢስላማዊ ሥነ- ስርዓቶች

ኢ.ስላም በተለያዩ የቀን ተቀን ሙሎኣችን ለምንፈፅማቸው ተግባሪት ሥርአት አስቀምጧል፡፡ ይህም ሙስሊም ሥነ- ምባርን ምሉዕ ለማድረግ የተቀመጠ ሥርአት ነው፡፡

የአመጋገብ ሥርዓት

1. ከጉርሻ በፊት ቢስሚላህ ማለት፡- ከቀረበው ! ዕድ ላይ ከራስ ፊት መመገብ፡፡ በቀኝ እጅ መብላት፡፡ ዑመር ኢብኑ አቢ ሰለማ እንዳስተላለፉት፡- ልጅ ሁኜ ነብዩ ρ ቤት እኖር ነበር፡፡ እጄ በማዕድ ! ይ ከዚህም ከዚያም ያነሳል፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ አሉኝ፡፡ "አንተ ልጅ ሆይ ቢስሚላህ በል፡፡ በቀኝ እጅህ ብላ ከፊት ከፊትህ ብላ፡፡"

/ቡኻሪ ጥ5 ገፅ 2056 ቁጥር 5061/

2. የቀረበው ምግብ ላይ አቃቂር አለማውጣት፡- አቡ ሁረይራ እንዳስተላለፉት፡- "የአላህ መልዕክተኛ ρ ምግብ ላይ በፍፁም ነውር አውጥተው አያውቁም፡፡ ከፈለጉት ይበላሉ፡፡ ካልወደዱት ይተዋሉ"

/ቡኻሪ ጥ5 ገፅ 2065 ቁጥር 5093/

3. ምግብና መጠጥ አለማብዛት፡- አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ خُذُواْ زِينَتَكُمۡ عِندَ كُلِّ مَسۡجِدٖ وَكُلُواْ وَٱشۡرَبُواْ وَلَا تُسۡرِفُوٓاْۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلۡمُسۡرِفِينَ﴾ الأعراف: ٣١

" አደም ልጆች ሆይ! (ነውራችሁን ሚሸፍኑ) ጌ ቻችሁን በ ትኛውም ፀሎት ቦታና ጊዜ ልበሱ ብሉ ጠ ጠ ም። ግ ና አታባክኑ። እርሱ አባካኞችን አይወ- ምና።" "አእራፍ ፡ 31"

ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል "የአደም ልጅ ከሆዱ በላይ ፍታኝ ነገር የለበትም፡፡ ህይወትህን ለመኖር ያህል ጉርሻዎች ይበቁሀል፡፡ ! " መብላትህ) ካልቀረ 1/3ኛ ለምግብ፤ አንድ ሦስተኛ ለፍሣሽ፤ አንድ ሶስተኛ ለአየር ይሁን፡፡" /ኢብኑ ሂባን ጥ12 ገፅ 41 ቁጥር 5236/

4. እቃ ላይ መተንፈስ ወይም መንፋት 34" ነው፡- ኢብኑ አባስ እንዳስተላለፉት ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "እቃ ውስጥ መተንፈስን ወይም መንፋትን ከልክለዋል፡፡" /አቡዳውድ ጥ3 ገፅ33 ቁጥር 372 /

5. በህብረት መብላት፡- ለብቻ አለመመገብ፡፡ አንድ ሰው ነብዩን ρ እንዲህ ብሎ ጠየቀ፡፡ እኛ እንበላለን ግን አንጠግብም፡፡ "ምግብ በአንድነት ነው ተበታትናችሁ የምትመገቡት?" አሉ፡፡ ለየብቻ አለ፡፡ "ምግብ ተሰብስባችሁ ብሉ፡፡ የአላህን ስም አውሱ፡፡ አላህ ለእናንተ ይባርክላችኋል" አሉ፡፡ /ኢብኑ ሂባን ጥ 12 ገፅ 27 ቁጥር 5224/

6. ግብዣ የተጠራ ሰው ያልተጠራ ሰው አስከትሎ ከሄደ ጋባዥን ማስፈቀድ አለበት፡- አባሹአይስ በመባል የሚጠራ የአንሷር ሰው ነብዩን ρ አምስት ሆነው እንዲመጡ ግብዣ ጠራ፡፡ ከእነርሱ ጋር ሰው ተጨምሮ መጣ፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ አሉ፡- "ይህ ተከትለን፡፡ ልትፈቅድለት ከፍለክ ፍቀድለት፡፡ ልትመልሰው ከፍለክ ይመለስ፡፡" "እረ ፈቅጄለታለሁ" አለ፡፡ /ቡኻሪ ጥ2 ገፅ 732 ቁጥር 1975/

7. ከምግብና ከመጠጥ በኋላ አላህን ማመስገን፡- ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ምግብ ተመገቦ አልሀምዱሊላህ አለዚ አጦአመኒ ሀዛ ወረዘቀኒሂ ሚን ገይሪ ሀውሊን ሚኒ ወላ ቁዋ" ያለ ሰው በፊት ከሰራው ወንጀል ይማራል፡፡" ትርጉሙ) "ምስጋና ይድረስ ያ ይህንን ያለኔ ብልሀትና ጉልበት ይህንን የመገበኝ ሲሣይ የሰጠኝ" /ቲርሚዚ ጥ5 ገፅ 50 ቁጥር 345 /ሀኪም /ጥ1 ገፅ 6 7ቁጥር 1 70/

. የሡርግ የግብዣ ቤት ሂዶ ! ግብዣ በህዋላ ረዘም ሰዓት አለመቀመጥ፡-

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَدۡخُلُواْ بُيُوتَ ٱلنَّبِيِّ إِلَّآ أَن يُؤۡذَنَ لَكُمۡ إِلَىٰ طَعَامٍ غَيۡرَ نَٰظِرِينَ إِنَىٰهُ وَلَٰكِنۡ إِذَا دُعِيتُمۡ فَٱدۡخُلُواْ فَإِذَا طَعِمۡتُمۡ فَٱنتَشِرُواْ وَلَا مُسۡتَـٔۡنِسِينَ لِحَدِيثٍۚ إِنَّ ذَٰلِكُمۡ كَانَ يُؤۡذِي ٱلنَّبِيَّ فَيَسۡتَحۡيِۦ مِنكُمۡ ٥٣ ﴾ الأحزاب: ٥٣

"እናንተ ያመኑችሁ ሆይ! ነቢ ን ቤቶች፥ ለምግብ ካልተፈቀደላችሁ (ካልተጠራችሁ) በቀር፥ አትግቡ። (በተጠራችሁ ጊዜም) ቀደም ብላች ሁ በ ሜ- ምግብ እስኪዘጋጅ ቆታ አታ- ርጉ። ግና እን- ትገቡ ከተፈቀ ደላችሁ ግቡ። ከተመገባችሁ በኋላም ወዲያውኑ ተበተኑ። ወግ ይዛችሁም (አትቆ)። ይህ (- ርጊታችሁ) ነበ ን (በእጅጉ) ያውካልና። (እንዳያሰናብታችሁም) ይሉኝታ ይይዘዋል።" "አህዛብ ፡ 53"

ፍቃድ መጠየቅ

ሁለት አይነት የፍቃድ አጠያየቅ ሥርዓቶች አሉ፡-

1. በአንድ ቤት የሚኖሩ ሰዎች ከአንድ ክፍል ወደ ክፍል ለመግባት የሚጠይቁት ፈቃድ ነው፡፡ ለአቅመአዳም ያልደረሱ ህፃናት የሚያስፈቅዱበት ጊዜ አላህ ρ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لِيَسۡتَـٔۡذِنكُمُ ٱلَّذِينَ مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡ وَٱلَّذِينَ لَمۡ يَبۡلُغُواْ ٱلۡحُلُمَ مِنكُمۡ ثَلَٰثَ مَرَّٰتٖۚ مِّن قَبۡلِ صَلَوٰةِ ٱلۡفَجۡرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُم مِّنَ ٱلظَّهِيرَةِ وَمِنۢ بَعۡدِ صَلَوٰةِ ٱلۡعِشَآءِۚ ثَلَٰثُ عَوۡرَٰتٖ لَّكُمۡۚ لَيۡسَ عَلَيۡكُمۡ وَلَا عَلَيۡهِمۡ جُنَاحُۢ بَعۡدَهُنَّ ٥٨ ﴾ النور: ٥٨

"እናንተ ያመኑችሁ ሆይ ! እነዚያ በሥሮቻችሁ ያሉ (ባሮች)ና እነዚያም ለአካለ መጠን ያልደረሱ (ሕጻናት) በሦስት ወቅቶች፥ (ማለትም) ከንጋት ሶላት በፊት፣ በቀትርም ልብሶቻችሁን በምታወልቁ ጊዜና ከምሽት ሶላት በኋላ፥ ወደናንተ ከመግባታቸው በፊት)ያስፈቅዷችሁ። እነዚህ ናንተ ብቻ ሆኑ ሦስት ሐፍረተ ገላ ማለሚ ጊዜያት ናቸው። ከነዚህ (ከሦስ ቱ) ውጭ ባሉት (ጊዜያት) ግን ያለፈቃ- ቢንቀሳቀሱና እርስ በርስ ብትገናኙ በናንተም ሆነ በነሱ ላይ ኃጢአት ለም።" "ኑር ፡ 5 "

በነዚህ ሦስት ጊዚያት በአንድ ቤት የሚኖሩ ሰዎች ፈቃድ የሚጠይቁበት ነው፡፡ በዚህ ወቅት ወላጆች ታላላቆች ቤት ውስጥ ለብቻ የሚሆኑበት ወቅት ነው፡፡ ልጆች ወላጆችን ሊያውኳቸው አይገባም፡፡ ከዚህ ውጭ ቤተሰብ እርስ በእርሣቸው ከአንድ ክፍል ወደ ክፍል እንዳሻቸው መንቀሣቀስ ይችላሉ፡፡

ለአቅማ አዳም የደረሱ ልጆች በየትኛውም ጊዜ ክፍል ውስጥ ለመግባት ፍቃድ መጠየቅ አለባቸው፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَإِذَا بَلَغَ ٱلۡأَطۡفَٰلُ مِنكُمُ ٱلۡحُلُمَ فَلۡيَسۡتَـٔۡذِنُواْ كَمَا ٱسۡتَـٔۡذَنَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۚ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمۡ ءَايَٰتِهِۦۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ ٥٩ ﴾ النور: ٥٩

"ግና ከናንተ ውስጥ ሕጻናት ለአካለ መጠን በደረሱ ጊዜ እነዚያ ከነርሱ በፊት ነበሩት (ታላላቆች) እንዳስፈ ቀዱት እነርሱም ያስፈቅዱ፡ አላህ አንቀጾችን በዚህ አኳኋን ያብራራላችኋል። አላህ ዐዋቂ፥ ጥበበኛ ነውና።" "ኑር ፡ 59"

ይህም በቤት ውስጥ ! " የቤተሰብ አካል የየራሱን የግል ጊዜና ጨዋታ የሚያሣልፍበት ትንፋሽ ይሰጣል፡፡ የግለሰቦችን መብት ይጠብቃል፡፡

2. ከውጭ ወደ ሰው ቤት መግባት የሚፈልግ ሰው፣ የሚጠይቀው ፈቃድ ነው፡፡ ይህ ስርዓት ወሣኝ ሥርዓት ነው፡፡ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَدۡخُلُواْ بُيُوتًا غَيۡرَ بُيُوتِكُمۡ حَتَّىٰ تَسۡتَأۡنِسُواْ وَتُسَلِّمُواْ عَلَىٰٓ أَهۡلِهَاۚ ﴾ النور: ٢٧

"እናንተ ያመኑ ሆይ! ናንተ ቤት ካልሆነ ቤት ባለቤቶቹን ሳታስፈቅዱና ሰላምታ ሳታቀርቡላቸው አትግቡ። ይህ ለናንተ መልካም ነው። ትገነዘቡ ዘንድ (ተነገራችሁ)። " "ኑር ፡ 27"

በቤት ሽንቁርና ቀዳዳ አጮልቆ አለመመልከት፡፡ አንድ ሰው በቀዳዳ በኩል የነብዩን ρ ቤት አጮልቆ ይመለከታል፡፡ ነብዩ ρ ፀጉራቸውን የሚነቅሱበት መበጠሪያ ይዘዋል፡፡ እንዲህ አሉት " አጮልቀህ) ማየትህን አውቄ ብሆን ኖሮ፣ አይንህን እወጋህ ነበር፡፡ ፍቃድ መጠየቅ ያስፈለገው ለአይን ሲባል ነው" /ቡኻሪ ቀ5 ገፅ 2304 ቁጥር 5 7/

ፍቃድ መጠየቅና ችክ አለማለት፡- ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ፍቃድ የሚጠየቀው ሦስቴ ነው፡፡ ከተፈቀደልህ ግባ)፡፡ ያለበዚያ ተመለስ፡፡" /ሙስሊም ቀ3 ገፅ 1696 ቁጥር 2154/

ፍቃድ የሚጠይቅ ሰው ማንነቱን ማሣወቅ፡- ጃቢር እንዳስተላለፉት፡- አባቴ ላይ ብድር ነበረበት፡፡ ለዚሁ ብዬ ነብዩ ρ ዘንድ ሄድኩ፡፡ በሩን ቆረቆርኩ ማን ነው አሉ፡፡ እኔ አልኩኝ፡፡ ስሙን) እንደጠራ ሰው እኔ እኔ ትላለህ?!)" አሉ፡፡

የሄደበት ቤት ካልተፈቀደለት ወይም ማንንም ካላገኘ ቅር ሣይሠኝ ይመለስ፡- አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ فَإِن لَّمۡ تَجِدُواْ فِيهَآ أَحَدًا فَلَا تَدۡخُلُوهَا حَتَّىٰ يُؤۡذَنَ لَكُمۡۖ وَإِن قِيلَ لَكُمُ ٱرۡجِعُواْ فَٱرۡجِعُواْۖ هُوَ أَزۡكَىٰ لَكُمۡۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ عَلِيمٞ ﴾ النور: ٢٨

"ከውስጧ አንድም ሰው ካላገኛችሁ እስኪፈቀድላችሁ ድረስ አትግቡ። "ተመለሱ" ከተባላችሁም ተመለሱ። ይህ ለናንተ ተመራጭ ነው። አላህ ምትሠሩትን (ሁሉ) ዐዋቂ ነውና።" "ኑር ፡ 2 "

የህዝብ መገልገያ የሆኑ ቦታዎች ላይ ፍቃድ መጠየቅ አያስፈልግም፡፡ የሁሉም ስለሆነ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ لَّيۡسَ عَلَيۡكُمۡ جُنَاحٌ أَن تَدۡخُلُواْ بُيُوتًا غَيۡرَ مَسۡكُونَةٖ فِيهَا مَتَٰعٞ لَّكُمۡۚ وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ مَا تُبۡدُونَ وَمَا تَكۡتُمُونَ ﴾ النور: ٢٩

"መሪያዎች ያልሆኑ ቤቶችን ከውስጣቸው ጉዳይ ካላችሁ (ያለፈቃድ) ብትገቡ ኃጢአት የለባችሁም። አላህ ግልፅ ምታደርጉትንም ምትደብቁትም (ሁሉ) ያውቃልና።" "ኑር ፡ 29"

አምስት መብቶች

ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- ሙስሊም ሙስሊም ላይ ያሉት መብቶች አምስት ናቸው፡፡ ሠላምታን መመለስ፤ በሽተኛን መጠየቅ ፤ የሞተን መሸኘት ፤ ጥሪ መቀበል፤ ያስነጠሠውን ይማርህ ማለት፡፡" /በኻሪ ጥ1 ገፅ 41 ቁጥር 11 3/

1. የሰላምታ አሠጣጥ ሥርዓት፡- ሠላምታ ፍቅርን መተ.ጋገዝን ሥለሚያመጣ ኢስላም ሰላምታ ማብዛት መልካም መሆኑን መክሯል፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ነፍሴ በእጅ በሆነችው ጌታዬ እምላለሁ፡፡ ሣታምኑ ጀነት አትገቡም፡፡ ሳትዋደዱ አታምኑም፡፡ ከሠራችሁት የምትዋደዱበትን ልጠቁማችሁን? እርስ በራሳችሁ በጣም ሰላምታ ተለዋወጡ፡፡" /አቡዳውድ ጥ4 ገፅ 350 ቁጥር 5193/

ሠላምታን የሰጠን ሰው ጥሩ አድርጓ ወይም አሻሽሎ መልስ መስጠት ግዴታ ነው፡-

﴿ وَإِذَا حُيِّيتُم بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا۟ بِأَحْسَنَ مِنْهَآ أَوْ رُدُّوهَآ ﴾ النساء: ٨٦

“ሠላምታ በቀረበላችሁ ጊዜ ከእርሷ ተሻለ ወይም እርሷኑ ሚመጥን ምላሽ ስጡ። አላህ ሁሉንም ነገር ተቆ ሪ ነው። ” "ኒሣእ ፡ 6"

ሰላምታ የማቅረብ አግባብ በዚህ መልኩ እንዲሆን ነብዩ ρ ገልፀዋል፡- "በመጓጓዣ የሚሄድ ሰው፣ እግረኛን ፤ እግረኛ ተጓዥ፣ የተቀመጠን ሰው፤ ጥቂቶች ብዙሃንን ! " ይበሉ፡፡" /ቡኻሪ ጥ5 ገፅ 2301 ቁጥር 5 7 /

2. በሽተኛን መጠየቅ ፡- ኢስላም በሽተኛን መጠየቅ ከፍተኛ ሽልማት እንደሚያስገኝ ገልጿል፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- በሽተኛን የጠየቁ ከጀነት ኹርፍ ውስጥ ነው፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ሆይ! የጀነት ኹርፍ ምንድን ነው?" ተባሉ "ጨፌዋ" ነው አሉ፡፡

በሽተኛ ሲጠየቅ ሊጠበቁ ከሚገባቸው ሥርዓቶች ውስጥ ጠያቂው በሽተኛውን ተስፋ የሚያስቆርጥ ነገር አይናገር እርሱን የሚያስደስትና የሚያነቃቃ የሚያበረታታ ነገር ይንገረው፡፡

ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "በሽተኛ በትክክል መጠየቅ ማለት) አንዳችሁ እጅን ግንባሩ ላይ ወይም እጁ ላይ አድርጓ እንዴት እንደሆነ መጠየቅ ነው፡፡"

/ቲርሚዚ ጥ5 ገፅ 76 ቁጥር 2731/

- ለበሽተኛ ዱአ ማድረግ፡- በሽተኛ ጠይቆ እርሱ ዘንድ ሰባት ጊዜ "አስአሉላሂ አዚም ረበል አርሺል አዚም አየሽፊየከ፡፡ "ከተባለ ሰውየውን ከዚያ በሽታ ይድናል የሞተ ቀኑ ካልደረሰ ትርጉም የታላቁ አርሽ ጌታን እንዲያሽርህ እለምነዋለሁ)

/ሙስተድረክ ተ1 ገፅ 493 ቁጥር 1269/

3. የሞተን መሸኘት፡- ሙስሊም በማህበራዊ ህይወት የሚገናኛቸው ሰዎችን ሀዘናቸውን ሊጋራቸው ይገባል፡፡ ይህም የማህበራዊ ግንኙነት ፋይዳ ነው፡፡ አንድ ሠው ሐዘን ሲደርስበት ሂዶ አይዞህ ማለትና ሀዘኑ እንዲቀልለት ማድረግ ትልቅ ቁምነገር ነው፡፡ እንዲሁም የሞተ ሰው ላይ ሰላተል ጀናዛ ሰግዶ ! ች ዱኣ ማድረግ እስከቀብር ድረስ አብሮ መሄድ ከበድ ያለ ሽልማት ያስገኛል፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "የሙስሊምን ጀናዛ በኢማንና አላህ ሽልማት ይሠጠኛል ብሎ የተከተለ ሠው ሁለት ቂራጥ ሽልማት ያገኛል፡፡ ቂራጥ) የኡሁድን ተራራ ያክላል፡፡ ሰግዶ ከቀብር በፊት የተመለሰ አንድ ቂራጥ አግኝቶ ተመልሶል" ሙተፈቁን አለይህ

- ከላይ ካየነው ርዕስ የሚያያዝ የለቅሶ ስርዓት ከዚህ ቀጥለን እንመለከታለን፡-

ሰው የሞተበት ቤተሰብ የደረሰበትን ሐዘን ለመቀነስ የሐዘን መቀነሻ ጊዜ ይኖረዋል፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ማንም ሙስሊም ሐዘን የደረሰበትን ወንድሙን ሲያጽናና የአላህ I የቂያማ ለት የክብር ጌጥ ያለብሰዋል፡፡" /ኢብን ማጀህ ተ1 ገፅ 511 ቁጥር 1601/

ሀዘን ላይ ሰዎች ዱኣ ማድረግ፡- ሀዘን የገባቸውን ሰዎች ማጽናናትና ትግስት እንዲኖራቸው መምከር ያስፈልጋል፡፡ ዑሣማ ቢን ዘይድ እንዳስተላለፉት ነብዩ ρ ጋር ነበርን አንዷ ልጃቸው ሕፃን ወይም ልጅ ለሞት መቅረቡን እንደጠሩና እንዲያውቁ ላከባቸው፡፡ ነብዩ ρ ወደ እርሷ ሂድና አላህ ልጅ) ይሠጣል እርሱ ይወስዳል፡፡ ! " ነገር እርሱ ዘንድ በግዜ የተገደበ ነው" ትዕግስት እንዲኖራትና አላህ የሚሰጣትን ሽልማት እንድታስብ ንገራት አሉ፡፡ የተላከው ሰው ተመልሶ መጣና መምጣት አለቦት በማለት ! " ፈፅማለች አሉ፡፡ ነብዩ ρ ተነሱ፡፡ ከእርሳቸው ጋር ሰዓት ኢብኑ ዑባዳ፣ ሙአዝ ኢብኑ ጀበል አብረው ተነሱ፡፡ ከእነሱ ጋር አብሬ ሄድኩ፡፡ ህፃኑ ለእሳቸው ተሰጠ፡፡ ነፍሱ ለመውጣት ትታገላለች፡፡ ጣእረ ሞት ላይ ነበረ፡፡ ነብዩ) አይኖች አለቀሱ፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ሆይ! ምንድን ነው ይኼ አለ ሰእድ፡፡ "ይህ አላህ በባሪያዎቹ ቀልብ ያደረገው ርህራሄ ነው፡፡ አላህ እኮ ምህረት የሚሠጠው ለአዛኝ ባሮቹ ነው፡፡" አሉ፡፡ /ሙስሊም ጥ2 ገፅ 635 ቁጥር 923/

ሟች አላህ እንዲያዝንለት ዱኣ ማድረግ፡-

ሻፊዒ አላህ ይዘንላቸውና እንዲህ ማለት ይወዱ ነበር፡- "አላህ ሽልማትህን ያብዛልህ ሀዘንህን ይቀንስልህ የሞተብህንም ይማርልህ፡፡" ሀዘን ላይ ቤተሰቦች ምግብ አዘጋጅቶ መውሰድ ማብላት ጥሩ ስራ ነው፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- ለጃዕፈር ቤተሰቦች ምግብ አዘጋጁ ግዜያቸውን የሚወስድ ጉዳይ ሀዘን) ገጥሟቸዋል፡፡ /ሙስተድረክ ተ1 ገፅ 527 ቁጥር 1377/

4. ጥሪን ማክበር፡- የግብዣ ጥሪን ማክበር ያስፈልጋል፡፡ የሰረግ የአቂቃ …. ማህበራዊ ትስስርን ከሚያጠብቁ ፍቅርና ደስታን ከሚጨምሩ ነገሮች ውስጥ

ጥሪዎችን መቀበል ነው፡፡ መጥራት መጠራት መሄድ ማስተናገድ አንድ ነው ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ሙስሊሞች ሲዋደዱ፣ ሲተዛዘኑ፣ ሲተጋገዙ እንደአንድ አካል ናቸው፡፡ አንዱ የአካል ክፍል) ከታመመ ! ሌላውም አካል እንቅልፍ ያጣል፡፡ ትኩሣት ይኖርበታል፡፡"

5. ያነጠሰውን ሠው ይማርህ ማለት፡- የሚያነጥስ ሰው እጁን አፉ ላይ ድምፁን ዝግ ሊያደርግ ይገባዋል፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "አንዳችሁ ሲያስነጥስ እጁን ፊቱ ላይ ያድርግ፡፡ ድምፁን ዝግ ያድርግ፡፡"

/ሙስተድረክ ጥ4 ገፅ 293/

ሲያስነጥስ የሠማ ሰው ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "አንዳችሁ ካስነጠሰው አልሀምዱሊላህ ይበል፡፡ ወንድሙ ወይ ጓደኛው አላህ ይማርህ ይበለው፡፡ አላህ ይዘንልህ ካለ የህዲ ኩሙላህ ወዩሲሊህ ባለኩም?" ይበል፡፡

"አላህ ቅኑን መንገድ ይምራህ ህይወትህንም ያስተካክልልህ" /ሙስተድረክ ጥ4 ገፅ 293 ቁጥር 76 4/

የስብሰባ ስርዓት

ከውጭ የሚገባ ወይ የሚመጣ ሰው የተሰበሰቡ ሰዎችን ቀድሞ ሰላም ይበል፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "አንድ ሰው ስብስብ ላይ ከደረሰ ሰላምታ ያቅርብ፡፡ መቀመጥ ከፈለገ ይቀመጥ፡፡ መሄድ ከፈለገም ሰላም ይበል፡፡ የመጀመሪያው ሰላምታ) ከሀላኛው ሠላምታ አይበልጥም፡፡" /ኢብኑ ሂባን ጥ2 ገፅ 247 ቁጥር 494/

የመቀመጫ ቦታ ሰው እንዲጨምር ሰፋ ሰፋ ማድረግ አላህ I እንዲህ ብሏል፡-

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا قِيلَ لَكُمۡ تَفَسَّحُواْ فِي ٱلۡمَجَٰلِسِ فَٱفۡسَحُواْ يَفۡسَحِ ٱللَّهُ لَكُمۡۖ وَإِذَا قِيلَ ٱنشُزُواْ فَٱنشُزُواْ يَرۡفَعِ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡ وَٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَ دَرَجَٰتٖۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٞ ﴾ المجادلة: ١١

"እናንተ ያመኑችሁ ሆይ! "ቦታን አስ " በተባላችሁ ጊዜ ቦታን አስ ። አላህ ያስ ላችኋል። " ተነ ሱ በ ተ ጣች ሁም ጊዜ ተነሱ፡ አላህ ከመካከላችሁ እነ ዚያን ያመኑትንና እነዚያን እውቀት ተሰ ቸውን በደረጃ ከፍ ያደርጋል። አላህ ምትሠሩት ን ሁሉ ዐዋቂ ነው።" "ሙጃደላ ፡ 11"

ሰው ለማስቀመጥ፣ ለቅቆ አለመሄድ፡- ነብዩ ρ "አንድ ሰው ሌላን ሰው አስነስቶ እርሱ አይቀመጥ፡፡ ግን ሰፋስፋ አድርጉ፡፡" /ሙስሊም ጥ4 ገፅ 1714 ቁጥር 2177/

ሁለት አብረው የተቀመጡ ሰዎች እነርሱ ሣይፈ-ቅዱ አለመለየት ነብዩ ρ "አንድ ሰው ሁለት ሰዎችን ሣያስፈቅድ አይቀላቀላቸው፡፡" /አቡዳውድ ጥ4 ገፅ 262 ቁጥር 4 45/

ሦስት ሰዎች ባሉበት ሁለት ሰዎች ለብቻቸው አያውሩ፡፡ ነብዩ ρ "ሦስት ከሆናችሁ ከሌሎች ሰዎች እስክትቀላቀሉ ድረስ ሁለቱ ሲንሾካሸኩ እርሱን ሦስተኛውን) ቅር እንዳያሰኙት፡፡" /ቡኻሪ፣ ጥ5 ገፅ 2319 ቁጥር 5932/

ክብ ስብሰባ የሆነ አቀማመጥ ያለው ስብሰባ ላይ ! " ገብቶ አለመቀመጥ፡- ሁዘይፋ እንዳስተላለፉት፡- ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ክብ ሰርቶ የተቀመጡ ሰዎች ! " ገብቶ የተቀመጠ የተረገመ ነው፡፡" /አቡዳውድ ጥ4 ገፅ 25 ቁጥር 4 26/

❖ ስብሰባ ላይ በማይረባ ወሬ ስዎችን አለማሰልቸት

ስብሰባ አላህ የሚወጣበት ሰዎች የዲናቸውንና የዱንያቸውን ጉዳይ የሚመካከሩበት ስፍራ መሆን አለበት፡፡ በማይረባ ለዱንያም ለአኼራም በማይጠቅም ሁኔታ ማሣለፍ አግባብ አይደለም፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "አላህ ያልተወሣበት ስብሰባ የሞተ አህያ ከብበው እንደተቀመጡ ነው፡፡ እነርሱ ይፀፀታሉ፡፡" /አቡዳውድ ጥ4 ገፅ 264 ቁጥር 4 55/

በአንድ ላይ ተሰብስቦ ባሉበት ሰዎችን ሊያስቀይም ሊያበሣጭ የሚችል ነገር አለመናገር፡፡ አነስ እንዳስተላለፉት፡- አንድ ክንዱ ላይ) የዘእፍራን ምልክት ያለበት ሰው ነብዩ ρ ያሉበት ገባ፡፡ ነብዩ ρ ቅር ያሠኛቸው ነገር በዋዛ

አይናገሩም ነበር፡፡ ሰውየው) ሲሄድ "ምን አለ ይህን ሰው ሁለት ክንዶቹን እንዲታጠብ ብትነግሩት፡፡" አሉ፡፡ /አቡዳውድ ጥ4 ገፅ 1 ቁጥር 41 2/

ሰዎች ወደ ተሰበሰቡበት የሚሄድ ሰው ጥሩ መአዛ ያለው ሊሆን ይገባል፡፡ ተሰብሣቢዎቹን እንዳያውክና ተሰብሣቢውን ! እንዳይነሣ መጠንቀቅ አለበት፡፡ በስብሰባ ላይ ከደረሠ የደረሰበት መቀመጥ፡፡ ሰዎችን ማስቸገር በትከሻቸው ላይ መንጠላጠልና ማለፍም የለበትም፡፡ ነብዩ ρ የጁመአን ስብሰባ በተመለከተ እንዲህ ብለዋል፡- "ጁመአ ቀን የታጠበ፣ ጥሩሱን የፋቀ፣ ካለው ሽቶ የነሠነሰ የሚያምረውን ልብስ የለበሰ፣ ከዚያ ወደ መስጂድ የመጣ፣ የሰው ትከሻ ያልዘለለ፤ አላህ ያለለትን ያህል የሰገደ፣ ከዚያ ኢማሙ ለኹጥባ) ሲወጣ እስኪያሠግድ ድረስ ዝም ካለ፤ በዚህ ጁመአና ከበፊቱ ጁመአ) 64 ያለውን ወንጀል) ይሠረዝለታል፡፡" /ኢብኑ ኹዘይማ ጥ3 ገፅ 130 ቁጥር 1762/

ማፋሸግ አንድ ሰው ሲያፋሽገው የቻለውን ያህል ማፋሸጉን ! መቆጣጠር ! ! ከር አለበት፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ነብዩ ρ ማስነጠስ ይወዳሉ፡፡ ማፋሸግ ይጠላሉ፡፡ ካስነጠሰው አልሀምዱሊላህ ካለ የሰሙ ሙስሊሞች ይማርህ ረሂመከሏህ) ሊሉት ይገባል፡፡ ማፋሸግ ግን ከሸይጣን ነው፡፡ የቻለ ሰው ይመልሰው፡፡ አያፋሽግ) ካፋሸገ ሸይጣን ይስቃል፡፡" /ቡኻሪ ጥ5 ገፅ 2297 ቁጥር 5 69/

❖ ሰው የተቀመጠበት ከማገሣት መታቀብ

ኢብኑ ዑመር እንዳስተላለፉት፡- አንድ ሰው ነብዩ ρ ባሉበት አጋሣ፡፡ እንዲህ አሉት፡- "እኛ ላይ አታጋሣብን፡፡ በመጪው አ ረሀብ የሚያጠቃቸው ዱንያ ላይ በጣም የሚጠግቡትን ነው፡፡" /ቲርሚዚ ጥ4 ገፅ 649 ቁጥር 247 /

የንግግርና የማዳመጥ ስርዓት

የሚናገር ሰው ተናግሮ እስኪጨርስ አለማቋረጥ፡፡ ነብይ ρ የመሣናበቻ ሀጅ ላይ እንዲህ ብለዋል፡- "ሰዎችን ዝም አስብል፡፡" /ቡኻሪ ጥ5 ገፅ 2297 ቁጥር 5 69/

ንግግርን ግልፅ እና ለአድማጭ የሚገባ ማድረግ፡- "የነብዩ ρ ንግግር ግልፅና ረጋ ያለ፣ የሰማው ሰው የሚረዳው ነበር፡፡" /አቡዳውድ ጥ4 ገፅ 649 ቁጥር 247 /

ፊትን ፈታ አድርጐ መናገርና መስማት፡- ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ትንሽም ቢሆን መልካም ተግባርን አትናቅ፡፡ ወንድምህን ፈገግ ብለህ ማግኘትንም ቢሆን፡፡" /ሙስሊም ጥ4 ገፅ 2026 ቁጥር 2626/

ለሰዎች ጥሩ ነገር ብቻ መናገር፡- ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "......መልካም ንግግር ሰደቃ ነው ......" /ቡኻሪ ጥ3 ገፅ 1090 ቁጥር 2 27/

የጨዋታ ስርዓት

በኢስላም ሥርዓት ውስጥ ጨዋታ፣ ቀልድ፣ መዝናናት መኖሩን ብዙ ሰዎች አልተረዱም፡፡ ሀንዞላ አሰዲይ እንዳስተላለፉት አቡበክር τ አገኙኝ፡፡ ሀንዞላ ሆይ እንዴት አሉኝ፡፡ ሀንዞላ ሙናፊቅ ሆኗል አልኳቸው፡፡ ሱብሀነሏህ ምንድን ነው የምትናገረው? አሉ፡፡ ነብዩ ρ ዘንድ ስንሆን ስለ እሣትና ጀነት በአይናችን እንዳየነው እስክንሆን ይነግሩናል፡፡ ከነብዩ ρ ዘንድ ስንሄድ ከሚስቶቻችን ልጆቻችን ጋር እንጫዎታለን፡፡ ዱንያ ውስጥ) እንገባለን፡፡ ብዙ እንረሣለን፡፡ አቡበክር እንዲህ አሉ "እኛም እንዲሁ እንሆናለን፡፡" አሉ፡፡ እኔ እና አቡበክር τ ነብዩ ρ ዘንድ ሄድን፡፡ ገባን፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ ሆይ! ሀንዞላ ሙናፊቅ አልኩኝ፡፡ ምንድን ነው? እርሱ አሉ፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ሆይ! እርስዎ ጋር ሆነን ስለጀነትና እሣት በአይናችን ያየነውን ያህል ትነግሩናለሁ፡፡ ከእርስዎ ዘንድ ስንወጣ ሚስቶችና ልጆች እናጫውታለን፡፡ ዱንያ እንገባለን፡፡ ብዙ እንረሣለን፡፡" አልኩኝ ነብዩ ρ "ነፍሴ በእጁ በሆነችው አላህ) እምላለሁ፡፡ እናንተ እኔ ጋር በምትሆኑበት ሁኔታ አላህን በማስታወስ ብትዘወትሩ መላኢካ በፍራሻችሁ ላይና በመንገድ ላይ ይጨብጣችሁ ነበር፡፡ ሀንዞላ ሆይ ግን ! ...) ጊዜ ጊዜ አለው ሦስት ጊዜ) አሉ፡፡" /ሙስሊም ጥ4 ገፅ 2106 ቁጥር 2750/

ነብዩ ρ በዚህ ንግግራቸው፡- ጨዋታ፣ መዝናናት እንደሚፈቀድ መንፈስን ማደስ ! ... የኢባዳ ዝግጅት ማበረታቻ መሆኑን ነፍስ ህያው እንድትሆንና በንቃት እንድትንቀሣቀስ እንደሚያደርጋት ገልፀዋል፡፡ ነብዩ ρ ሰሃቦቻቸው ስለጨዋታ ጠየቋቸውና እንዲህ በማለት መለሱ፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ ሆይ! እርስዎ ያዝናኑናል፡፡ አሉ፡፡ አዎን ግን እኔ እውነትን እንጂ አልናገርም፡፡" አሉ፡ ፡ /ቲርሚዚ ጥ4 ገፅ 357 ቁጥር 1990/

❖ የንግግር የአካል ጨዋታ እና ቀልድ

ነብዩ ρ ሶሀቦቻቸውን በአካል ያዝናኗቸው ነበር፡፡ አነስ ቢን ! … እንዳስተላለፉት፡- ዛሂር የሚባል የገጠር ሰው ነበር፡፡ ለነብዩ ρ ከገጠር ስጦታ ያመጣላቸዋል፡፡ ሊመለስ ሲል እርሣቸውም ስጦታ) ያዘጋጁለታል፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ "ዟሂር የኛ የገጠር ሰው) ነው፡፡" እኛ የእርሱ የከተማ ሰው) ነን፡፡ ይላሉ፡፡ አንድ ቀን እርሱ እቃውን እየሸጠ እያለ፡፡ ነብዩ ρ ከኋላ መጥተው ሣያይ እቅፍ አደረጉት፡፡ ማን ነው ይኼ? ልቀቀኝ አለ፡፡ ዞረ ነብዩ ρ መሆናቸውን አወቀ፡፡ በነብዩ ρ ደረት ጀርባውን ጥብቅ አደረገ፡፡ ነብዩ ρ ይህንን ባሪያ የሚገዛ ማን ነው? አሉ፡፡ ዟሂር እኔ ፋይዳ ቢስ ነኝን? አለ፡፡ ነብዩ ρ አንተ እኮ አላህ ዘንድ ፋይዳ ቢስ አይደለህም፡፡ ወይም እንደውም አንተ አላህ ዘንድ ውድ ነህ፡፡" አሉ፡፡ /ኢብኑ ሂባን ጥ13 ገፅ 106 ቁጥር 5790/

ጨዋታው ሌላን ሙስሊም የሚያስቀይም የሚያበሣጭ መሆን የለበትም፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ አሉ፡- "ሙስሊም ሙስሊምን ሊያስደነግጠው አይገባም፡፡" /አህመድ ጥ5 ገፅ 362 ቁጥር 23114/

ለጨዋታ ተብሎ መዋሸት አይፈቀድም፡፡ ለማሣቅ ተብሎ መቅጠፍ አይቻልም፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ በለዋል፡- "ወዬውለት ያ ሰዎች እንዲስቁለት ብሎ የሚዋሽ፡፡ ወዬውለት! ወዬውለት!፡፡" /አቡዳውድ ጥ4 ገፅ 297 ቁጥር 4990/

የመተኛት ሥርዓት

ቢስሚላህ ብሎ በቀኝ ጐን መጋደም፣ የሚተኛበት ስፍራ ላይ ምቾት የሚነሣ ነገር አለመኖሩን እርግጠኛ መሆን፤ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "አንዳችሁ ወደ ፍራሹ ሲጠጋ በሽርጡ ጫፍ ፍራሹን ያራግፍ፡፡ ቢስሚላህ ይበል፡፡ እርሱ ፍራሹ ላይ ከእርሱ በኋላ የተተካውን አያውቅም፡፡ መተኛት ከፈለገ በቀኝ ጐኑ ይጋደም፡፡ እንዲህም ይበል፡- "ቢስሚብላሁ ረቢ ወደእቱ ጀንቢ ወቢከ አርፈዑህ ኢን አምሰክተ ነፍሲ ፈግፊር ወኢን አርሰልተሀ ፈህፈዝሀ ቢማ ተህፈዙ ቢሂ ኢባደከ ሷሊህን፡፡"

"ጌታዬ ሆይ! በአንተ ስም ጐንኔን አስቀምጫለሁ በአንተም አነሣለሁ፡፡ በዚሁ !! ትኩ ማረኝ ነፍሴን) ከመለስክልኝ ምርጥ ባሪያዎችህን እንደምትጠብቀው ጠብቀኝ፡፡" /ኢብኑ ሂባን ጥ12 ገፅ 344 ቁጥር 5534/

ከእንቅልፍ ሲነቁ ነብዩ ρ ምን እንደሚባል ሁዘይፉ እንዳስተላለፉት ነብዩ ρ ለሊት ሲተኙ እጃቸውን ጉንጫቸው ስር ያደርጋሉ፡፡ ከዚያ እንዲህ ይላሉ፡- "አሏሁም ቢስሚከ አህያ ወአሙት" አላህ ሆይ! በስምህ ህያው እሆናለሁ እሞታለሁም፡፡) ከእንቅልፋቸው ሲነቁ "አልሀምድሊላሂ አለዚ አህያና በእደ ማአማተና ወኢለይሂ ኑሹር፡፡" ይላሉ፡፡ ከሞትን በኋላ ህያው ያደርገን ያ አላህ ምስጋና ይገባው፡፡ ወደርሱም እንጓዛለን፡፡) /ቡኻሪ ጥ5 ገፅ 2327 ቁጥር5955/

አስቸጋሪ ነገር ካልገጠመው በቀር በጊዜ መተኛት፡- ነብዩ ρ እንዲህ ማለታቸው ተዘግቧል፡- "ከኢሻ ሰላት በፊት መተኛት፤ ከኢሻ) በኃላ ማውራት አይወዱም፡፡" /ቡኻሪ ጥ1 ገፅ 20 ቁጥር 543/

በሆድ መተኛት አይወደድም፡፡ አቡሁረይራ እንዳስተላለፉት፡- የአላህ መልዕክተኛ ρ አንድ በሆዱ የተኛ ሰው ባለበት አለፉ፡፡ በእግራቸው ቆንጠጥ

አደረጉትና እንዲህ አሉ፡፡ "ይህን አተኛኘት አሏህ አይወድም፡፡" /ኢብኑ ሂባን ጥ12 ገፅ 357 ቁጥር 5549/

የመፀዳጃ ቤት ሥርዓት

መፀዳጃ ቤት ከመግባት በፊትና ከወጡ በኋላ ቢስሚላህ ማለትና ዱአ ማድረግ፡፡ አነስ እንዳስተላለፉት፡- ነብዩ ρ ወደ ሽንት ቤት ሲገቡ፡- "ቢስሚላህ አሏሁመ እኒ አዑዙ ቢከ ! ኹቡሲ ወልኸባኢስ ይላሉ፡፡ ቢስሚላህ አላህ ሆይ! እኔ ከወንድና ከሴት ሰይጣን በአንተ እጠበቃለሁ፡፡)" /ኢብን ሸይባ ጥ6 ገፅ 114 ቁጥር 29902/

አቡ ሁረይራ እንዳስተላለፉት፡- ነብዩ ρ ከመፀዳጃ ቤት ሲወጡ "አልሀምዱ ! አለዚ አዝሀበ አኒል አዛ ወአፋኒ፡፡" አስቸጋሪ ነገርን አስወግዶ ! ጤነኛ ያደረገኝ ጌታ ምስጋና ይገባው) /ኢብኑ ማጃህ ጥ1 ገፅ 110 ቁጥር 301/

አኢሻ እንዳስተላለፉት፡- ነብዩ ρ ከመፀዳጃ ቤት ሲወጡ እንዲህ ይላሉ፡- "ጉፍራነከ" ጌታዬ ሆይ! ይቅርታ አድርግልኝ፡፡)

መፀዳጃ በሚወጣ ጊዜ ! ቂብላ ፊትለፊቱን ወይም ጀርባውን ሊሠጥ አይገባም፡፡ አቡ ሁረይራ እንዳስተላለፉት፡- ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "እኔ እኮ ለእናንተ አባት ለልጁ እንደሚሆነው ነኝ፡፡ አንዳችሁ መፀዳጃ ሲወጣ ሜዳ ላይ !) ፊቱን ወይም ጀርባውን ለቂብላ አይስጥ ከሦስት ድንጋይ ባነሰ እስቲንጃ አያድርግ፡፡ ኩበትና አጥንት) አይኑር፡፡" /ኢብኑ ኹዘይማ ጥ1 ገፅ 4 ቁጥር 90/

ሜዳ ላይ የሚፀዳዳ / ከሰው እይታ መሠወር አለበት፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "…. መፀዳጃ ቤት የሚገባ ሰው ይሸሸግ፡፡" /ኢብኑ ማጃህ ጥ1 ገፅ 121 ቁጥር 337/

የሚፀየፈውን ነገር በቀኝ እጁ አይንካ፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "አንዳችሁ ስትጠጡ እቃው ላይ አይተንፍስ፡፡ መፀዳጃ ቤት ከገባ ብልቱን በቀኝ እጁ አይንካ….." /ኢብኑ ኹዘይማ ጥ ገፅ 43 ቁጥር 7 /

በሁለቱም የቆሻሻ መውጫዎች ቆሻሻ ከወጡ ቡኃላ ባታውን በውሀ በድንጋይ ወይ በአንዱ ብቻ ማፅዳት አለበት ቆሻሻን በመጥረጊያና በውሀ ማፅዳቱ በላጭ ነው፡፡ አነስ እንዳስተላለፉት፡- "ነብዩ ρ ፀዳጃ ሲወጡ፤ እኔና አንድ ልጅ ውሀ ያለው ባልዲና ብትር እንይዛለን በውሀው ይታጠባሉ፡፡"

የጉዛ ስርዓት

መንገድ የተነሣ ሠው የሰው አደራ መመለስ የቤተሰቦችን ሂዶ እስከሚመለስ ያለውን ቀለብ መስፈር አለበት፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ወንድሙን የበደለ ሰው ዱንያ) ላይ ሀቅ ይመልስ፡፡ እዛ የቂያማ ዕለት) ዲርሀምም ዲናር የለም፡፡ ከእርሱ መልካም ስራ ለወንድሙ ሀቅ ያለበት) ተቀምቶ ከመሠጠቱ በፊት መልካም ሥራ የሌለው ሰው የወንድሙን ወንጀሎች ተወስደው እርሱ ላይ ይወረወሩበታል፡፡" /ቡኻሪ ጥ5 ገፅ 2394 ቁጥር 6169/

- ❖ ለብቻ ጉዞ መሄድ፡- ነብዩ ρ አንድ ሰው ጉዞ መጣ "ማን ጋር ነበርክ?" አለ፡፡ ጓደኛ አልነበረኝም፡፡ አለ፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ አሉት፡፡ "አንድ መንገደኛ ሸይጣን ነው፡፡ ሁለት መንገደኛ ሁለት ሰይጣን ናቸው፡፡ ሦስት መንገደኞች ቡድን ናቸው፡፡" /ሙስተድረክ ቁ2 ገፅ 112 ቁጥር 2495/
- ❖ ጥሩ የጉዞ ጓደኞች መምረጥ፡- አንድ አሚር ኃላፊ) መምረጥ፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡፡ "አንዳችሁ ጉዞ ማድረግ ከፈለጋችሁ ጓደኞቹን ይሠናበት፡፡ እነርሱ ከእርሱ ዱአ ላይ ዱአቸውን ይጨምሩለታል፡፡" /አቢ,የእላ ቁ12 ገፅ 42 ቁጥር 66 6/

ጉዞ ከመጀመር በፊት ዱአ ማድረግ፡፡ መጓጓዣ ላይ ሆኖ ዱአ ማድረግ፡፡ ኢብኑ ዑመር እንዳስተላለፉት፡- ነብዩ ρ ጉዞ ለማድረግ ሲነሱ ግመሉ ላይ ቁጭ ሲሉ፡፡ ሦስት ጊዜ አሏሁ አክበር ይሉና "ሱብሀነለዚ ሰከረለና ሀዛ ወማ ኩና ሙቅሪኒን ወኢና ኢላረቢና ለሙንቀሊቡን" አላህ ሆይ! እኛ በዚህ ጉዟችን መልካምን ተቅዋን እምናገኝበት የምትወደውን ስራ የምንሰራበት አድርግልን፡፡ አላህ ሆይ! ይህንን ጉዞአችንን ቀላል ርቀቱን ቅርብ አድርግልን፡፡ አላህ ሆይ! አንተ የጉዞአችን አጋዥ ነህ፡፡ የቤተሰባችን ኃላፊ ፡፡" ይላሉ፡፡ ከመንገድ ሲመለሱ፡፡ ከላይ ያለውን ብለው ይህንን ይጨምራሉ፡፡ "እኛ ወደ አላህ ተመላሾች ነን፡፡ ይቅርታ ጠያቂዎች አላህን ተገዢዎች ጌታችንን አመስጋኞች ነን፡፡"

❖ ከጉዞው ጉዳዩን ጨርሶ ቶሎ ወደ ቤተሰቡ መመለስ

ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ጉዞ የቅጣት ቁራጭ ነው፡፡ የአንዳችሁን እንቅልፍ ምግብና መጠጥ ይከለክላል፡፡ አንዳችሁ የጉዞ) አላማችሁን ከአጠናቀቃቹ ወደ ቤተሰብ ቶሎ ይመለሥ፡፡" /ብኻሪ ቁ2 ገፅ 679 ቁጥር 1710/

❖ ከጉዞ የሚመለስበትን ወቅት ለቤተሰብ ማሳወቅ

ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "አንዳችሁ ራቅ,ያለ ጉዞ ከሄደ ቤቱ በለሊት ይግባ፡፡" /ቡኻሪ ቁ5 ገፅ 200 ቁጥር 4946/

የአውራ መንገድ ሥርዓት

ነብዩ ρ የመንገድ ሥርዓትን አስተምረዋል፡- "መንገድ ላይ መቀመጥን ተከልከሉ፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ρ ሆይ! መንገድ ላይ መቀመጣችን አይቀርም፡፡ አሉ፡፡ ነብዩ ρ "መቀመጣችን አይቀርም ካላችሁ የመንገዱን ሐቅ ስጡት፡፡" አሉ፡፡ የአላህ መልዕክተኛ ሆይ! የመንገድ ሐቅ ምንድን ነው? አሉ፡፡ "አይንን ማቀብ፣ ሰላምታን መመለስ፣ መልካም ነገር መምከር፣ ከመጥፎ ነገር !946/ ፡ ፡" /ቡኻሪ ቁ2 ገፅ 70 ቁጥር 2333/

በሌላ ዘገባ "የቸገረውን መርዳት፣ መንገድ የጠፋውን መንገድ ማሳየት፡፡" /አቡዳውድ ቁ4 ገፅ 256 ቁጥር 4 17/

መንገድን በሥርዓትና በአግባቡ በፅዳት መያዝ፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ሁለት ተራጋሚዎችን ተጠንቀቁ፡፡ ሁለት ተራጋሚዎች ምንድን ናቸው? አሉ፡፡ በሰዎች መንገድ ላይ ወይም ጥላ ስር ሰገራ ሽንት) መውጣት፡፡" አሉ፡፡ /ሙስሊም ቁ1 ገፅ 226 ቁጥር 267/

መንገድ ላይ ሌሎችን የሚጐዳ ነገር አለመያዝ፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "አንዳችሁ በመስጊዳችን፣ በገበያቦታችን፣ ሲያልፍ በእጁ ስለት ያለው ነገር ከያዘ ስለቱን በእጅ) ይያዘው፡፡ ወይም "በእዛ ስለት) ማንንም ሙስሊም ላይ ጉዳት እንዳያደርስ በመዳፉ ይያዘው፡፡" /ቡኻሪ ጥ6 ገፅ 2592 ቁጥር 6664/

በመንገድ ላይ የሚያጋጥመውን አደናቃፊ ነገር ያስወግድ፡፡ ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "ኢማን ከሰባ - ሰባዘጠኝ 7079) ቅርንጫፍ) አሉት፡፡ ታላቁ ኢማን ላኢላህኢለላህ ነው፡፡ ዝቅ ያለው ኢማን ከመንገድ ላይ አደናቃፊን ማስወገድ ነው፡፡ ትሁትነት የኢማን ቅርንጫፍ ነው፡፡" /ሙተፈቁን አለይህ/

ከመንገድ ላይ አስቸጋሪ አደናቃፊ ነገርን ማንሣት፡፡ ጀነት የመግቢያ ሰበብ እንደሆነ፤ ኢስላም ሙስሊሞች መንገድን ምቹ ሠንካላ የሌለው እንዲ ያደርጉ መክረዋል፡- ነብዩ ρ እንዲህ ብለዋል፡- "አንድ ሰው ሲጓዝ መንገድ ላይ እሾክ አገኘ፣ ዞር አደረገው፡፡ አሏህ አመሰገነው፡፡ ምህረትም አደረገለት" /ሙስሊም 4940/

ከላይ ያየናቸው ኢስላማዊ ሥርዓቶች የሙስሊም ሰው ህይወት የሚጓዝባቸው መልካም ሥርዓቶች ናቸው፡፡ ሌሎች እዚህ ቦታ ያልተጠቀሱ ሥርዓቶች አሉ፡፡ በየትኛውም የግለሰብ የማህበራዊ ህይወት ላይ የቁርኣን የነብዩ ρ ምክርና አቅጣጫ አለ፡፡ ይህም የእያንዳንዱን የሙስሊም ህይወት አምልኮታዊ ተግባር የሚያደርግና በምድራዊ ህይወት ስኬትና ምቾት በመጪው አለም የጀነት ባለሟል ያደርጋዋል፡፡

ማጠቃለያ

ይህንን ጥናት የምንደመድመው ሁለት ወደ ኢስላም የገቡ ሊቃውንቶችን ንግግር በማቅረብ ይሆናል፡፡

1. F.Filweas) እንዲህ ይላል፡- በምዕራቡ አለም ከፍተኛ የመንፈስ ክፍተት አለ፡ ፡ የትኛውም አስተሳሰብ፣ ፍልስፍና፣ እምነት፣ ለምዕራብ አገራት ነዋሪዎች የመንፈስ እርካታንና የህሊና እረፍት የሚያገኙበት መንገድ የላቸውም፡፡ በምዕራቡ አለም አካላዊ ምቾትና የቁስ ክምችቶችና መትረፍረፍ ቢኖርም ምዕራባዊያን ለህይወታቸው ትርጉም አጥተውበታል፡፡ ለምንድነው የምንኖረው? ወዴት ነው የምንዘው? በማለት ይጠይቃሉ፡፡ ለዚህ ጥያቄ ማንም በቂና ተጨባጭ መልስ ማቅረብ አልቻለም፡፡ ብዙው ተራ ህዝብ ይህንን ክፍተት የሚሞላበት ብቸኛ ፈውስ ኢስላም ነው፡፡ በኘሮፓጋንዳና በጥላቻ የተደበቀበት ህይማኖት መሆኑን ግን ህዝቡ አልተረዳም፡፡ ሆኖም ግን ህይወት የእውነት ብርሀን ጮራዋን ማዝለቅ ጀምራ ች ጉሁ መቅደድ ጀምሯል፡፡ ቁጥራቸው ጥቂት ቢሆንም ምዕራባዊያን ኢስላምን መቀበል ጀምረዋል፡፡ ምዕራባዊያን ግለሰቦች ህይወታቸውን ለኢስላም መርህ ያስገዙ በኢስላም ጥላ ስር የሚኖሩ ግለሰቦችን በአይናቸው መመልከት ጀምረዋል፡፡ ከእነርሱም በየቀኑ ወደ ኢስላም የሚቀላቀሉ ሰዎች አሉ፡፡ መልካም ጅምር ነው….."

- F.Filweas) የእንግሊዝ የባህር ሀይል የጦር መኮንን በአንደኛውና በሁለተኛው የአለም ጦርነት የተሣተፉ ከክርስቲያን ቤተሰብ ተወልዶ ለዚሁ ባህል ስር ያደገ በ1924 ቁርአንና የተለያዩ ኢስላማዊ መፃህፍትን ካነበበ በኃላ ኢስላምን የተቀላቀለ፡፡ ማጣቀሻ ቃሉ አኒል ኢስላም ዶክተር አማዱ ዲን ኸሊል)

3. D.Potter) 1954 ተወለደች ! Michigan University) በጋዜጠኝነት ተመርቃለች፡፡ ቃሉ አኒል ኢስላም አማዱዲን ኸሊል)

ኢስላም አላህ ለሰው ልጆች የዘረጋው የህወት መርህ ነው፡፡ የኢስላምን መርሆች ከህይወት ዑደት ጋር በሙሉ ጣጥመው እናገኛቸዋለን፡፡ ተራሮች ባህሮች ከዋክብት በየምህዋራቸው፣ የማንዙት በአላህ ትዕዛዝ ነው፡፡ ሰብአዊው ፍጡር ሰውም በዚህ አለም በፍቃደኝነትም ያለፍቃደኝነት ለአላህ ህግና መርህ ተገዥ ነው፡፡ የሰው ልጅ የትኛውም ድርጊት ከአላህ መርህና ስርዓት ማለፍ አይች ፡፡ በዚህ ዩኒቨርስ ያለው ነገር ህይወት ያለውም ህይወት የሌለውም ሙስሊም ነው፡፡"

ሆኖም የሰው ልጅ ከፍጡራን በሙሉ የሚለየው በተሰጠው አእምሮና ነፃነት በምርጫው አላህን .." በመቻሉ ነው፡፡ ሆኖም የሰው ልጅ የራሱን የህይወት ቀመር ነድፏ ፡፡ ብዙ የሰው ልጅ በአላህ መንገድ ሣይሆን እራሱ ባሰመረው መስክ ነው የሚጓዘው፡፡

ሰዎች በአውሮፓ እና አሜርካ በከፍተኛ ደረጃ ኢስላምን እየተቀበሉ ነው፡ ፡ ምክንያቱም እነርሱ የመንፈስ እርካታና የህሊና እረፍት ይሻሉ፡፡ እንዲሁም ኢስላምን ለማጥቃትና ለማጥፋት ቆርጠው የተነሱ አሪየንታሊስቶች የወንጌል ሰባኪዎች እነርሱ ራሣቸው በኢስላም መርህ እና ህግ ተማርከዋል ኢስላምን ተቀብለዋል ይህ የሆነው እውነት ቢዘገይም የማሸነፍና የመርታት ልዩ የሆነ አቅም ስላለው ነው፡፡

ተፈፀመ

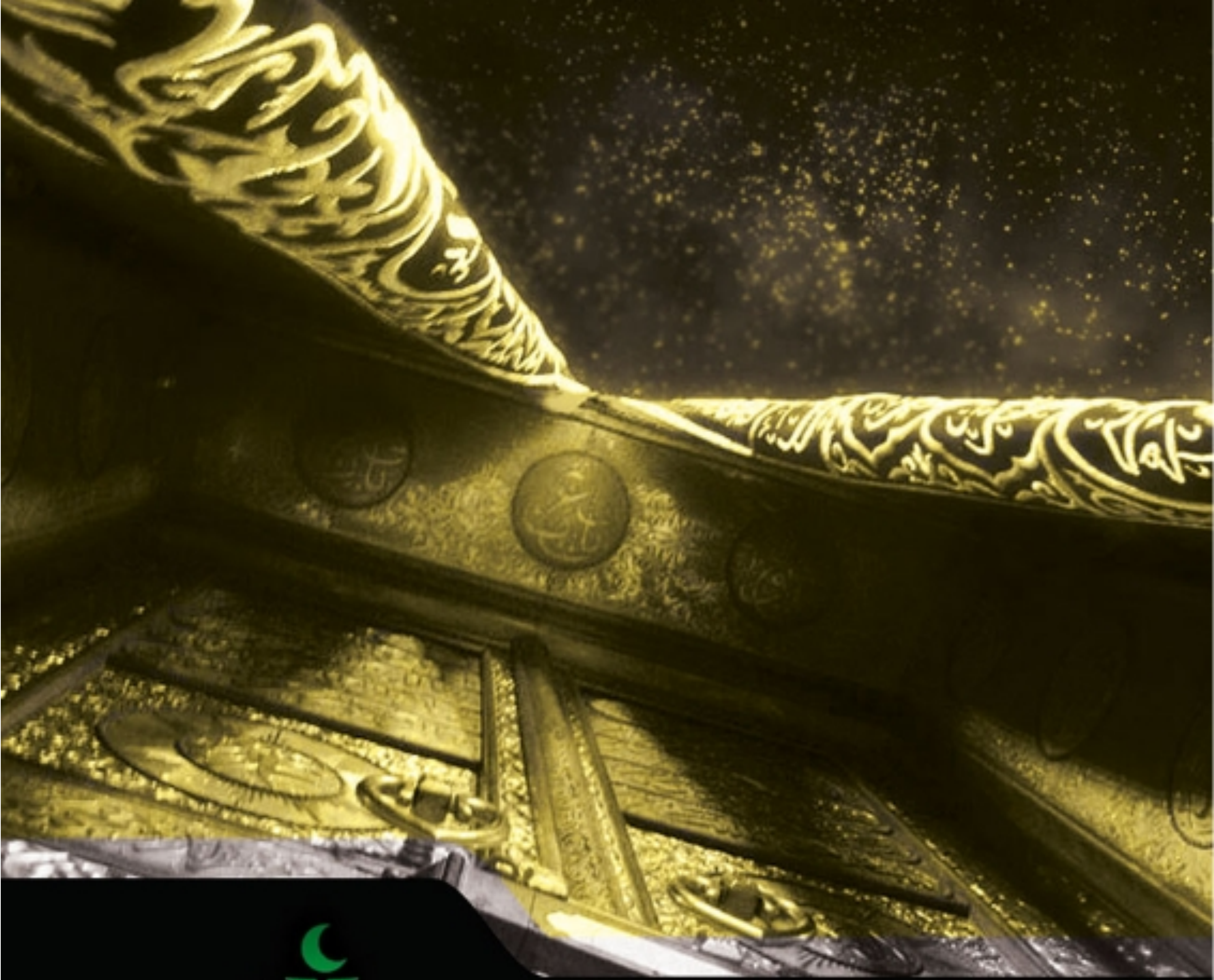

ISLAM LAND

GROW GOODNESS BY YOUR HAND

EXPLORE ISLAM IN ALL LANGUAGES

WWW.ISLAMLAND.COM